

GŁÓWNY URZĄD STATYSTYCZNY

Raport z wyników

Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2011

WARSZAWA 2012

Opracowanie publikacji:

GŁÓWNY URZĄD STATYSTYCZNY
Departament Badań Demograficznych,
Departament Pracy,
Departament Handlu i Usług

pod kierunkiem:

Lucyny Nowak – Zastępcy Dyrektora
w Departamencie Badań Demograficznych

Autorzy opracowania:

Ewa Adach-Stankiewicz, Monika Bielska, Agata Cendrowska, Mariusz Chmielewski, Piotr Filip, Grzegorz Gudaszewski, Paweł Kaczorowski, Zofia Kostrzewa, Lucyna Nowak, Agnieszka Piszcz, Ewa Seweryn, Alina Sobieszak, Joanna Stańczak, Dorota Szałtys, Sabina Szeffler, Anna Wysocka, Agnieszka Zgierska

Prace edytorskie:

Mariusz Chmielewski

Graficzne wykonanie wykresów i map:

Mariusz Chmielewski, Zofia Kostrzewa, Michał Pacuski, Halina Sztrantowicz,

Projekt okładki:

Lidia Motrenko

Druk i oprawa:

Zakład Wydawnictw Statystycznych
Warszawa, al. Niepodległości 208

Publikacja dostępna na <http://www.stat.gov.pl/>

Przy publikowaniu danych GUS prosimy o podanie źródła

PRZEDMOWA

Niniejsze opracowanie przedstawia wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań, który został przeprowadzony w dniach 1 kwietnia – 30 czerwca 2011 r.

Spis powszechny to ważny moment w życiu narodu, kiedy państwo pyta swoich mieszkańców „ilu nas jest”, „jacy jesteśmy”, „jak żyjemy” oraz o inne najistotniejsze informacje związane z funkcjonowaniem społeczeństwa. To portret kraju, ukazujący demograficzną, społeczną i ekonomiczną strukturę jego mieszkańców w określonym czasie. Dla Polski jest to pierwszy spis, w którym uczestniczymy jako część Wspólnoty europejskiej.

Należy jednak pamiętać, że cele spisu zmieniają się wraz ze stale ewoluującym społeczeństwem. W dobie postępującej globalizacji i szybkiego rozwoju społeczno-gospodarczego posiadanie szczegółowych, dobrych jakościowo i porównywalnych danych statystycznych jest niezbędne dla prawidłowego zarządzania krajem oraz regionami. Szczególnie ważne jest znaczenie spisu dla pozyskania informacji na poziomie lokalnym.

W wymiarze międzynarodowym, zwłaszcza dla obszaru Unii Europejskiej, dysponowanie bazą danych ze spisów ma podstawowe znaczenie z uwagi na bieżące wykorzystywanie tych informacji dla potrzeb realizowanych programów, wyrażonych w Europejskiej Strategii Zatrudnienia, programie EUROPA 2020, Raporcie Stiglitz, ale także do prowadzenia polityki wspólnotowej rynku pracy oraz dla koordynacji polityk migracyjnych poszczególnych krajów członkowskich UE.

Polska należy do tych z krajów, które w spisie ludności i mieszkań 2011 r. zdecydowały się na odejście od metody tradycyjnej na rzecz metody „mieszanej” – z jednej strony wykorzystującej rejestry i systemy informacyjne administracji publicznej, jako źródła danych do spisu, z drugiej strony uwzględniającej możliwość zbadania niektórych tematów w dużym badaniu reprezentacyjnym.

Spis 2011 był pierwszym powszechnym badaniem zrealizowanym wyłącznie przy wykorzystaniu formularzy elektronicznych. Oprócz wywiadów przeprowadzanych przez rachmistrzów spisowych z wykorzystaniem urządzeń typu hand-held (metoda CAPI), w spisie zastosowano dwie nowe metody zbierania danych: wywiady telefoniczne wspomagane przez program komputerowy (metoda CATI) oraz samospis internetowy (metoda CAII).

Obszerny zakres informacji zebrany głównie w badaniu reprezentacyjnym pozwoli na dokonanie analizy i bilansu zmian demograficznych oraz społeczno-ekonomicznych, jakie

dokonały się w latach 2002-2011. Porównanie wyników spisu 2011 z danymi z 2002 roku pozwoli także na ocenę kierunków zmian w zaspokojeniu potrzeb mieszkaniowych społeczeństwa zarówno co do skali, jak i standardu.

Mam nadzieję, że dane spisowe wspomogą gremia decyzyjne i analityków zajmujących się tematyką ludnościową i mieszkaniową oraz będą źródłem inspiracji i prac naukowo-badawczych dla przedstawicieli środowisk naukowych.

Publikacja „Raport z wyników Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2011” jest pierwszą z serii opracowań, zawierającą podstawowe informacje zebrane w spisie. W miarę dalszego opracowywania wyników spisu będą sukcesywnie ukazywać się kolejne publikacje tematyczne. Przewiduje się wydanie kolejnych publikacji ogólnokrajowych oraz raportów regionalnych przedstawiających wyniki spisu w poszczególnych województwach. Docelowo korzystanie z wyników spisu będzie możliwe za pośrednictwem Analitycznej Bazy Mikrodanych, która umożliwi opracowanie szerokiego spektrum zestawień i analiz, zarówno w ujęciu tematycznym, jak i przestrzennym.

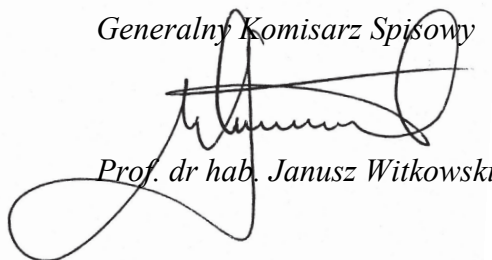
Przedkładany raport zawiera stosunkowo obszerną część metodologiczną z uwagi na konieczność prezentacji metod i technik pozyskiwania oraz opracowania danych uwzględniających nowatorskie warunki technologiczne i informatyczne.

Wszystkie publikacje z wynikami spisu będą dostępne w Internecie a także w wersji elektronicznej.

W tym miejscu składam serdeczne podziękowania wszystkim tym, którzy przyczynili się do sprawnego zorganizowania i nowatorskiego przeprowadzenia NSP 2011 oraz opracowania jego wyników, a w szczególności członkom Grupy Roboczej ds. NSP 2011, zespołowi matematyków, pracownikom US Warszawa, US Poznań oraz Centralnego Biura Spisowego.

Prezes Głównego Urzędu Statystycznego

Generalny Komisarz Spisowy

Prof. dr hab. Janusz Witkowski

Warszawa, lipiec 2012 roku

SPIS TREŚCI

	str.
Przedmowa	3
Rozdział I. UWAGI OGÓLNE	7
1. Podstawa prawna, termin i zakres podmiotowy spisu ludności i mieszkań 2011	7
2. Podstawowe cele spisu	8
3. Zakres tematyczny spisu	8
4. Organizacja spisu	10
5. Spis próbny	12
Rozdział II. METODOLOGIA SPISU LUDNOŚCI I MIESZKAŃ 2011	15
1. Źródła danych	15
2. Prace przygotowawcze do spisu	15
3. Badanie pełne	16
4. Badanie reprezentacyjne	17
5. Spis osób w obiektach zbiorowego zakwaterowania oraz osób bezdomnych	23
6. Formularze wykorzystywane w spisie 2011	24
7. Spis kontrolny	24
8. Techniki pozyskiwania danych (metody CAxI) oraz zbiory danych wynikowych ...	25
9. Łączenie danych pozyskiwanych z różnych źródeł	27
10. Uogólnianie wyników badania reprezentacyjnego	30
Rozdział III. WAŻNIEJSZE DEFINICJE I POJĘCIA SPISOWE	32
Rozdział IV. UPOWSZECHNIANIE WYNIKÓW SPISU 2011	44
Rozdział V. STAN I STRUKTURA DEMOGRAFICZNA LUDNOŚCI	47
1. Stan ludności	47
2. Ludność według płci i wieku	50
3. Ludność według stanu cywilnego	53
Rozdział VI. CHARAKTERYSTYKA SPOŁECZNO-EKONOMICZNA LUDNOŚCI	58
1. Poziom wykształcenia	58
2. Osoby niepełnosprawne	63
3. Ludność według źródeł utrzymania	67
Rozdział VII. AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI	75
Rozdział VIII. OSOBY W OBIEKTACH ZBIOROWEGO ZAKWATEROWANIA ORAZ OSOBY BEZDOMNE	88
1. Osoby w obiektach zbiorowego zakwaterowania	88
2. Bezdomni	90
Rozdział IX. ZASOBY MIGRACYJNE	93
1. Kraj urodzenia	93
2. Obywatelstwo	96
Rozdział X. MIGRACJE ZAGRANICZNE NA POBYT CZASOWY	99
1. Imigranci przebywający w Polsce czasowo	99
2. Emigranci z Polski przebywający czasowo za granicą	101

Rozdział XI. STRUKTURA NARODOWO-ETNICZNA LUDNOŚCI	104
1. Przynależność narodowo-etniczna ludności	105
2. Język używany w domu	107
Rozdział XII. ZASOBY MIESZKANIOWE	109
1. Stan i rozwój zasobów mieszkaniowych	109
2. Forma własności	110
3. Wiek mieszkań i ich wyposażenie	110
ANEKS TABELARYCZNY	113

Wykaz wykresów

Wykres 1.	Ludność faktycznie zamieszkała w wieku 13 lat i więcej kontynuująca naukę według płci i miejsca zamieszkania	62
Wykres 2.	Osoby niepełnosprawne w 2011 roku (w stosunku do ogółu ludności)	65
Wykres 3.	Ludność faktycznie zamieszkała w miastach według głównego źródła utrzymania w latach 2002 i 2011	72
Wykres 4.	Ludność faktycznie zamieszkała na wsi według głównego źródła utrzymania w latach 2002 i 2011	72
Wykres 5.	Utrzymujący się z pracy według sektora własności w latach 2002 i 2011	73
Wykres 6.	Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej według płci i miejsca zamieszkania w 2011 r.	78
Wykres 7.	Wskaźnik zatrudnienia oraz stopa bezrobocia według grup wieku i poziomu wykształcenia w 2011 r.	80
Wykres 8.	Struktura bezrobotnych według okresu poszukiwania pracy i wieku w 2011 r.	84
Wykres 9.	Struktura bezrobotnych według okresu poszukiwania pracy i poziomu wykształcenia w 2011 r.	84
Wykres 10.	Struktura biernych zawodowo według wybranych przyczyn bierności w 2011 r.	86
Wykres 11.	Obiekty zbiorowego zakwaterowania według wybranych typów w latach 2002 i 2011	88
Wykres 12.	Imigranci przebywający w Polsce czasowo powyżej 3 miesięcy według kraju poprzedniego zamieszkania i obywatelstwa w 2011 r.	100
Wykres 13.	Emigranci przebywający czasowo powyżej 3 miesięcy za granicą według wieku w 2011 r.	102
Wykres 14.	Emigranci przebywający czasowo powyżej 3 miesięcy za granicą według kraju przebywania w 2011 r.	102

Rozdział I. UWAGI OGÓLNE

1. Podstawa prawna, termin i zakres spisu ludności i mieszkań 2011

Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań w Polsce w 2011 roku był pierwszym spisem realizowanym od czasu przystąpienia Polski do Unii Europejskiej i przeprowadzony został na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej **w okresie od 1 kwietnia do 30 czerwca 2011r. według stanu w dniu 31 marca 2011 roku, o godz. 24.00.**

Ramy tematyki spisu ludności i mieszkań w 2011 roku, zakres, formę, tryb, granice obowiązków statystycznych i dobrowolności udziału w badaniach określiła Ustawa z dnia 4 marca 2010 r. o narodowym spisie powszechnym ludności i mieszkań w 2011 r. (Dz. U. z 26 marca 2010 r. nr 47, poz.277) wraz z aktami wykonawczymi do ustawy oraz Rozporządzenie (WE) Parlamentu Europejskiego i Rady Nr 763/2008 z dnia 9 lipca 2008 r. w sprawie spisów powszechnych ludności i mieszkań (Dz. U. UE. L. z dnia 13.08.2008 r. Nr 218).

Spis ludności 2011 obejmował osoby stale zamieszkałe (zameldowane) na obszarze Polski bez względu na fakt, czy te osoby przebywały w kraju w czasie spisu czy też były za granicą oraz osoby przebywające czasowo. Spis był przeprowadzony w budynkach, mieszkaniach, obiektach zbiorowego zakwaterowania i innych zamieszkałych pomieszczeniach niebędących mieszkaniami.

W Polsce dotychczasowa praktyka spisowa opierała się na tradycyjnym sposobie przeprowadzania spisów, który polegał na angażowaniu rachmistrzów spisowych, odwiedzających wszystkie zamieszkałe jednostki i zapisujących uzyskane bezpośrednio od respondentów informacje na formularzach spisowych, dostępnych w formie papierowej. Następnie dane z formularzy były rejestrowane oraz już w formie elektronicznej podlegały dalszemu opracowaniu. Taka organizacja spisu okazała się jednak bardzo kosztowna i pracochłonna. Z tego względu Polska zdecydowała się w spisie 2011 na odejście od tradycyjnej metody na rzecz metody mieszanej, polegającej na połączeniu danych z rejestrów i systemów informacyjnych z danymi pozyskiwanymi w bezpośrednich badaniach statystycznych.

Komisja Europejska przygotowując podstawy prawne przeprowadzania spisów na obszarze UE wzięła pod uwagę dynamiczny rozwój systemów administracyjnych i rozwiązań informatycznych wykorzystywanych przy wyborze metody spisu. W przepisach Rozporządzenia PE i Rady Nr 763/2008 określone zostały szczegółowo źródła, które mogą

być wykorzystywane dla pozyskania danych statystycznych dla potrzeb spisu. W szczególności są to:

- a) tradycyjne spisy powszechne,
- b) spisy powszechne opartych na danych z rejestrów administracyjnych,
- c) połączenie tradycyjnych spisów powszechnych z badaniami reprezentacyjnymi,
- d) połączenie spisów powszechnych w oparciu o dane z rejestrów administracyjnych z badaniami reprezentacyjnymi,
- e) połączenie spisów powszechnych w oparciu o dane z rejestrów administracyjnych z tradycyjnymi spisami powszechnymi,
- f) połączenie spisów powszechnych w oparciu o dane z rejestrów administracyjnych z badaniami reprezentacyjnymi oraz tradycyjnymi spisami powszechnymi,
- g) odpowiednie badania oparte na próbie rotacyjnej (tzw. „kroczące” spisy powszechne).

Rozporządzenie nr 763/2008 jest pierwszym aktem prawnym na skalę międzynarodową, który traktuje równorzędnie różne rodzaje podejścia do przeprowadzania spisów ludności i mieszkań w krajach członkowskich UE.

2. Podstawowe cele spisu

Podstawowe cele Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań w 2011 roku można sprecyzować następująco:

- 1) Zaspokojenie potrzeb informacyjnych kraju, zwłaszcza zebranie informacji, których nie można uzyskać z innych źródeł;
- 2) Dostarczenie informacji na poziomie jednostek podstawowego podziału administracyjnego kraju;
- 3) Możliwie szeroka charakterystyka zmian, jakie zaszły w okresie 2002-2011 w podstawowych strukturach demograficzno-społecznych ludności, gospodarstw domowych i rodzin oraz zmian w wielkości i standardzie zasobów mieszkaniowych;
- 4) Zebranie informacji niezbędnych do zabezpieczenia potrzeb międzynarodowych Unii Europejskiej oraz ONZ;
- 5) Aktualizacja bazy do budowy operatów losowania do badań reprezentacyjnych prowadzonych poprzez obserwacje gospodarstw domowych.

3. Zakres tematyczny spisu

Przy ustalaniu zakresu przedmiotowego spisu ludności i mieszkań 2011 została przeprowadzona analiza wykorzystania wyników poprzedniego spisu oraz analiza nowych

potrzeb informacyjnych. Brano również pod uwagę możliwości pozyskania tych informacji z innych źródeł, przede wszystkim z systemów informacyjnych administracji publicznej, a także konieczność zachowania w czasie pełnej porównywalności danych oraz zobowiązania międzynarodowe określone w rozporządzeniu nr 763/2008.

W 2008 roku zostały przeprowadzone konsultacje społeczne, w których zbierano uwagi i zapotrzebowanie na dane spisowe od urzędów centralnych i terenowych, samorządów, ośrodków badawczych, organizacji narodowościowych i instytucji wyznaniowych.

W wyniku tych prac ustalono następujące tematy badawcze:

- 1) Geograficzna charakterystyka ludności – miejsce przebywania, miejsce zamieszkania w okresie międzypisowym i przyczyny jego zmiany;
- 2) Demograficzna charakterystyka osób – płeć, wiek, stan cywilny (formalnoprawny i faktyczny), kraj urodzenia, w tym rodziców, obywatelstwo;
- 3) Gospodarstwa domowe i rodziny – wielkość i skład gospodarstwa domowego i rodziny, rodziny biologiczne i zrekonstruowane, rodziny niepełne, pozycja osób w gospodarstwie domowym i rodzinie;
- 4) Wykształcenie – poziom wykształcenia, kontynuacja nauki; rodzaj szkoły, dziedzina i kierunek kształcenia;
- 5) Migracje wewnętrzne i zagraniczne, w tym badanie emigracji Polaków, emigracji zarobkowej, reemigracji oraz imigracji cudzoziemców do Polski;
- 6) Dzietność kobiet;
- 7) Narodowość i język;
- 8) Wyznanie (przynależność do kościoła lub związku wyznaniowego);
- 9) Niepełnosprawność prawna i biologiczna;
- 10) Ekonomiczna charakterystyka osób, w tym:
  - Bieżąca aktywność ekonomiczna – pracujący w pracy głównej i dodatkowej, bezrobotni, bierni zawodowo, charakterystyka zawodowa pracujących;
  - Stała aktywność ekonomiczna dla pracujących w indywidualnych gospodarstwach rolnych;
  - Dojazdy do pracy;
- 11) Główne i dodatkowe źródło utrzymania osób;
- 12) Źródła utrzymania gospodarstwa domowego, samodzielność gospodarowania i zamieszkania;

Integralną częścią spisów ludności w polskiej praktyce są spisy mieszkań i budynków, w których są zlokalizowane mieszkania. Zebrane podczas spisu informacje umożliwiają wyszacowanie potrzeb mieszkaniowych, wynikających zarówno z fizycznego braku mieszkań, jak również z powodu konieczności wymiany istniejących zasobów lub zasobów nie nadających się do remontu.

Z zakresu tematyki mieszkaniowej ujęto w spisie następujące zagadnienia:

- 1) Rodzaj zamieszkaných pomieszczeń;
- 2) Charakterystyka mieszkań, w tym:
  - mieszkania zamieszkane według rodzaju zajmowania mieszkania, własności mieszkania, wielkości mieszkania, w tym: liczba izb z wyszczególnieniem pokoi, pomieszczeń kuchennych i innych izb oraz powierzchnia użytkowa mieszkań, wyposażenia w instalacje sanitarno-techniczne, sposób ogrzewania mieszkania;
  - mieszkania niezamieszkane dodatkowo charakteryzowane według przeznaczenia oraz przyczyny niezamieszkania;
- 3) Charakterystyka budynków z zamieszkanymi lokalami mieszkalnymi, w tym: rodzaj budynku, forma własności budynku, liczba mieszkań w budynku, rok wybudowania;
- 4) Informacje o tytule prawnym do zajmowanego mieszkania.

4. Organizacja spisu

Sprawna realizacja NSP 2011 wymagała decentralizacji zadań i kompetencji. W podejściu organizacyjno-planistycznym GUS podtrzymał dotychczasowe rozwiązania stosowane w poprzednich spisach ludności i mieszkań, modyfikując jedynie strukturę poprzez wprowadzenie nowych funkcji (funkcji lidera gminnego w gminnych biurach spisowych (GBS), dyspozytora wojewódzkiego w wojewódzkich biurach spisowych (WBS) oraz dyspozytora centralnego w Centralnym Biurze Spisowym (CBS). Powołane WBS i GBS pozwalały na przekazywanie zadań strukturom, pozostającym w bezpośredniej podległości, tym samym pomagały w zabezpieczeniu funkcjonowania stabilnej struktury aparatu spisowego.

Pracami związanymi z przygotowaniem, zorganizowaniem i przeprowadzeniem spisu NSP 2011 kierował:

- Prezes Głównego Urzędu Statystycznego – całością prac, jako Generalny Komisarz Spisowy,
- wojewoda – na terenie województwa, jako wojewódzki komisarz spisowy; zastępcą wojewódzkiego komisarza spisowego był dyrektor Urzędu Statystycznego,

- wójt, burmistrz, prezydent miasta – na terenie gminy, jako gminny komisarz spisowy; zastępcą gminnego komisarza spisowego była osoba wyznaczona przez komisarza gminnego.

Narodowy spis powszechny ludności i mieszkań zrealizowany został jako przedsięwzięcie projektowe w ramach Projektu PSR 2010 i NSP 2011, którym zarządzał Dyrektor Centralnego Biura Spisowego, będąc jednocześnie Zastępcą Generalnego Komisarza Spisowego. Dyrektor CBS na okres gromadzenia danych spisowych powołał – w ramach Centralnego Biura Spisowego – Centrum Zarządzania Spisem (CZS), w którego strukturach znaleźli się dyspozytorzy centralni, koordynujący oraz monitorujący przebieg spisu NSP 2011 prowadzonego metodami CAPI, CATI oraz CAII.

Ponadto w ramach CBS funkcjonowały zespoły zadaniowe odpowiedzialne za realizację poszczególnych zadań merytorycznych i organizacyjnych.

Powołana została także Grupa robocza ds. metodologii NSP 2011, w której skład wchodził przedstawiciele wybranych departamentów GUS oraz urzędów statystycznych, odpowiedzialnych za poszczególne obszary statystyki ludności, mieszkań oraz rynku pracy.

Nowoczesne podejście do realizacji spisu wymagało przygotowania odpowiedniej struktury technologicznej do zarządzania i monitorowania przebiegu spisu. Głównym systemem wspierającym operacyjne zarządzanie spisem przez dyspozytorów była aplikacja Zarządzanie Kompletnością Spisu (ZKS) odpowiedzialna za zarządzanie i koordynację procesu gromadzenia danych spisowych z wykorzystaniem różnych kanałów pozyskiwania informacji (CAPI, CATI, CAII). Zakres funkcjonalności aplikacji ZKS obejmował:

- automatyczną wymianę danych z systemami wspierającymi obsługę poszczególnych kanałów CAxI (CAPI, CATI, CAII) oraz Operacyjną Bazą Mikrodanych,
- ręczne wyznaczanie metody spisu dla danej jednostki spisowej,
- weryfikację i zatwierdzanie ankiet wypełnionych metodą samospisu internetowego,
- monitorowanie i raportowanie przebiegu spisu, ze skalowaniem od poziomu pojedynczego obwodu do całego obszaru spisu.

Dyrektorzy urzędów statystycznych utworzyli w ramach Wojewódzkich Biur Spisowych (WBS) Wojewódzkie Centrum Zarządzania Spisem (WCZS) oraz Wojewódzkie Call Center (WCC). Kierownik WCZS był odpowiedzialny za terminowe przeprowadzenie

spisu przez rachmistrzów spisowych na terenie województwa. Dyspozytorzy wojewódzcy monitorowali przebieg spisu realizowanego przez rachmistrzów spisowych. Ważną rolę w przebiegu, nadzorowaniu i wspieraniu prac ankieterów w województwach odegrały WCC.

Praca ankieterów statystycznych polegała na:

- prowadzeniu spisu uzupełniającego metodą wywiadu telefonicznego, wspieranego formularzem elektronicznym,
- prowadzeniu serwisu informacyjnego dla respondentów oraz rachmistrzów,
- wsparciu serwisowym dla osób realizujących samospis,
- umawianiu wizyt rachmistrzów u respondentów.

Lider gminny pełnił rolę pierwszej linii wsparcia dla rachmistrzów spisowych – rozwiązując na bieżąco problemy organizacyjne, metodologiczne oraz techniczne zgłaszane przez rachmistrzów spisowych. Z kolei wdrożenie systemów: Bazy Wiedzy oraz Systemu Zgłoszeń pozwoliło na sprawą komunikację i wymianę informacji pomiędzy uczestnikami spisu oraz na bieżące reagowanie na zgłoszenia i pytania z gminnych i wojewódzkich biur spisowych.

5. Spis próbny

Spis próbny przeprowadzony został w okresie od dnia 1 kwietnia do dnia 31 maja 2010 r., według stanu na dzień 31 marca 2010 r. o godz. 24⁰⁰.

Jednostki podziału terytorialnego, w których był realizowany spis próbny, zostały dobrane celowo, biorąc pod uwagę ich zróżnicowanie pod względem gęstości zaludnienia, występujących specyficznych cech terenu, ludności tam zamieszkałej i jej warunków mieszkaniowych. Na terenie wskazanych jednostek podziału terytorialnego zostały spisane wszystkie zamieszkane budynki i mieszkania oraz osoby według zasad przyjętych do spisu powszechnego. Sprawdzone zostały rozwiązania metodologiczne i organizacyjne planowane do zastosowania w spisie powszechnym. Ze szczególnym uwzględnieniem zbadane zostały poszczególne metody zbierania danych, w tym efektywność samospisu internetowego i ankietowania telefonicznego. Równie ważne znaczenie miało przetestowanie aplikacji do formularza elektronicznego oraz sprawność pozyskiwania danych na przenośnych urządzeniach elektronicznych oraz kwestie techniczne związane z przesyłaniem wypełnionych formularzy elektronicznych do odpowiednich serwerów.

WAŻNIEJSZE POJĘCIA I SKRÓTY

Skrót (pojęcie)	Objaśnienie
Operacyjna Baza Mikrodanych (OBM)	Jeden z systemów wspierających proces spisowy, którego głównym zadaniem jest integracja danych pochodzących z różnych źródeł. Procesowi integracji towarzyszą m.in. etapy: czyszczenia danych, walidacji, deduplikacji oraz korekty. Finalnym produktem systemu jest tzw. Złoty Rekord, który jest głównym źródłem danych dla systemu ABM
Analityczna Baza Mikrodanych (ABM)	Baza danych, która przechowuje odpersonalizowane wartości zmiennych spisowych w ostatecznej wersji, zebrane podczas spisu, na której będą dokonywane wszelkie analizy statystyczne (opracowania tabelaryczne, agregaty, analizy przestrzenne) oraz udostępniane publicznie
CAII (<i>Computer Assisted Internet Interview</i>)	Pozyskiwanie informacji od respondentów poprzez samospis internetowy
CAPI (<i>Computer Assisted Personal Interview</i>)	Spis przeprowadzany przez rachmistrza przy pomocy formularza elektronicznego i terminali przenośnych (w spisie 2011 zastosowano urządzenia typu <i>handheld</i>)
CATI (<i>Computer Assisted Telephone Interviewing</i> lub <i>Computer Aided Telephone Interviewing</i>)	Pozyskiwanie informacji od respondentów za pośrednictwem łączy telefonicznych i przy wykorzystaniu specjalistycznego oprogramowania komputerowego
<i>Call Center</i>	Całość elementów sprzętowych, programowych służących do obsługi masowych kontaktów z klientami przy użyciu telefonu jako medium
Podsystem Metadanych	Repozytorium metadanych zawierające reguły biznesowe (metadane biznesowe), informacje o strukturach danych (metadane techniczne) i procesach zachodzących w hurtowni (metadane operacyjne)
Dane CAxI	Dane, które są wykorzystywane w procesach CAII, CATI, CAPI. Te dane są inicjalnie generowane przez OBM, następnie po uzupełnieniu w procesach, są ładowane do Operacyjnej Bazy Mikrodanych, stanowiąc dane źródłowe OBM
Systemy informacyjne administracji publicznej	Systemy zbierania, gromadzenia i przetwarzania informacji przez organy administracji rządowej oraz jednostek samorządu terytorialnego, inne instytucje rządowe, organy rejestrowe i Narodowy Bank Polski, prowadzone w oparciu o przepisy kompetencyjne lub inne akty prawne związane bezpośrednio z wykonywaniem przez nie zadań statutowych
Jednostka spisowa (jednostka badania)	Podmiot spisu. Pojedyncza osoba, gospodarstwo domowe, mieszkanie, budynek, dla których są gromadzone w OBM wartości zmiennych spisowych. Obiekt będący elementem zbiorowości (populacji) będącej przedmiotem badania statystycznego (tj. spisu), dla którego ustalane są wartości zmiennych spisowych

Skrót (pojęcie)	Objaśnienie
Jednostka losowania	Jednostka losowania jest ustalana na etapie wyboru schematu losowania próby do badania reprezentacyjnego. W badaniu reprezentacyjnym w NSP 2011 jednostką losowania było mieszkanie, wyodrębnione w budynku jednorodzinym lub wielorodzinnym
Zmienna spisowa	Atrybut danych spisowych określający jedną cechę spisową jednostki badania. Wartości zmiennych spisowych w NSP 2011 zostały pozyskane od rachmistrzów w trakcie przeprowadzania badania przez rachmistrza spisowego lub zebrane poprzez wywiad telefoniczny z ankierem lub zgromadzone z rejestrów i systemów informacyjnych
Master Record	Struktura danych zawierająca spersonalizowane dane o jednostce spisowej wraz z zestawem wartości jej cech. W NSP 2011 dane zostały użyte do wygenerowania odpowiedzi do elektronicznych formularzy spisowych – na podstawie informacji dostępnych wyłącznie w rejestrach i systemach administracyjnych
Złoty Rekord (<i>Golden Record</i>)	Struktura danych zawierająca odpersonalizowane dane o jednostce spisowej wraz z zestawem wartości jej cech
GIS (<i>Geographic Information Systems</i>) - Systemy Informacji Przestrzennej	System informatyczny umożliwiający przeprowadzenie różnorodnych operacji z wykorzystaniem danych mapowych. W NSP 2011 urządzenia wyposażone w GPS wskazywały na ortofotomapie bieżącą pozycję rachmistrza oraz punkty adresowe, do których kierował się, aby dokonać spisu
Portal geostatystyczny (PGS)	Docelowa, informatyczna platforma przestrzennej prezentacji danych oraz wyników analiz geostatystycznych, dotyczących min. danych NSP 2011 gromadzonych w ABM
OLAP (<i>On-line Analytical Processing</i>)	Oprogramowanie wspierające podejmowanie decyzji, które pozwala użytkownikowi analizować szybko informacje zawarte w wielowymiarowych strukturach danych zawierających różne widoki i hierarchie. W Systemie ABM wykorzystywane jest oprogramowanie SAS OLAP Server

Rozdział II. METODOLOGIA SPISU LUDNOŚCI I MIESZKAŃ 2011

1. Źródła danych

Powszechny spis ludności i mieszkań 2011 został przeprowadzony metodą mieszaną tj. poprzez pozyskiwanie danych ze źródeł administracyjnych (rejestrów i systemów informacyjnych) oraz zbieranie danych bezpośrednio od ludności w ramach badania reprezentacyjnego oraz tzw. badania pełnego. Oprócz tego przeprowadzone zostały dwa pełne badania, obejmujące osoby przebywające w obiektach zbiorowego zakwaterowania oraz osoby bezdomne. Zastosowane rozwiązania miały przede wszystkim zmniejszyć koszty spisu oraz obciążenie osób objętych spisem, przy zachowaniu wysokiej jakości wyników spisu.

W ustawie o NSP 2011 przyjęte zostało założenie jak najszerszego wykorzystania systemów informacyjnych administracji publicznej, jako źródeł danych do spisu, co w konsekwencji oznaczało, że informacje przewidziane do zebrania w trakcie spisu pobrane zostały przede wszystkim z dostępnych źródeł administracyjnych, a następnie wykorzystane do przygotowania i aktualizacji wykazu adresowo-mieszkaniowego, następnie do utworzenia operatu adresowo-mieszkaniowego do losowania próby do badania reprezentacyjnego oraz jako bezpośrednie źródło danych spisowych. Dane niewystępujące w systemach informacyjnych administracji publicznej lub niespełniające wymogów jakości danych statystycznych zebrano od osób objętych spisem. Jednak w tym przypadku przewidziano zastosowanie nowoczesnych technik gromadzenia danych w celu wyeliminowania formularzy papierowych.

2. Prace przygotowawcze do spisu

Ważnym obszarem prac przygotowawczych do NSP 2011 były działania związane z tworzeniem elektronicznego wykazu adresowo-mieszkaniowego na potrzeby spisu. Wykaz adresowo-mieszkaniowy przygotowany został w oparciu o rejestr TERYT (Krajowy Rejestr Urzędowy Podziału Terytorialnego Kraju) z wykorzystaniem danych pochodzących z innych źródeł, m.in. z państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego w zakresie lokalizacji przestrzennej budynków. W związku z połączeniem tych dwóch źródeł do identyfikatorów adresowych budynków z rejestru TERYT dołączone zostały współrzędne geodezyjne x,y (punkty adresowe). W zakresie informacji o osobach na potrzeby wykazu adresowo-mieszkaniowego wykorzystane były gminne zbiory meldunkowe, które zostały połączone z systemem NOBC, tj. systemem identyfikacji adresowej ulic, nieruchomości, budynków i mieszkań stanowiącym część rejestru TERYT. Przygotowane w tym trybie zestawienie

budynków, mieszkań i osób było weryfikowane przez urzędy gmin podczas aktualizacji przedspisowej. Na tym etapie została ustalona zbiorowość budynków, mieszkań i obiektów zbiorowego zakwaterowania podlegających spisaniu, poprawność ich adresów oraz przyporządkowanie osób do poszczególnych mieszkań i obiektów.

W trakcie obchodu przedspisowego rachmistrzowie dokonali weryfikacji wszystkich punktów adresowych, które znalazły się w obszarze przydzielonych obwodów, porównując je z pozycjami ujętymi w wykazie adresowo-mieszkaniowym do obchodu. Przedmiotem obchodu było zatwierdzenie lub modyfikacja punktów adresowych wyszczególnionych w wykazie, a także usunięcie nieistniejących punktów adresowych lub ewentualne dodanie nowych nieodnotowanych w wykazie, na których znalazły się budynki mieszkalne, budynki niemieszkalne z mieszkaniami lub budynki obiektów zbiorowego zakwaterowania, np. dom studencki. W odróżnieniu do poprzednich spisów ludności i mieszkań rachmistrzowie nie odwiedzali mieszkań w celu dokonania weryfikacji informacji dotyczących nazwiska i imienia głównego lokatora i liczby osób podlegających spisowi.

Rachmistrzowie korzystali z map cyfrowych, zainstalowanych na przenośnych urządzeniach elektronicznych typu handheld. Kartograficzna dokumentacja przedspisowa przygotowana została w formie elektronicznej i wykorzystywała narzędzia GIS (*Geographic Information Systems*). Na mapach cyfrowych zostały zaznaczone obwody spisowe z budynkami i punktami adresowymi. Mapa cyfrowa była sprzęgnięta z elektronicznym, opisanym wyżej wykazem adresowo-mieszkaniowym zawierającym adresy budynków, mieszkań i obiektów zbiorowego zakwaterowania przeznaczonych do spisania. Tak przygotowany moduł elektroniczny dokumentacji wyjściowej był dostępny na wszystkich poziomach zarządzania spisem. Aplikacja sygnalizowała na mapie aktualne położenie rachmistrza, a w przypadku stwierdzenia przez niego, że w terenie znajduje się nieujęty w operacie spisowym i nienaniesiony na mapie cyfrowej punkt adresowy, pod którym mieszkają ludzie, umożliwiała wprowadzenie tego punktu na mapę cyfrową za pomocą urządzenia GPS, zainstalowanego na przenośnym urządzeniu elektronicznym, oraz dopisanie do operatu brakującego mieszkania, czy innego obiektu.

3. Badanie pełne

Badanie zostało przeprowadzone w oparciu o pozyskane do celów statystycznych rejestry administracyjne i systemy informacyjne. Do przeprowadzenia NSP zgromadzono informacje m.in. z następujących systemów centralnych i rozproszonych: Ministerstwa

Finansów, Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji (zbioru PESEL) Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, Narodowego Funduszu Zdrowia (Centralnego Wykazu Ubezpieczonych), urzędów gmin (gminnych zbiorów meldunkowych).

W wyniku szczegółowego przeanalizowania pozyskanych danych, połączono zebrane informacje tworząc wykaz podmiotowy do przeprowadzenia badania spisowego. Uzyskane tą metodą dane zostały również użyte do wygenerowania podpowiedzi do ankiet spisowych (na podstawie tzw. *Master Recordu*) i przyspieszenia w ten sposób zbierania informacji od respondentów. W dalszej kolejności metoda ta posłużyła do wygenerowania wyników NSP.

Podstawowym źródłem informacji na temat budynków i mieszkań w NSP 2011 była tzw. baza budynków. Została ona utworzona w wyniku połączenia danych pozyskanych w ramach NSP 2002, badań statystycznych min. dotyczących wydanych pozwoleń na budowę oraz budynkach mieszkalnych i mieszkaniach w budynkach niemieszkalnych oddanych do użytkowania oraz Elektronicznej Karty Budynku, za pomocą której każdy podmiot zarządzający lub administrujący budynkami przekazał informacje dotyczące wybranych cech i parametrów poszczególnych budynków wielomieszkaniowych.

Dodatkowym źródłem danych były informacje zebrane przez rachmistrzów w trakcie obchodu przedspisowego, które umożliwiły aktualizację bazy poprzez dopisanie budynków niefigurujących w bazie, usunięcie nieistniejących, czy zmianę ich rodzaju (np. z mieszkalnego na niemieszkalny).

Szerszy zakres danych — zarówno o osobach jak i mieszkaniach — został pozyskany w ramach badania reprezentacyjnego.

4. Badanie reprezentacyjne

Przeprowadzone w ramach NSP badanie reprezentacyjne, dostarczyło danych, które nie są gromadzone w rejestrach i systemach informacyjnych. Badanie zostało przeprowadzone na próbie losowej ok. 20% mieszkań w skali kraju. Jednostką losowania było mieszkanie, a dokładniej jego adres.

Operat losowania mieszkań, który został utworzony w oparciu o rejestry i systemy informacyjne, został odpowiednio uporządkowany i podzielony na poszczególne warstwy. Najważniejsze cechy, jakie brano pod uwagę przy alokacji próby pomiędzy poszczególne jednostki podziału administracyjnego to:

- liczba osób zameldowanych w mieszkaniu,
- występowanie dużych skupisk mieszkaniowych w dużych miastach tzw. „blokowisk”
- występowanie osoby pracującej w mieszkaniu,
- występowanie emeryta lub rencisty w przypadku braku pracującego,
- występowanie bezrobotnego w mieszkaniu w przypadku braku ww. osób,
- uwzględnienie mieszkań z użytkownikiem gospodarstwa rolnego.

Zasady tworzenia operatu losowania mieszkań

Etapy tworzenia operatu losowania mieszkań zawierały:

1. utworzenie zintegrowanego wykazu adresowo-mieszkaniowego w oparciu o Zestawienie adresowo-mieszkaniowe,
2. weryfikacja wykazu obchodem przedspisowym,
3. uzupełnienie wykazu dodatkowymi zmiennymi i utworzenie operatu losowania do badania reprezentacyjnego

Dodatkowo do wykazu adresowo-mieszkaniowego w Operacyjnej Bazie Mikrodanych zostały wprowadzone informacje pochodzące z innych rejestrów i systemów informacyjnych lub baz statystycznych jak: zbiory Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (CRU, EiR oraz CRPS), Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (KRUS), Krajowej Ewidencji Podatników (KEP), Narodowego Funduszu Zdrowia (NFZ), Elektronicznego Krajowego Systemu Monitoringu Orzekania o Niepełnosprawności (EKSMoON), PESEL, spisu ludności i mieszkań 2002, bazy budynkowej oraz Wykazu bazowego do PSR 2010. Celem włączenia do wykazu dodatkowych informacji była poprawa jakości danych zgromadzonych w tym wykazie oraz zapewnienie informacji na potrzeby utworzenia operatu losowania. W trakcie weryfikacji danych w wykazie zostały ustalone kryteria (zmienne oraz ich wartości), które zostały wykorzystane do tworzenia bardziej jednorodnych grup (warstwowania) jednostek badania.

Przy tworzeniu operatu losowania pominięto:

- a) obiekty zbiorowego zamieszkania niezawierające mieszkań,
- b) obiekty zamknięte oraz mieszkania na terenie obiektów zamkniętych,
- c) mieszkania w obiektach zbiorowego zakwaterowania stanowiących obiekty zamknięte,
- d) pomieszczenia prowizoryczne,
- e) mieszkania niezamieszkałe, zniszczone na skutek klęsk żywiołowych w szczególności powodzi.

W konsekwencji do operatu weszły mieszkania zamieszkane, w których osoby były zameldowane lub przebywały bez meldunku oraz te mieszkania niezamieszkane, które były w trakcie remontu, zmiany lokatora lub nowo wybudowane. Budynki, które występowały pod jednym adresem były brane do losowania, jeżeli ich liczba nie przekroczyła dwóch. Operat losowania mieszkań został zaktualizowany w trakcie trwania obchodu przedspisowego, w wyniku którego do badania dołączono budynki jednomieszkaniowe, które nie znalazły się wcześniej w wykazie.

Zmienne uwzględnione w operacie losowania

Dla potrzeb badania reprezentacyjnego w wykazie dopisano do każdego mieszkania zestaw informacji zawarty w operacie losowania, spośród których wybrano ostateczne kryteria warstwowania:

- a) symbol terytorialny,
- b) położenie budynku/mieszkania na terenie objętym powodzią lub inną klęską żywiołową,
- c) liczba mieszkań w budynku wielomieszkaniowym,
- d) położenie mieszkania w budynku wielomieszkaniowym,
- e) rok zakończenia budowy budynku,
- f) liczba osób w mieszkaniu (0, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 i więcej) – po dodatkowych badaniach,
- g) liczba osób zameldowanych na pobyt stały – po dodatkowych badaniach,
- h) występowanie cudzoziemca w mieszkaniu,
- i) występowanie osoby pracującej (posiadanie ubezpieczenia), emeryta lub rencisty w mieszkaniu oraz osoby bezrobotnej,
- j) występowanie osoby niepełnosprawnej,
- k) występowanie użytkownika gospodarstwa rolnego oraz powierzchni użytków rolnych,
- l) położenie mieszkania w gminie o udziale społeczności mniejszościowej (narodowej lub etnicznej) co najmniej 10%.

Wartości zmiennych, jako kryteria warstwowania zostały zróżnicowane dla obszarów miejskich i wiejskich. Wybór zmiennych został ostatecznie ustalony w trakcie losowania próbnego.

Alokacja próby w poszczególnych powiatach¹

Podstawowym celem badania reprezentacyjnego realizowanego w ramach spisu 2011 jest uzyskanie informacji o sytuacji społeczno-demograficznej na poziomie powiatu. Konieczne było więc dokonanie podziału założonej 20 %-owej próby mieszkań dla Polski pomiędzy powiaty. Dokonano tego przy wykorzystaniu metody alokacji pierwiastkowej. Metoda ta stanowi kompromis pomiędzy alokacją proporcjonalną a alokacją zapewniającą jednakową precyzję dla subpopulacji. Przy założeniu, że zastosowano by proporcjonalne losowanie próby, w każdym powiecie próba stanowiłaby 20 % populacji. Ponieważ precyzja wyników tj. wielkość błędu losowego zależy od liczebności próby, uzyskano by w efekcie niedostateczną precyzję dla wielu małych powiatów. Z kolei, w metodzie alternatywnej uzyskujemy, w przybliżeniu, jednakową precyzję wyników dla wszystkich powiatów, ale za cenę istotnego „spłaszczenia” liczebności próby. W efekcie liczebność próby, a tym samym pracochłonność przy realizacji spisu byłaby mało zróżnicowana pomiędzy dużymi i małymi powiatami. Z tych powodów jako metodę rozdziału próby przyjęto alokację pierwiastkową, w której np. liczba mieszkań losowanych w p-tym powiecie jest proporcjonalna do pierwiastka kwadratowego z populacyjnej liczby mieszkań i wyrażona wzorem:

$$n_p = n^* \frac{\sqrt{N_p}}{\sum_p \sqrt{N_p}},$$

gdzie:

n^* – założona liczebność próby dla Polski,

N_p – liczba mieszkań w p-tym powiecie,

Według powyższego wzoru obliczone zostały liczebności prób dla poszczególnych powiatów. Potraktowanie Warszawy, tak jak każdego innego powiatu, mogłoby w konsekwencji spowodować niemożność uzyskania w miarę precyzyjnych wyników dla poszczególnych dzielnic. Jako ostateczną próbę dla miasta Warszawy przyjęto wartość średnią z powyższych wartości, tj. 87 500 mieszkań. Wartość ta została odjęta od założonej liczebności próby dla Polski tj. od 2 631 tys., po czym dokonano alokacji pierwiastkowej dla 378 powiatów. Próby w najmniejszych powiatach tj. beskidzkim i sejneńskim wynoszą po ok. 3200 mieszkań (49% populacji), zaś największa próba (poza Warszawą) jest w m. Łodzi – 23 000 mieszkań, czyli 6,9% liczby mieszkań w tym mieście – powiecie.

---

¹ Materiał roboczy opracowany przez zespół matematyków pod kierunkiem Bronisława Lednickiego.

W Warszawie, Łodzi, Krakowie, Wrocławiu i w Poznaniu podział próby pomiędzy poszczególne dzielnice i delegatury dokonany został również metodą pierwiastkową. Poza Warszawą, w pozostałych miastach, ze względu na małą liczbę delegatur (4 lub 5) nie zachodziła potrzeba zwiększania liczebności próby, tak jak w przypadku Warszawy. Ustalone dla poszczególnych delegatur w tych miastach liczebności prób zapewniają uzyskanie precyzji nie gorszej niż w najmniejszych powiatach.

Schemat losowania próby

W celu wylosowania, w każdym z powiatów, próby o ustalonej wcześniej liczebności zastosowany został schemat losowania jednostopniowego warstwowego. Jednostki losowania – mieszkania zostały przed losowaniem pogrupowane w warstwy w celu zwiększenia efektywności losowania. Zastosowano zróżnicowane podejście do warstwowania w zależności od typu powiatu i gminy.

W miastach – powiatach oraz w dzielnicach wymienionych wyżej 5 największych miast, a także w innych wyróżnionych większych miastach niebędących powiatami, w pierwszym etapie podział mieszkań na dwie kategorie:

- a) mieszkania w „blokowiskach”,
- b) pozostałe mieszkania.

Kryterium podziału na powyższe kategorie został, przypisany do każdego mieszkania, wskaźnik wyrażający liczbę mieszkań w budynku, w którym znajduje się dane mieszkanie. Do „blokowisk” zaliczone zostały mieszkania o wartości tego wskaźnika powyżej jego mediany. Następnie w każdej z powyższych grup mieszkania zostały powarstwowane ze względu na liczbę osób w mieszkaniu, po czym w ramach tak utworzonych kategorii nastąpił dalszy podział na 4 grupy ze względu na:

- a) występowanie osoby pracującej w mieszkaniu,
- b) występowanie emeryta lub rencisty w przypadku braku pracującego,
- c) występowanie bezrobotnego w mieszkaniu w przypadku braku w/w osób,
- d) mieszkania z innymi osobami.

Ponadto, w mieszkaniach poza „blokowiskami”, dodano kategorię: mieszkanie z użytkownikiem gospodarstwa rolnego.

Warstwowanie według liczby osób zamieszkałych w danym mieszkaniu było istotnym czynnikiem mającym wpływ na precyzję wyników, zniwelowało bowiem negatywne efekty zróżnicowanej liczby osób zamieszkałych w mieszkaniach. Efektywność tego etapu

warstwowania zależała od korelacji liczby osób w mieszkaniu zapisanej w operacie losowania ze stanem rzeczywistym. Warstwowanie ze względu na pozostałe zmienne miało z kolei pozytywny wpływ na wyniki spisu związane z aktywnością ekonomiczną.

W pozostałych powiatach w pierwszym etapie założono warstwowanie według gmin, przy czym gminy miejsko – wiejskie traktowane były, jako dwie oddzielne gminy. W mniejszych miastach pominięty został etap podziału na mieszkania w tzw. blokowiska i pozostałe mieszkania, a warstwowanie odbywało się b analogicznie jak w dużych miastach poza blokowiskami.

W gminach wiejskich w pierwszym etapie mieszkania podzielone zostały na dwie kategorie:

- a) mieszkania z użytkownikiem gospodarstwa rolnego,
- b) pozostałe mieszkania.

W kategorii pierwszej wykonano warstwowanie wg liczby osób zamieszkałych w mieszkaniu, a następnie, w miarę możliwości, dalsze warstwowanie wg powierzchni gospodarstwa rolnego (dwie ewentualnie trzy grupy obszarowe w zależności od liczby mieszkań z użytkownikiem gospodarstwa w gminie). W przypadku drugiej kategorii mieszkań wykonano warstwowanie analogiczne jak w małych miastach.

Przedstawiona wyżej koncepcja warstwowania mogła prowadzić do utworzenia w niektórych powiatach bardzo rozdrobnionych warstw. W związku z tym program losujący przy tworzeniu warstw sprawdzał jednocześnie czy tworzone w powyższy sposób warstwy spełniały wymóg minimalnej liczby mieszkań. Warstwy zawierające zbyt mało mieszkań zostały łączone z sąsiednimi. Założono odwrotną niż przy tworzeniu, hierarchię kryteriów tzw. sklejanie warstw.

Po utworzeniu warstw ustalone zostały liczebności prób do wylosowania w poszczególnych warstwach. Przyjęto proporcjonalną alokację próby pomiędzy warstwy. Oznacza to m.in., że ustalona w wyniku alokacji pierwiastkowej frakcja losowania w danym powiecie obowiązywała we wszystkich gminach tego powiatu i w warstwach utworzonych wewnątrz gmin.

Efektom tych działań było wylosowanie, spośród prawie 13,5 mln mieszkań, próby liczącej ponad 2,7 mln mieszkań. Utworzono prawie 70,5 tys. warstw, zaś wielkość próby w poszczególnych warstwach wahała się od niemal 6% do ponad 49%.

Zakres tematyczny badania reprezentacyjnego w NSP 2011 uwzględniał sześć dużych obszarów tematycznych:

- ludność i jej charakterystyka demograficzno-społeczna,
- aktywność ekonomiczna,
- migracje wewnętrzne i zagraniczne ludności,
- narodowość i wyznanie,
- gospodarstwa domowe i rodziny
- oraz budynki i mieszkania).

W ramach tych obszarów można wyróżnić 15 tematów badawczych (p. punkt 3 w rozdziale I). Badanie reprezentacyjne w NSP 2011 stanowi komplementarną całość do badania pełnego, przeprowadzanego w oparciu o rejestry i systemy informacyjne.

5. Spis osób w obiektach zbiorowego zakwaterowania oraz osób bezdomnych

W trakcie trwania spisu zebrano informacje o osobach przebywających powyżej 3 miesięcy w obiektach zbiorowego zakwaterowania, czyli w budynkach zajętych przez jeden odrębny zakład, świadczący usługi: opiekuńczo-wychowawcze, opiekuńczo-lecznicze, obiekty związane z pracą lub nauką (domy studenckie, internaty, hotele pracownicze), bądź inne, w którym to obiekcie zamieszkuje/przebywa zwykle większa liczba osób. Dane zostały pozyskane od właścicieli, administratorów lub zarządców obiektów przy wykorzystaniu specjalnej aplikacji internetowej. W szczególnych przypadkach informacje były pozyskiwane przy wsparciu pracowników wojewódzkich lub gminnych biur spisowych oraz rachmistrzów.

W dniach 15-16 kwietnia 2011 r. – przy współpracy z Pomorskim Forum na Rzecz Wychodzenia z Bezdomności – przeprowadzono również badanie osób bezdomnych.

Osoby bezdomne spisywane były przez rachmistrza na aplikacji mobilnej, w miejscu ich przebywania wskazanym przez pracowników gminnych biur spisowych w porozumieniu z placówkami udzielającymi pomocy bezdomnym. Zostały spisane osoby, które wieczór i noc w momencie spisu spędzały poza jakąkolwiek instytucją funkcjonującą całodobowo, w miejscach ich przebywania takich jak: dworce kolejowe i autobusowe oraz ich okolice, kanały i węzły ciepłownicze, ogródki działkowe, ulice, bunkry, lasy i parki, centra handlowe, parkingi, opuszczone samochody, przyczepy kempingowe, klatki schodowe, zsypy, piwnice, śmietniki, wagony i bocznice kolejowe, ogrzewalnie itp. Osoby bezdomne przebywające

w obiektach zbiorowego zakwaterowania (schroniska, noclegownie i instytucje dla bezdomnych), zostały spisane przez administratorów tych obiektów.

6. Formularze wykorzystywane w spisie 2011

W spisie 2011 wykorzystywano dwa rodzaje formularzy, dostępnych wyłącznie w formie elektronicznej. Formularz długi, o szerokim zakresie tematycznym z dużą liczbą pytań (ponad 120 pytań), stosowany był w badaniu reprezentacyjnym, natomiast formularz krótki (16 pytań) znalazł zastosowanie w badaniu pełnym, przede wszystkim w celu aktualizacji danych pozyskiwanych do spisu z rejestrów i systemów informacyjnych. Formularze elektroniczne były dostępne w trybie on-line, a dodatkowo formularz krótki – także w trybie off-line. Formularze zostały przygotowane w wersji aplikacji na urządzenia przenośne typu handheld oraz w wersji aplikacji internetowej, która była wykorzystywana podczas samospisu. Elementem aplikacji elektronicznej były słowniki funkcjonujące przy pytaniach w poszczególnych obszarach tematycznych: edukacji, aktywności ekonomicznej, kraju obywatelstwa i urodzenia, migracji, przynależności narodowo-etnicznej, wyznania. Przy niektórych słownikach istniała możliwość swobodnego zapisu słownego. Dodatkowo w części adresowej formularzy elektronicznych podłączony był słownik TERYT.

Odrębne, uproszczone formularze elektroniczne były opracowane dla badania osób bezdomnych oraz osób w obiektach zbiorowego zakwaterowania.

W ramach spisu 2011 przeprowadzono także pełne badanie ludności w 86 gminach, wstępnie wytypowanych na podstawie wyników spisu 2002. Kryterium do wyróżnienia tych gmin był co najmniej 10% udział osób należących do mniejszości narodowej lub etnicznej w liczbie mieszkańców gminy w 2002 roku. Dla osób zamieszkałych lub przebywających w tych gminach w wylosowanych mieszkaniach wypełniany był formularz długi, zaś w pozostałych mieszkaniach – formularz krótki. Pytania o przynależność narodowo-etniczną oraz o język używany w kontaktach domowych zostały włączone do obu formularzy, m.in. także z tego powodu, że w żadnym z systemów administracyjnych nie występowała informacja o narodowości, możliwa do wykorzystania w spisie ludności. Dane z tego badania mają duże znaczenie dla opracowania wyników spisu w obszarze narodowości i języka, zwłaszcza w zakresie ustalania tzw. gmin mniejszościowych.

7. Spis kontrolny

W dniach od 1 do 11 lipca 2011 r. przeprowadzony został spis kontrolny do NSP 2011. Celem spisu kontrolnego 2011 było sprawdzenie kompletności przeprowadzonego

spisu, poprawności danych uzyskanych w spisie oraz zgodności tych danych ze stanem faktycznym.

Spośród 2 744 tys. mieszkań, które wcześniej zostały wylosowane do badania reprezentacyjnego wylosowano 80 tys. mieszkań. Spisem kontrolnym objęto mieszkania, w których respondenci dokonali samospisu przez internet, mieszkania zostały spisane bezpośrednio przez rachmistrzów spisowych lub spisane telefonicznie – przez ankieterów, jak i takie, w których spis nie został przeprowadzony (z różnych powodów).

Spis kontrolny został przeprowadzany przez ankieterów poprzez telefon (metodą CATI), co spowodowało, iż obejmował on wyłącznie te mieszkania, w których przynajmniej dla jednej osoby udało się ustalić numer telefonu, przy czym nie miało znaczenia czy był to telefon stacjonarny, czy komórkowy. Formularz do spisu kontrolnego zawierał 14 pytań. Zebrane na jego podstawie informacje powinny pozwolić na dokonanie oceny błędów nielosowych, a przede wszystkim oceny błędów pokrycia (in plus oraz in minus), popełnianych z powodu podwójnego spisywania osób, ewentualnego dopisywania fikcyjnych osób oraz opuszczania osób, a także do określenia błędów treści (wynikających z braków odpowiedzi lub błędów w odpowiedziach). Przyjęte założenia oraz dane pozyskane w spisie kontrolnym, powinny pozwolić na ocenę wpływu czynników zewnętrznych, tj. rachmistrzów, ankieterów czy samych respondentów, którzy dokonali samospisu — na jakość wyników spisu ludności i mieszkań 2011. Efekty takiej analizy będą prezentowane w kolejnych ogólnopolskich i regionalnych publikacjach tematycznych, natomiast szczegółowe zasady metodologiczne spisu kontrolnego zostaną przedstawione w publikacji poświęconej metodologii spisu ludności i mieszkań 2011.

8. Techniki pozyskiwania danych (metody CAxI) oraz zbiory danych wynikowych

Podstawowym sposobem gromadzenia danych w spisie 2011 była technika *CAII* – *Computer Assisted Internet Interview*. Od 1 kwietnia do 16 czerwca 2011 roku ok. 12% populacji kraju spisało się bez udziału rachmistrzów w drodze tzw. samospisu internetowego. Ta forma zbierania danych polegała na udostępnieniu on-line formularzy elektronicznych, zawierających pytania spisowe. Formularze zawierały dane pozyskane z rejestrów i respondenci weryfikowali oraz uzupełniali je zgodnie ze stanem faktycznym w dniu 31 marca 2011 r.

W szczególnych przypadkach np. braku możliwości zalogowania się do systemu, respondenci mogli skorzystać z formularzy bez naniesionych danych i wypełnić je samodzielnie w całości w trybie off-line.

CAPI – Computer Assisted Personal Interview. Od 8 kwietnia do 30 czerwca 2011 roku rachmistrzowie spisowi przeprowadzili wywiady w terenie na podstawie przydzielonej puli adresów mieszkań, wylosowanych do badania reprezentacyjnego. Odpowiedzi respondentów były w trakcie wywiadu rejestrowane na przenośnych urządzeniach elektronicznych typu handheld.

CATI – Computer Assisted Telephone Interview. Ankieterzy statystyczni przeprowadzali spis telefonicznie, uzupełniając zebrane dane za pośrednictwem dedykowanej aplikacji elektronicznej.

Zbiory danych wynikowych

W wyniku zebrania informacji objętych spisem powstały zbiory danych wynikowych z wyodrębnionymi obiektami, powiązanych ze sobą wspólnym identyfikatorem:

- Budynki
- Mieszkania
- Osoby
- Gospodarstwa domowe
- Rodziny
- Obiekty zbiorowego zakwaterowania
- Bezdomni

Zakres informacji dla powyższych obiektów został ujęty w tzw. złotym rekordzie (ZR), zawierającym zmienne informacyjne obejmujące zarówno dane ze spisu pełnego (czyli pozyskiwane z rejestrów i systemów administracyjnych), jak też z badania reprezentacyjnego. Zakres informacyjny złotego rekordu zawiera zmienne bezpośrednio pozyskane oraz wyprowadzone wtórnie.

Wyliczenie tych zmiennych odbywa się w środowisku Operacyjnej Bazy Mikrodanych (OBM) – systemie wspierającym proces spisowy. Jego głównym zadaniem jest integracja danych pochodzących z różnych źródeł. System ten wykorzystywany jest głównie

na etapie: czyszczenia, walidacji, deduplikacji oraz korekty danych. W OBM następuje przekształcenie danych źródłowych na dane spisowe².

W kolejnych etapach przetwarzania danych złoty rekord przekazywany jest do środowiska Analitycznej Bazy Danych – bazy, w której są przechowywane odpersonalizowane dane spisowe w ostatecznej wersji. W ABM są wykonywane dalsze przekształcenia (głównie wyprowadzanie kolejnych zmiennych i obiektów pochodnych). Dodatkowo środowisko to posiada narzędzia dla prowadzenia analiz statystycznych oraz udostępniania wyników spisu.

Algorytmy wyprowadzania zmiennych zawartych w złotym rekordzie zawierają wskazanie najbardziej odpowiedniego źródła danej zmiennej oraz sposobu jej wyliczenia (tj. uwzględnienia zależności merytorycznych pomiędzy zmiennymi i kontroli logicznej).

9. Łączenie danych pozyskanych z różnych źródeł

Metody przetwarzania zbiorów danych administracyjnych w zbiory statystyczne

Dla potrzeb spisu informacje pozyskiwane z rejestrów zostały poddane odpowiednim mechanizmom i procedurom zarówno informatycznym, jak też merytorycznym. Głównym celem tych działań było przekształcenie zmiennych zawartych w rejestrach do postaci, która umożliwiałaby statystyczne przetwarzanie wartości zmiennych.

W ramach podejmowanych działań merytorycznych nad przygotowaniem rejestrów do wykorzystania w spisie zostały przygotowane min. następujące procedury:

- normalizacji zmiennych, której celem było doprowadzenie do jednolitego zapisu tych samych zmiennych pochodzących z różnych rejestrów;
- reguły kontroli i korekty, której celem było sprawdzenie poprawności oraz powiązań logicznych między zmiennymi w ramach jednego rejestru lub systemu informacyjnego;
- synchronizacji – niektóre rejestry zawierały informacje o faktach/zdarzeniach dotyczących osób, które należało przetworzyć i przekształcić w informacje o osobie;
- konwersji, która miała na celu doprowadzenie do ujednoczenia klasyfikacji danej zmiennej pochodzącej z różnych rejestrów niezależnie od oznaczenia jakie było stosowane w rejestrze;

---

² Każde źródło informacyjne tj. rejestry, dane pozyskane z formularzy CAxI posiada swoje miejsce w Operacyjnej Bazie Mikrodanych, jako odrębna warstwa danych źródłowych. Integracja danych w bazie OBM polega na łączeniu warstw według identyfikatorów lub kluczowych atrybutów.

- procedury deduplikacji zmiennych z rejestrów administracyjnych.

Działaniem wspierającym był tzw. słownik zmiennych logicznych, który zawierał wystandaryzowane nazwy zmiennych z wskazaniem źródła pochodzenia danej. W oparciu o tak przygotowane dane opracowywane były w dalszych etapach algorytmy wyliczania poszczególnych zmiennych złotego rekordu.

Procedury deduplikacji ankiet zebranych metodami CAxI

Z względu na przyjętą rozwiązania w badaniu reprezentacyjnym i badaniu pełnym osoba mogła zostać spisana więcej niż jeden raz. Przyjęto przy tym założenie, że rozpatrywane ankiety są kompletne i zamknięte, co oznacza, że dla każdej ankiety osobowej uzyskano wszystkie informacje wynikające ze „ścieżek przejścia” w formularzu spisowym.

Procedury wyboru ankiety zostały przeprowadzone po etapie weryfikacji i ustaleniu kompletności osób w oparciu o informacje zawarte w wykazie adresowo-mieszkaniowym po spisie oraz po deduplikacji mieszkań. Proces ten polegał na wyborze zestawu „najlepszych” ankiet osobowych dla danego mieszkania tzw. „paczki osobowej” („paczka osobowa” rozumiana, jako zestaw ankiet osobowych powiązanych z danym mieszkaniem – spisanych w danym mieszkaniu). Po wybraniu odpowiednich ankiet na ich podstawie zbudowane zostały warstwy CAxI zawierające informacje pozyskane z formularzy spisowych na potrzeby wyliczania zmiennych wynikowych wyspecyfikowanych w złotym rekordzie.

Proces wyboru najlepszych ankiet dla warstw CAxI zakładał, że w zbiorze wejściowym, którym jest zbiór wszystkich ankiet w podsystemie CAxI, dostępnych było wiele ankiet mieszkaniowych dla jednego mieszkania oraz wiele ankiet osobowych dla tej samej osoby. W rezultacie wykonania procesu, na który składały się:

- procedura wyboru ankiety mieszkaniowej;
- procedura wyboru ankiety osobowej z badania reprezentacyjnego (a dokładniej wybór najlepszej „paczki osobowej” dla danego ID_MIESZKANIA);
- procedura wyboru ankiety osobowej z badania pełnego;
- procedura wyboru ankiety osobowej w przypadku występowania ankiety z badania pełnego i reprezentacyjnego;

w warstwach CAxI znalazła się jedna, najlepsza ankiet dla mieszkania i osoby.

Szczególne znaczenie miało opracowanie procedur wyznaczenia najlepszej ankiety z badania reprezentacyjnego. Procedury te obejmowały wykonanie algorytmów korekty oraz obliczenie wskaźników wymaganych na późniejszych etapach selekcji ankiet. Opracowane

algorytmy wyliczały 13 wskaźników szczegółowych oraz 2 wskaźniki globalne, charakteryzujące cały rekord danych o osobach w warstwach CAxI ze spisu reprezentacyjnego.

Wskaźnik szczegółowy sprawdzał stan kompletności (niekompletność) danych dla każdego z 13 modułów w oparciu o zmienną lub zmienne zamykające (reprezentujące) dany moduł. Istota wskaźnika polegała na sprawdzeniu czy zmienna (zmienne) reprezentująca moduł posiadała w danym rekordzie wartość, zarówno przy założeniu, że powinna ją mieć według założonej ścieżki przejścia (czyli wartości innej zmiennej lub zmiennych implikujących posiadanie wartości przez daną zmienną), ale także wtedy gdy nie można było sprawdzić czy dana zmienna powinna mieć wartość (gdyż zmienne warunkujące ją mają braki danych).

Na podstawie wartości wskaźników szczegółowych wyliczone zostały dwa wskaźniki globalne, tj. liczba niekompletnych modułów oraz procent niekompletnych danych. Wartości wyliczonych wskaźników pozwoliły na wybór najbardziej wartościowej informacyjnie ankiety i przygotowanie zbioru unikalnych ankiet dla osoby i mieszkania.

Opracowywanie algorytmów wyprowadzania zmiennych

Dane dotyczące osób i mieszkań pozyskane w spisie 2011 na etapie opracowywania wyników tworzą dwa podstawowe zakresy informacyjne:

- 1) **z badania pełnego**, obejmują dane odnoszące się do wszystkich mieszkańców kraju. Zakres informacji jest jednakże stosunkowo wąski pod względem tematycznym, co jest konsekwencją dostępności danych w systemach administracyjnych. Złoty rekord w części badania pełnego zawiera zmienne wyliczone na podstawie danych dostępnych w rejestrach i systemach informacyjnych oraz zweryfikowanych przez respondentów w samospisie internetowym (formularz krótki) i z badania reprezentacyjnego (formularz długi) – w części zakresowo wspólnej dla obu formularzy. Połączenie informacji z tych trzech źródeł pozwoliło przede wszystkim na ustalenie stanów i struktury ludności według płci i wieku;
- 2) **z badania reprezentacyjnego**, pozyskane dla 20% ludności, zawierają szeroki pod względem przedmiotowym zakres danych, które po uogólnieniu na całą populację pozwalają na szeroka charakterystykę demograficzno-społeczną i ekonomiczną ludności.

Pierwszy etap wyliczenia wartości zmiennych spisowych odbywa się w środowisku operacyjnym (OBM), gdzie wyprowadzane zostają zmienne tzw. pierwotne. Algorytm każdej

zmiennej wskazuje źródło pochodzenia zmiennej oraz matematyczną regułę jej wyliczania – bezpośrednio przeniesienie wartości z jednego lub z kilku źródeł lub „złożenie” wartości zmiennej z wartości kilku zmiennych.

Następny etap przetwarzania danych odbywa się w Analitycznej Bazie Mikrodanych (ABM), w której tworzone są i wyliczane kolejne zmienne, tzw. zmienne pochodne z poszczególnych obszarów tematycznych (wyliczane min. w oparciu o zmienne pierwotne) i obiekty pochodne takie jak gospodarstwa domowe i rodziny.

Wyliczanie tego typu zmiennych odbywa się w środowisku ABM ze względu na jego funkcjonalność umożliwiającą implementację bardziej skomplikowanych algorytmów. Algorytmy wyliczania zmiennych pochodnych polegają zarówno na tworzeniu agregatu zmiennej lub uzyskania ze złożenia z kilku zmiennych pierwotnych nowej zmiennej, jak również dokonania zakodowania poszczególnych typów gospodarstw domowych i rodzin, charakterystycznych ze względu na ich skład, np. gospodarstw domowych z osobami niepełnosprawnymi, emigrantami czy też osobami pracującymi, bezrobotnymi itp.

Zmienne pochodne pozwalają m.in. na łatwiejsze opracowywanie wyników, tworzenie tablic dla użytkowników oraz prowadzenie analiz.

Przyjęte założenia metodologiczne dla badania reprezentacyjnego pozwalały wybrać skrócony sposób spisania. Ta możliwość dotyczyła wyłącznie tych osób, które nie mieszkały pod danym adresem i nie zamierzały pod ten adres powrócić lub przypadków, gdy mieszkańcy nie byli w stanie odpowiedzieć na pytania z formularza spisowego odnoszące się do tych osób. W konsekwencji dla osób nieobecnych nie pozyskano odpowiedzi na większość pytań z formularza długiego. Jeżeli dana informacja była możliwa do pozyskania z rejestrów, to algorytmy wyliczania zmiennych taką informację uwzględniały. Pozostało jednak wiele braków danych, które w dalszych pracach analitycznych w miarę możliwości będą imputowane przy wykorzystaniu – mniej lub bardziej – zaawansowanych metod statystycznych.

10. Uogólnianie wyników badania reprezentacyjnego

Na etapie opracowania wyników badania reprezentacyjnego wyodrębnione zostały dwa etapy uogólniania (ważenia) wyników tego badania:

- etap I – ważenie przy zastosowaniu skorygowanych wag „z frakcji”, będących odwrotnością frakcji losowania,

- etap II – ważenie przy zastosowaniu skalibrowanych wag dla jednostek badania będących osobami.

Pierwotne wagi zostały wyznaczone jako odwrotność frakcji losowania dla 70,5 tys. warstw. Należy przypomnieć, że celem warstwowania było wyodrębnienie możliwie jednorodnych grup jednostek. W ramach każdej z warstw – wagi były identyczne. Pierwotne wagi z frakcji musiały zostać skorygowane z uwagi na 13,7% braki wypełnionych ankiet mieszkaniowych w badaniu reprezentacyjnym.

Wagi skorygowane, wyznaczone w I etapie są stosowane do uogólniania wyników spisu w zakresie mieszkań, gospodarstw domowych oraz rodzin. Natomiast dla budynków jednorodzinnych, w ramach których występują 1 lub 2 mieszkania, wyprowadzone zostały odrębne wagi.

Z uwagi na konieczność zintegrowania wyników badania reprezentacyjnego ze spisem pełnym (w zakresie podstawowych zmiennych dotyczących: płci, wieku oraz miejsca zamieszkania – poziom powiatu z wyodrębnieniem części miejskiej i wiejskiej) zaistniała potrzeba wyprowadzenia skalibrowanych wag dla poszczególnych osób.

Kalibracja jest metodą odpowiedniego doboru wag, tak aby zostały zrekompensowane straty informacji związane z występującymi brakami odpowiedzi. W NSP 2011 kalibracja miała na celu dostosowanie struktur płci i wieku pozyskanych w badaniu reprezentacyjnym do struktur ludności wg płci i wieku ustalonych w spisie pełnym, którego wyniki stanowiły populację referencyjną (odniesienia).

Kalibracja wag została wykonana przy wykorzystaniu programu CALMAR (*Calibration on Margins*) przez przedstawicieli środowiska naukowego Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu.³

---

³ Materiał roboczy: „Raport z opisem wyników z zakresu możliwości wykorzystania kalibracji na potrzeby korygowania wag w złotym rekordzie” pod kierunkiem prof. dr hab. Jana Paradysza.

Rozdział III. WAŻNIEJSZE DEFINICJE I POJĘCIA SPISOWE

W raporcie zostały przedstawione definicje pojęć niezbędne do właściwej interpretacji wyników spisu.

Na podstawie wyników NSP'2011 zostały wyodrębnione trzy podstawowe kategorie ludności:

- 1) Ludność stała (stale zamieszkała)
- 2) Ludność faktycznie zamieszkała
- 3) Rezydenci (ludność rezydująca)

We wszystkich tablicach publikacji informacje dotyczą kategorii ludności faktycznie zamieszkałej – dalej określanej jako „ludność”.

Ludność stale zamieszkała (ludność stała)

Kategoria obejmuje osoby mieszkające stale (z reguły zameldowane na pobyt stały) bez względu na to czy w momencie krytycznym spisu były obecne czy nieobecne w miejscu zamieszkania.

Ludność faktycznie zamieszkała (ludność faktyczna)

Kategoria ta obejmuje następujące grupy osób:

1. Mieszkające stale, które:

- a) były obecne w momencie spisu;
- b) były nieobecne w momencie spisu, ale ich nieobecność trwała krócej niż 3 miesiące;
- c) były nieobecne w momencie spisu przez okres dłuższy niż 3 miesiące, ale ich nieobecność wynikała z powodu:
  - przebywania w zakładzie karnym lub śledczym;
  - pobytu za granicą.

2. Przebywające czasowo przez okres powyżej 3 miesięcy. Dotyczy to osób, które mieszkają na stałe w innym (są tam zameldowane na pobyt stały), natomiast w miejscu spisania przebywają czasowo z następujących powodów: nauka, praca, warunki rodzinne lub mieszkaniowe, leczenie lub rehabilitacja, przebywanie w domu opieki.

Jako czas okresowej nieobecności lub przebywania przyjęty został czas zamierzony.

Do kategorii ludności faktycznej nie są zaliczane osoby przybyłe z zagranicy na pobyt czasowy, tj. te, które nie posiadają stałego pobytu w Polsce (pozwolenia na osiedlenie się).

Ludność rezydująca (rezydenci)

Do rezydentów zalicza się:

- a) stałych mieszkańców, z wyjątkiem osób przebywających poza miejscem zamieszkania przez okres co najmniej 12 miesięcy – bez względu na ich miejsce przebywania (w kraju czy za granicą – wyjątek stanowią polscy dyplomaci na placówkach oraz żołnierze stacjonujący na zagranicznych misjach wojskowych);
- b) osoby mieszkające czasowo przez okres co najmniej 12 miesięcy, przybyłe z innego miejsca w kraju lub z zagranicy (cudzoziemcy bez stałego pobytu w Polsce).

Jako kryterium przemieszczania się ludności przy wyodrębnianiu kategorii rezydentów przyjmuje się: naukę, pracę, warunki rodzinne i mieszkaniowe, leczenie i rehabilitację, pobyt w domu opieki. Oznacza to, że osoby przebywające w zakładach karnych czy aresztach - bez względu na czas nieobecności – są zaliczane do rezydentów miejscowości, w których zamieszkiwali przed jej „przymusowym” opuszczeniem.

Wiek osób – określony liczbą lat ukończonych – ustalono poprzez porównanie pełnej daty urodzenia z dniem przeprowadzenia spisu tzw. dniem krytycznym spisu tj. 31 marca 2011.

Stan cywilny prawny osób – (zgodnie z rekomendacjami EKG/ONZ) definiuje się jako prawny status danej osoby w zakresie stanu małżeńskiego lub partnerskiego w myśl prawa lub obyczajów danego kraju (status de jure).

Dla każdej osoby w wieku 15 lat i więcej ustalono stan cywilny prawny według następujących kategorii:

- kawaler, panna
- żonaty, zamężna
- wdowiec, wdowa
- rozwiedziony, rozwiedziona.

Stan cywilny faktyczny osób został określony wtórnie: na podstawie stanu cywilnego prawnego, charakteru związku, w jakim żyje dana osoba, tj. w oparciu o informacje dotyczące relacji z głową gospodarstwa domowego oraz wzajemnych powiązań między osobami spisanymi.

Ustalono następujące kategorie faktycznego stanu cywilnego:

- kawaler, panna;
- żonaty, zamężna – w świetle prawa świeckiego lub kanonicznego i pozostający w faktycznym małżeństwie. Dla pełniejszej charakterystyki sytuacji rodzinnej osoby o statusie prawnym zamężna/żonaty podzielono na:

- pozostające w związku małżeńskim – niezależnie od tego, czy współmałżonkowie zostali spisani razem czy też oddzielnie (np. nieobecność spowodowana była nauką, pracą, brakiem własnego mieszkania),
- niepozostające w związku małżeńskim – osoby, które decyzją jednego lub obojga małżonków nie tworzyły wspólnoty małżeńskiej, ale rozpad związku nie został usankcjonowany decyzją sądu (tzn. osoby te nie miały sądowego orzeczenia rozwodu czy też separacji);
- partner, partnerka. Partnerów wyodrębniano w ramach tego samego gospodarstwa domowego – bez względu na ich stan cywilny prawny;
- wdowiec/wdowa;
- rozwiedziony/rozwiedziona – orzeczeniem sądu;
- separowany/separowana. Kategoria ta dotyczyła osób:
  - a) pozostających w separacji prawnej i nietworzących formalnych związków (partnerskich) z innymi osobami;
  - b) o stanie cywilnym prawnym żonaty/zamężna – niepozostających w związku małżeńskim i nietworzących formalnych związków (partnerskich) z innymi osobami.

Osoba niepełnosprawna – jest to taka osoba, która posiada odpowiednie orzeczenie wydane przez organ do tego uprawniony lub osobę, która takiego orzeczenie nie posiada, lecz odczuwa ograniczenie sprawności w wykonywaniu czynności podstawowych dla swojego wieku (zabawa, nauka, praca, samoobsługa).

Przez czynności zwykłe (podstawowe) dla danego wieku należy rozumieć:

- dla niemowląt – prawidłową reakcję na bodźce zewnętrzne (płacz, uśmiech, właściwe gesty i odruchy),
- dla dzieci w wieku przedszkolnym – zdolność brania udziału w grach i zabawach w grupie rówieśników,
- dla dzieci w wieku szkolnym – uczęszczanie do szkoły oraz uczestnictwo we wszystkich rodzajach obowiązkowych zajęć,
- dla osób w wieku aktywności zawodowej – pracę zawodową, naukę lub prowadzenie gospodarstwa domowego,
- dla osób w wieku starszym – podstawową samoobsługę przy czynnościach higienicznych, zakupach, przyrządzaniu posiłków itp.

Źródła utrzymania – w spisie powszechnym ustalano główne i dodatkowe źródło utrzymania dla poszczególnych osób oraz odrębnie dla gospodarstw domowych. Informacje o źródłach dochodów, z których pochodziły środki na finansowanie konsumpcyjnych i innych życiowych potrzeb osób dotyczyły całego roku (12 miesięcy) poprzedzającego moment spisu. Ustalano je niezależnie od stanu aktywności ekonomicznej osób.

Ze względu na posiadane źródła utrzymania ludność można podzielić na dwie podstawowe kategorie : ludność posiadająca własne źródła utrzymania (w wieku 15 lat i więcej) i ludność utrzymywaną. Do ludności utrzymywanej zaliczono wszystkie osoby niezależnie od wieku nieposiadające własnych źródeł dochodów.

Główne źródło utrzymania osoby – jest to źródło przynoszące jej największy zarobek lub dochód. Jeżeli osoba miała w ciągu roku poprzedzającego spis tylko jedno źródło dochodów – było ono jednocześnie jej głównym, a zarazem wyłącznym źródłem utrzymania.

Za **dodatkowe źródło utrzymania** uważa się źródło najważniejsze spośród wszystkich pozostałych po wyodrębnieniu głównego źródła utrzymania, czyli przynoszące dochód drugi pod względem wysokości.

W spisie 2011 wyróżniono następujące grupy źródeł utrzymania:

- dochody (zarobki) z pracy osobiście wykonywanej niezależnie od charakteru zatrudnienia,
- inne dochody pochodzące z własności lub z wynajmu,
- niezarobkowe źródło (w tym emerytury, renty, zasiłki),
- pozostałe źródła osobno nie wymienione,
- pozostawanie na utrzymaniu

Kraj urodzenia – zgodnie z międzynarodowymi zaleceniami należało podać biorąc pod uwagę granice państw aktualne w momencie spisu, a nie w momencie urodzenia osoby, np. jeżeli osoba urodziła się w Wilnie, to – bez względu na rok jej urodzenia – jako kraj urodzenia należało wpisać Litwa. Rozstrzygnięcie takie zostało przyjęte w związku z koniecznością zabezpieczenia porównywalności, a przede wszystkim nie dublowania danych w skali międzynarodowej.

Obywatelstwo oznacza prawną więź pomiędzy osobą a państwem. Nie wskazuje ono na pochodzenie etniczne tej osoby i jest niezależne od jej narodowości. Osoba może mieć jedno, dwa lub kilka obywatelstw. Możliwa jest również sytuacja, że osoba nie ma żadnego obywatelstwa. Osoba mająca obywatelstwo polskie i inne jest w Polsce traktowana zawsze jako obywatel polski – nie jest cudzoziemcem.

Cudzoziemcem jest każda osoba, która nie posiada polskiego obywatelstwa, bez względu na fakt posiadania lub nie obywatelstwa (obywatelstw) innych krajów. Cudzoziemcy, przybyli do Polski na pobyt stały, są traktowani jako osoby mieszkające stale, pozostali zaś, w zależności od czasu faktycznego pobytu w naszym kraju:

- jako przebywający czasowo (imigranci krótkookresowi) – w przypadku przebywania przez okres poniżej 1 roku,
- jako rezydenci (imigranci długookresowi) – w przypadku przebywania przez okres co najmniej 12 miesięcy.

Bezpaństwowiec to osoba nieposiadająca obywatelstwa żadnego kraju (bezpaństwowcy są zaliczani do cudzoziemców).

Migracje zagraniczne to wyjazdy z kraju stałego zamieszkania (emigracja) lub przyjazdy do kraju (imigracja) w celu zamieszkania na stałe lub na pobyt czasowy.

W zaleceniach ONZ migracje zagraniczne są zdefiniowane jako fakt zmiany kraju głównego miejsca zamieszkania, przy czym główne miejsce zamieszkania oznacza miejsce, w którym osoba spędza większość czasu podczas pewnego okresu; długość tego okresu może wynosić – w zależności od przyjętych uregulowań prawnych w poszczególnych krajach – 3 miesiące, 6 miesięcy, najczęściej co najmniej 12 miesięcy.

Przyjmując za kryterium obserwacji długość pobytu (nieobecności) migracje dzieli się na:

- **krótkookresowe** – pobyt czasowy trwający od 3 do 12 miesięcy,
- **długookresowe** – pobyt czasowy trwający co najmniej 12 miesięcy oraz zamieszkanie na stałe – bez względu na okres zamieszkiwania.

Osoba migrująca (migrant) to osoba, która zmienia swoje miejsce zamieszkania.

Emigrant to osoba przemieszczająca się z kraju za granicę na pobyt stały lub czasowy.

Imigrant to osoba przybyła z zagranicy do kraju na pobyt stały lub czasowy.

Narodowość – przynależność narodowa lub etniczna – jest deklaratywną, opartą na subiektywnym odczuciu, indywidualną cechą każdego człowieka, wyrażającą jego związek emocjonalny, kulturowy lub wynikający z pochodzenia rodziców, z określonym narodem lub wspólnotą etniczną. W spisie ludności w 2011 r. po raz pierwszy w historii polskich spisów powszechnych umożliwiono mieszkańcom Polski wyrażanie złożonych tożsamości narodowo-etnicznych, poprzez zadanie osobom spisowanym dwóch pytań o przynależność narodowo-etniczną.

Poziom wykształcenia jest to najwyższy ukończony cykl kształcenia w szkole lub szkolenia w innym trybie i formie, uznany zgodnie z obowiązującym systemem szkolnictwa. Podstawą zaliczenia wykształcenia do określonego poziomu było uzyskanie świadectwo (dyplom)

ukończenia odpowiedniej szkoły: dziennej, wieczorowej, zaocznej czy eksternistycznej. W porównaniu do NSP 2002 klasyfikacja poziomów wykształcenia została poszerzona o informacje o absolwentach posiadających dyplom ukończenia kolegium (na poziomie szkoły policealnej) oraz o absolwentach szkół gimnazjalnych. Informacje o poziomie wykształcenia pozyskiwano dla wszystkich osób w wieku 13 lat i więcej.

Grupowanie poziomów wykształcenia

1. Wykształcenie wyższe
  - a) ze stopniem naukowym co najmniej doktora;
  - b) z tytułem magistra, lekarza lub równorzędnym;
  - c) z tytułem inżyniera, licencjata, dyplomowanego ekonomisty.
2. Policealne
  - a) dyplom ukończenia kolegium (na poziomie szkoły policealnej);
  - b) z maturą (pomaturalne);
  - c) bez matury.
3. Średnie
  - a) zawodowe z maturą;
  - b) zawodowe bez matury;
  - c) ogólnokształcące z maturą;
  - d) ogólnokształcące bez matury .
4. Zasadnicze zawodowe
5. Gimnazjalne
6. Podstawowe ukończone
7. Podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego

Bezdomny to osoba, która z różnych przyczyn – ekonomicznych, rodzinnych lub administracyjnych – deklaruje brak stałego miejsca zamieszkania. Do osób bezdomnych nie należy zaliczać takich, które są pozbawione dachu nad głową z powodu wypadków losowych (kataklizmów, powodzi, pożarów itp.).

Aktywność ekonomiczna ludności – W spisie zastosowano definicje aktywności ekonomicznej ludności zalecane przez Europejską Komisję Gospodarczą ONZ i Urząd Statystyczny Unii Europejskiej (Eurostat). Zgodnie z tymi zaleceniami przedmiotem badania był fakt wykonywania pracy, czyli wykonywanie, posiadanie bądź poszukiwanie pracy, a nie formalna sytuacja zawodowa osób badanych w okresie badanego tygodnia – tj. od 25.03 do 31.03.2011 r. Przyjęta kolejność wyodrębniania poszczególnych kategorii ludności

w wieku 15 lat i więcej gwarantuje zaklasyfikowanie każdej osoby tylko do jednej z trzech kategorii: pracujących, bezrobotnych i biernych zawodowo.

Ludność aktywna zawodowo obejmuje wszystkie osoby uznane za pracujące lub bezrobotne zgodnie z definicjami podanymi poniżej.

Do pracujących zaliczono wszystkie osoby w wieku 15 lat i więcej, które w okresie badanego tygodnia (25-31 marca 2011 r.):

- wykonywały przez co najmniej 1 godzinę pracę przynoszącą zarobek lub dochód tzn. były zatrudnione w charakterze pracownika najemnego, pracowały we własnym (lub dzierżawionym) gospodarstwie rolnym lub prowadziły własną działalność gospodarczą poza rolnictwem, pomagały (bez wynagrodzenia) w prowadzeniu rodzinnego gospodarstwa rolnego lub rodzinnej działalności gospodarczej poza rolnictwem,
- nie wykonywały pracy (np. z powodu choroby, urlopu, przerwy w działalności zakładu, trudnych warunków atmosferycznych, strajku), ale formalnie miały pracę jako pracownicy najemni bądź pracujący na własny rachunek.

Klasyfikacja statusu zatrudnienia wyróżnia następujące kategorie pracujących:

Pracownicy najemni

- osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy (umowa o pracę, umowa–zlecenie, umowa o dzieło, powołanie, wybór lub mianowanie) w jednostkach państwowych, spółdzielniach, jednostkach organizacji społecznych, politycznych i związków zawodowych, w jednostkach prywatnych (również u osób fizycznych) i w indywidualnych gospodarstwach rolnych,
- osoby wykonujące pracę nakładczą,
- uczniów (oraz osoby przebywające na praktykach), z którymi zakłady pracy lub osoby fizyczne zawarły umowę o naukę zawodu lub przyuczenie do określonej pracy, jeżeli otrzymują wynagrodzenie,
- osoby zatrudnione w rodzinnym gospodarstwie rolnym bądź rodzinnej działalności gospodarczej i jednocześnie otrzymujące za wykonywaną pracę ustalony zarobek lub dochód (niekoniecznie w formie pieniężnej) – niezależnie od związku z gospodarstwem domowym użytkownika gospodarstwa rolnego czy właściciela rodzinnej działalności gospodarczej (np. syn systematycznie pomagający swojemu ojcu w pracy w gospodarstwie rolnym i otrzymujący za to ustalone wynagrodzenie, powinien być traktowany jako pracownik najemny, a nie jako pomagający członek rodziny).

Pracujący na własny rachunek – do tych osób zalicza się:

- właścicieli, współwłaścicieli i dzierżawców indywidualnych gospodarstw rolnych pracujących w tych gospodarstwach,
- członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych,
- agentów we wszystkich systemach agencji,
- osoby prowadzące własną działalność gospodarczą poza rolnictwem (zarejestrowaną lub niezarejestrowaną),
- osoby, którym narzucono zarejestrowanie własnej działalności jako 1-osobowy podmiot gospodarczy.

z tego: **pomagający członkowie rodzin** – osoby, które bez umownego – ustalonego wcześniej – wynagrodzenia pomagały w prowadzeniu rodzinnej działalności gospodarczej, w tym również w prowadzeniu gospodarstwa rolnego i wykonywały tę pracę w badanym tygodniu.

Pracodawcy – to osoby pracujące na własny rachunek, które w badanym tygodniu zatrudniały przynajmniej 1 pracownika najemnego.

Pracujący na własny rachunek niezatrudniający pracowników.

Bezrobotni są to osoby w wieku 15-74 lata, które spełniły jednocześnie trzy warunki:

- 1) w okresie badanego tygodnia nie były osobami pracującymi,
- 2) aktywnie poszukiwały pracy tzn. podjęły konkretne działania aby znaleźć pracę, w okresie od 1 do 31 marca,
- 3) były zdolne / gotowe podjąć pracę w tygodniu badanym i następnym.

Do bezrobotnych zaliczono także osoby, które znalazły pracę i oczekiwały na jej rozpoczęcie w okresie 3 miesięcy oraz były gotowe tę pracę podjąć.

Ludność bierną zawodowo stanowią osoby w wieku 15 lat i więcej, które nie zostały zaklasyfikowane jako pracujące lub bezrobotne tzn. osoby, które w badanym tygodniu:

- nie pracowały, nie miały pracy i jej nie poszukiwały,
- nie pracowały, poszukiwały pracy, ale nie były zdolne / gotowe do jej podjęcia w okresie od 1 do 14 kwietnia,
- nie pracowały i nie poszukiwały pracy, ponieważ miały pracę załatwioną i oczekiwały na jej rozpoczęcie w okresie: dłuższym niż 3 miesiące lub do 3 miesięcy ale nie były gotowe tej pracy podjąć.

Pracujący i bezrobotni tworzą razem kategorię **aktywnych zawodowo**.

Obiekt zbiorowego zakwaterowania jest to zespół pomieszczeń (pokoi i innych pomieszczeń pomocniczych), zlokalizowanych w jednym lub kilku budynkach, zajętych przez jeden odrębny zakład, świadczący usługi: opiekuńczo-wychowawcze, opiekuńczo-lecznicze, hotelarskie, bądź inne, w którym to obiekcie zamieszkuje/przebywa zwykle większa liczba osób.

Mieszkanie jest to lokal składający się z jednej lub kilku izb, łącznie z pomieszczeniami pomocniczymi, wybudowany lub przebudowany do celów mieszkalnych, konstrukcyjnie wydzielony (trwałymi ścianami) w obrębie budynku, do którego to lokalu prowadzi niezależne wejście z klatki schodowej, ogólnego korytarza, wspólnej sieni bądź z ulicy, podwórza lub ogrodu.

Przez pomieszczenie pomocnicze należało rozumieć: przedpokój, hol, łazienkę, ustęp, garderobę, spiżarnię, schowek i inne pomieszczenia znajdujące się w obrębie mieszkania, służące mieszkalnym i gospodarczym potrzebom mieszkańców.

Za **mieszkanie zamieszkane stale** uznano takie, w którym spisano jedną lub więcej osób i co najmniej jedną z tych osób uznano za faktycznie stale zamieszkałą. Za mieszkanie **zamieszkane czasowo** uznano takie, w którym spisano jedną lub więcej osób, ale żadna z tych osób nie została uznana za mieszkańca faktycznie stale zamieszkałego na danym terenie.

Za **izbę** uznano pomieszczenie w mieszkaniu oddzielone od innych pomieszczeń stałymi ścianami sięgającymi od podłogi do sufitu, z **bezpośrednim oświetleniem dziennym i o powierzchni nie mniejszej niż 4 m²**. Izbami są pokoje oraz kuchnie spełniające powyższe kryteria. Inne pomieszczenia w mieszkaniu, takie jak: przedpokój, hol, łazienka, ubikacja, spiżarnia, schowek, garderoba, alkowa, obudowana weranda, ganek, są pomieszczeniami pomocniczymi i nie uznaje się ich za izby.

W spisie wykazano odrębnie pokoje i odrębnie kuchnie będące izbami. Spośród ogólnej liczby pokoi wyodrębniono **pokoje wykorzystywane wyłącznie do prowadzenia działalności gospodarczej** tj. takie, które wykorzystywane były jako siedziby różnych firm, biur, kancelarii, gabinetów, pracowni, warsztatów, zakładów itd. Pokoje te były spisywane tylko wówczas, gdy znajdowały się w obrębie mieszkania i nie prowadziło do nich oddzielne wejście z ulicy, podwórza lub ogólnodostępnego korytarza.

Powierzchnia użytkowa mieszkania jest to suma powierzchni wszystkich pomieszczeń znajdujących się w obrębie mieszkania, a w szczególności: pokoi, kuchni (z oknem i bez okna), alkow, spiżarni, przedpokoi, holi, łazienek, ubikacji, obudowanej werandy lub ganku

oraz innych pomieszczeń służących mieszkalnym lub gospodarczym potrzebom mieszkańców lokalu, bez względu na ich przeznaczenie i sposób użytkowania.

W powierzchni użytkowej mieszkania wyodrębniono również powierzchnię pokoi wykorzystywanych wyłącznie do prowadzenia działalności gospodarczej tj. tych, które wykazane zostały w liczbie pokoi, a także powierzchnię innych pomieszczeń wykorzystywanych do tej działalności, jeżeli nie prowadziło do nich oddzielne wejście z ulicy, podwórza lub ogólnodostępnego korytarza.

Rodzaj podmiotu będącego właścicielem mieszkania – w spisie ustalono rodzaj podmiotu, który posiadał prawo własności do mieszkania. Stan prawny do mieszkania ustalano na tzw. krytyczny moment spisu. Pod względem rodzaju podmiotów władających sklasyfikowano mieszkania na stanowiące własność:

- **osób fizycznych**; zaliczono tu zarówno mieszkania stanowiące cały budynek będący własnością osoby fizycznej jak też mieszkania stanowiące wyodrębnione lokale na rzecz osób fizycznych znajdujące się w budynku wielomieszkaniowym będącym nieruchomością wspólną. Do podgrupy wyodrębnionych lokali w budynkach wielomieszkaniowych zaliczono również mieszkania w budynkach spółdzielczych, dla których na mocy ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych zostało ustanowione odrębne prawo własności na rzecz osoby fizycznej (osób fizycznych, np. małżeństwa), ujawnione w księdze wieczystej,
- **spółdzielni mieszkaniowych**; z rozróżnieniem, czy mieszkanie jest na statusie mieszkania własnościowego czy lokatorskiego; do tych ostatnich zaliczone zostały mieszkania stanowiące własność spółdzielni, zajmowane na podstawie stosunku najmu,
- **gmin**; wykazano tu mieszkania stanowiące własność gminy lub powiatu (lokalnej wspólnoty samorządowej), a także mieszkania przekazane gminie, ale pozostające w dyspozycji jednostek użyteczności publicznej takich jak: zakładów opieki zdrowotnej, ośrodków pomocy społecznej, jednostek systemu oświaty, instytucji kultury,
- **Skarbu Państwa**; zaliczono tu mieszkania:
  - przejęte i pozostające w zasobie Agencji Nieruchomości Rolnych,
  - przejęte i pozostające w zasobie Wojskowej Agencji Mieszkaniowej,
  - pozostające w zarządzie jednostek podległych ministrom: Obrony Narodowej, Spraw Wewnętrznych i Administracji, Sprawiedliwości oraz Szefowi Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Agencji Wywiadu.
  - pozostające w zarządzie organów: władzy państwowej, administracji państwowej oraz kontroli państwowej,

- **zakładów pracy;** (sektora publicznego i prywatnego),
- **towarzystw budownictwa społecznego;**
- **innych podmiotów;** do tej kategorii zaliczono mieszkania stanowiące własność instytucji budujących dla zysku – przeznaczone na sprzedaż, ale jeszcze nie sprzedane osobom fizycznym lub na wynajem, mieszkania stanowiące własność **instytucji wyznaniowych, stowarzyszeń, partii, związków zawodowych itp.**

Urządzenia (instalacje) techniczno-sanitarne w mieszkaniu – wykazano w spisie urządzenia czynne jak i chwilowo nieczynne, a także te, które już zainstalowano w mieszkaniu, ale nie podłączono ich jeszcze do sieci.

Wodociąg. Jako wyposażone w wodociąg uznano mieszkanie, w obrębie którego znajdował się kran z wodą bieżącą.

Ustęp splukiwany. W spisie wykazano tylko urządzenia znajdujące się w obrębie mieszkań, splukiwane wodą ze spluczki podłączonej do instalacji wodociągowej.

Łazienka. Za łazienkę uznano pomieszczenie w mieszkaniu, w którym zamontowana była wanna lub prysznic bądź oba te urządzenia oraz instalacja odprowadzająca zużyta wodę na zewnątrz budynku (do sieci, do szamba lub do innych odbiorników).

Ciepła woda bieżąca. Jako wyposażone w ciepłą wodę bieżącą uznano mieszkanie, w obrębie którego znajdował się kran z ciepłą wodą bieżącą bez względu na miejsce ogrzewania wody tj. w mieszkaniu np. przy wykorzystaniu termy elektrycznej lub bojlera lub poza mieszkaniem tj. dostarczaną z elektrociepłowni, ciepłowni bądź z kotłowni osiedlowej, a także z kotłowni lokalnej w budynku wielomieszkaniowym.

Gaz. Rozróżniono instalacje gazu z sieci i gazu z butli. Nie brano pod uwagę butli turystycznych, a jedynie butle o pojemności 11 kg i większe, w tym również „kontenery” z gazem płynnym, z których gaz dostarczany jest do więcej niż 1 mieszkania, np. do całego budynku wielomieszkaniowego lub kilku budynków jednorodzinnych.

Sposób ogrzewania mieszkania. Rozróżniono w spisie 3 główne sposoby ogrzewania:

- centralne ogrzewanie (c.o),
- piece,
- inny sposób.

Mieszkania ogrzewane przy pomocy c.o. pogrupowano, w zależności od źródła wytwarzania ciepła, na wyposażone w:

- **centralne ogrzewanie zbiorowe z sieci;** wykazywano wówczas, gdy ciepło do mieszkania (mieszkań) doprowadzane było (siecią cieplną) z elektrociepłowni, ciepłowni, kotłowni osiedlowej lub lokalnej obsługującej więcej niż jeden budynek,

– **centralne ogrzewanie zbiorowe ze źródła zasilającego jeden budynek wielomieszkaniowy**; wykazywano wówczas, gdy ciepło do mieszkania (mieszkań) doprowadzane było z kotłowni obsługującej tylko ten jeden budynek. Do tej podgrupy zaliczono również mieszkania wyposażone w c.o. znajdujące się w budynku niemieszkalnym lub zbiorowego zakwaterowania, w których ciepło do mieszkań, jak też do innych pomieszczeń w tym budynku doprowadzone było z lokalnej kotłowni obsługującej ten budynek,

– **centralne ogrzewanie indywidualne**; wykazywano wtedy, gdy źródło wytwarzania ciepła znajdowało się w budynku jednorodzinnym (piec do c.o. zainstalowany we własnej kotłowni lub w innym pomieszczeniu, np. w piwnicy, bądź też zainstalowane było elektryczne ogrzewanie podłogowe), lub też źródło ciepła znajdowało się w obrębie mieszkania zlokalizowanego w budynku wielorodzinnym np. piec do c.o. zainstalowany w kuchni, w łazience (tzw. instalacja etażowa).

Rok (okres) budowy budynku – za rok wzniesienia budynku przyjęto rok, w którym budowa została zakończona, tzn. budynek został oddany do użytku, jeżeli budynek oddawany był do użytku częściami (klatkami, skrzydłami) przyjęto rok oddania do użytku ostatniej części budynku. Dla budynków zrekonstruowanych po całkowitym zniszczeniu przyjęto rok zakończenia rekonstrukcji.

Zastosowane w NSP 2011 klasyfikacje wykorzystywały:

1. Grupowania i klasyfikacje, określone w Rozporządzeniu Komisji (WE) nr 1201/2009 z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie wykonania rozporządzenia (WE) nr 763/2008 Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie spisów powszechnych ludności i mieszkań w zakresie specyfikacji technicznych tematów i dotyczących ich podziałów
2. *The International Standard Classification of Education (ISCED – UOE, 1997)*
3. Klasyfikacja Zawodów i Specjalności 2010, wprowadzona rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27 kwietnia 2010 roku (Dz.U.Nr 82, poz. 537).
4. Polska Klasyfikacja Działalności 2007 wprowadzona rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 24 grudnia 2007 r. (Dz. U. Nr 251, poz. 1885) w sprawie Polskiej Klasyfikacji Działalności.
5. *International Standard ISO 3166-1, Codes for the representation of names of countries and their subdivisions--Part 1: Country codes, ISO 3166-1: 2006 (E/F), International Organization on Standardization (Geneva, 2006).*

Rozdział IV. UPOWSZECHNIANIE WYNIKÓW SPISU

Sposoby i formy upowszechniania wyników spisu

W upowszechnianiu wyników spisu ludności i mieszkań 2011 będą wykorzystywane następujące sposoby:

- publikacje tabelaryczno-analityczne oraz analityczne,
- udostępnianie danych na nośnikach informatycznych,
- udostępnianie danych przez Internet,
- przez Bank Danych Lokalnych (BDL),
- przez tematyczne (dziedzinowe) bazy danych, np. bazę DEMOGRAFIA,
- przez bezpośredni dostęp do baz z wynikowymi informacjami statystycznymi – poprzez dostęp do Analitycznej Bazy Mikrodanych (ABM).

Większość działań związanych z opracowaniem i udostępnianiem wyników spisu odbywa się w ramach systemu ABM. Dla użytkowników wewnętrznych będzie to pełny dostęp, także do danych jednostkowych (nieidentyfikowalnych) ze spisu 2011, natomiast dla użytkowników zewnętrznych dostęp będzie standaryzowała specjalna aplikacja.

Można wyróżnić trzy główne procesy obsługiwane przez system ABM, tj. przetwarzanie danych, analizę danych oraz udostępnianie danych. Zakłada się, że w ramach procesu udostępniania danych w systemie ABM będą realizowane:

- przygotowanie produktów do udostępniania
- zarządzanie udostępnianymi produktami
- monitorowanie i analiza zapytań użytkowników.

Narzędziem wykorzystywanym do obsługi systemu ABM jest SAS, aczkolwiek będzie możliwość łączenia wyników przygotowanych poza ABM, np. w aplikacji SPSS czy w arkuszu kalkulacyjnym Excel. Ważną funkcję ABM w ramach udostępniania danych będzie pełnił moduł wspierający monitorowanie i analizę potrzeb informacyjnych użytkowników w zakresie danych spisowych. Informacje zwrotne uzyskane dzięki wprowadzeniu tego modułu będą mogły być wykorzystane do modyfikacji kierunków upowszechniania wyników spisu.

W zależności od sposobu upowszechniania wyników spisu stosowane będą różne formy ich prezentacji jako:

- dane zagregowane w tablicach predefiniowanych ogólnodostępnych
- dane tworzone przez użytkowników na bazie mikroagregatów
- dane opracowywane przez statystyków na zamówienie

- wyniki prac analitycznych prowadzonych na danych w kostkach OLAP lub na zbiorze danych jednostkowych nieidentyfikowalnych
- graficzna prezentacja danych (wykresy, kartogramy)
- wizualizacja wyników spisu z zastosowaniem narzędzi GIS przez portal geostatystyczny (PGS)

Różnorodne formy upowszechniania danych spisowych, a w szczególności bogaty zestaw tablic publikowanych oraz tablic predefiniowanych, dostępnych w systemie ABM oraz w innych bazach – powinny zabezpieczać podstawowe potrzeby na poziomie ogólnokrajowym i regionalnym szerokiego grona użytkowników wyników spisu. Obiekty predefiniowane tzn. agregaty oraz kostki wielowymiarowe będą stanowiły podstawowe źródło danych dla odbiorców zewnętrznych, ale także wewnętrznych. Zakłada się bowiem, że naliczenie ok. 90% tablic statystycznych powinno być możliwe, w oparciu o przygotowane uprzednio agregaty w kostkach OLAP.

Bardziej „przygotowani” od strony informatycznej użytkownicy wyników spisu będą mieli możliwość samodzielnego naliczania prostych tablic korelacyjnych, poprzez dostęp do ABM oraz do Podsystemu Metadanych. Dostęp do baz danych będzie uwzględniał zasadę ochrony danych osobowych; prezentowane dane nie mogą być identyfikowalne. Natomiast tablice wymagające przetwarzania danych (naliczania) według indywidualnych specjalnych zamówień odbiorców, obejmujące nietypowe przekroje terytorialne, szerszą korelację danych lub niestandardowe grupowania – będą opracowywane przez wyspecjalizowane jednostki statystyki.

Publikowanie wyników NSP 2011

Publikacje tabelaryczno-analityczne przewidziane do wydania można ująć w trzech następujących grupach:

- ogólnokrajowe (z danymi dla kraju, regionów z wyróżnieniem obszarów miejskich i wiejskich – oraz województw);
- regionalne (z danymi dla województwa, podregionów, powiatów z wyróżnieniem obszarów miejskich i wiejskich, a także ważniejszymi informacjami dla gmin w każdym z województw);
- lokalne (z danymi dla wybranych lub wszystkich gmin imiennie).

W 2012 r. poza Raportem z wynikami NSP 2011 zostaną wydane następujące publikacje tematyczne:

1. Ludność. Stan i struktura demograficzno-społeczna

2. Migracje zagraniczne ludności
3. Aktywność ekonomiczna ludności Polski
4. Zamieszkane budynki
5. Mieszkania

Ponadto w 2012 roku zostaną także opracowane i wydane publikacje regionalne (raporty i inne opracowania) przez wszystkie urzędy statystyczne. Opracowania te będą dotyczyły tematyki ludności, migracji, aktywności ekonomicznej i zasobów mieszkaniowych w każdym z województw.

Rozdział V. STAN I STRUKTURA DEMOGRAFICZNA LUDNOŚCI

1. Stan ludności

Wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011 r., wykazały, że w dniu 31 marca 2011 r. ludność Polski liczyła 38 511,8 tys. osób zaliczanych do kategorii ludności faktycznej. Od ostatniego spisu powszechnego, tj. od dnia 20 maja 2002 r. liczba ludności kraju zwiększyła się o 282 tys. osób, tj. o 0,7%. Jednocześnie odnotowano spadek liczby ludności w miastach – o 204 tys. osób, natomiast istotnie – o 486 tys. – zwiększyła się liczba mieszkańców wsi (*patrz tabl. 5/1*).

W 2011 roku ludność miejska stanowiła 60,8% ogółu ludności (w 2002 r. udział ten wynosił – 61,8%), ludność wiejska 39,2% (w 2002 r. – 38,2%). Zwiększenie liczby ludności wiejskiej na niekorzyść miast w dużej mierze było spowodowane rozwojem ośrodków podmiejskich (najczęściej skupionych wokół dużych miast), które zostały zasilone młodymi ludźmi, byłymi mieszkańcami miast. Należy podkreślić, że w okresie międzypisowym saldo migracji między terenami miejskimi i wiejskimi było dodatnie dla wsi, natomiast przez ponad pięćdziesiąt lat – aż do 2000 roku – notowano odpływ ludności ze wsi do miast. Dodatkowo, na szybszy niż w miastach rozwój ludności wiejskiej ma wpływ większa dzietność rodzin mieszkających na wsi. W okresie międzypisowym tempo przyrostu ludności wiejskiej wyniosło 3,3%, w miastach stopa ubytku kształtowała się na poziomie minus 0,9%.

Tabl. 5/1. Ludność według płci w miastach i na wsi w latach 2002 i 2011

Wyszczególnienie	Ogółem	Mężczy- źni	Kobiety	Miasta	Wieś
Stan ludności w tys. (20. V. 2002 r.)	38 230,1	18 516,4	19 713,7	23 610,4	14 619,7
w %	100,0	48,4	51,6	61,8	38,2
Stan ludności w tys. (31. III. 2011 r.)	38 511,8	18 643,9	19 868,0	23 405,9	15 105,9
w %	100,0	48,4	51,6	60,8	39,2
Różnica w latach 2002-2011 (przyrost/ubytek w tys.)	281,7	127,5	154,3	-204,5	486,2
Dynamika zmian (2002r. = 100)	100,7	100,7	100,8	99,1	103,3

Gęstość zaludnienia, tj. liczba osób przypadających na 1 km² powierzchni kraju wyniosła 123 osoby (w 2002 r. – 122); w miastach 1085 (o 29 mniej niż w 2002 r.), na wsi 52 osoby – w poprzednim spisie wśród ludności wiejskiej występowała równowaga płci.

Tablica 5/2. Ludność według płci i województw w latach 2002 i 2011

Województwa	2002			2011		
	ogółem	mężczyźni	kobiety	ogółem	mężczyźni	kobiety
	w tysiącach					
POLSKA	38 230,1	18 516,4	19 713,7	38 511,8	18 643,9	19 868,0
Dolnośląskie	2 907,2	1 397,3	1 509,9	2 915,2	1 402,5	1 512,8
Kujawsko-pomorskie	2 069,3	999,8	1 069,6	2 097,6	1 016,7	1 080,9
Lubelskie	2 199,1	1 068,8	1 130,3	2 175,7	1 054,9	1 120,8
Lubuskie	1 009,0	490,1	518,8	1 022,8	498,2	524,7
Łódzkie	2 612,9	1 246,6	1 366,3	2 538,7	1 210,3	1 328,4
Małopolskie	3 232,4	1 569,6	1 662,8	3 337,5	1 619,8	1 717,7
Mazowieckie	5 124,0	2 462,3	2 661,7	5 268,7	2 522,1	2 746,5
Opolskie	1 065,0	517,0	548,0	1 016,2	491,3	524,9
Podkarpackie	2 103,8	1 029,5	1 074,3	2 127,3	1 041,3	1 086,0
Podlaskie	1 208,6	591,3	617,3	1 202,4	586,8	615,5
Pomorskie	2 179,9	1 061,7	1 118,2	2 276,2	1 110,1	1 166,1
Śląskie	4 742,9	2 296,2	2 446,7	4 630,4	2 236,2	2 394,1
Świętokrzyskie	1 297,5	633,8	663,7	1 280,7	625,5	655,2
Warmińsko- mazurskie	1 428,4	698,1	730,2	1 452,1	711,5	740,7
Wielkopolskie	3 351,9	1 626,7	1 725,2	3 447,4	1 677,0	1 770,4
Zachodniopomorskie	1 698,2	827,6	870,6	1 722,9	839,7	883,2

Najliczniejszym pod względem ludności jest województwo mazowieckie liczące 5 268,7 tys. mieszkańców, co stanowi 13,7% ogółu ludności kraju i w stosunku do poprzedniego spisu oznacza także największy przyrost w liczbie ludności, tj. o 145 tys. osób (*patrz tabl. 5/2 i 5/3*). Następnym jest województwo śląskie – 4 630 tys. (12%) – w tym przypadku odnotowano spadek liczby ludności o 112 tys. osób. W kolejnych największych pod względem liczby mieszkańców województwach liczba ludności także wzrosła, tj. w wielkopolskim o 96 tys. do 3 447 tys. (co stanowi 9% całej ludności kraju) i w małopolskim – o 105 tys. do 3 337 tys. (8,7%). Najmniejsze województwa to: opolskie, liczące 1 016 tys. mieszkańców (2,6%) – na przestrzeni lat międzyspisowych liczba ludności obniżyła się o 49 tys. i lubuskie – 1 023 tys. (2,7%) gdzie odnotowano wzrost o 14 tys. osób.

Zmiany w rozwoju ludności, jakie zaobserwowano w latach 2002-2011, były zróżnicowane w poszczególnych województwach (*patrz tabl. 5/3*). W sześciu odnotowano spadek liczby ludności; największy we wspomnianym woj. opolskim – o 4,6%, następnie w łódzkim (o 74 tys., co stanowiło spadek o 2,8%) oraz śląskim (o 2,4%). Z kolei najwyższy przyrost ludności wystąpił w woj. pomorskim (o 4,4%), małopolskim (o 3,3%), mazowieckim i wielkopolskim (po 2,8%).

Tabl. 5/3. Przyrosty/ubytki liczby ludności miejskiej i wiejskiej według województw w latach 2002-2011

Województwa	Przyrost / Ubytek					
	ogółem	miasta	wieś	ogółem	miasta	wieś
	w tysiącach			w % (2002 r. = 100)		
POLSKA	281,7	-204,5	486,2	100,7	99,1	103,3
Dolnośląskie	8,0	-38,4	46,4	100,3	98,2	105,6
Kujawsko-pomorskie	28,3	-18,7	47,0	101,4	98,5	106,0
Lubelskie	-23,4	-14,0	-9,3	98,9	98,6	99,2
Lubuskie	13,9	-1,7	15,6	101,4	99,7	104,4
Łódzkie	-74,2	-76,0	1,8	97,2	95,5	100,2
Małopolskie	105,1	14,1	91,0	103,3	100,9	105,7
Mazowieckie	144,6	69,1	75,5	102,8	102,1	104,2
Opolskie	-48,8	-27,8	-21,0	95,4	95,0	95,8
Podkarpackie	23,4	28,6	-5,2	101,1	103,4	99,6
Podlaskie	-6,2	13,0	-19,2	99,5	101,8	96,1
Pomorskie	96,3	13,4	82,8	104,4	100,9	111,9
Śląskie	-112,5	-149,8	37,3	97,6	96,0	103,8
Świętokrzyskie	-16,8	-17,5	0,8	98,7	97,1	100,1
Warmińsko-mazurskie	23,8	3,1	20,7	101,7	100,4	103,6
Wielkopolskie	95,5	-9,0	104,5	102,8	99,5	107,4
Zachodniopomorskie	24,7	7,2	17,5	101,5	100,6	103,4

Sytuacja województw w 2011 roku pod względem zurbanizowania jest podobna do warunków z 2002 r. Najwięcej ludności miejskiej liczą województwa: śląskie – (78% ogółu ludności województwa), dolnośląskie (70%), zachodniopomorskie (69%). Najmniejszym – z punktu widzenia odsetka ludności miejskiej – pozostaje województwo podkarpackie (41%) mimo, że właśnie w tym województwie odnotowano najwyższy przyrost ludności miejskiej. W stosunku do 2002 roku dynamika przyrostu w tym województwie wyniosła 3,4%, co było spowodowane przede wszystkim zmianami administracyjnymi, tj. zmianą statusu na miejskie dotychczasowych terenów wiejskich. Kolejne województwa o najniższym udziale ludności miejskiej to świętokrzyskie (45%); w stosunku do 2002 r. dynamika spadku wyniosła 3% i lubelskim (46% – także odnotowano niewielki spadek).

Niezmiennie województwem o najwyższej gęstości zaludnienia pozostaje śląskie z liczbą 375 osób na km², tj. mniej o 10 osób w stosunku do wyników z 2002 r. Najmniejszą gęstość zaludnienia notuje się w woj. podlaskim i warmińsko-mazurskim – 60 osób na km².

W porównaniu do bieżących bilansów, wyprowadzonych na koniec 2010 r. wyniki spisu z 2011 roku wykazały liczbę ludności Polski większą – o 312 tys. (0,8%). Różnica ta

dotyczyła w większej części wsi, gdzie odnotowano wzrost o 1,1%, tj. o 170 tys. osób, w miastach było więcej o 145 tys. (0,6%).

W poszczególnych województwach skala rozbieżności między wynikami spisu a danymi z bieżących bilansów ludności z końca 2010 roku była zróżnicowana. W czternastu odnotowano większą w stosunku do bilansów liczbę ludności – największą w województwach północnej Polski (zachodnio-pomorskie, warmińsko-mazurskie i pomorskim – przyrost wynosił 1,8-1,6%). Mniejsza liczba ludności wystąpiła w województwie opolskim – o 12,5 tys. (1,2%) osób oraz w śląskim – o 5 tys. osób mniej.

2. Ludność według płci i wieku

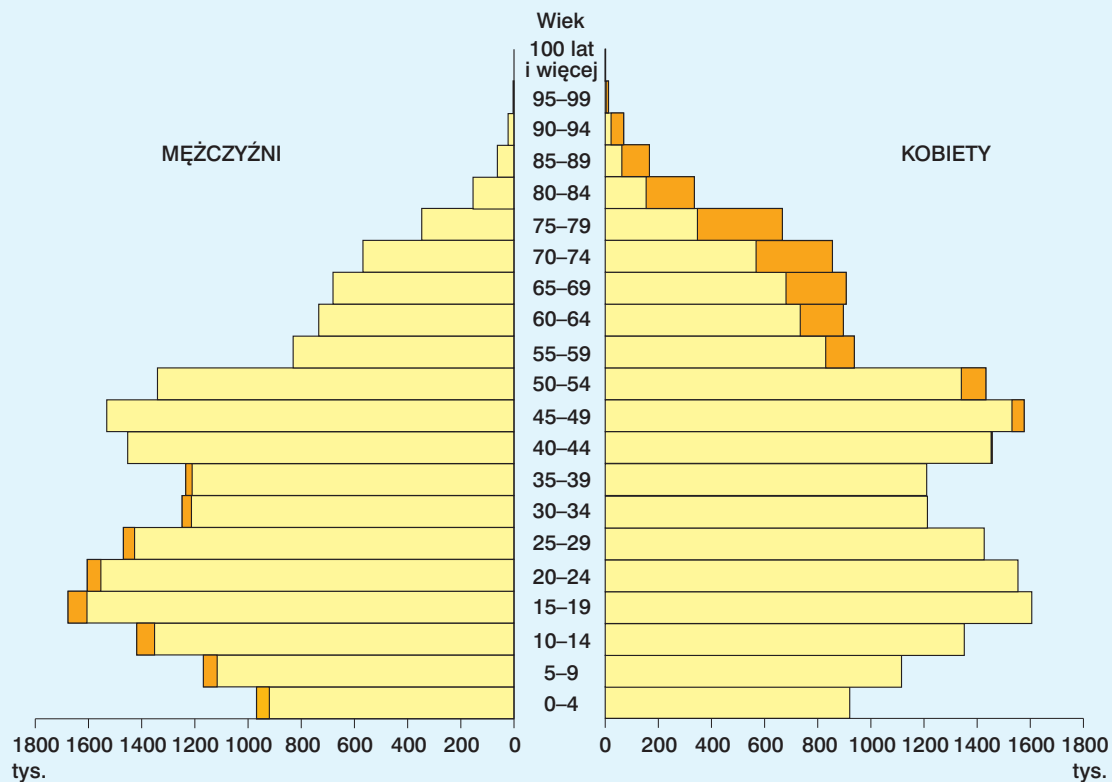
W okresie międzyspisywym nie zmieniły się proporcje ludności według płci; w dalszym ciągu mężczyźni stanowią 48,4% ogółu ludności (kobiety 51,6%). Współczynnik feminizacji zwiększył się nieznacznie (o 1 punkt) – na 100 mężczyzn przypada 107 kobiet. Współczynnik feminizacji zmienia się wraz ze wzrostem wieku ludności; mężczyźni przeważają liczebnie aż do wieku 46 lat – współczynnik wynosi 97, wśród ludności od 47-go roku życia – na 100 mężczyzn przypada już 126 kobiet, a w najstarszych grupach – 180 (od 70 lat wzwyż). Granica wieku liczebnej przewagi mężczyzn przesunęła się o 5 lat w stosunku do wyników NSP 2002, kiedy to odnotowano większą liczbę mężczyzn niż kobiet tylko do wieku 41 lat.

Wyniki spisów 2011 i 2002 w zakresie struktury wieku ludności różnią się znacząco. Różnica ta jest przede wszystkim wynikiem przesuwania się w czasie wyżów i niżów demograficznych przez kolejne grupy wieku ludności. Spowodowało to, że w okresie międzyspisywym liczba osób w wieku 15 lat i więcej zwiększyła się o ponad 1,4 mln (4,5%), natomiast liczba dzieci (0-14 lat) zmniejszyła się o 1,1 mln osób (16%), co jest efektem obserwowanej w minionym dziesięcioleciu niskiej dzietności. Średni wiek statystycznego mieszkańca Polski (mediana wieku – wyznaczająca granicę, którą połowa populacji już przekroczyła, a druga połowa jeszcze nie osiągnęła) wyniósł 38,1 lat; kobiety są starsze – wiek środkowy kobiet wyniósł 40 lat, dla mężczyzn 36,4 lat. Oznacza to wzrost tego parametru o ponad 2 lata w stosunku do danych z NSP 2002, wynosiły one wówczas: dla obydwu płci – 35,8 dla kobiet – 37,8 i dla mężczyzn – 33,8. Zmiany w strukturze wieku ludności (w poszczególnych grupach wieku) przedstawiają piramidy wieku.

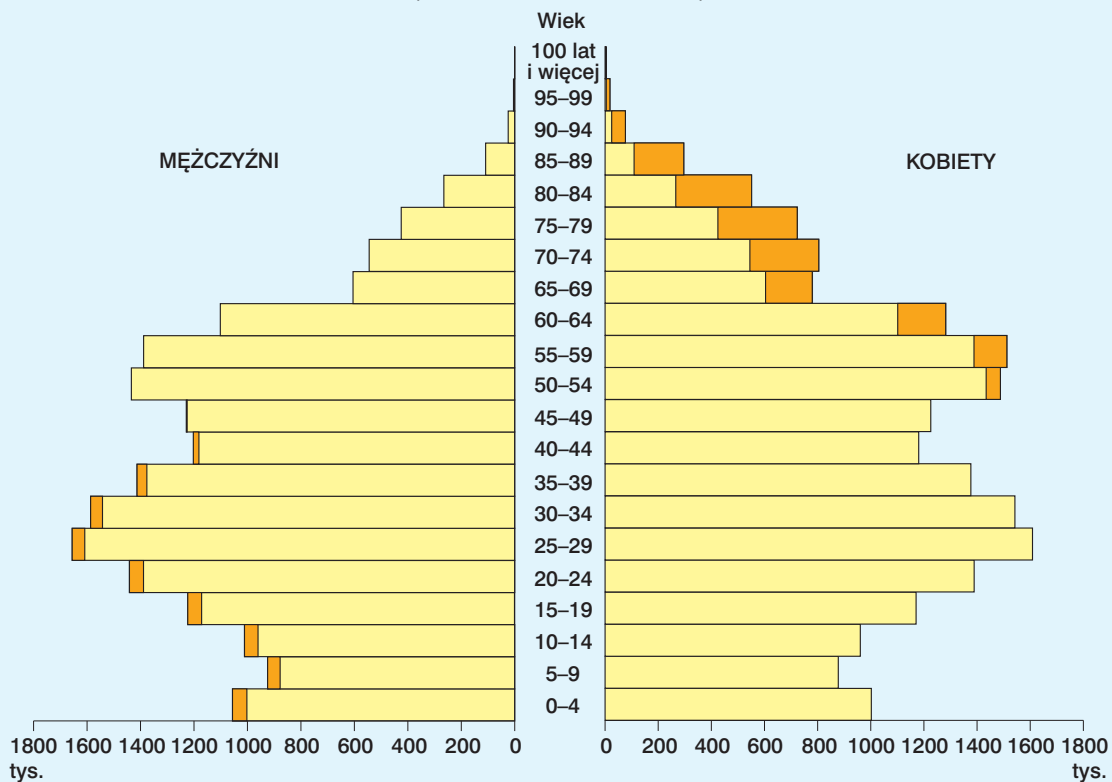
W wyniku niekorzystnych trendów demograficznych istotnie zmniejszył się odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym (*patrz tabl. 5/4*). W spisie 2011 udział ludności

LUDNOŚĆ WEDŁUG PŁCI I WIEKU

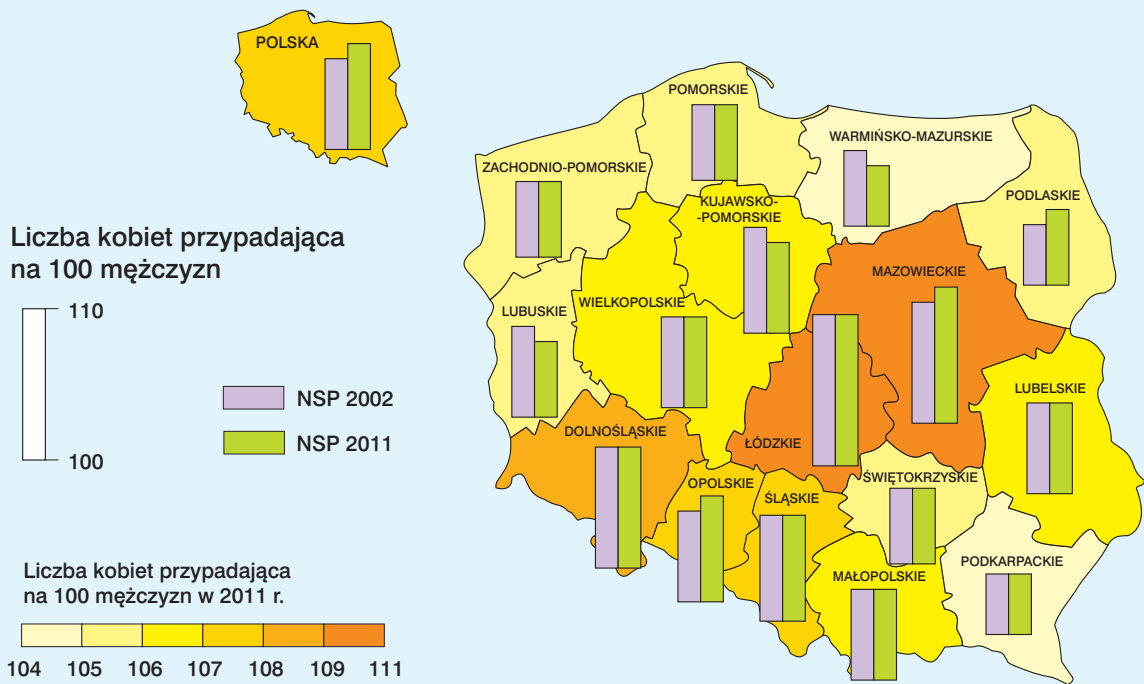
NSP 2002
(stan w dniu 20 maja 2002 r.)

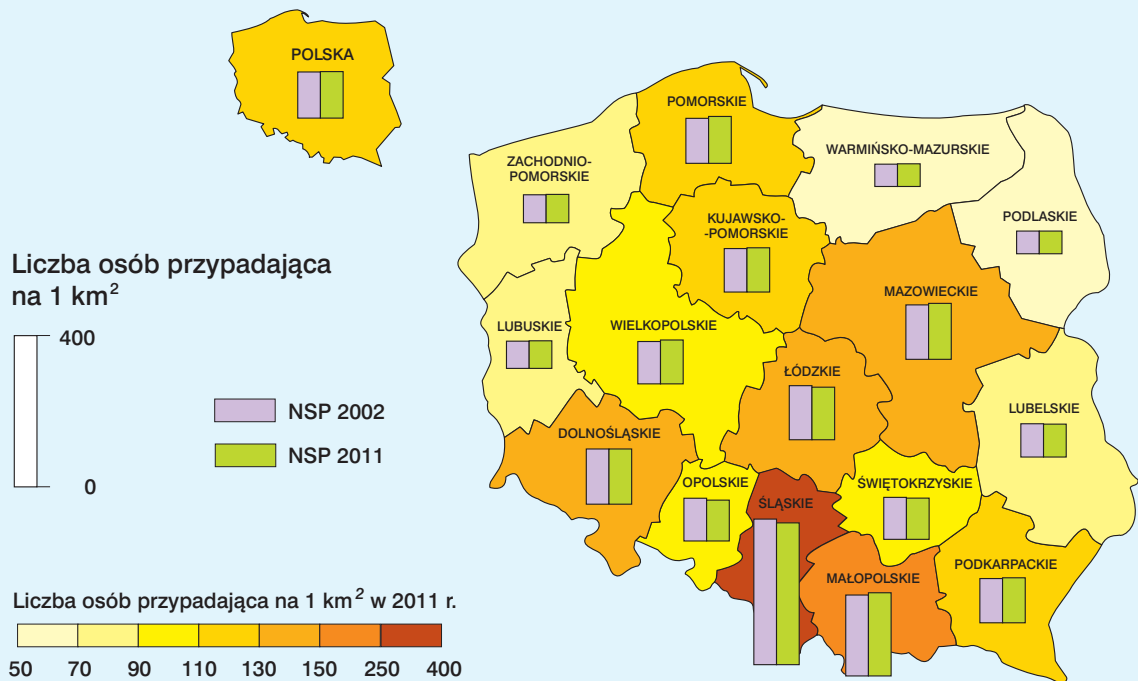
NSP 2011
(stan w dniu 31 marca 2011 r.)

WSPÓŁCZYNNIK FEMINIZACJI

GĘSTOŚĆ ZALUDNIENIA

w wieku 0-17 lat w ogólnej populacji wynosił 18,7% wobec 23,2% w spisie z 2002 roku. Mniej dzieci i młodzieży odnotowano zarówno wśród ludności miejskiej (spadek udziału o 4 punkty do 17%) jak i wiejskiej – udział tej grupy ludności wynosi 21,4 i w stosunku do 2002 roku jest mniejszy o 5 punktów procentowych.

Tabl. 5/4. Stan i struktura ludności według wieku w latach 2002 i 2011

Wyszczególnienie	Ogółem	Ludność w wieku					poprodukcyjnym (mężczyźni 65 lat i więcej, kobiety 60 lat i więcej)
		przedprodukcyjnym (0-17 lat)	produkcyjnym (mężczyźni 18-64, kobiety 18-59 lat)			niemobilnym (mężczyźni 45-64, kobiety 45-59 lat)	
			razem	mobilnym (18-44 lata)			
w tysiącach							
2002 ^{a)}	Ogółem	38 230,1	8 850,7	23 625,7	15 241,2	8 384,5	5 749,1
	Miasta	23 610,4	4 974,2	15 169,8	9 560,6	5 609,2	3 462,4
	Wieś	14 619,7	3 876,5	8 456,0	5 680,7	2 775,3	2 286,7
2011	Ogółem	38 511,8	7 202,3	24 797,4	15 418,9	9 378,5	6 512,1
	Miasta	23 405,9	3 975,9	15 258,3	9 325,9	5 932,4	4 171,7
	Wieś	15 105,9	3 226,4	9 539,1	6 093,0	3 446,1	2 340,4
w odsetkach							
Ogółem	2002 ^{a)}	100,0	23,2	61,8	39,9	21,9	15,0
	2011	100,0	18,7	64,4	40,0	24,4	16,9
Miasta	2002 ^{a)}	100,0	21,1	64,2	40,5	23,7	14,7
	2011	100,0	17,0	65,2	39,9	25,3	17,8
Wieś	2002 ^{a)}	100,0	26,5	57,9	38,9	19,0	15,6
	2011	100,0	21,4	63,1	40,3	22,8	15,5
Dynamika zmian (2002 r. = 100)							
Ogółem		100,7	81,4	105	101,2	111,9	113,3
Miasta		99,1	79,9	100,6	97,5	105,8	120,5
Wieś		103,3	83,2	112,8	107,3	124,2	102,3

a) Dla 2002 r. w podziale według wieku nie uwzględniono osób o nieustalonym wieku (4,5 tys.)

Podstawowy wpływ na zmniejszenie liczebności grupy osób w wieku przedprodukcyjnym miała niska liczba urodzeń żywych (od 351 tys. urodzeń w 2003 r. do 413 tys. w 2010 r.), a także osiągnięcie pełnoletniości przez osoby urodzone w drugiej połowie lat 80-tych, kiedy – średnio – rodziło się ok. 600 tys. dzieci rocznie.

W stosunku do 2002 roku wzrosła zarówno liczebność (o prawie 1,2 mln osób) jak i odsetek (o 2,6 punktu) ludności w wieku produkcyjnym. Przy czym, grupa wieku mobilnego (18-44 lata) liczebnie pozostała prawie bez zmian (odnotowano wzrost o ok. 180 tys.),

a istotnie zwiększyła się liczba (o prawie 1 mln osób) i odsetek (o 2,5 punktu) grupy ludności w wieku produkcyjnym niemobilnym (45-64 lata mężczyźni oraz 45-59 lat kobiety).

Zwiększył się także – do 16,9% (tj. o 1,9 punktu procentowego) – udział ludności w wieku poprodukcyjnym (w 2002 r. wynosił 15%). W stosunku do poprzedniego spisu liczba osób w wieku emerytalnym wzrosła o ponad 760 tys.

Na skutek zmian w ekonomicznych grupach wieku obniżył się współczynnik obciążenia (*patrz tabl. 5/5*). Oznacza to, że w 2011 roku na każde 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało 55 osób w wieku nieprodukcyjnym; o 7 osób mniej niż miało to miejsce w 2002 r. Szczególnie duży spadek wskaźnika odnotowano dla ludności wiejskiej – aż o 15 punktów, w miastach o 3 punkty mniej. Obniżenie się współczynnika obciążenia dotyczy grupy wieku przedprodukcyjnego, dla której odnotowano spadek o 9 punktów (z 38 w 2002 r. do 29 w 2011 r.), natomiast wskaźnik dla wieku poprodukcyjnego wzrósł o 2 punkty do 26. Tendencja ta dotyczy zarówno ludności miejskiej jak i wiejskiej.

Tabl. 5/5. Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym

Wyszczególnienie		Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
2002	ogółem	62	52	72
	przedprodukcyjnym	38	37	38
	poprodukcyjnym	24	15	34
2011	ogółem	55	44	68
	przedprodukcyjnym	29	29	30
	poprodukcyjnym	26	15	38
Miasta	2002	56	48	64
	2011	53	42	66
Wieś	2002	73	61	87
	2011	58	47	72

W województwach Polski zachodniej (zachodniopomorskie, lubuskie, dolnośląskie) współczynnik obciążenia jest najniższy – na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadają 52 osoby w wieku nieprodukcyjnym, najwyższy współczynnik – 58 – występuje w lubelskim i mazowieckim. W województwach: łódzkim, śląskim i opolskim wskaźnik dla wieku poprodukcyjnego jest wyższy niż dla wieku przedprodukcyjnego, oznacza to mniejszą liczbę osób, które będą wchodzić na rynek pracy od liczby ludności, która rynek ten już opuściła.

Przedstawione wyżej zmiany, tj. malejący – w ogólnej populacji – odsetek dzieci i młodzieży oraz starzenie się ludności w wieku produkcyjnym, a także coraz większy udział ludności w wieku emerytalnym stanowią stały, obserwowany od ponad 20 lat trend.

Podstawową przyczyną jest niska dzietność, nie gwarantująca prostej zastępowalności pokoleń, co pogłębia proces starzenia się polskiego społeczeństwa.

W porównaniu do danych bilansowych z końca 2010 roku struktura wieku ludności z NSP'2011 nie różni się istotnie. Niewielki spadek udziału (o 0,1-0,2 punkty procentowe) odnotowano w przypadku wieku produkcyjnego mobilnego. Udziały pozostałych ekonomicznych grup wieku pozostały na tym samym poziomie dla mężczyzn i dla kobiet – zarówno wśród ludności miejskiej jak i wiejskiej. Jednocześnie – ze względu na większą (o 312 tys.) liczbę ludności uzyskaną w NSP'2011 w stosunku do bilansu z 2010 roku – liczebność ekonomicznych grup wieku uległa zwiększeniu – aczkolwiek w różnym stopniu.

3. Ludność według stanu cywilnego

Struktura ludności według stanu cywilnego uwarunkowana jest: czynnikami demograficznymi, tj. liczbą osób w poszczególnych grupach wieku, liczbą zgonów i rozwodów, a także sytuacją społeczno-ekonomiczną kraju, wpływającą na podejmowanie decyzji prorodzinnych.

Stan cywilny prawny

Ponad 1/3 mężczyzn w wieku 15 lat i więcej stanowią kawalerowie; odsetek panien jest znacznie niższy – nie przekracza 1/4 omawianej populacji (*patrz tabl. 5/6*). Różnica wynika z różnego wieku zawierania małżeństwa; kobiety w chwili ślubu są przeciętnie o dwa lata młodsze od mężczyzn.

Tabl. 5/6. Ludność w wieku 15 lat i więcej według stanu cywilnego prawnego w 2011 r.

Wyszczególnienie	Ogółem	Kawalerowie, panny	Żonaci, zamężne	Wdowcy, wdowy	Rozwiedzeni, rozwidzione	Nieus- talon*
w tysiącach						
Ogółem	32 680,0	9 423,0	18 218,0	3 129,0	1 632,0	278,0
Mężczyźni	15 652,0	5 288,0	9 086,0	482,0	657,0	139,0
Kobiety	17 027,0	4 135,0	9 132,0	2 646,0	975,0	140,0
Miasta	20 167,0	5 684,0	11 065,0	1 932,0	1 288,0	198,0
Wieś	12 513,0	3 739,0	7 153,0	1 196,0	344,0	81,0
w odsetkach						
Ogółem	100,0	28,8	55,7	9,6	5,0	0,9
Mężczyźni	100,0	33,8	58,0	3,1	4,2	0,9
Kobiety	100,0	24,3	53,6	15,5	5,7	0,8
Miasta	100,0	28,2	54,9	9,6	6,4	1,0
Wieś	100,0	29,9	57,2	9,6	2,7	0,6

Także odsetek żonatyh mężczyzn jest nieco wyższy (58%) w porównaniu z zamężnymi kobietami (54%). Różnica ta wynika z wyższej umieralności mężczyzn, powodującej częstsze owdowienia kobiet. Wpływ nadumieralności mężczyzn uwidacznia się już wśród osób od 40-tego roku życia. Udział mężatek w tej grupie wieku jest o 6 punktów procentowych niższy (wynosi 35%) w porównaniu z odsetkiem żonatyh (41%). W miarę przechodzenia do starszych grup wieku zjawisko nasila się – w rezultacie starsi mężczyźni najczęściej do końca życia pozostają żonaci, a starsze kobiety są wdowami (*patrz tabl. 5/6*). Tym samym odsetek wdów jest pięciokrotnie wyższy (15,5%) w porównaniu z odsetkiem wdowców (3,1%).

Osoby rozwiedzione stanowią w Polsce najmniejszą grupę osób (4% mężczyzn i 6% kobiet). Odsetki rozwiedzionych wzrastają w kolejnych grupach wieku – aż do 12-15% w wieku 35-59 lata, następnie maleją wraz ze wzrostem wieku (*patrz tabl. 5/7*).

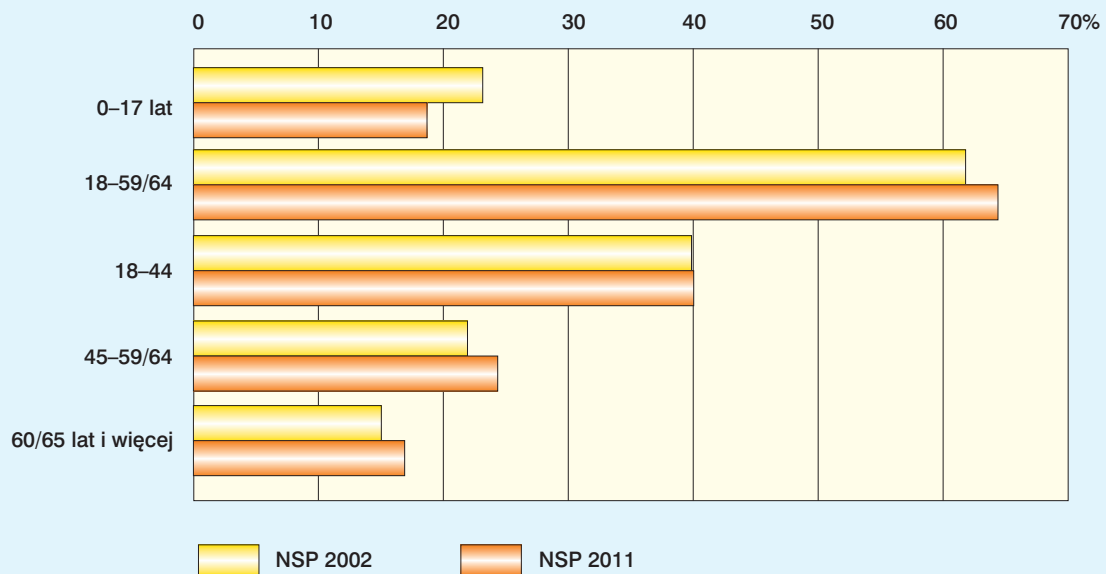
Tabl. 5/7. Ludność w wieku 15 lat i więcej według stanu cywilnego, płci i grup wieku w 2011 r.

Wyszczególnienie	Ogółem w tys.	W wieku				
		15-24	25-34	35-49	50-64	65 lat i więcej
Mężczyźni tys.	15 652,2	2 663,9	3 242,5	3 843,0	3 924,3	1 978,5
		w odsetkach				
Kawalerowie	5 288,0	95,4	48,5	18,4	10,0	3,9
Żonaci	9 086,0	3,3	47,9	73,6	79,2	76,3
Wdowcy	482,4	0,0	0,1	0,5	3,5	16,5
Rozwiedzeni	657,2	0,1	2,2	6,7	6,8	3,1
Nieustalony	138,7	1,2	1,4	0,8	0,6	0,3
Kobiety tys.	17 027,4	2 559,6	3 151,2	3 782,9	4 282,0	3 251,6
		w odsetkach				
Panny	4 135,1	88,6	33,4	10,9	6,2	4,3
Zamężne	9 131,6	9,8	60,8	76,2	69,7	33,8
Wdowy	2 646,2	0,0	0,3	2,9	15,1	57,9
Rozwiedzione	974,7	0,3	4,0	9,3	8,7	3,7
Nieustalony	139,7	1,4	1,5	0,8	0,4	0,3

Struktura ludności według stanu cywilnego jest zróżnicowana w zależności od miejsca zamieszkania osób. W miastach odsetek kawalerów (32%) jest niższy w porównaniu z mężczyznami mieszkającymi na wsi (36%). Wśród panien jest odwrotnie – w miastach mieszka ich nieznacznie więcej – stanowią 25%, a na wsi 24% ogółu ludności w wieku 15 lat i więcej. Podobne proporcje występują w przypadku osób pozostających w małżeństwie;

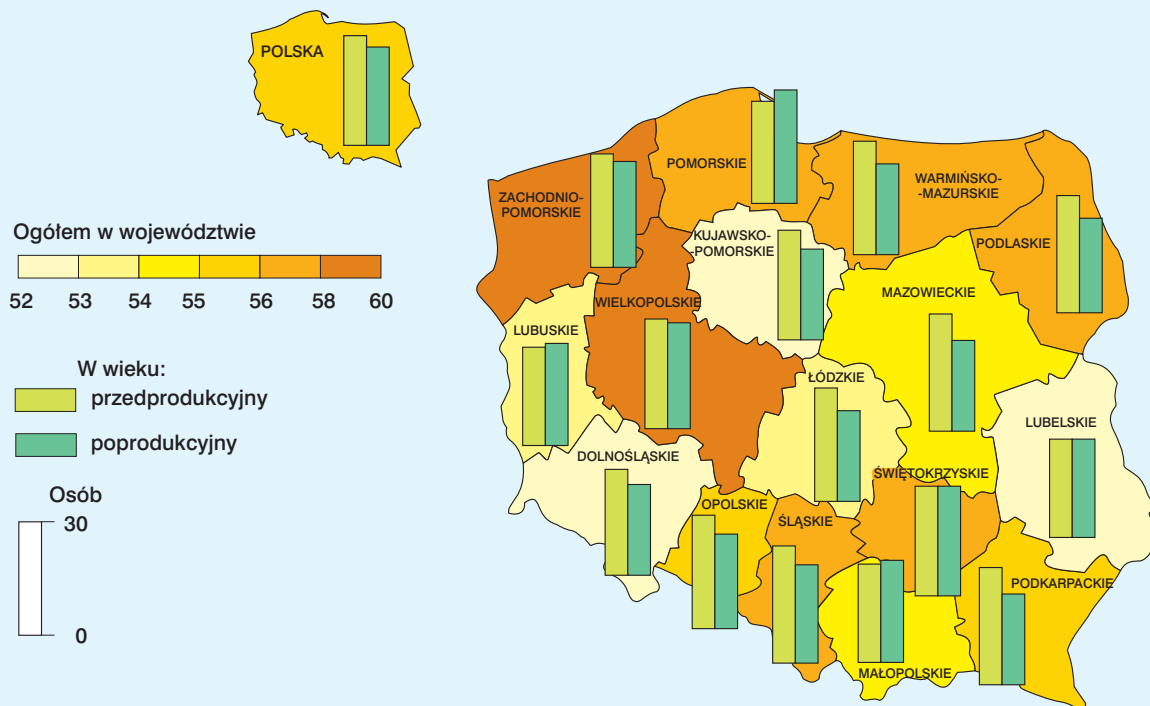

LUDNOŚĆ WEDŁUG EKONOMICZNYCH GRUP WIEKU

WSPÓŁCZYNNIK OBCIĄŻENIA DEMOGRAFICZNEGO W 2011 R.

(liczba osób w wieku nieprodukcyjnym, tj. przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym, przypadająca na 100 osób w wieku produkcyjnym)

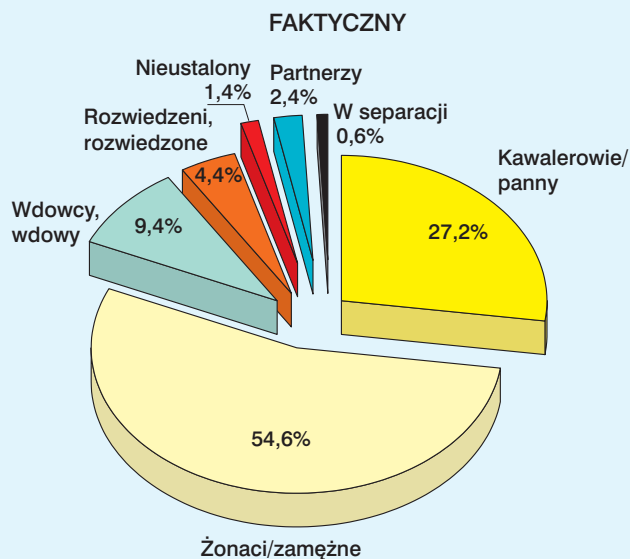
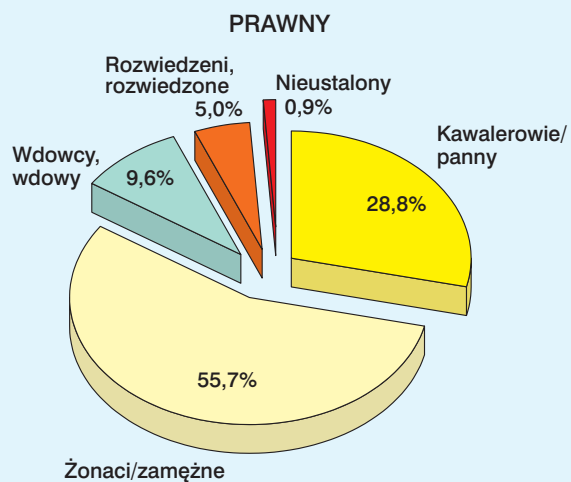

Wiek przedprodukcyjny: 0-17 lat

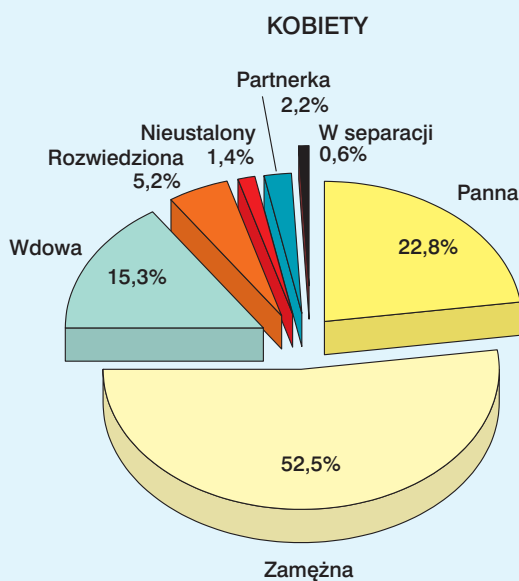
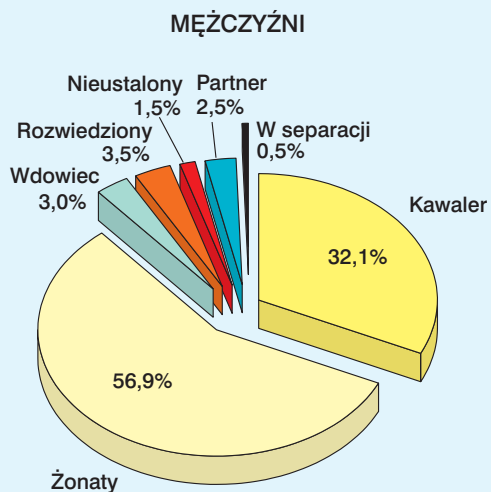
Wiek produkcyjny: kobiety - 18-59 lat; mężczyźni - 18-64 lata

Wiek poprodukcyjny: kobiety - 60 lat i więcej; mężczyźni - 65 lat i więcej

**LUDNOŚĆ W WIEKU 15 LATA I WIĘCEJ
WEDŁUG STANU CYWILNEGO PRAWNEGO I FAKTYCZNEGO W 2011 R.**

**LUDNOŚĆ W WIEKU 15 LATA I WIĘCEJ WEDŁUG PŁCI
I STANU CYWILNEGO FAKTYCZNEGO W 2011 R.**

na wsi aż 57% kobiet jest zamężnych (w miastach 52%), a wśród mężczyzn – odsetek ten jest nieznacznie większy w miastach (58%). W przypadku osób owdowiałych proporcje rozkładają się podobnie (ok. 10% populacji). Wśród osób rozwiedzionych – ze względu na to, iż mieszkańcy miast zdecydowanie częściej się rozwodzą stanowią tam ponad 6% populacji (mężczyźni – 7%, kobiety – 5%); na wsi niespełna 3% – podobnie według płci.

Z punktu widzenia rozwoju ludnościowego kraju bardzo ważny jest odsetek osób żonatych i zamężnych, decydujących o liczbie ludności kraju, ponieważ prawie 80% dzieci rodzi się w związkach małżeńskich.

W odniesieniu do wyników spisu z 2002 roku struktura ludności według stanu cywilnego prawnego nie zmieniła się istotnie – udziały kawalerów i panien oraz osób owdowiałych pozostały na podobnym poziomie. Zmniejszył się natomiast odsetek osób pozostających w małżeństwie – o 2 punkty procentowe – zarówno dla mężczyzn jak i kobiet. Jest to spowodowane niską liczbą corocznie zawieranych małżeństw. Trudna sytuacja na rynku pracy dotycząca znaczną liczbę młodych ludzi także nie sprzyja podejmowaniu decyzji prorodzinnych. Natomiast istotnie wzrósł udział osób rozwiedzionych – o ok. 1/3 – podobnie wśród mężczyzn i kobiet.

Stan cywilny faktyczny

W spisie ludności 2011 roku stan cywilny faktyczny określano w sposób wtórny – na podstawie charakteru związku, w jakim faktycznie żyje dana osoba. Osoby żyjące w związkach nieformalnych (kohabitanci), niezależnie od ich stanu cywilnego prawnego, ujęte zostały jako pary tworzące związki partnerskie.

Zatem, stan cywilny faktyczny – oprócz kategorii prawnych (kawaler/panna, osoby pozostające w prawnym związku małżeńskim, osoby owdowiałe i rozwiedzione) – wyodrębnia także dwie dodatkowe kategorie, tj. osoby żyjące w związkach partnerskich (których w spisie 2011 r. wyodrębniono 781 tys., tj. 2,4% ludności w wieku 15 lat i więcej) oraz małżonkowie pozostający w separacji (w separacji orzeczonej prawnie albo deklarowanej) – stanowili 0,6% populacji (191 tys.) – *patrz tabl. 5/8*. Tym samym populacja ludności w wieku 15 lat i więcej zróżnicowana według stanu cywilnego prawnego i faktycznego różni się istotnie. Zestawiając dane dla poszczególnych kategorii stanu cywilnego prawnego i faktycznego należy wziąć pod uwagę różnice dotyczące nieustalonego stanu cywilnego, który dla prawnego wyniósł 278 tys., a dla faktycznego 461 tys.

W faktycznym stanie cywilnym liczebności wszystkich kategorii wyodrębnionych jako prawny stan cywilny są mniejsze o 2-6% do 12%, a przy uwzględnieniu płci różnice sięgają nawet 16% w stosunku do danych o stanie cywilnym prawnym. Oznacza to, że osoby pozostające w prawnych małżeństwach zadeklarowały separację lub utworzenie związków partnerskich z innymi osobami – podobnie kawalerowie/panny oraz osoby owdowiałe i rozwiedzione.

Największa różnica między stanem prawnym i faktycznym dotyczy osób rozwiedzionych. Z punktu widzenia faktycznego stanu cywilnego jest ich o ponad 12% mniej niż orzeczonych przez sąd (tyle samo w miastach i na wsi). Różnica dotycząca kobiet wynosi 10%, a dla mężczyzn aż 16%. Analizując dane o faktycznym stanie cywilnym zestawione według płci należy pamiętać, że jest to deklaracja osób, np. kobieta, której małżeństwo zostało rozwiązane przez sąd niejednokrotnie deklaruje – zgodnie ze swym odczuciem – że w dalszym ciągu jest zamężna. Podobnie panna, wdowa czy rozwiedziona żyjąca w związku partnerskim – może zadeklarować małżeństwo. Wyniki wszystkich spisów powszechnych wskazywały różnicę w liczbie zamężnych kobiet i żonatych mężczyzn, których zawsze było mniej.

Tabl. 5/8. Ludność w wieku 15 lat i więcej według stanu cywilnego faktycznego w 2011 r.

Wyszczególnienie	Ogółem	Kawalerowie, panny	Żonaci, zamężne	Partnerzy, partnerki	Wdowcy wdowy	Rozwiedzeni rozwiedzione	W separacji	Nieustalony
w tysiącach								
Ogółem	32 679,6	8 900,7	17 841,7	780,5	3 074,8	1 430,1	190,8	461,0
Mężczyźni	15 652,2	5 021,4	8 907,3	397,8	468,9	548,8	80,9	227,4
Kobiety	17 027,4	3 879,3	8 934,6	382,8	2 605,9	881,2	110,1	233,5
Miasta	20 166,9	5 272,7	10 806,1	602,0	1 892,7	1 129,3	131,2	332,9
Wieś	12 512,7	3 628,0	7 035,6	178,5	1 182,1	300,8	59,6	128,1
w odsetkach								
Ogółem	100,0	27,2	54,6	2,4	9,4	4,4	0,6	1,4
Mężczyźni	100,0	32,1	56,9	2,5	3,0	3,5	0,5	1,5
Kobiety	100,0	22,8	52,5	2,2	15,3	5,2	0,6	1,4
Miasta	100,0	26,1	53,6	3,0	9,4	5,6	0,7	1,7
Wieś	100,0	29,0	56,2	1,4	9,4	2,4	0,5	1,0

Kolejną grupą, która wymaga komentarza, są kawalerowie i panny, spośród których prawie 6% (podobnie wśród kobiet i mężczyzn) zadeklarowało związek partnerski; w miastach było ich 7%, na wsi – 3%. Także osób deklarujących wdowieństwo jest mniej

(o 2%) w stosunku do stanu cywilnego prawnego – w przeważającej części dotyczy to mężczyzn mieszkających w miastach.

Spośród osób pozostających – z prawnego punktu widzenia – w związkach małżeńskich ponad 2% (podobnie według płci i wśród mieszkańców miast i wsi) stwierdziło, że ich małżeństwo się rozpadło, tj. osoby te zadeklarowały separację lub związek partnerski z inną osobą.

Przedstawione trendy i różnice między stanem cywilnym prawnym i faktycznym najbardziej widoczne są w województwach Polski zachodniej – przede wszystkim w lubuskim i zachodniopomorskim, a także warmińsko-mazurskim. Najmniejsze różnice notuje się w województwach podkarpackim i świętokrzyskim.

W okresie 9 lat od poprzedniego spisu, struktura ludności według stanu cywilnego faktycznego nie uległa gwałtownej zmianie. Nastąpił niewielki wzrost (o 0,7 punktu) udziału osób o stanie cywilnym kawaler i panna oraz osób owdowiałych (o 0,2 punktu). Podobnie jak w stanie cywilnym prawnym odnotowano obniżenie się odsetka – o prawie 3 punkty – osób pozostających w związkach małżeńskich. Natomiast zrosła zarówno liczba, jak i udział (o ponad 80%) osób pozostających w związkach partnerskich, a także osób rozwiedzionych – o ok. 30%. W 2002 r. odnotowano prawie 200 tys. par pozostających w związkach partnerskich wobec ok. 390 tys. w 2011 roku.

Rozdział VI. CHARAKTERYSTYKA SPOŁECZNO-EKONOMICZNA LUDNOŚCI

1. Poziom wykształcenia

W spisie 2011 wszystkim osobom w wieku 13 lat i więcej ustalano najwyższy ukończony poziom wykształcenia, niezależnie czy był on uzyskany w szkole dziennej, wieczorowej lub w systemie zaocznym. Podstawą zaliczenia osoby do danego poziomu wykształcenia było posiadane świadectwo lub dyplom ukończenia szkoły.

Pozytywnym zjawiskiem obserwowanym w latach 2002-2011, jest stały wzrost jakości poziomu wykształcenia ludności Polski. W okresie międzypisowym odsetek osób o wykształceniu co najmniej średnim wzrósł z 41,4% w 2002 roku do 48,6% w 2011 roku, tj. o 7,2 pkt. procentowego. Jednak największą dynamikę pozytywnych zmian odnotowano w odniesieniu do osób o wykształceniu wyższym, których udział zwiększył się z 9,9% w 2002 roku do 17,0% w 2011 roku (tj. o 7,1 pkt. procentowego) wśród ogółu ludności w wieku 13 lat i więcej (*patrz tabl. 6/1*).

Z kolei zwraca uwagę fakt, że w okresie międzypisowym zmniejszył się odsetek osób, które ukończyły zasadniczą szkołę zawodową (z 23,2% w 2002 r. do 21,5% w 2011 r.).

Tabl. 6/1. Ludność w wieku 13 lat i więcej według poziomu wykształcenia i płci, na podstawie wyników spisów w latach 2002 i 2011

Poziom wykształcenia	2002		2011		Mężczyźni		Kobiety	
	w tys.	w %	w tys.	w %	2002	2011	2002	2011
Ogółem*	32 435,4	100,0	33 505,3	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
w tym:								
Wyższe	3 203,6	9,9	5 690,2	17,0	9,3	14,8	10,4	19,0
Średnie i policealne	10 208,4	31,5	10 573,7	31,6	27,6	29,1	35,1	33,8
Zasadnicze zawodowe	7 539,8	23,2	7 260,7	21,7	30,1	27,9	16,9	15,9
Podstawowe ukończone i gimnazjalne	9 651,8	29,8	7 788,4	23,2	28,0	22,0	31,4	24,4
Podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego	1 180,1	3,6	457,1	1,4	3,0	1,0	4,3	1,7

* W dalszym podziale nie uwzględniono nieustalonego poziomu wykształcenia. W NSP 2011 nie ustalono poziomu wykształcenia dla 1165, 0 tys. osób w wieku 13 lat i więcej przebywających za granicą 12 m-cy i dłużej

Struktura ludności według poziomu wykształcenia różni się w zależności od płci. W 2011 roku wśród ogółu mężczyzn 14,8% ukończyło szkoły wyższe i w porównaniu do 2002 roku odnotowujemy wzrost o 5,5 pkt. procentowego. Znacznie lepiej przedstawia się

sytuacja kobiet w tym zakresie. W 2002 roku co 10 kobieta posiadała dyplom ukończenia szkoły wyższej, natomiast 9 lat później już niemal co 5 kobieta (19,0%) posiadała dyplom ukończenia studiów licencjackich lub magisterskich.

W 2011 roku na podobnym poziomie – w porównaniu do 2002 roku – utrzymywał się odsetek zarówno kobiet jak i mężczyzn legitymujących się wykształceniem średnim (łącznie z policealnym) – odpowiednio 29,1% i 33,8%.

W 2011 roku odnotowano nieco wyższy odsetek mężczyzn, którzy posiadali ukończoną szkołę średnią (lub policealną) – niż było to przed 9 laty – odpowiednio 29,1% i 27,6%. Kobiety natomiast rzadziej niż w 2002 roku były absolwentkami tego typu szkół – 33,8% i 35,1%. Analizując poziom wykształcenia mężczyzn należy podkreślić, że według wyników NSP 2011 rzadziej niż 9 lat temu kończyli oni zasadniczą szkołę zawodową. Odsetek mężczyzn legitymujących się tym poziomem wykształcenia wynosił odpowiednio 30,1% w 2002 r. i 27,8% w 2011 r.

W 2011 roku co 5 kobieta miała ukończoną szkołę podstawową, podczas gdy odsetek ten w 2002 roku wyniósł 31,4 %. Wśród mężczyzn było to 22% w 2011, a 28% w 2002 roku. Należy jednak pamiętać, że w NSP 2002 nie było jeszcze danych o osobach, które ukończyły szkoły gimnazjalne, ze względu na reformę szkolnictwa z 1999 r. wprowadzającą 6-letnią szkołę podstawową i 3-letnie gimnazja. Uczniowie gimnazjów kończyli szkołę w czerwcu 2002 roku, podczas gdy moment krytyczny spisu obrazował sytuację w dniu 20 maja tego roku. W związku z tym byli oni zaliczani do niższego poziomu wykształcenia tzn. do podstawowego. Dlatego też obecnie w celu porównania w czasie, dokonywana jest agregacja wyników tych dwóch poziomów wykształcenia.

Czynnikiem różnicującym strukturę ludności według poziomu wykształcenia jest również miejsce zamieszkania. Analizując strukturę poziomu wykształcenia mieszkańców miast i wsi zauważa się, że pomimo wzrostu jakości poziomu wykształcenia w dalszym ciągu struktura poziomu wykształcenia ludności wiejskiej różni się od tej odnotowanej w miastach. Porównując wyniki obu spisów zwraca uwagę fakt, że w dalszym ciągu dominującym poziomem wykształcenia ludności zamieszkałej na wsi jest podstawowe (łącznie z gimnazjalnym) – 31,6%, natomiast w 2002 r. odsetek ten wyniósł 38,3% (*patrz tabl. 6/2*). Wśród ludności miejskiej było to wykształcenie średnie (łącznie z policealnym) – odpowiednio 38,6% w 2002 i 35,3% w 2011 r. (*patrz wykres „Ludność faktycznie zamieszkała w wieku 13 lat i więcej według poziomu wykształcenia i miejsca zamieszkania na podstawie wyników spisów w latach 2002 i 2011”*).

W porównaniu do wyników NSP 2002 odnotowano znaczny wzrost osób z wykształceniem wyższym zarówno w miastach jak i na wsi. Według wyników NSP 2011 mieszkańcy miast legitymujący się wyższym poziomem wykształcenia stanowili ponad 21% ludności w miastach, natomiast na wsi odsetek takich osób wyniósł blisko 10%. Jednak to właśnie na wsi – w porównaniu do wyników spisu 2002 – odnotowano bardzo dynamiczny wzrost, niemalże 100 procentowy, udziału osób o tym poziomie wykształcenia. W NSP 2002 struktura osób, które ukończyły uczelnie wyższe przedstawiała się następująco: 13,7% w miastach i 4,3% na wsi. Z kolei zdecydowanie więcej mieszkańców wsi niż miast posiadało wykształcenie zasadnicze zawodowe. Odsetki te kształtowały się następująco: 18,6% w miastach i 26,5% na wsi.

Rozpatrując poziom wykształcenia kobiet i mężczyzn na podstawie wyników NSP 2011 należy zauważyć, że zarówno w miastach jak i na wsi to kobiety częściej niż mężczyźni posiadały wykształcenie wyższe. Odsetek kobiet o tym poziomie wykształcenia wynosił 23,2% w miastach i 12,1% na wsi wobec 19,4% mężczyzn w miastach i 7,7% na wsi. Podobną sytuację obserwujemy analizując osoby mieszkające w miastach i na wsi o średnim i policealnym poziomie wykształcenia, gdzie kobiety zdecydowanie częściej niż mężczyźni kończyły tego typu szkoły.

Tabl. 6/2. Ludność w wieku 13 lat i więcej według poziomu wykształcenia, płci i miejsca zamieszkania w 2011 roku

Poziom wykształcenia	Miasto			Wieś		
	Razem	Mężczyźni	Kobiety	Razem	Mężczyźni	Kobiety
	w odsetkach					
	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Wyższe	21,3	19,4	23,2	9,9	7,7	12,1
Średnie i policealne	35,2	33,1	37,3	25,5	23,1	27,9
Zasadnicze zawodowe	19,0	24,2	13,7	26,6	33,6	19,6
Podstawowe ukończone i gimnazjalne	17,9	16,6	19,2	31,6	30,0	33,3
Podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego	0,9	0,7	1,0	2,1	1,6	2,7

Zdecydowanie wyższy odsetek mężczyzn, którzy ukończyli zasadniczą szkołę zawodową to ludność wiejska (33,6% ogółu mężczyzn w wieku 13 lat i więcej mieszkających na wsi). W miastach odsetek ten kształtował się na poziomie 24,2%.

Wzrost poziomu wykształcenia w porównaniu do wyników NSP 2002 widoczny jest również w poszczególnych województwach. W 2011 roku najwyższym odsetkiem osób posiadających wykształcenie co najmniej średnie charakteryzowały się województwa: mazowieckie (57,2%), dolnośląskie (49,6%), oraz łódzkie (49,3%), przy średnim wskaźniku dla Polski 48,5%. Również w tych województwach widoczny jest najbardziej dynamiczny wzrost odsetka osób o tym poziomie wykształcenia (*patrz mapka „Ludność faktycznie zamieszkała w wieku 13 lat i więcej z wykształceniem co najmniej średnim w latach 2002 i 2011 według województw”*).

Analizując poziom wykształcenia ludności – poniżej średniego – w poszczególnych województwach obserwuje się, że wśród 16 województw najwyższy odsetek osób o wykształceniu podstawowym (łącznie z gimnazjalnym) odnotowano w województwach: warmińsko-mazurskim (26,7%), podlaskim (26,7%) oraz świętokrzyskim (26,4%). Natomiast najniższy był odpowiednio w województwach śląskim (20,4%), mazowieckim (21,4%), dolnośląskim (21,5%). Należy podkreślić, że w tych województwach występuje stosunkowo wysoki odsetek osób o wykształceniu średnim i policealnym powyżej średniej krajowej, która dla wykształcenia średniego wynosiła 31,6%.

Kontynuacja nauki

Spis z 2011 roku dostarczył również informacji o tym, czy osoby posiadające już określony poziom wykształcenia kontynuują naukę. W 2011 roku blisko 5 mln osób spośród ludności w wieku 13 lat i więcej kontynuowało naukę. Wśród kontynuujących naukę przeszło 3/4, tj. 3 773,2 tys. osób uczyło się w trybie dziennym, a 1 196,6 tys. osób w trybie wieczorowym, zaocznym (niestacjonarnym) lub na odległość.

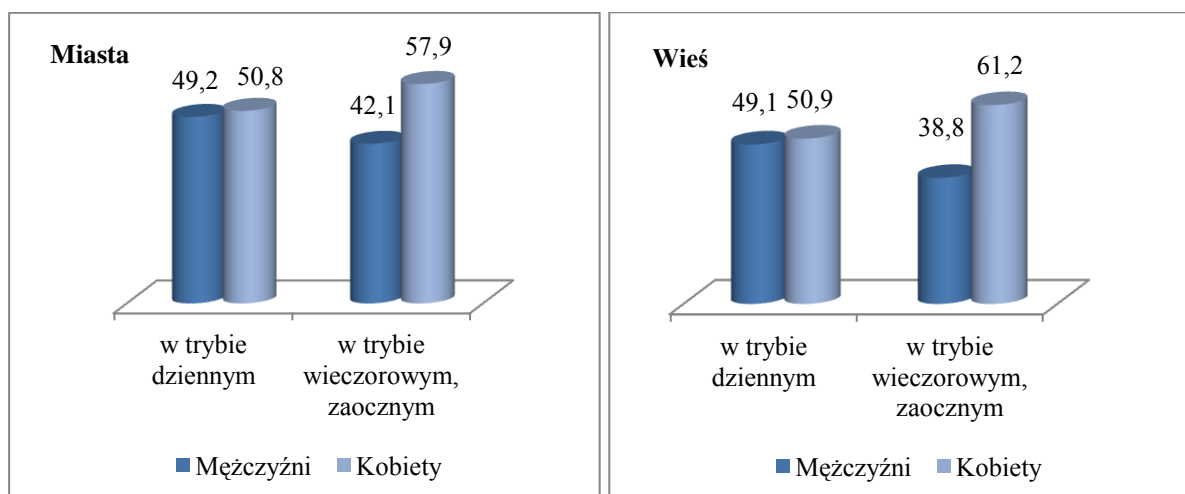
W trybie dziennym kontynuują naukę przede wszystkim absolwenci szkół podstawowych i gimnazjów, stanowiąc ponad 70% ogółu osób uczących się w szkołach dziennych (*patrz tabl. 6/3*). Z kolei zwraca uwagę fakt, że wśród ogółu osób kontynuujących naukę w trybie wieczorowym lub zaocznym kształcą się absolwenci szkół średnich, w tym liceów ogólnokształcących (31,6%) oraz studiów licencjackich i inżynierskich (20,2%). W trybie wieczorowym kształcą się również absolwenci studiów wyższych (licencjackich lub magisterskich), podnosząc swoje kwalifikacje. Osoby te stanowiły blisko 14% kontynuujących naukę w trybie wieczorowym, zaocznym lub na odległość.

Tabl. 6/3. Ludność w wieku 13 lat i więcej kontynuująca naukę według poziomu wykształcenia i trybu kontynuowania nauki w 2011 roku

Poziom wykształcenia	Osoby kontynuujące naukę		
	razem	w trybie dziennym/ stacjonarnym	w trybie wieczorowym, zaocznym (niestacjonarnym), na odległość
Razem	100,0	100,0	100,0
Wyższe z tytułem magistra, lekarza lub równorzędnym	4,6	1,6	13,9
Wyższe z tytułem inżyniera, licencjata, dyplomowanego ekonomisty	8,1	4,2	20,2
Średnie zawodowe i policealne	7,3	2,7	21,9
Średnie ogólnokształcące	21,2	18,0	31,6
Zasadnicze zawodowe	1,9	0,4	6,6
Podstawowe i gimnazjalne	54,7	70,2	5,9
Podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego	2,2	2,9	0,0

Wśród osób kontynuujących naukę wyższym odsetkiem charakteryzują się mieszkańcy miast. Tak w miastach jak i na wsi blisko połowa mężczyzn oraz kobiet, którzy dalej uczą się, kontynuuje tę naukę w trybie dziennym.

Wykres 1. Ludność w wieku 13 lat i więcej kontynuująca naukę według płci i miejsca zamieszkania w 2011 roku

Z kolei zwraca uwagę fakt, że kobiety częściej niż mężczyźni uczą się w trybie wieczorowym i/lub zaocznym – biorąc pod uwagę zbiorowość osób kontynuujących naukę

w tym trybie. W miastach odsetek kobiet kształtował się na poziomie 57,9%, natomiast na wsi odsetek ten był znacznie wyższy i wynosił 61,2%.

2. Osoby niepełnosprawne

Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 4 marca 2010 r. o narodowym spisie powszechnym ludności i mieszkań w 2011 r. udzielanie odpowiedzi na pytania dotyczące niepełnosprawności odbywało się na zasadzie dobrowolności – ze względu na specyfikę i wrażliwość tematu. Na pytania odpowiadały osoby dorosłe, które wyraziły na to zgodę, natomiast na temat dzieci informacji udzielali rodzice lub opiekunowie.

Jednocześnie podkreślić należy, że w odniesieniu do poprzednich spisów – tematykę badawczą w odniesieniu do niepełnosprawności w spisie 2011 roku poszerzono o: czas trwania ograniczenia zdolności wykonywania zwykłych (podstawowych) czynności życiowych, a także o grupy schorzeń, które powodują ograniczenie zwykłych czynności życiowych osób. Zagadnienia te będą przedmiotem analizy w kolejnych opracowaniach tematycznych z obszaru niepełnosprawności.

Zbiorowość osób niepełnosprawnych została podzielona na 2 podstawowe grupy:

1. osoby niepełnosprawne **prawnie**, tj. takie, które posiadały odpowiednie, aktualne orzeczenie wydane przez organ do tego uprawniony;
2. osoby niepełnosprawne **tylko biologicznie**, tj. takie, które nie posiadały orzeczenia, ale miały (odczuwały) całkowicie lub poważnie ograniczoną zdolność do wykonywania czynności podstawowych stosownie do swojego wieku.

Wyniki spisu ludności 2011 roku wykazały wstępnie, że liczba osób, które zadeklarowały ograniczenie zdolności do wykonywania zwykłych czynności podstawowych dla swojego wieku i/lub posiadały ważne orzeczenie kwalifikujące je do zaliczenia do zbiorowości osób niepełnosprawnych wynosiła 4 697,5 tys., co stanowiło 12,2% ludności kraju, wobec 14,3% w 2002 r.

Należy w tym miejscu podkreślić, iż w związku z dobrowolnym charakterem pytań dotyczących niepełnosprawności blisko 1,5 mln respondentów odmówiło udzielenia odpowiedzi. Można przypuszczać, że w tej zbiorowości znajdują się osoby niepełnosprawne, które mogą posiadać udokumentowane orzeczenie, jednak nie chciały udzielić odpowiedzi na pytania formularza w części dotyczącej niepełnosprawności. Również braki danych mogą rzutować na uzyskaną w spisie strukturę osób niepełnosprawnych. Bardzo liczną grupą ludności, o której nie zebrano bardziej szczegółowych danych (również w innych obszarach tematycznych) są przede wszystkim osoby przebywające za granicą 12 miesięcy lub dłużej.

Wyniki spisu 2011 dotyczące osób niepełnosprawnych należy traktować jako wstępne. Nadal będą prowadzone pogłębione analizy, których celem będzie zmniejszenie liczby brakujących odpowiedzi (ok. 1940,2 tys.), natomiast nie ulegnie już zmianie liczba odmów odpowiedzi przez respondentów.

W świetle powyższych wyjaśnień należy przyjąć, że ogólne liczby osób niepełnosprawnych mężczyzn i kobiet, w miastach i na wsi, uzyskane wstępnie z wyników spisu 2011 – są niedoszacowane. W konsekwencji zaniżone są także odsetki osób niepełnosprawnych w relacji do ogólnej liczby ludności.

Pomimo niedoszacowania ogólnej liczby osób niepełnosprawnych wydaje się zasadne przeprowadzenie analizy zmian w strukturze według rodzaju oraz stopnia niepełnosprawności wśród kobiet i mężczyzn.

Według wyników spisu w 2011 roku wśród ogółu osób niepełnosprawnych 2530,4 tys. stanowiły kobiety, których w porównaniu do spisu 2002 odnotowano spadek o 12,4%. W miastach zmniejszyła się liczba kobiet niepełnosprawnych o 68 tys., natomiast na wsi aż o 290 tys. (*patrz tabl. 6/4*).

Tabl. 6/4. Osoby niepełnosprawne według stopnia niepełnosprawności w latach 2002 i 2011 – wstępne wyniki

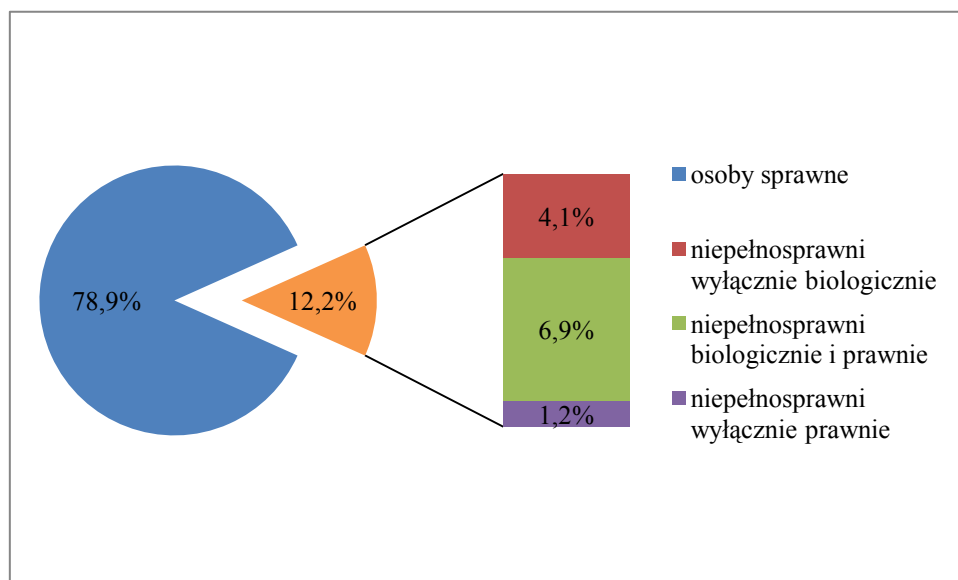
Wyszczególnienie	Ogółem			Miasta			Wieś		
	2002	2011	2002 =100	2002	2011	2002 =100	2002	2011	2002 =100
	w tys.			w tys.			w tys.		
Ogółem osoby niepełnosprawne	5456,7	4697,5	86,1	3213,1	3018,4	93,9	2243,6	1679,1	74,8
Mężczyźni	2568,2	2167,1	84,4	1488,5	1362,2	91,5	1079,7	804,9	74,5
Kobiety	2888,5	2530,4	87,6	1724,6	1656,2	96,0	1163,9	874,2	75,1
Niepełnosprawni prawnie	4450,1	3131,9	70,4	2650,6	2089,8	78,8	1799,6	1042,1	57,9
Niepełnosprawni tylko biologicznie	1006,6	1565,6	155,5	562,5	928,6	165,1	444,0	637,1	143,5

Niepełnosprawni mężczyźni w 2011 roku stanowili nieco mniej liczną grupę – 2167,1 tys. osób. Ich liczebność zmniejszyła się w stosunku do 2002 roku o 15,6%. Podobnie jak wśród kobiet mniejszy spadek niepełnosprawnych mężczyzn widoczny jest w miastach o 8,5%, natomiast na wsi o ponad 25%. Wydaje się, że niepełnosprawność częściej dotyka mieszkańców miast niż wsi.

Istotne zmiany zauważa się analizując poszczególne kategorie osób niepełnosprawnych. Liczba osób niepełnosprawnych prawnie w 2011 r. wyniosła 3 131,9 tys. i zmniejszyła się w stosunku do 2002 r. o blisko 30%. Większy spadek liczby osób

niepełnosprawnych prawnie odnotowuje się wśród osób mieszkających na wsi (o ponad 40%), w miastach o ponad 20%. Zmiany w przepisach prawnych i zaostrenie przepisów dotyczących przyznawania rent z tytułu niezdolności do pracy i podobnych świadczeń spowodowały znaczne zmniejszenie się zbiorowości osób niepełnosprawnych prawnie. Przy czym należy zauważyć, że największy – ponad trzykrotny – spadek widoczny jest w grupie osób niepełnosprawnych wyłącznie prawnie tzn. takich które określiły, że posiadają odpowiednie orzeczenie wydane przez organ do tego uprawniony, ale nie odczuwają żadnych ograniczeń do wykonywania zwykłych (podstawowych) czynności życiowych związanych z wiekiem. W 2011 roku stanowiły one 1,2% ogółu ludności, natomiast w 2002 ich odsetek wynosił 4,3%.

Wykres 2. Osoby niepełnosprawne w 2011 roku (w stosunku do ogółu ludności)

Z kolei zwraca uwagę fakt, że zwiększyła się istotnie (o ponad 50%) – w stosunku do wyników spisu 2002 – liczba osób niepełnosprawnych wyłącznie biologicznie, tj. takich, które nie posiadają orzeczenia, ale ich subiektywna ocena wskazywała, że miały (odczuwały) całkowicie lub poważnie ograniczoną zdolność do wykonywania czynności podstawowych. Ich liczba wyniosła 1 565,6 tys. tj. 4,1% ogółu ludności (w 2002 stanowili oni 2,6% ogółu ludności). Zarówno w miastach, jak i na wsi, obserwuje się bardzo dynamiczny wzrost osób niepełnosprawnych wyłącznie biologicznie.

Wśród ogółu osób niepełnosprawnych mężczyźni stanowili 46%. Rozpatrując ich zbiorowość według podstawowych kategorii zauważa się, że w 2011 roku najliczniejszą grupę spośród nich stanowili ci mężczyźni, którzy deklarowali ograniczenie sprawności oraz

posiadanie odpowiedniego orzeczenia wydanego przez organ do tego uprawniony, tzn. niepełnosprawni prawnie i biologicznie. Odsetek ich wyniósł 60,5% (patrz tabl. 6/5). Najczęściej deklarowali umiarkowane ograniczenie sprawności. Natomiast 11,2% spośród ogółu niepełnosprawnych mężczyzn oceniało swoją sprawność, jako całkowicie ograniczoną, a 15,8% jako poważnie ograniczoną.

Znacznie mniejszą grupę osób niepełnosprawnych prawnie i biologicznie stanowiły kobiety, których udział wyniósł 53% wśród ogółu kobiet niepełnosprawnych. Nieco rzadziej niż mężczyźni deklarowały one całkowite ograniczenie sprawności (9,7%). Na podobnym poziomie kształtuje się odsetek kobiet o poważnym ograniczeniu sprawności (14,4%).

Tabl. 6/5. Osoby niepełnosprawne według płci w 2011 roku – wyniki wstępne

Wyszczególnienie	Ogółem		
	Razem	Mężczyźni	Kobiety
Osoby niepełnosprawne	4 697,5	2 167,1	2 530,4
		w tysiącach	
		w odsetkach	
Niepełnosprawni tylko biologicznie odczuwający ograniczenie sprawności:	33,3	28,6	37,4
całkowite	1,7	1,4	2,0
poważne	8,2	6,7	9,5
umiarkowane	23,4	20,6	25,8
Niepełnosprawni biologicznie i prawnie odczuwający ograniczenie sprawności:	56,5	60,5	53,0
całkowite	10,4	11,2	9,7
poważne	15,1	15,8	14,4
umiarkowane	31,0	33,5	28,9
Niepełnosprawni tylko prawnie o stopniu:	10,2	10,8	9,7
znacznym	1,3	1,3	1,3
umiarkowanym	3,7	3,9	3,6
lekkim	4,0	4,3	3,8
osoby w wieku (0-15) posiadające orzeczenie o niepełnosprawności nieustalonym	0,5	0,6	0,4
	0,7	0,8	0,6

Wśród zbiorowości osób nieposiadających odpowiedniego orzeczenia, a deklarujących ograniczenie sprawności, mężczyźni stanowili blisko 29%, natomiast odsetek wśród ogółu niepełnosprawnych kobiet był znacznie wyższy i wyniósł 37,4%. W grupie osób niepełnosprawnych wyłącznie biologicznie, zarówno mężczyźni jak i kobiety, najczęściej deklarowali umiarkowane ograniczenie sprawności (odpowiedni 20,6% i 25,8%). Należy zauważyć, że w omawianej grupie niepełnosprawnych osoby oceniające swoje ograniczenie

jako całkowite stanowiły najniższy udział w porównaniu z osobami, które oprócz ograniczenia sprawności posiadają stosowne orzeczenie.

Jednocześnie zwraca uwagę fakt, że wśród ogółu niepełnosprawnych mężczyzn jak i kobiet, niemalże co dziesiąta osoba – niezależnie od płci – posiadała wyłącznie prawne orzeczenie o stopniu niepełnosprawności, natomiast nie odczuwała żadnego ograniczenia sprawności w wykonywaniu podstawowych czynności życiowych.

3. Ludność według źródeł utrzymania

W NSP 2011 ustalano źródła dochodów (główne i dodatkowe), z których pochodziły środki na finansowanie konsumpcyjnych i innych życiowych potrzeb ludności uzyskane w ciągu całego roku (12 miesięcy) poprzedzających moment krytyczny spisu, tj. dzień 31 marca. Nie zbierano natomiast danych dotyczących wysokości uzyskiwanych dochodów.

Główne źródło utrzymania osoby jest to źródło przynoszące jej największy dochód. Jeżeli osoba miała w ciągu roku poprzedzającego spis tylko jedno źródło dochodów – było ono jednocześnie jej głównym, a zarazem wyłącznym źródłem utrzymania.

W spisie 2011 wyróżniono następujące grupy źródeł utrzymania:

- dochody (zarobki) z pracy osobiście wykonywanej (również sezonowej, dorywczej bez formalnej umowy) niezależnie od charakteru zatrudnienia – pracujący najemnie, na rachunek własny, a także pomagający w prowadzeniu działalności gospodarczej bez umownego wynagrodzenia członkowie wspólnego gospodarstwa domowego,
- dochody z własności,
- dochody z wynajmu,
- niezarobkowe źródło (w tym świadczenia społeczne: emerytury, renty, zasiłki, również świadczenia przedemerytalne),
- pozostałe źródła osobno nie wymienione (w 2002 roku zaliczane do innych niezarobkowych źródeł).

Ze względu na posiadane źródła utrzymania ludność można podzielić na dwie podstawowe kategorie: ludność posiadającą własne źródła utrzymania (w wieku 15 lat i więcej), tj. dochody z pracy, ze źródeł niezarobkowych i pozostałych oraz ludność utrzymywaną. Do ludności utrzymywanej zaliczono wszystkie osoby niezależnie od wieku nieposiadające własnych źródeł dochodów (w tym dzieci do lat 14-tu).

Wyniki spisu powszechnego przeprowadzonego w 2011 roku stanowią bogate źródło informacji w zakresie struktury społeczno-ekonomicznej ludności. Według wyników spisu

2011 można zaobserwować istotne różnice dotyczące źródeł utrzymania ludności, porównując je do wyników spisu z 2002 roku.

Jeżeli wyodrębnimy dwie podstawowe kategorie ludności, tzn. posiadających własne źródła utrzymania i utrzymywanych, to w 2011 roku wśród ogółu ludności Polski udział osób z pierwszej grupy wyniósł 65,3% (patrz tabl. 6/6). Oznacza to, że wzrósł w porównaniu do 2002 roku o blisko 5 punktów procentowych, natomiast znacznemu zmniejszeniu uległa druga grupa osób (utrzymywanych) z 38,0% do 30,2% w 2011, czyli aż o 7,8 pkt. procentowego. Niewątpliwym wpływem na struktury ludności według źródeł utrzymania mają czynniki demograficzne, w tym znaczne zmniejszenie się liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym (z 8 850,7 tys. do 7 202,3 tys. w 2011 roku). Należy podkreślić, że osoby z tej grupy wieku bardzo rzadko deklarują własne źródła, pozostając niemal w stu procentach głównie na utrzymaniu. Również braki danych mogą rzutować na zniekształcenie struktur według różnych cech, w tym szczególnie w kwestiach ekonomicznych. Bardzo liczną grupą ludności, o której nie zebrano bardziej szczegółowych danych w różnych obszarach tematycznych, są przede wszystkim osoby przebywające za granicą 12 miesięcy lub dłużej. W przypadku danych o źródłach utrzymania braki odpowiedzi dotyczą ok. 1,7 mln osób, w tym ok. 1,1 mln – przebywających za granicą przez okres co najmniej 1 roku.

Tabl. 6/6. Ludność według głównego źródła utrzymania i płci na podstawie wyników spisów w latach 2002 i 2011

Główne źródło utrzymania	2002		2011				2002 =100
	Ogółem		Ogółem		mężczyźni	kobiety	
	w tys.	w %	w tys.	w %	w %	w %	
Ogółem*	38 230,1	100,0	38 511,8	100,0	100,0	100,0	100,7
Posiadający własne źródło utrzymania	23 073,3	60,4	25 147,9	65,3	66,5	64,2	109,0
w tym:							
Dochody z pracy	12 354,6	32,3	14 573,5	37,8	43,2	32,8	118,0
najemnej	9 615,3	25,2	11 897,3	30,9	34,1	27,9	123,7
na rachunek własny**	2 739,3	7,2	2 676,2	6,9	9,1	4,9	97,7
Niezarobkowe źródło i pozostałe źródła osobno nie wymienione***	10 691,7	28,0	10 538,7	27,4	23,1	31,3	98,6
Na utrzymaniu	14 547,2	38,0	11 635,8	30,2	29,0	31,3	80,0

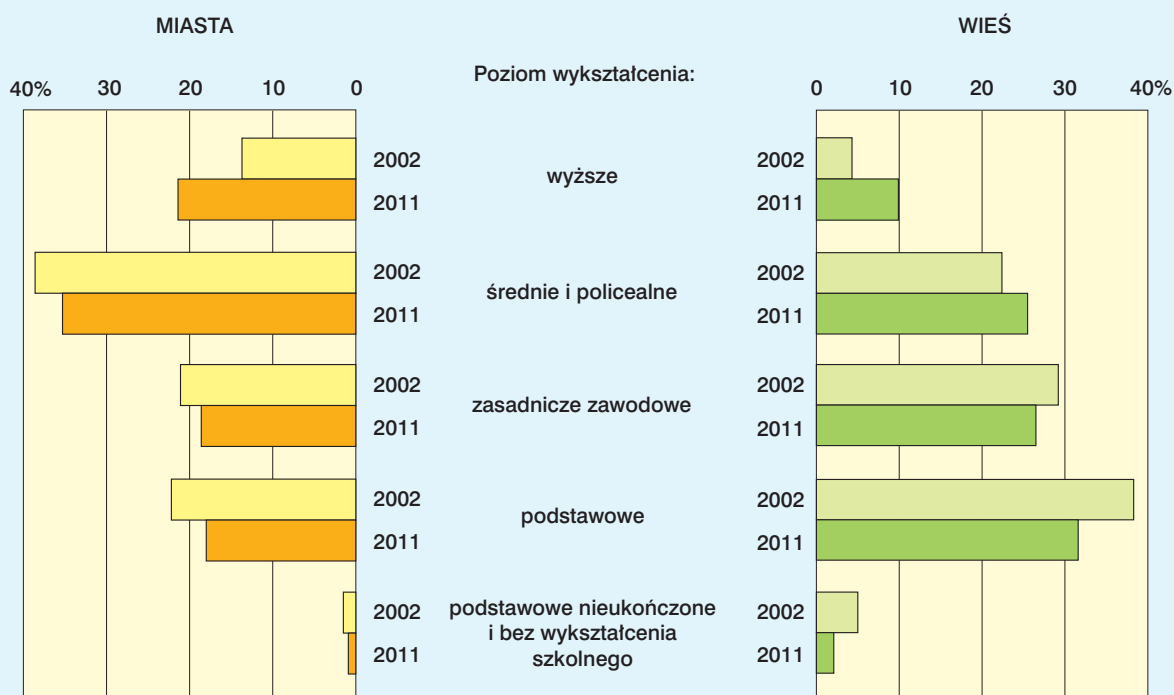
* W dalszym podziale nie uwzględniono niustalonego źródła utrzymania dla osób przebywających za granicą co najmniej 12 miesięcy i pozostałych oraz dochodów z własności.

** Łącznie z dochodami z wynajmu.

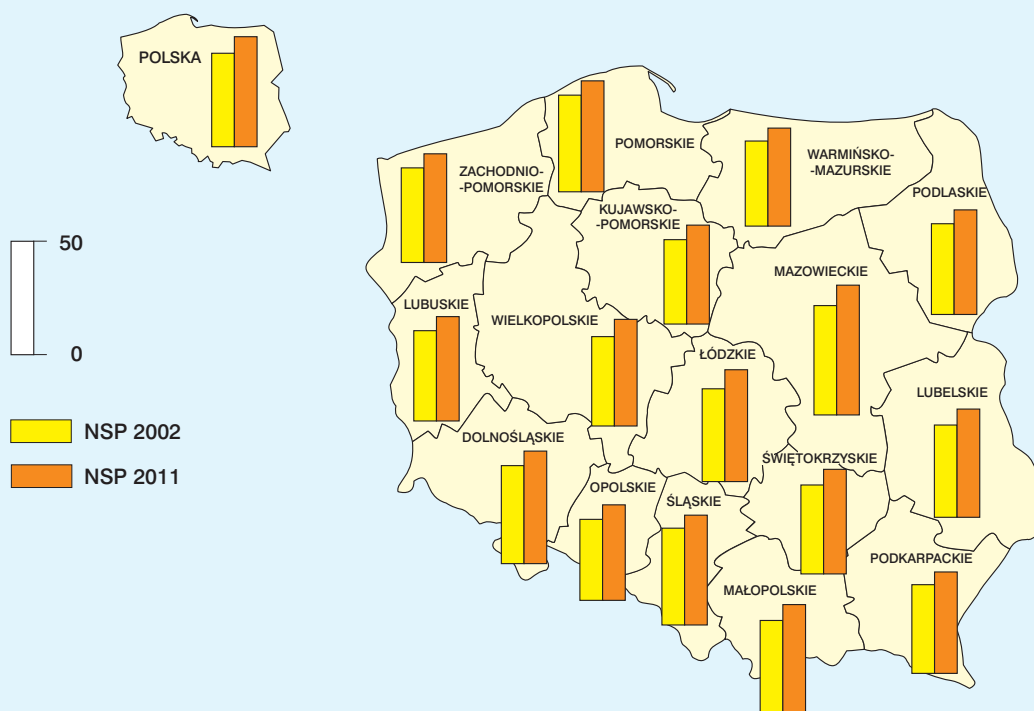
*** Dla porównania z NSP 2002 łącznie z pozostałymi dochodami osobno nie wymienionymi.

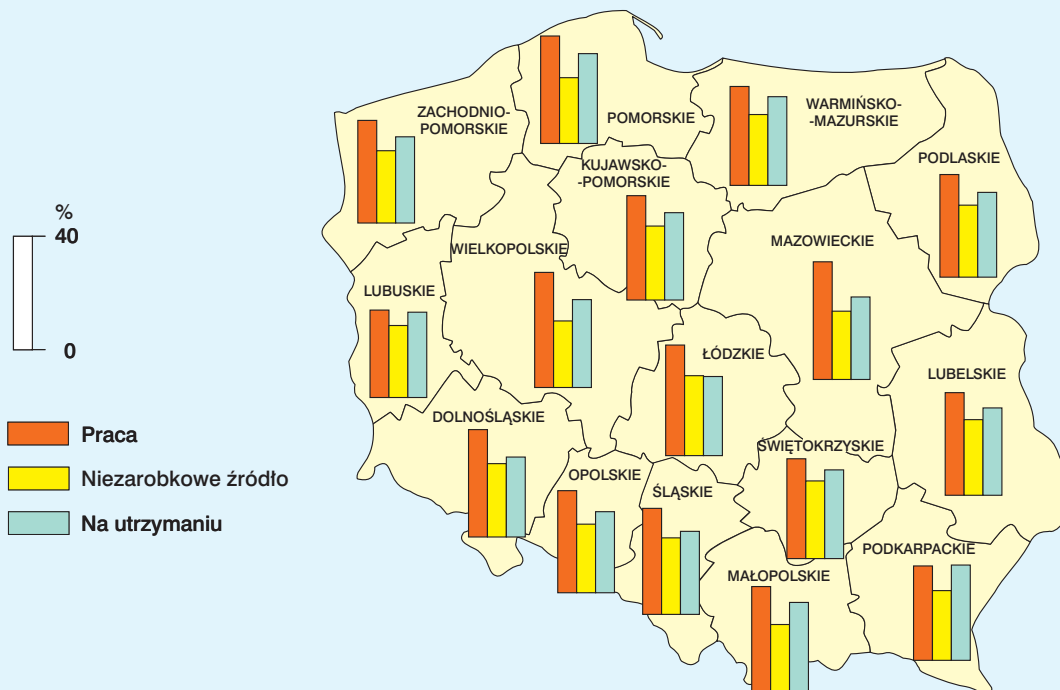
LUDNOŚĆ W WIEKU 13 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA I MIEJSCA ZAMIESZKANIA W LATACH 2002 I 2011

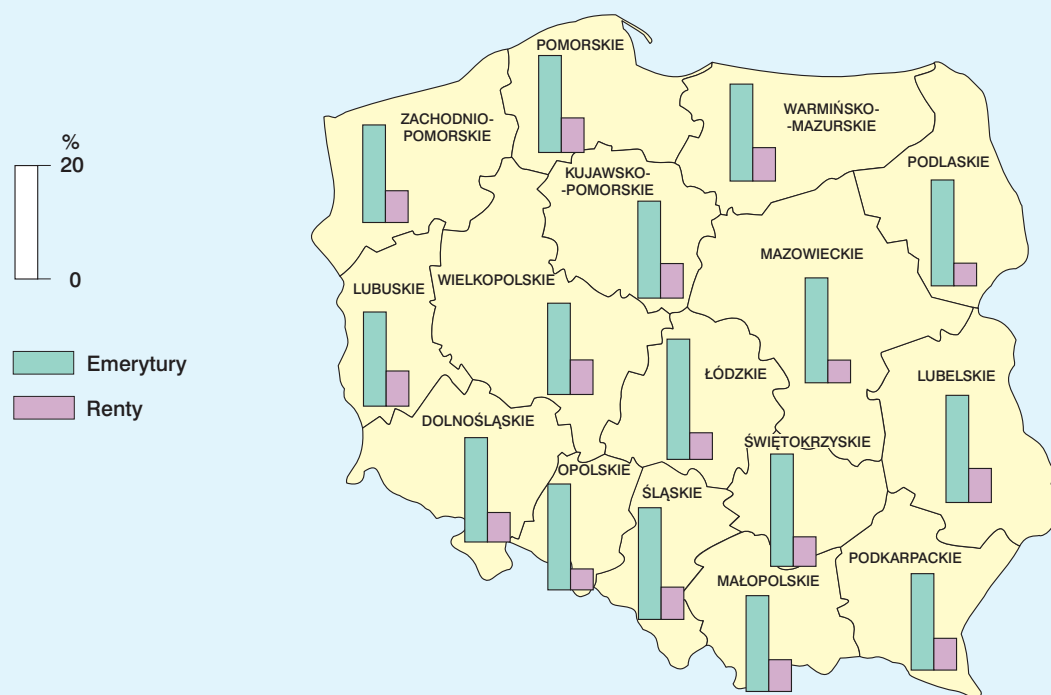
LUDNOŚĆ W WIEKU 13 LAT I WIĘCEJ Z WYKSZTAŁCENIEM CO NAJMNIEJ ŚREDNIM W LATACH 2002 I 2011

LUDNOŚĆ WEDŁUG GŁÓWNEGO ŹRÓDŁA UTRZYMANIA W 2011 R.

LUDNOŚĆ UTRZYMUJĄCA SIĘ Z EMERYTUR I RENT W 2011 R.

W 2011 roku dochody z pracy jako źródło utrzymania deklarowało 14 573,5 tys. osób i liczba ich w porównaniu do wyników spisu 2002 wzrosła o 2 219 tys. osób, tj. o 18%. Należy zwrócić uwagę, że największą dynamikę zmian w porównaniu do roku 2002 obserwuje się w odniesieniu do źródła, jakim były dochody z pracy najemnej. W 2011 roku osób takich było 11 897,3 tys., natomiast w 2002 – 9 615,3 tys. (czyli wzrost niemalże o 24%). Nieznacznie za to obniżył się udział osób utrzymujących się z pracy na rachunek własny (o 2,3 punktu procentowego). Zdecydowanie natomiast (bo aż o 1/5 zmalała liczba osób utrzymywanych).

Istotnym czynnikiem różnicującym struktury ludności według źródeł utrzymania jest płeć. W 2011 roku mężczyźni nieco częściej niż kobiety posiadali własne źródła utrzymania – odpowiednio 66,5% i 64,2%. Wśród mężczyzn jako źródło utrzymania dominował dochód z pracy 43,2% i były to zarobki uzyskiwane przede wszystkim z pracy najemnej (34,1%) oraz na rachunek własny (9,1%). Dla 4 313,4 tys. mężczyzn, tj. 23,1%, niezarobkowe źródło i pozostałe źródła dochodów (łącznie) stanowiło główne źródło utrzymania w ciągu roku poprzedzającego spis. Mężczyźni pozostający na utrzymaniu stanowili 29,0%.

Pomimo, że struktura podstawowego podziału ludności według źródeł utrzymania tzn. na posiadających własne źródła i utrzymywanych jest zbliżona dla obu płci, to rozpatrując poszczególne rodzaje źródeł kobiet i mężczyzn obserwuje się istotne różnice. Tylko co trzecia kobieta (32,8%) traktowała dochody z pracy jako główne źródło utrzymania i różnica na niekorzyść kobiet w porównaniu do mężczyzn wyniosła przeszło 10 punktów procentowych. Dominowały dochody z pracy najemnej (27,9%). Kobiety znacznie rzadziej (4,9%) uzyskiwały dochody z pracy na rachunek własny niż mężczyźni. Jednocześnie prawie równie często jak z dochodów z pracy (najemnej i na rachunek własny łącznie) kobiety utrzymywały się z niezarobkowych źródeł (31,3%). Zwraca uwagę, że dla prawie co trzeciej kobiety źródła niezarobkowe stanowiły podstawę ich utrzymania (i prawie dla co czwartego mężczyzny). Kobiety na utrzymaniu stanowiły 31,3% i relatywnie było ich więcej o 2,3 pkt. procentowego w porównaniu do mężczyzn.

Jak wykazały wyniki spisu przeprowadzonego w 2011 roku ludność Polski zwiększyła się nieznacznie (o 0,7%) w porównaniu do roku 2002. Zmieniła się jednak struktura wieku ludności, co może mieć wpływ na indywidualne źródła utrzymania poszczególnych osób. Analizując wiek oraz posiadanie źródła utrzymania można stwierdzić pewne prawidłowości. Osoby w wieku przedprodukcyjnym (0-17 lat) nie posiadają na ogół własnych źródeł dochodów pozostając głównie na utrzymaniu (98,4%), a tylko 0,7% posiadało własne źródła

utrzymania (patrz tabl. 6/7). Zmiany w strukturze źródeł utrzymania można zaobserwować w starszych grupach wieku.

W wieku produkcyjnym przeszło 3/4 osób niezależnie od płci i aktywności zawodowej posiadało własne źródła utrzymania, wśród których dominowały dochody z pracy (58,1%). Źródła niezarobkowe stanowiły podstawę utrzymania dla 17,8% osób spośród tej grupy, pozostawanie na utrzymaniu deklarowało 17,9%. Poddając bardziej szczegółowej analizie osoby w wieku aktywności zawodowej stosowany jest zwykle podział na osoby w wieku największej aktywności tzn. w wieku tzw. produkcyjnym mobilnym (18-44 lata, niezależnie od płci) oraz w wieku produkcyjnym niemobilnym (45-59 lat kobiety i 45-64 lata mężczyźni).

Tabl. 6/7. Ludność według głównego źródła utrzymania, płci i ekonomicznych grup wieku w 2011 roku

Wyszczególnienie	Ogółem	Główne źródło utrzymania*		
		w tym		
		dochody z pracy	niezarobkowe i pozostałe	na utrzymaniu
	w tys.	w %		
Ogółem	38 511,8	37,8	27,4	30,2
W wieku				
Przedprodukcyjnym (0-17 lat)	7 202,3	0,1	0,6	98,4
Produkcyjnym (18-59/64)	24 797,4	58,1	17,8	17,9
Mobilnym (18-44)	15 418,9	60,8	8,6	23,0
Niemobilnym (45-59/64)	9 378,5	53,5	32,9	9,5
Poprodukcyjnym (60/65 lat i więcej)	6 512,1	2,6	93,5	1,8
Mężczyźni	18 643,9	43,2	23,1	29,0
Przedprodukcyjnym (0-17 lat)	3 691,4	0,2	0,6	98,3
Produkcyjnym (18-64)	12 973,9	61,7	18,6	13,7
Mobilnym (18-44)	7 821,2	66,3	7,6	18,9
Niemobilnym (45-64)	5 152,7	54,6	35,3	5,8
Poprodukcyjnym (65 lat i więcej)	1 978,5	2,7	94,9	0,4
Kobiety	19 868,0	32,8	31,3	31,3
Przedprodukcyjnym (0-17 lat)	3 510,8	0,1	0,6	98,4
Produkcyjnym (18-59)	11 823,5	54,1	16,9	22,4
Mobilnym (18-44)	7 597,7	55,2	9,6	27,2
Niemobilnym (45-59)	4 225,8	52,1	30,0	13,9
Poprodukcyjnym (60 lat i więcej)	4 533,6	2,5	92,8	2,5

* w dalszym podziale nie uwzględniono dochodów z własności i nieustalonego źródła utrzymania

Analizując źródła utrzymania osób będących w wieku mobilnego zwraca uwagę fakt, że – w porównaniu do ogółu ludności w wieku produkcyjnym – mniejszy jest odsetek osób posiadających własne źródła utrzymania (69,4%), a zwiększył się odsetek utrzymywanych – 23,0%. Wśród posiadających własne źródła utrzymania zwiększył się odsetek osób utrzymujących się z pracy (o blisko 3 punkty procentowe), natomiast zdecydowanie mniej osób deklarowało źródła niezarobkowe w porównaniu do ogółu osób w wieku produkcyjnym (9,2 pkt. procentowego).

W wieku niemobilnym 86,4% ludności deklarowało posiadanie własnych źródeł utrzymania, wśród nich tylko 53,5% stanowiły dochody z pracy i aż prawie 33% z niezarobkowych źródeł, co oznacza, że w tej grupie wieku znalazła się część osób, które zakończyły już pracę zawodową i korzystają ze świadczeń emerytalnych lub innych świadczeń społecznych. Część z tych osób może jednak nadal pracować, ale ich dochody z pracy nie stanowią już głównego źródła utrzymania.

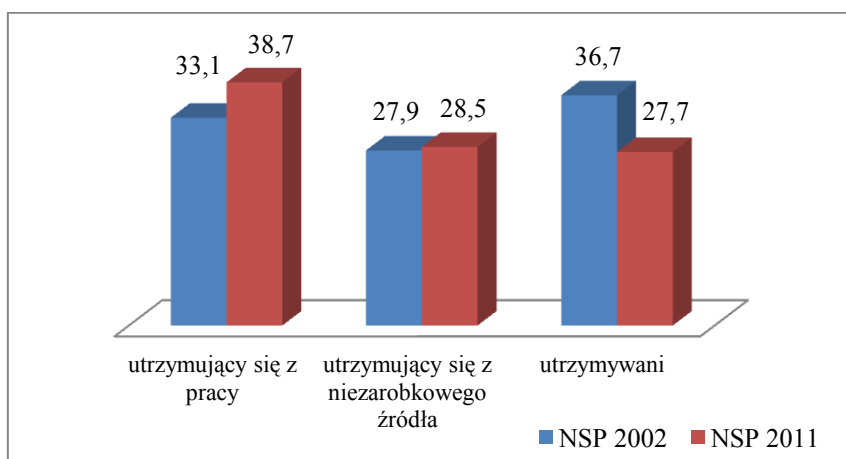
Zupełnie inna jest sytuacja osób w wieku poprodukcyjnym. Niemalże sto procent osób z tej grupy (96,1%) posiadała własne źródła utrzymania. Aż 93,5% stanowiły źródła niezarobkowe, a dla 2,6% osób były to dochody z pracy, natomiast zaledwie 1,8% deklarowało pozostawanie na utrzymaniu.

Struktura ludności według źródeł utrzymania różni się dla mężczyzn oraz kobiet.

Także miejsce zamieszkania determinuje posiadane źródła utrzymania. W latach dzielących oba spisy powszechne obserwuje się zmiany w miastach i na wsi, w podstawowych strukturach ludności według posiadanych źródeł, które stanowiły podstawę ich utrzymania.

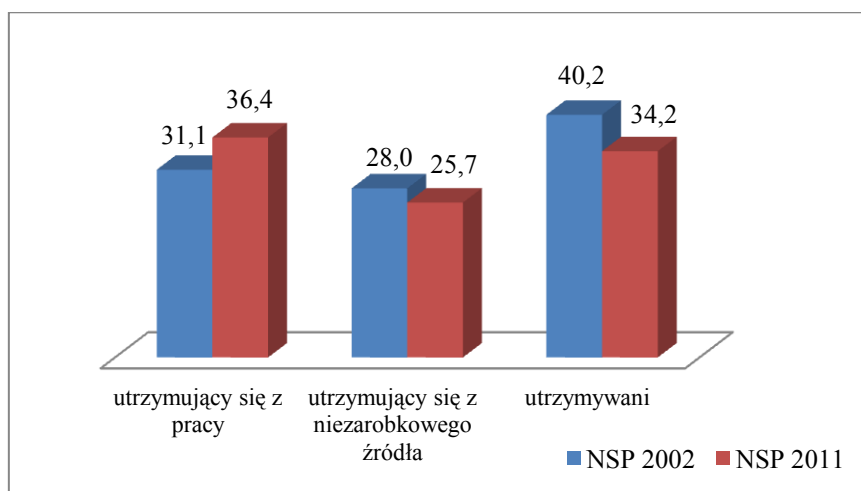
W miastach w 2011 roku odsetek osób posiadających własne źródła utrzymania sięgnął 67,2% i był znacznie wyższy (o przeszło 6 punktów procentowych) w porównaniu do 2002 roku. Oceniając sytuację mieszkańców miast można stwierdzić, że odsetek osób utrzymujących się z pracy wyniósł 38,7% i w zestawieniu z wynikami spisu z 2002 roku udział osób utrzymujących się z dochodów z pracy znacznie się zwiększył (o 5,6 pkt. procentowego), natomiast niezarobkowe źródło pozostało w zasadzie na podobnym poziomie co w 2002 roku (wzrost o 0,6 pkt. procentowego).

Wykres 3. Ludność w miastach według głównego źródła utrzymania w latach 2002 i 2011

Podobnie jak w miastach, również na wsi w 2011 odnotowujemy zwiększenie się odsetka osób wśród ogółu ludności tam mieszkającej posiadającej własne źródła utrzymania do 62,1%, wobec 59,1% w 2002 roku. Spowodowane było to przede wszystkim wzrostem odsetka osób utrzymujących się głównie z pracy 36,4% w 2011 roku (w 2002 roku 31,1%). Niezarobkowe źródła stanowiły podstawę utrzymania dla co czwartego mieszkańca obszarów wiejskich.

Wykres 4. Ludność na wsi według głównego źródła utrzymania w latach 2002 i 2011

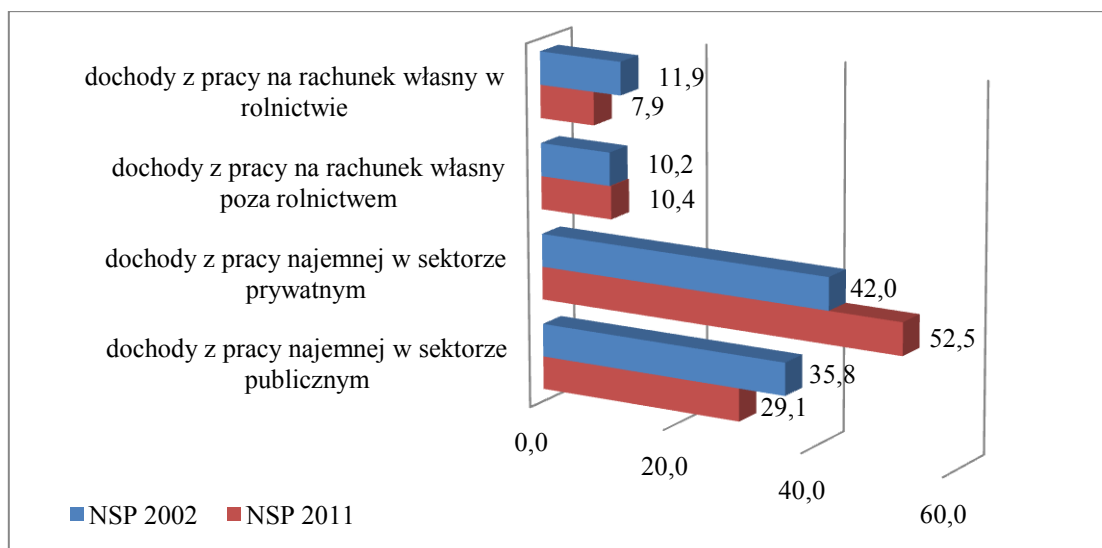

Zarówno w miastach jak i na wsi obserwowane jest znacznie mniejszy udział ludności nie posiadających własnych źródeł dochodów – pozostających na utrzymaniu. O ile w 2002 roku ich odsetek w miastach wyniósł 36,7% i 40,2 na wsi, to według wyników spisu w 2011 roku udział takich osób wyniósł odpowiednio: 27,7% i 34,2%.

Dla ogółu ludności deklarującej jako źródło utrzymania dochody z wykonywanej pracy można wyodrębnić sektor własności miejsca pracy, w którym były one uzyskiwane.

W latach dzielących oba spisy obserwuje się dalszy dynamiczny rozwój sektora prywatnego gospodarki zapoczątkowany w latach dziewięćdziesiątych ubiegłego stulecia, co miało również przełożenie na strukturę ludności według źródeł utrzymania. Warto w tym miejscu wspomnieć, że jeszcze w 1988 roku (w którym przeprowadzono spis powszechny, a wyniki jego można traktować jako podsumowanie pewnej epoki) udział osób utrzymujących się z dochodów z pracy w sektorze prywatnym (wśród ogółu utrzymujących się z pracy – posiadających własne źródła utrzymania) wyniósł około 24% – i dominowały wśród nich osoby utrzymujące się z pracy w swoim gospodarstwie rolnym.

Wykres 5. Utrzymujący się z pracy według sektora własności w latach 2002 i 2011

Wcześniej w analizie przedstawiono, że zgodnie z wynikami spisu w 2011 roku zdecydowanie wzrosła liczba osób utrzymujących się z dochodów z pracy. Wśród ogółu ludności utrzymującej się z takich dochodów (14 573,5 tys.) w 2011 roku – praca w sektorze publicznym stanowiła główne źródło utrzymania dla 4 245,3 tys. osób, tj. 29,1% ogółu ludności utrzymującej się z takich dochodów. Oznacza to, że pozostali tj. 10 328,2 tys., czyli aż blisko 71% utrzymujących się z pracy (pracujących najemnie, na rachunek własny lub charakterze pomagającego bez umownego wynagrodzenia członka wspólnego gospodarstwa domowego) uzyskiwało je w sektorze prywatnym. Dla przeszło połowy osób tj. 7 652,0 tys. (52,5%) utrzymujących się z pracy w sektorze prywatnym – dochody z pracy najemnej stanowiły podstawę utrzymania. Blisko co piąta osoba (18,3%) utrzymywała się z pracy na rachunek własny – poza rolnictwem i w rolnictwie. Nieco wyższy był odsetek wśród ogółu

ludności utrzymującej się z pracy na rachunek własny poza rolnictwem (10,4%) wobec 7,9% deklarującej pracę w rolnictwie.

W porównaniu do 2002 roku największe zmiany obserwujemy w odniesieniu do udziału osób utrzymujących się z pracy najemnej w sektorze prywatnym i publicznym odpowiednio: wzrost o przeszło 10 punktów procentowych i zmniejszenie się o blisko 7 punktów. Dochody z pracy na rachunek własny jako źródło utrzymania generalnie zmniejszyły się o blisko 4 punkty procentowe i zmiana ta dotyczyła przede wszystkim pracujących w sektorze rolniczym gospodarki.

Analizując źródła utrzymania ludności w poszczególnych województwach według podstawowego podziału tzn. dochody z pracy: najemnej i na rachunek własny, niezarobkowe źródło (z tego emerytury, renty, zasiłki i świadczenia dla bezrobotnych i pomocy społecznej oraz świadczenia przedemerytalne), a także pozostawanie na utrzymaniu zauważa się wyraźne różnice (*patrz mapka „Ludność faktycznie zamieszkała według głównego źródła utrzymania w 2011 roku”*).

W większości województw odsetek utrzymujących się z głównie z pracy zbliżony był do średniej dla całego kraju (37,8%). Natomiast najniższy odsetek utrzymujących się z pracy odnotowano w województwach: podkarpackim 33,3%, warmińsko-mazurskim 34,9% oraz świętokrzyskim 35,2%. Województwa, w których udział dochodów z pracy w strukturze według źródeł utrzymania był znacznie wyższy niż dla Polski to: mazowieckie 41,5%, wielkopolskie 40,6% oraz łódzkie 39,0%.

Odsetek osób utrzymujących się z niezarobkowych źródeł wyniósł dla Polski 25,3%. W większości województw odsetek ludności utrzymującej się z tego rodzaju źródeł jest zbliżony do średniej. Najniższy odsetek osób utrzymujących się z niezarobkowych źródeł wyodrębniono w województwach: pomorskim 23,2%, wielkopolskim 23,7%, małopolskim 23,9% oraz mazowieckim 24,1%, natomiast najwyższy odsetek odnotowano w województwie łódzkim 28,2%.

Odsetek osób, które nie posiadają własnych źródeł utrzymania pozostając tym samym na utrzymaniu wyniósł dla kraju 30,2%. Odsetki dla większości województw oscylowały wokół średniej. Zwraca natomiast uwagę, że w województwach, w których są najniższe odsetki utrzymujących się z pracy, jest również wysoki odsetek osób pozostających na utrzymaniu. Do takich województw należą: podkarpackie (33,6%), świętokrzyskie (31,3%) oraz warmińsko-mazurskie (31,3%).

Rozdział VII. AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI

Zgodnie z międzynarodowymi standardami stosowanymi w statystyce rynku pracy ludność dzieli się na trzy podstawowe kategorie, istotne z punktu widzenia podaży pracy i jednoczesnego dopasowania do strony popytowej. Są to: pracujący, bezrobotni i bierni zawodowo. Za minimalny wiek wejścia na rynek pracy przyjmuje się umownie moment ukończenia 15-go roku życia, nie wyznaczając jednocześnie górnej granicy wieku kończącego aktywność zawodową. Określa się natomiast precyzyjne ramy czasowe pozwalające na jednoznaczne uchwycenie stopnia dopasowania obu stron rynku pracy – podażowej i popytowej.

*Do **pracujących** zaliczono wszystkie osoby w wieku 15 lat i więcej, które w okresie badanego tygodnia (25-31 marca 2011 r.):*

- *wykonywały przez co najmniej 1 godzinę pracę przynoszącą zarobek lub dochód tzn. były zatrudnione w charakterze pracownika najemnego, pracowały we własnym (lub dzierżawionym) gospodarstwie rolnym lub prowadziły własną działalność gospodarczą poza rolnictwem, pomagały (bez wynagrodzenia) w prowadzeniu rodzinnego gospodarstwa rolnego lub rodzinnej działalności gospodarczej poza rolnictwem,*
- *nie wykonywały pracy (np. z powodu choroby, urlopu, przerwy w działalności zakładu, trudnych warunków atmosferycznych, strajku), ale formalnie miały pracę jako pracownicy najemni bądź pracujący na własny rachunek.*

***Bezrobotni** są to osoby w wieku 15-74 lata, które spełniły jednocześnie trzy warunki:*

- *w okresie badanego tygodnia nie były osobami pracującymi,*
- *aktywnie poszukiwały pracy tzn. podjęły konkretne działania w ciągu 4 tygodni (wliczając jako ostatni – tydzień badany) aby znaleźć pracę,*
- *były gotowe (zdolne) podjąć pracę w tygodniu badanym i następnym.*

Do bezrobotnych zaliczono także osoby, które znalazły pracę i oczekiwały na jej rozpoczęcie w okresie 3 miesięcy oraz były gotowe tę pracę podjąć.

***Ludność bierną zawodowo** stanowią osoby w wieku 15 lat i więcej, które nie zostały zaklasyfikowane jako pracujące lub bezrobotne (tzn. nie pracują i nie chcą pracować lub chcą ale nie spełniają ww. warunków zaliczenia ich do bezrobotnych).*

*Pracujący i bezrobotni tworzą razem kategorię **aktywnych zawodowo**.*

Do podstawowych wskaźników zaprezentowanych w raporcie i opisujących sytuację na rynku pracy należą:

- *współczynnik aktywności zawodowej – stosunek liczby aktywnych zawodowo do sumy aktywnych i biernych zawodowo,*
- *wskaźnik zatrudnienia – stosunek liczby pracujących do sumy aktywnych i biernych zawodowo,*
- *stopa bezrobocia – stosunek liczby bezrobotnych do aktywnych zawodowo.*

W NSP 2011 **pytania dotyczące aktywności ekonomicznej skierowano tylko do osób zamieszkałych w mieszkaniach**, w związku z tym nie ma możliwości określenia statusu na rynku pracy osób w obiektach zbiorowego zakwaterowania oraz bezdomnych. Poza zakresem analizy znalazły się także osoby, które co prawda podlegały badaniu, ale dla których nie udało się ustalić jaki mają status na rynku pracy, co w znacznej części wynikało z faktu przebywania tych osób za granicą.

Wyniki spisu wskazują, że:

- ludność w wieku 15 lat więcej spełniająca kryterium faktycznego zamieszkania liczyła 32 679,6 tys. osób, z tego:
  - 32 470,9 tys. to osoby zamieszkałe w mieszkaniach, a więc podlegające badaniu statusu na rynku pracy,
    - w tym dla 1 487,5 tys. osób nie udało się uzyskać takich informacji (39,7 tys. to obecni lub nieobecni w kraju do 3 miesięcy włącznie, 115,7 tys. – osoby, których okres nieobecności wynosił od 3 do 12 miesięcy, 1 332,0 tys. – nieobecni w kraju 12 miesięcy lub dłużej).
  - 208,7 tys. – ludność poza mieszkaniem (przebywająca w obiektach zbiorowego zamieszkania i bezdomna), dla której nie zbierano informacji o rynku pracy.

Łącznie podział według statusu na rynku pracy nie określono dla 1 696,2 tys. spośród 32 679,6 tys. osób.

Dalsza, szczegółowa analiza wyników spisu z punktu widzenia sytuacji osób na rynku pracy dotyczy więc w praktyce zbiorowości 30 983,4 tys. osób, a więc tych dla których uzyskano informacje o aktywności ekonomicznej.

Zbiorowość aktywnych zawodowo w wieku 15 lat i więcej liczyła 16 521,4 tys. osób, co stanowiło 53,3% ogółu ludności w tej grupie wieku sklasyfikowanej według statusu na rynku pracy (*patrz tabl. 7/1*). Na zbiorowość tę składa się 14 375,8 tys. pracujących oraz

2 145,6 tys. bezrobotnych. Oznacza to, że nieco rzadziej niż co druga osoba w wieku 15 lat i więcej sklasyfikowana według statusu na rynku pracy miała pracę (o czym świadczy wskaźnik zatrudnienia wynoszący 46,4%), a ponadto – blisko co ósma osoba spośród ogółu aktywnych zawodowo (czyli pracujących lub poszukujących pracy i gotowych do jej podjęcia) – miała problemy z zatrudnieniem/znalezieniem pracy (stopa bezrobocia – 13,0%). W tym samym okresie liczba biernych zawodowo w wieku 15 lat i więcej wyniosła 14 462,0 tys. osób.

Wśród aktywnych zawodowo przeważali liczebnie mężczyźni (zarówno wśród pracujących, jak i bezrobotnych), natomiast kobiety dominowały w grupie biernych zawodowo, co ma związek zarówno z przerwą w wykonywaniu pracy ze względu na wypełnianie obowiązków rodzinnych, jak i z wcześniejszym niż u mężczyzn progiem wieku emerytalnego i dłuższym, przeciętnym trwaniem życia. Znalazło to swoje przełożenie w zróżnicowaniu podstawowych wskaźników dotyczących rynku pracy – zdecydowanie wyższy współczynnik aktywności zawodowej oraz wskaźnik zatrudnienia mężczyzn niż kobiet. Kobiety miały także większe trudności ze znalezieniem pracy, o czym świadczy wyższa stopa bezrobocia.

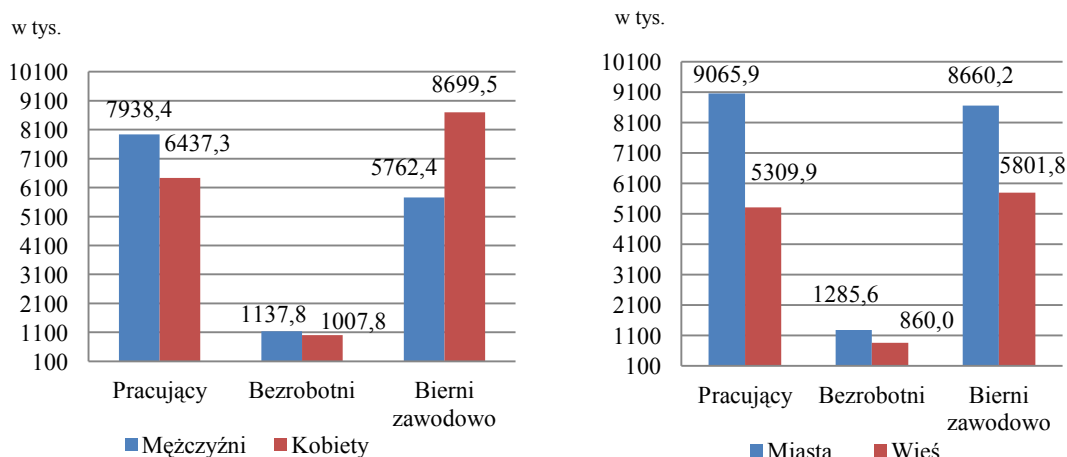
Tabl. 7/1. Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej według płci i miejsca zamieszkania w 2011 r.

Wyszczególnienie	Ogółem*	Aktywni zawodowo			Bierni zawodowo	Nieustalony status na rynku pracy	Współczynnik aktywności zawodowej**	Wskaźnik zatrudnienia**	Stopa bezrobocia
		razem	pracujący	bezrobotni					
w tysiącach							w %		
Ogółem*	32 679,6	16 521,4	14 375,8	2 145,6	14 462,0	1 696,2	53,3	46,4	13,0
mężczyźni	15 652,2	9 076,2	7 938,4	1 137,8	5 762,4	813,6	61,2	53,5	12,5
kobiety	17 027,4	7 445,2	6 437,3	1 007,8	8 699,5	882,7	46,1	39,9	13,5
Miasta	20 166,9	10 351,5	9 065,9	1 285,6	8 660,2	1 155,1	54,4	47,7	12,4
Wieś	12 512,7	6 169,9	5 309,9	860,0	5 801,8	541,1	51,5	44,4	13,9

* ze względu na zaokrąglenia przy uogólnianiu wyników badania dane mogą się nie sumować na ogółem

** przy wyliczaniu wskaźników nie uwzględniono nieustalonego statusu na rynku pracy

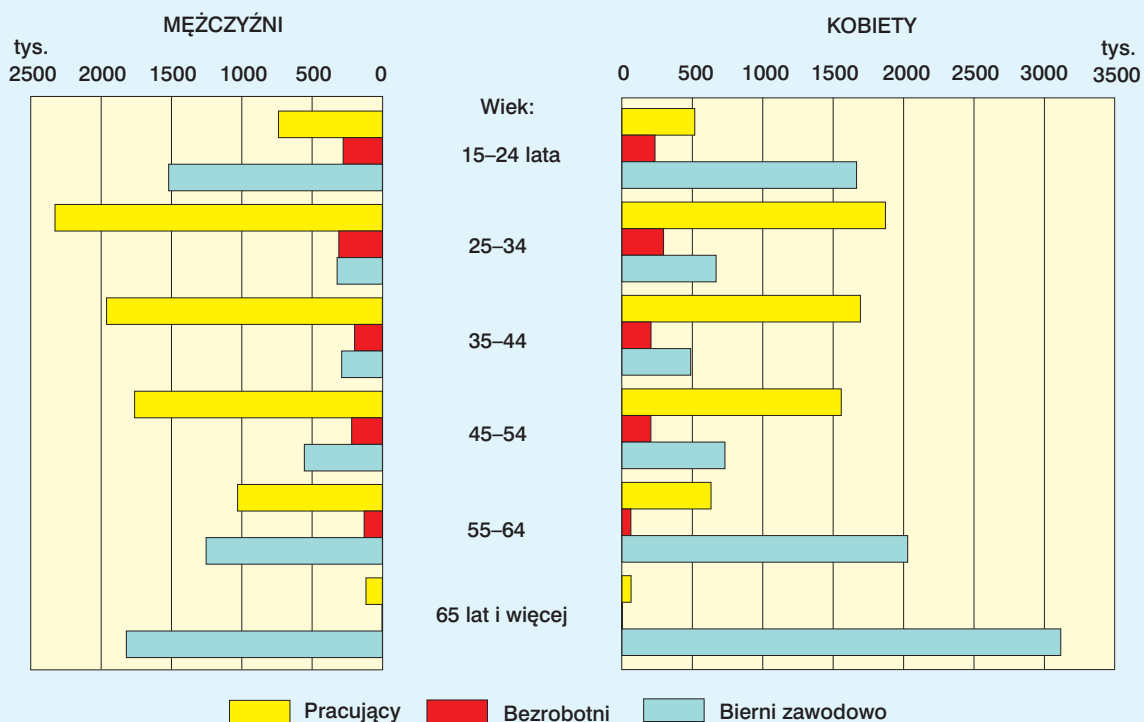
Wykres 6. Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej według płci i miejsca zamieszkania w 2011 r.

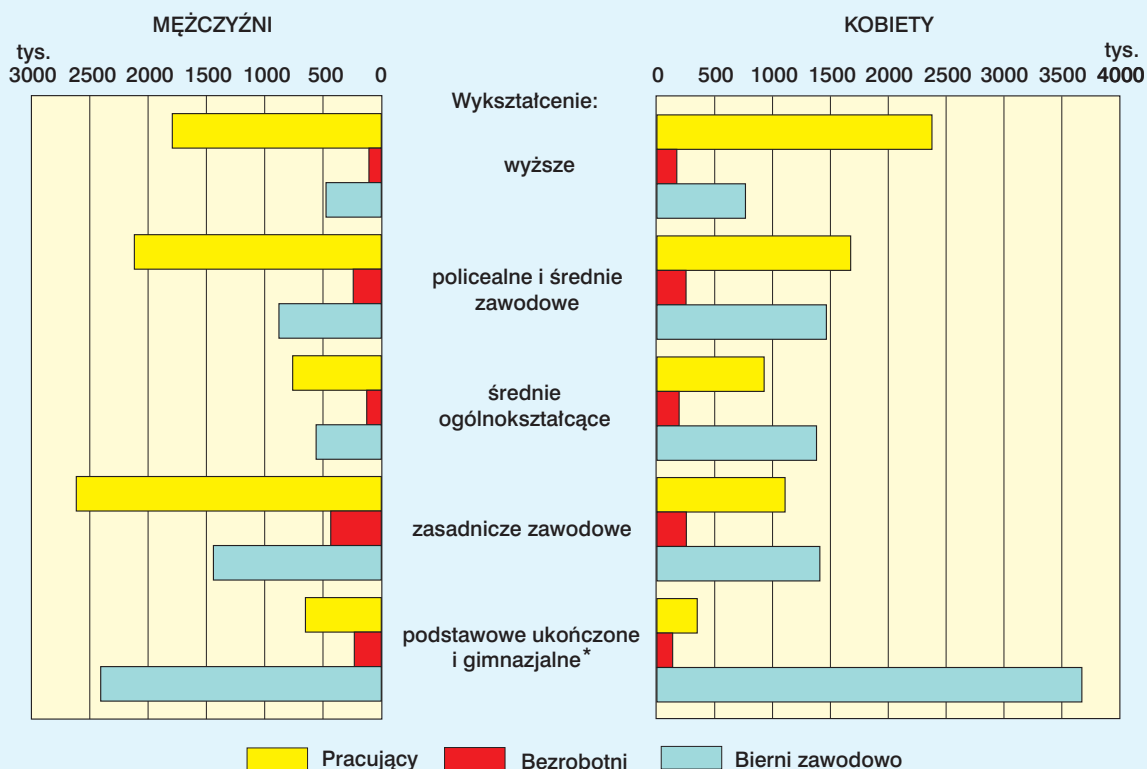
Miejsce zamieszkania także w istotny sposób różnicuje status na rynku pracy poszczególnych osób. Generalnie większa liczebność każdej z analizowanych zbiorowości w przypadku miast wynika bezpośrednio z większej liczby mieszkańców, natomiast samo zróżnicowanie sytuacji na rynku pracy tych dwóch zbiorowości (osób zamieszkałych w miastach lub na wsi) pokazują wskaźniki rynku pracy – wyższy współczynnik aktywności zawodowej i wskaźnik zatrudnienia oraz niższa stopa bezrobocia wskazują na nieco lepszą sytuację w miastach niż na wsi.

Kolejną cechą, ważną z punktu widzenia sytuacji osób na rynku pracy jest wiek. Z uwagi na potencjalne wykorzystanie istniejących zasobów pracy istotna jest odrębna analiza poświęcona sytuacji na rynku pracy osób w wieku produkcyjnym, co w polskich warunkach prawnych na moment spisu oznaczało dla mężczyzn wiek 18-64 lata, a dla kobiet: 18-59 lat. Już samo ograniczenie populacji ze względu na wiek zmniejsza, co oczywiste, liczebność poszczególnych kategorii na rynku pracy (w tym o połowę biernych zawodowo), ale także – ich proporcje względem siebie. Ponad 2/3 zbiorowości osób w wieku produkcyjnym pracuje lub aktywnie poszukuje pracy i jest gotowych do jej podjęcia (współczynnik aktywności zawodowej osób w wieku produkcyjnym wyniósł – 69,4%, podczas gdy liczony dla zbiorowości osób w wieku 15 lat i więcej – 53,3%). W przypadku zbiorowości osób w wieku produkcyjnym zdecydowanie większy jest odsetek osób pracujących niż w przypadku całej populacji w wieku 15 lat i więcej (wskaźnik zatrudnienia – 60,3% wobec 46,4%). Stopa bezrobocia w populacji osób w wieku produkcyjnym także jest nieco wyższa i wynosi 13,2% (wobec 13,0%) – patrz tabl. 7/2.

AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG WIEKU I PŁCI W 2011 R.

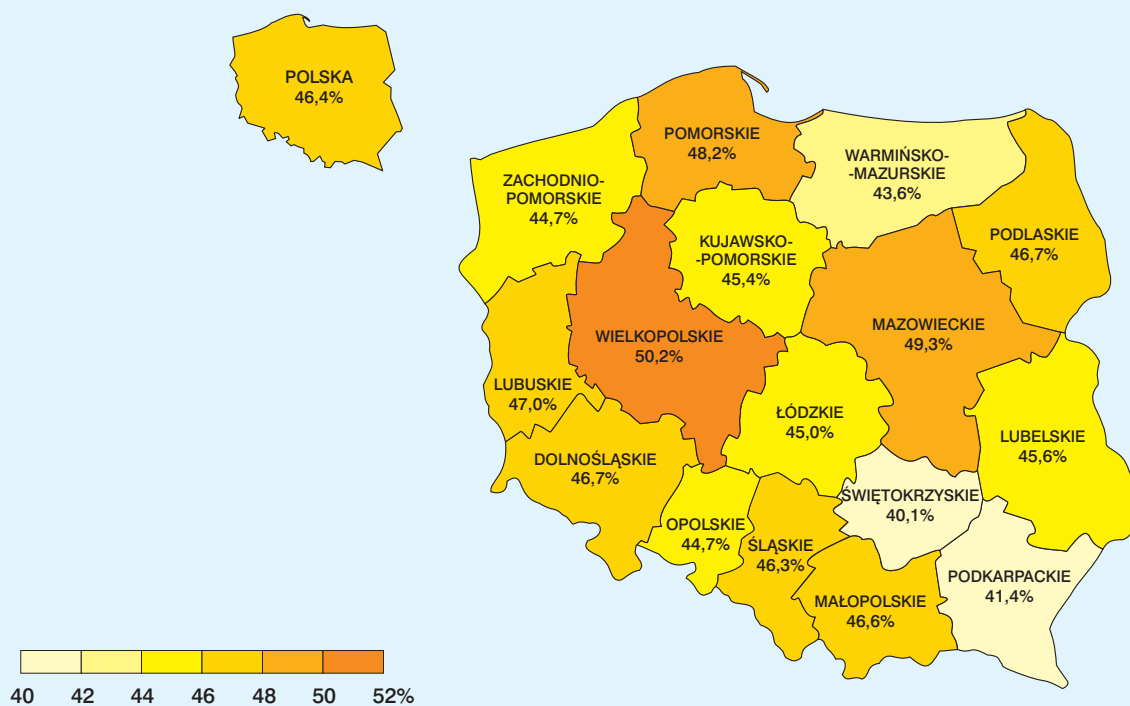

AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA I PŁCI W 2011 R.

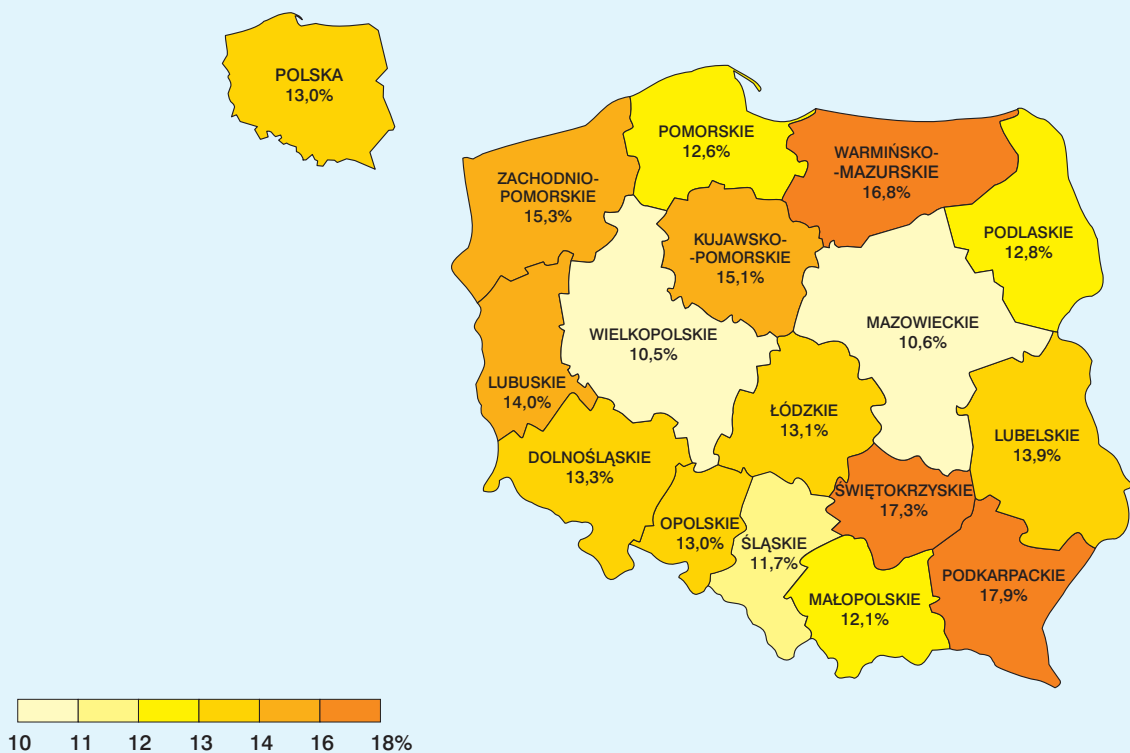

* łącznie z wykształceniem podstawowym nieukończonym i bez wykształcenia szkolnego.

WSKAŹNIK ZATRUDNIENIA WEDŁUG WOJEWÓDZTW W 2011 R.

STOPA BEZROBOCIA WEDŁUG WOJEWÓDZTW W 2011 R.

Tabl. 7/2. Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej według wieku w 2011 r.

Wiek	Ogółem*	Aktywni zawodowo			Bierni zawodowo	Nieustalony status na rynku pracy	Współczynnik aktywności zawodowej**	Wskaźnik zatrudnienia**	Stopa bezrobocia
		razem	pracujący	bezrobotni					
		w tysiącach							
Ogółem*	32679,6	16521,4	14375,8	2145,6	14462,0	1696,2	53,3	46,4	13,0
15-24 lat	5223,6	1770,7	1256,3	514,3	3186,1	266,8	35,7	25,3	29,0
25-34	6393,6	4805,0	4199,7	605,3	991,4	597,2	82,9	72,5	12,6
35-44	5171,7	4059,4	3655,2	404,2	777,9	334,4	83,9	75,6	10,0
45-54	5376,5	3844,3	3419,9	424,4	1286,8	245,4	74,9	66,7	11,0
55-64	5284,0	1856,3	1662,9	193,4	3282,5	145,2	36,1	32,4	10,4
65 lat i więcej	5230,2	185,8	181,7	4,1	4937,2	107,1	3,6	3,5	2,2
Z ogółem wiek***:									
przedprodukcyjny	1370,1	27,3	23,9	3,4	1292,0	50,8	2,1	1,8	12,4
produkcyjny	24797,4	16163,5	14030,8	2132,6	7121,0	1512,9	69,4	60,3	13,2
mobilny	15418,9	10607,8	9087,3	1520,4	3663,5	1147,6	74,3	63,7	14,3
niemobilny	9378,5	5555,7	4943,5	612,2	3457,5	365,3	61,6	54,8	11,0
poprodukcyjny	6512,1	330,7	321,0	9,6	6049,0	132,5	5,2	5,0	2,9

* ze względu na zaokrąglenia przy uogólnianiu wyników badania dane mogą się nie sumować na ogółem

** przy wyliczaniu wskaźników nie uwzględniono nieustalonego statusu na rynku pracy

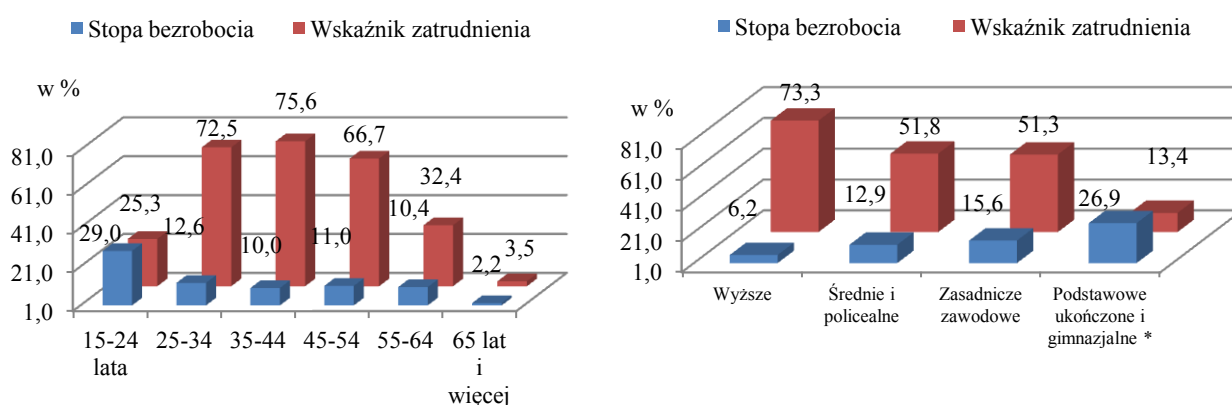
*** przedprodukcyjny – 15-17 lat; produkcyjny – dla mężczyzn 18-64 lata, dla kobiet 18-59 lat; mobilny 18-44 lata; niemobilny – dla mężczyzn 45-64 lata, dla kobiet 45-59 lat; poprodukcyjny – dla mężczyzn 65 lat i więcej, dla kobiet 60 lat i więcej

Analizując bardziej szczegółowo grupy wieku zauważyć można, że w stosunkowo najlepszej sytuacji znajdują się osoby w wieku 25-44 lata oraz w już nieco mniejszym stopniu w grupie 45-54 lata. Świadczy o tym zarówno wskaźnik zatrudnienia – wyższy niż dla innych grup wieku, jak i stopa bezrobocia – niższa niż dla ogółu badanej zbiorowości i dużo niższa niż w przypadku osób do 24 roku życia. W szczególnej sytuacji znajdują się właśnie osoby młode – do tej populacji należą zarówno osoby bierne zawodowo, które ze względu m.in. na naukę jeszcze nie weszły na rynek pracy (uczniowie, studenci) lub na jakiś czas się zdezaktywizowały (powrót do edukacji, obowiązki macierzyńskie/rodzinne lub inne powody), jak też osoby, które aktywizują się na rynku pracy i poszukują pracy, często pierwszej w życiu, a część z nich próbuje ugruntować swoją pozycję zawodową. Im „starsze” roczniki osób młodych, tym coraz więcej osób wchodzi na rynek pracy, w zależności od ukończonego poziomu edukacji i decyzji o kontynuowaniu, bądź nie, dalszej nauki (z ewentualną

możliwością łączenia nauki z pracą), co pokazuje wskaźnik zatrudnienia. Natomiast o trudności w aktywizacji i zetknięciu się z realiami rynku pracy świadczy stopa bezrobocia osób młodych do 24 roku życia – dużo wyższa niż w pozostałych grupach wieku.

Po przekroczeniu umownych granic wieku mobilnego (18-44 lata) ujawnia się kolejna prawidłowość – im starsze osoby, tym zarówno odsetek pracujących, jak i aktywnych zawodowo w populacji ogółem (wskaźnik zatrudnienia i współczynnik aktywności zawodowej) – obniżają się. Analizując skalę i poziom zatrudnienia tej grupy osób, szczególnie z uwzględnieniem płci, należy pamiętać o istniejących prawnych granicach wieku emerytalnego, różnych dla kobiet i mężczyzn.

Wykres 7. Wskaźnik zatrudnienia oraz stopa bezrobocia według grup wieku i poziomu wykształcenia w 2011 r.

* łącznie z wykształceniem podstawowym nieukończonym i bez wykształcenia szkolnego

Wykształcenie to kolejna cecha różnicująca sytuację na rynku pracy poszczególnych osób. Generalnie – im wyższy poziom ukończonego wykształcenia – tym większe są szanse na podjęcie pracy, chociaż nawet studia wyższe nie są gwarancją pełnego sukcesu w znalezieniu pracy, szczególnie na początkowym etapie. Niemniej jednak, to wśród osób z wykształceniem wyższym jest największy odsetek pracujących (wskaźnik zatrudnienia 73,3%), i stosunkowo najmniej aktywnych zawodowo mających problemy ze znalezieniem pracy (stopa bezrobocia – 6,2%) – patrz tabl. 7/3. Na drugim biegunie znajdują się osoby z wykształceniem co najwyżej gimnazjalnym. Stopa bezrobocia dla tej zbiorowości wyniosła 26,9%, co oznacza, że co czwarta osoba spośród aktywnych zawodowo o niskim poziomie wykształcenia nie mogła znaleźć zatrudnienia. Ponad 2/3 ogółu pracujących to osoby z wykształceniem co najmniej średnim (67,1%; wśród pracujących mężczyzn odsetek ten wynosi 58,8%, a wśród pracujących kobiet – 77,4%). W zbiorowości ogółu bezrobotnych

osoby z analogicznym wykształceniem stanowią połowę zbiorowości (50,7%; 41,5% bezrobotnych mężczyzn i 61,1% bezrobotnych kobiet).

Tabl. 7/3. Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej według poziomu wykształcenia w 2011 r.

Poziom wykształcenia	Ogółem*	Aktywni zawodowo			Bierni zawodowo	Nieustalony status na rynku pracy	Współczynnik aktywności zawodowej**	Wskaźnik zatrudnienia**	Stopa bezrobocia
		razem	pracujący	bezrobotni					
w tysiącach							w %		
Ogółem*	32679,6	16521,4	14375,8	2145,6	14462,0	1696,2	53,3	46,4	13,0
Wyższe	5690,2	4448,2	4170,2	277,9	1240,0	2,0	78,2	73,3	6,2
Policealne i średnie zawodowe	6629,7	4285,6	3793,0	492,5	2343,1	1,0	64,7	57,2	11,5
Średnie ogólnokształcące	3944,0	2004,3	1687,0	317,3	1939,0	0,7	50,8	42,8	15,8
Zasadnicze zawodowe	7260,7	4411,8	3723,8	688,0	2848,5	0,4	60,8	51,3	15,6
Podstawowe ukończone i gimnazjalne***	7448,3	1367,5	999,5	368,0	6080,5	0,3	18,4	13,4	26,9
Nieustalony poziom wykształcenia	1706,8	4,1	2,2	1,9	10,8	1691,9	27,3	14,7	46,2

* ze względu na zaokrąglenia przy uogólnianiu wyników badania dane mogą się nie sumować na ogółem

** przy wyliczaniu wskaźników nie uwzględniono nieustalonego statusu na rynku pracy

*** łącznie z wykształceniem podstawowym nieukończonym i bez wykształcenia szkolnego

Dla charakterystyki osób pracujących ważną informacją jest status zatrudnienia.

Największą zbiorowość stanowią pracownicy najemni – 81,0% (w tym zdecydowana większość to pełnozatrudnieni) – patrz tabl. 7/4. Wśród pozostałych pracujących 17,0% stanowią pracujący na własny rachunek (1/4 tej zbiorowości to pracodawcy), a 2,0% – pomagający bez wynagrodzenia członkowie rodziny.

Kobiety w porównaniu z mężczyznami stosunkowo częściej pracują w charakterze niepełnozatrudnionych pracowników najemnych oraz pomagających członków rodziny, co widać nawet wprost na podstawie liczb bezwzględnych, mimo iż ogólna liczba pracujących kobiet jest niższa niż pracujących mężczyzn. Mężczyźni za to zdecydowanie częściej niż kobiety pracują na własny rachunek, i to zarówno jako pracodawcy, jak też jako niezatrudniający pracowników najemnych.

Tabl. 7/4. Pracujący według statusu zatrudnienia oraz płci, miejsca zamieszkania, wieku i poziomu wykształcenia w 2011 r.

Wyszczególnienie	Ogółem*	Pracownicy najemni			Pracujący na własny rachunek			Pomagający członkowie rodzin	Nieustalony status zatrudnienia
		razem	pełnozatrudnieni	niepełnozatrudnieni	razem	pracodawcy	niezatrudniający pracowników		
w tysiącach									
Ogółem*	14375,8	11643,2	10558,5	1084,7	2438,5	589,3	1849,2	291,3	2,7
Według płci									
mężczyźni	7938,4	6182,8	5699,5	483,3	1634,5	397,6	1236,9	119,6	1,6
kobiety	6437,3	5460,4	4859,0	601,3	804,0	191,7	612,3	171,8	1,2
Według miejsca zamieszkania									
Miasta	9065,9	7750,1	6985,4	764,7	1254,1	405,0	849,1	59,8	1,9
Wieś	5309,9	3893,1	3573,1	319,9	1184,4	184,3	1000,1	231,5	0,9
Według ekonomicznych grup wieku									
przedprodukcyjny	23,9	16,1	3,4	12,7	0,3	–	0,3	7,5	–
produkcyjny	14030,8	11430,4	10455,3	975,1	2333,1	561,4	1771,7	264,6	2,7
mobilny	9087,3	7649,4	6997,9	651,5	1271,1	296,7	974,4	165,1	1,8
niemobilny	4943,5	3781,1	3457,4	323,7	1062,0	264,7	797,3	99,5	1,0
poprodukcyjny	321,0	196,6	99,8	96,8	105,1	27,9	77,2	19,3	0,0
Według poziomu wykształcenia									
Wyższe	4170,2	3555,4	3308,7	246,7	589,8	201,1	388,7	24,7	0,3
Policealne i średnie zawodowe	3793,0	3036,0	2788,4	247,6	685,2	190,3	495,0	71,8	0,1
Średnie ogólnokształcące	1687,0	1402,6	1222,2	180,4	251,1	69,8	181,3	33,2	0,1
Zasadnicze zawodowe	3723,8	2922,1	2657,7	264,4	708,4	114,9	593,5	93,3	0,1
Podstawowe ukończone i gimnazjalne**	999,5	727,1	581,5	145,6	204,0	13,3	190,7	68,4	0,0
Nieustalony poziom wykształcenia	2,2	–	–	–	–	–	–	–	2,2

* ze względu na zaokrąglenia przy uogólnianiu wyników badania dane mogą się nie sumować na ogółem

** łącznie z wykształceniem podstawowym nieukończonym i bez wykształcenia szkolnego.

Podobny układ jest widoczny w podziale według miejsca zamieszkania, bowiem ze względu na specyfikę pracy na wsi i powiązanie z indywidualnymi gospodarstwami rolnymi, jej mieszkańcy relatywnie częściej pracują na własny rachunek i jako pomagający członkowie rodzin (spośród 5 309,9 tys. pracujących, mieszkających na wsi – pracujący na własny rachunek stanowią 22,3%, a pomagający członkowie rodzin – 4,4%; analogiczne odsetki liczone w stosunku do pracujących mieszkańców miast wynoszą: 13,8% oraz 0,7%). Pracownicy najemni stanowią 73,3% ogółu pracujących zamieszkałych na wsi, a w przypadku analogicznej zbiorowości mieszkających w miastach odsetek ten wynosi 85,5%.

Ponad 2/3 ogółu pracowników najemnych to osoby z co najmniej średnim wykształceniem (łącznie 68,6%, w tym: z wyższym – 30,5%, policealnym i średnim – 38,1%). Wśród ogółu pracujących na własny rachunek odsetki te wynoszą odpowiednio 24,2% i 38,4%. Na odrębną uwagę zasługują pracodawcy – mimo, że jest to stosunkowo nieliczna zbiorowość – 589,3 tys. osób, to jednak najlepiej wykształcona. Odsetek osób z wyższym wykształceniem wynosi bowiem w tej grupie 34,1%, a osób z wykształceniem policealnym i średnim – 44,1% (razem 78,2%). Wśród pomagających bezpłatnie członków rodziny ponad połowę stanowią osoby z wykształceniem co najwyżej zasadniczym zawodowym, w tym dużą grupę stanowią osoby z wykształceniem gimnazjalnym i niższym. Ma to zapewne ścisły związek z wiekiem, gdyż jako pomagający członkowie rodziny pracują często osoby najmłodsze i najstarsze.

Opisując zbiorowość osób bezrobotnych należy dodatkowo zwrócić szczególną uwagę na długość okresu bezrobocia. Samo zjawisko bezrobocia jest bowiem naturalnym stanem przejścia pomiędzy biernością zawodową a pracą, bądź towarzyszy często zmianie pracy (okres pomiędzy zakończeniem pracy, a oczekiwaniem na rozpoczęcie nowej, już uzgodnionej). Bardzo ważne jest natomiast, aby okres bezrobocia trwał możliwie jak najkrócej, szczególnie w sytuacji, gdy przechodzi on w stan bierności zawodowej, co w rezultacie powoduje „wyłączenie” na dłużej, a czasem na trwałe, z rynku pracy.

Według stanu na moment krytyczny NSP 2011, częściej niż co czwarta osoba spośród ogółu spełniających kryteria zaliczenia do bezrobotnych poszukiwała pracy do 3 miesięcy (22,3%), a co czwarta – była długotrwale bezrobotna, tzn. aktywnie poszukiwała pracy przez ponad 12 miesięcy (24,3%) – *patrz tabl. 7/5*. Wyniki spisu wykazały, że płeć nie różnicuje w sposób istotny struktury bezrobotnych według okresu poszukiwania pracy, natomiast w przypadku miejsca zamieszkania – odsetek poszukujących pracy najkrócej i najdłużej jest nieco wyższy w miastach niż w przypadku mieszkańców wsi (23,8% bezrobotnych

w miastach poszukuje pracy do 3 miesięcy, a 25,3% – powyżej roku, na wsi analogiczne odsetki wynoszą 20,2% oraz 22,7%).

Tabl. 7/5. Bezrobotni według okresu poszukiwania pracy w 2011 r.

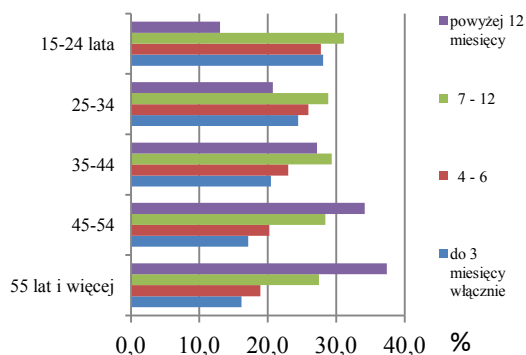
Wyszczególnienie	Ogółem*		Według okresu poszukiwania pracy				
			do 3 miesięcy włącznie	4-6	7-12	powyżej 12 miesięcy	nieustalony okres poszukiwania pracy
	w tysiącach		w %				
Ogółem*	2 145,6	100,0	22,3	24,0	29,3	24,3	0,1
mężczyźni	1 137,8	100,0	22,4	24,3	29,2	24,0	0,1
kobiety	1 007,8	100,0	22,3	23,7	29,3	24,6	0,1
Miasta	1 285,6	100,0	23,8	23,4	27,4	25,3	0,1
Wieś	860,0	100,0	20,2	25,0	31,9	22,7	0,1

* ze względu na zaokrąglenia przy uogólnianiu wyników badania dane mogą się nie sumować na ogółem

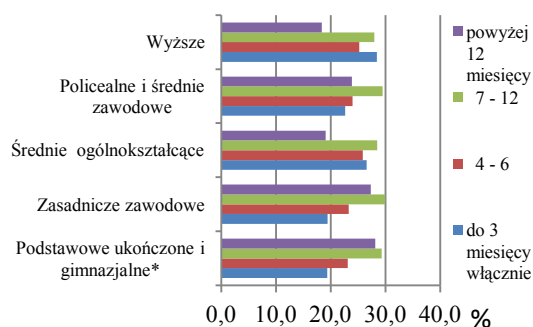
Dużo większy wpływ na długość poszukiwania pracy ma wiek, poziom wykształcenia i posiadane kwalifikacje zawodowe. Generalnie, analizując wyniki NSP 2011 można zauważyć, że im starsze osoby i im niższy poziom wykształcenia – tym większy jest odsetek długotrwale bezrobotnych. Jednak dokonując takiej analizy w przypadku młodszych grup bezrobotnych należy pamiętać o ograniczeniach wynikających z faktu, że osoby te, ze względu na swój wiek lub stosunkowo niedawne zakończenie edukacji, mogły jeszcze nawet nie mieć możliwości poszukiwania pracy przez dłuższy okres.

Wśród bezrobotnych w młodszych grupach wieku odsetek poszukujących pracy stosunkowo krótko (nie dłużej niż 3 miesiące) przewyższa odsetek długotrwale poszukujących pracy. Wśród osób w wieku 30-34 lata odsetki te zbliżają się do siebie, a następnie w starszych grupach wieku udziały długotrwale poszukujących pracy zwiększają się.

Wykres 8. Struktura bezrobotnych według okresu poszukiwania pracy i wieku w 2011 r.

Wykres 9. Struktura bezrobotnych według okresu poszukiwania pracy i poziomu wykształcenia w 2011 r.

* łącznie z wykształceniem podstawowym nieukończonym i bez wykształcenia szkolnego

Uwzględniając poziom wykształcenia – najkrócej poszukują pracy osoby, które ukończyły szkoły wyższe – odsetek poszukujących pracy do 3 miesięcy wynosi dla nich 28,4%, odsetek długotrwale bezrobotnych – 18,4%. Najbardziej narażone na długotrwale bezrobocie są osoby z najniższym wykształceniem – wśród osób bezrobotnych z wykształceniem co najwyżej gimnazjalnym analogiczne odsetki wynoszą 19,4% oraz 28,2%, a z wykształceniem zasadniczym zawodowym 19,4% i 27,3%.

Ważną zbiorowością z punktu widzenia rynku pracy są także bierni zawodowo. Jest to bardzo zróżnicowana grupa, bowiem należą do niej zarówno osoby, które jeszcze nie weszły na rynek pracy lub na jakiś czas się zdezaktywizowały (uczniowie, studenci, osoby mające przerwę w życiu zawodowym ze względu na obowiązki rodzinne), a także osoby, które definitywnie zakończyły już swoją karierę zawodową lub z różnych względów nigdy nie były aktywne zawodowo (np. z powodu niepełnosprawności). Jednak generalnie, bierni zawodowo to w dużej mierze osoby najmłodsze i najstarsze, co ma ścisły związek także z poziomem wykształcenia osób zaliczanych do tej kategorii (*patrz tabl. 7/6*).

Tabl. 7/6. Bierni zawodowo w wieku 15 lat i więcej według poziomu wykształcenia i wieku w 2011 r.

Wyszczególnienie	Ogółem*	Poziom wykształcenia					
		wyższe	średnie i policealne	zasadnicze zawodowe	podstawowe ukończone i gimnazjalne	podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego	nieustalony poziom wykształcenia
w tysiącach							
Ogółem*	14 462,0	1 240,0	4 282,2	2 848,5	5 738,6	341,9	10,8
przedprodukcyjny	1 292,0	x	x	1,7	1 280,6	7,4	2,2
produkcyjny	7 121,0	714,5	2 647,9	1 918,6	1 772,1	64,8	3,2
mobilny	3 663,5	471,6	1 549,8	601,2	1 004,4	35,9	0,7
niemobilny	3 457,5	242,9	1 098,1	1 317,4	767,7	28,9	2,5
poprodukcyjny	6 049,0	525,6	1 634,3	928,1	2 685,9	269,7	5,4

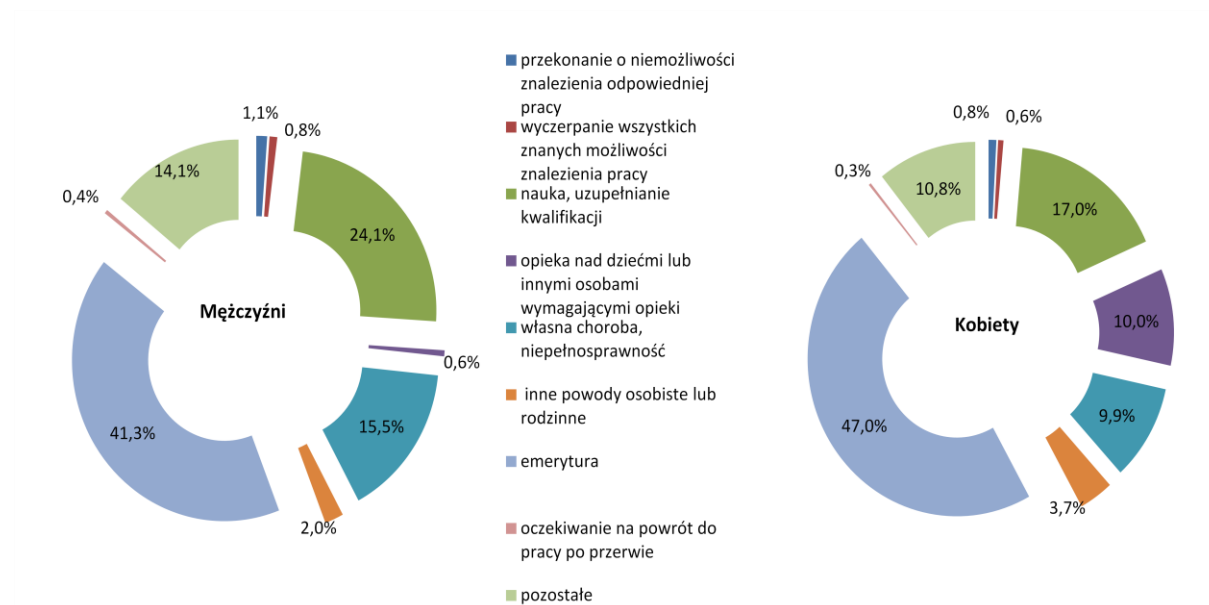
* ze względu na zaokrąglenia przy uogólnianiu wyników badania dane mogą się nie sumować na ogółem

Wśród najczęstszych przyczyn bierności zawodowej wymieniano emeryturę (44,8%), naukę i uzupełnianie kwalifikacji (19,8%), stosunkowo rzadziej natomiast chorobę, niepełnosprawność (12,1%), czy opiekę nad dziećmi lub osobami dorosłymi, rzadko także jako powód pojawia się zniechęcenie bezskutecznością poszukiwania pracy (łącznie 1,7%) – *patrz tabl. 7/7*.

Kobiety zdecydowanie częściej niż mężczyźni jako powód bierności podawały opiekę nad innymi osobami (10,0% wobec 0,6% odsetka dla mężczyzn), emeryturę (47,0% wobec 41,3% – efekt wcześniejszego wieku przechodzenia na emeryturę kobiet niż mężczyzn i dłuższego trwania życia kobiet). Mężczyźni natomiast (których jest zdecydowanie mniej niż biernych zawodowo kobiet) częściej niż kobiety byli nieaktywni na rynku pracy z powodu kontynuacji nauki, uzupełniania kwalifikacji (24,1% wobec 17,0%) oraz choroby, niepełnosprawności (15,5% wobec 9,9%).

Jak wspomniano wcześniej – bardzo istotną rolę odgrywa wiek biernych zawodowo. Dla osób młodych główną przyczyną bierności zawodowej jest nauka i uzupełnianie kwalifikacji, a dla osób starszych – emerytura, a także choroba/niesprawność.

Wykres 10. Struktura biernych zawodowo według wybranych przyczyn bierności w 2011 r.

Tabl. 7/7. Bierni zawodowo według przyczyn bierności w 2011 r.

Wyszczególnienie	Ogółem*		w tym według wybranych przyczyn nieposzukiwania pracy							
			przeko- nanie o niemoż- liwości znalezienia odpowied- niej pracy	wyczer- panie wszys- tkich zna- nych moż- liwości znalezienia pracy	nauka, uzupeł- nianie kwalifi- kacji	opieka nad dziećmi lub innymi osobami wymaga- jącymi opieki	włas- na choro- ba, niepeł- no- spraw- ność	inne powody oso- biste lub rodzinne	emery- tura	oczeki- wanie na powrót do pracy po przerwie
	w tysiącach	w %								
Ogółem	14462,0	100,0	1,0	0,7	19,8	6,2	12,1	3,0	44,8	0,3
mężczyźni	5762,4	100,0	1,1	0,8	24,1	0,6	15,5	2,0	41,3	0,4
kobiety	8699,5	100,0	0,8	0,6	17,0	10,0	9,9	3,7	47,0	0,3
Miasta	8660,2	100,0	1,0	0,6	19,1	5,1	11,5	2,7	47,9	0,3
Wieś	5801,8	100,0	0,9	0,7	20,8	8,0	13,1	3,6	40,1	0,3
Z ogółem wiek:										
przedprodukcyjny	1292,0	100,0	0,0	0,0	97,3	0,1	0,4	0,1	0,0	0,0
produkcyjny	7121,0	100,0	1,8	1,3	22,6	12,2	19,1	5,2	16,4	0,6
mobilny	3663,5	100,0	1,4	1,0	43,8	18,8	8,4	4,8	0,3	0,8
niemobilny	3457,5	100,0	2,2	1,6	0,1	5,2	30,4	5,6	33,4	0,4
poprodukcyjny	6049,0	100,0	0,2	0,1	0,0	0,5	6,4	1,1	87,7	0,0

* ze względu na zaokrąglenia przy uogólnianiu wyników badania dane mogą się nie sumować na ogółem

Sytuacja na rynku pracy jest bardzo zróżnicowana przestrzennie, co potwierdzają wyniki narodowego spisu powszechnego ludności i mieszkań z 2011 r. w układzie według województw. W najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy znajdują się mieszkańcy województwa świętokrzyskiego oraz podkarpackiego, o czym świadczą najniższe współczynniki aktywności zawodowej (odpowiednio: 48,5% oraz 50,4%) i wskaźniki zatrudnienia (40,1% i 41,4%) oraz najwyższa stopa bezrobocia (powyżej 17%). Na przeciwległym biegunie, czyli w najlepszej sytuacji są województwa wielkopolskie i mazowieckie, w których współczynnik aktywności zawodowej kształtuje się na poziomie 56,1% i 55,1%, wskaźnik zatrudnienia odpowiednio 50,2% i 49,3%, a stopa bezrobocia – 10,5% i 10,6%.

Rozdział VIII.

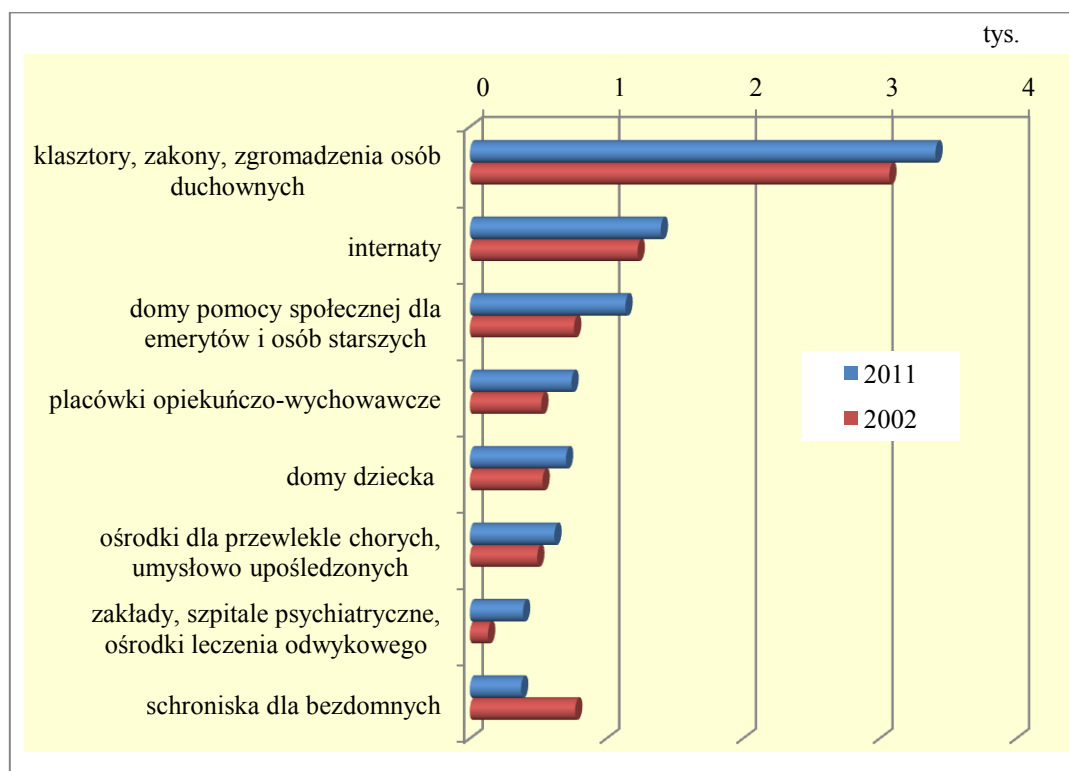
OSOBY W OBIEKTACH ZBIOROWEGO ZAKWATEROWANIA ORAZ OSOBY BEZDOMNE

1. Osoby w obiektach zbiorowego zakwaterowania

Zgodnie z metodą przeprowadzenia spisu ludności, osoby zamieszkujące lub przebywające w obiektach zbiorowego zakwaterowania (ozz) spisane zostały przez właścicieli, administratorów lub zarządców obiektów przy wykorzystaniu specjalnie przygotowanej aplikacji internetowej. Zakres pytań zawartych w aplikacji był bardzo wąski i dotyczył wyłącznie podstawowych cech demograficznych osób oraz statusu przebywania w ozz.

Wstępne wyniki wskazują, że spisano ponad 21 tys. obiektów zbiorowego zakwaterowania, w których zamieszkiwało lub przebywało około 360 tys. ludności; dla porównania w NSP 2002 – odpowiednio 417, 3 tys.

Wykres 11. Obiekty zbiorowego zakwaterowania według wybranych typów w latach 2002 i 2011

Ponad 45% osób spisano w obiektach związanych z nauką (internaty, domy studenckie), w których osoby przebywały czasowo, mając inne miejsce stałego zamieszkania. W 2011 r. wzrósł o ponad 3 punkty procentowe w porównaniu do 2002 r. odsetek osób zamieszkujących w domach pomocy społecznej dla emerytów i osób starszych. Więcej

również osób - w porównaniu do 2002 roku -zamieszkuje domy pomocy dla kobiet w ciąży i matek z dziećmi (w 2011 – 1%, odpowiednio w 2002 – 0,5%) – *patrz tabl. 8/1.*

Tabl. 8/1. Mieszkańcy obiektów zbiorowego zakwaterowania według wybranych typów obiektów w latach 2002 i 2011 (w %)

Typ obiektu zbiorowego zakwaterowania	2002	2011
	w odsetkach	
internaty	15,0	15,3
domy studenckie	31,7	30,1
hotele pracownicze	4,9	1,9
placówki opiekuńczo-wychowawcze, domy dziecka	10,7	9,3
domy pomocy społecznej dla emerytów i osób starszych	13,9	17,0
domy pomocy dla kobiet w ciąży i matek z dziećmi	0,5	1,0
zakłady, szpitale psychiatryczne, ośrodki leczenia odwykowego	2,2	1,6
klasztory, zakony, zgromadzenia osób duchownych	8,7	8,5
schroniska dla bezdomnych	3,4	3,0

W spisie 2011 około 48% mieszkańców ozz stanowili mężczyźni. Mężczyźni stanowią prawie 3/4 mieszkańców hoteli pracowniczych, szpitali psychiatrycznych i ośrodków leczenia odwykowego oraz schronisk dla bezdomnych. Także w domach dziecka i placówkach opiekuńczo-wychowawczych jest więcej chłopców. Kobiety natomiast dominują w domach pomocy społecznej i obiektach instytucji wyznaniowych (odpowiednio około 54% i 70%, przy 52 procentowym udziale kobiet wśród mieszkańców obiektów zbiorowego zakwaterowania).

W obiektach zbiorowego zakwaterowania przeważają osoby młode, będące w wieku do 30 lat. W 2002 roku stanowiły one ponad 65%, a w 2011 – 60% , co jest efektem dużego odsetka mieszkańców domów studenckich i internatów.

W dalszych pracach analitycznych zostanie opracowana szersza charakterystyka demograficzno-społeczna i ekonomiczna osób przebywających w obiektach zbiorowego zakwaterowania. Będzie to możliwe dla tej grupy mieszkańców ozz, którzy mają jakiegokolwiek powiązanie z adresem swojego miejsca zamieszkania lub przebywania:

- przed przemieszczeniem się do obiektu zbiorowego zakwaterowania
- w sytuacji, gdy to mieszkanie zostało wylosowane do badania reprezentacyjnego.

Należy jednak podkreślić, że dla znaczącej części mieszkańców ozz będzie to w dalszym ciągu wąski zakres informacyjny wynikający z dostępności danych w rejestrach i systemach administracyjnych.

2. Osoby bezdomne

W NSP 2011 osoby bezdomne bez stałego miejsca pobytu zostały spisane w dwóch odrębnych badaniach pełnych.

Generalnie zostały wyróżnione dwie kategorie osób bezdomnych:

- **Bezdomni pierwszej kategorii – „bez dachu nad głową”**

Ta kategoria obejmuje osoby żyjące na ulicy, w przestrzeni publicznej bez schronienia, które mogłyby zostać uznane za kwaterę mieszkalną. Do kategorii tej należą przede wszystkim osoby, które wieczór i noc w krytycznym momencie spisu spędzają poza jakąkolwiek instytucją funkcjonującą całodobowo.

Miejsca przebywania tych osób to: dworce kolejowe i autobusowe oraz ich okolice, kanały i węzły ciepłownicze, ulice, plaże, bunkry, lasy i parki, miejsca na cmentarzach, centra handlowe, parkingi, opuszczone samochody, przyczepy kempingowe, klatki schodowe, zsypy, piwnice, strychy, śmietniki, ziemianki, wagony i bocznice kolejowe, ogrzewalnie.

Osoby te spisywane były przez rachmistrzów spisowych, w ściśle określonym czasie, w miejscach wcześniej rozpoznanych przez gminne biura spisowe we współpracy z ośrodkami pomocy społecznej, strażą miejską i innymi organizacjami zajmującymi się osobami bezdomnymi.

- **Bezdomni drugiej kategorii**

Ta kategoria obejmuje osoby bez stałego miejsca zamieszkania, które często przemieszczają się pomiędzy różnymi typami obiektów zbiorowego zakwaterowania (schroniska, noclegownie i instytucje dla bezdomnych).

Osoby te spisane zostały według zasad przygotowanych dla obiektów zbiorowego zakwaterowania z wykorzystaniem aplikacji internetowej.

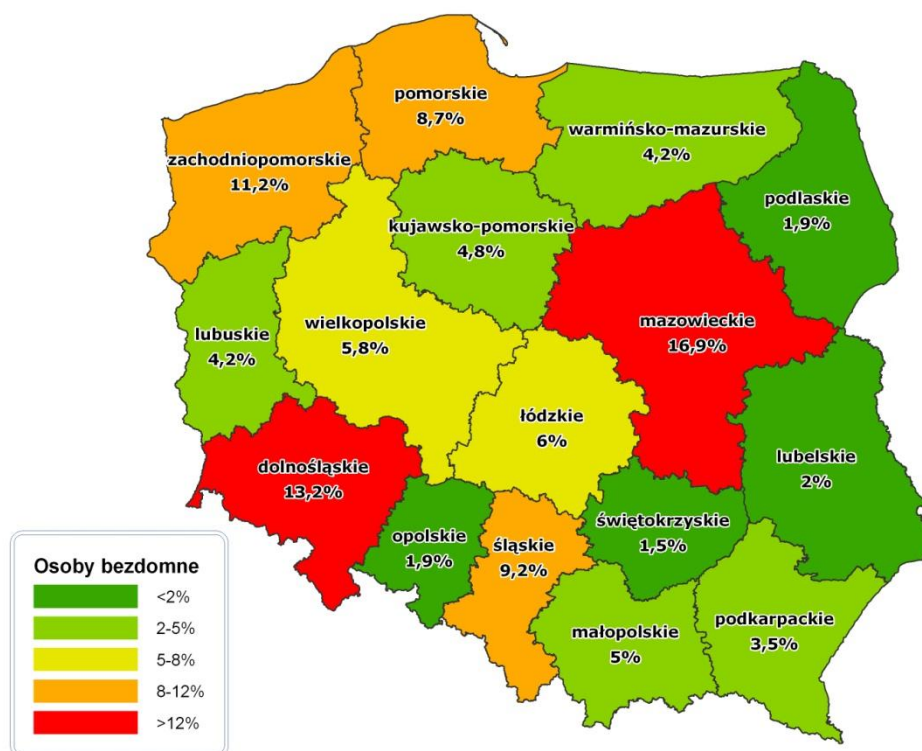
Na podstawie wyników badania bezdomności w ramach NSP 2011 skalę bezdomności w Polsce można wstępnie określić na ponad 24 tys. osób, w tym osoby bezdomne I kategorii stanowią grupę liczącą ok. 9,6 tys., natomiast osoby bezdomne II kategorii spisane

w odpowiednim typie obiektów zbiorowego zakwaterowania (tj. schroniska, noclegownie i domy pomocy dla samotnych kobiet w ciąży lub z małymi dziećmi) stanowią ponad 14,5 tys.

Spis potwierdził tezę, że bezdomność to przede wszystkim problem wielkich miast – tam łatwiej o anonimowość, a także o jakieś, nawet dorywcze, zajęcie i prowizoryczne schronienie.

Prawie 60% osób bezdomnych I kategorii spisanych zostało w 5 województwach: mazowieckim (16,9%), dolnośląskim (13,2%), zachodniopomorskim (11,2%), śląskim (9,2%) i pomorskim (8,7%). Prawie 12-krotnie mniej bezdomnych, bo nieco ponad 5% spisano w województwach: świętokrzyskim (1,5%), podlaskim (1,9%) i opolskim (1,9%),

Osoby bezdomne „bez dachu nad głową” w 2011 (w % ogółu bezdomnych I kategorii)

Wśród bezdomnych zdecydowanie dominują mężczyźni, którzy stanowili ponad 84% populacji bezdomnych. Najwięcej bezdomnych to osoby w średnim wieku; prawie 87% stanowiły osoby w wieku 35-64 lata. Liczba spisanych dzieci do lat 17 wyraźnie wskazuje, że rośnie liczba bezdomnych rodzin.

Informacje dotyczące okresu bezdomności zebrane od osób, które zdecydowały się odpowiedzieć na to pytanie świadczą o tym, że trudno jest wyjść z bezdomności – ponad 36% spisanych już ponad 3 lata nie ma stałego schronienia, 14% w stanie bezdomności jest od 1 roku do 3 lat, a prawie 9% – od 4 miesięcy do roku.

Proces przechodzenia w stan bezdomności to długa i skomplikowana droga. Składają się na niego zarówno czynniki obiektywne – tj. niezależne od woli osoby, jak i czynniki subiektywne – tj. akceptowane, a nawet współtworzone przez osobę. Proces ten trwa w czasie, a jego dynamika jest uzależniona od indywidualnych cech osoby i jej losów. Trzeba też podkreślić, że rzadko jedna przyczyna wyjaśnia sytuację osoby bezdomnej, przyczyny przeplatają się i wzajemnie warunkują. Wstępne wyniki spisu wskazują, że najczęściej wymienianą przyczyną bezdomności (przy podaniu wyłącznie jednej przyczyny) było wypędzenie z mieszkania przez rodzinę lub współlokatorów (prawie 30%), wymeldowanie decyzją administracyjną (około 20%), pozostawienie mieszkania rodzinie z własnej inicjatywy (17%), eksmisja (prawie 14%) i bezrobocie (10%). W formularzu można było wskazać trzy najważniejsze przyczyny bezdomności. W późniejszych opracowaniach analitycznych zostanie przedstawiona bardziej szczegółowa analiza tych przyczyn w powiązaniu z charakterystyką demograficzno-społeczną osób pozostających w bezdomności.

Rozdział IX. ZASOBY MIGRACYJNE

1. Kraj urodzenia

W polskich spisach ludności kraj urodzenia był przedmiotem badania już w okresie międzywojennym, tj. w spisach z 1921 oraz 1931 roku, aczkolwiek samo pytanie było sformułowane jako „miejsce urodzenia”. W okresie powojennym miejsce urodzenia było przedmiotem badania w spisach w latach 1970 oraz 1978 (wyłącznie w badaniu reprezentacyjnym). Formularze spisowe w 2002 i 2011 roku zawierały pytania bezpośrednio o kraj urodzenia.

Zgodnie z przyjętą w spisie 2011 metodologią, kraj urodzenia należało podać – podobnie jak w 2002 r. – przy uwzględnieniu granic państw aktualnych w momencie spisu, a nie w momencie urodzenia osoby, np. jeżeli osoba urodziła się w Wilnie, to – bez względu na rok jej urodzenia – jako kraj urodzenia należało wpisać Litwa. Zasadę tę udało się zachować również w przypadku pobierania informacji o kraju urodzenia z rejestrów, w których jest na ogół wpisywana miejscowość urodzenia – miejscowości tej został przyporządkowany kraj urodzenia według aktualnych granic.

Wyniki spisu 2011 wykazały, że około 98,2% (37 820,7 tys.) stałych mieszkańców naszego kraju wskazało Polskę jako kraj swego urodzenia, niecałe 1,8% (674,9 tys.) urodziło się za granicą, a dla 0,04% ludności (16,2 tys.) – kraj urodzenia nie został ustalony. Znaczna część osób, dla których nie ustalono kraju urodzenia ma obywatelstwo polskie, część stanowią osoby bezdomne, dla których w spisie gromadzono jedynie podstawowe informacje, a rejestry nie dostarczyły danych o ich kraju urodzenia i obywatelstwie. Należy jednak przypuszczać, że większość z nich to osoby urodzone w Polsce, mające obywatelstwo polskie.

Wśród urodzonych za granicą dominują kobiety, przy czym ich odsetek jest większy niż wśród urodzonych w Polsce (odpowiednio 59% i 51%). Jest to konsekwencją struktury wieku obu populacji (większość urodzonych za granicą to osoby starsze) i faktu, że kobiety średnio żyją dłużej.

Ponad 73% urodzonych za granicą mieszka w miastach, podczas gdy wśród urodzonych w Polsce odsetek ten wynosi 60,5% (*patrz załączone wykresy*).

W spisie 2011 r. odnotowano spadek liczby osób urodzonych za granicą o ponad 100 tys. w stosunku do 2002 r., kiedy liczba ta wynosiła 775,3 tys. Spadek ten wynika z faktu,

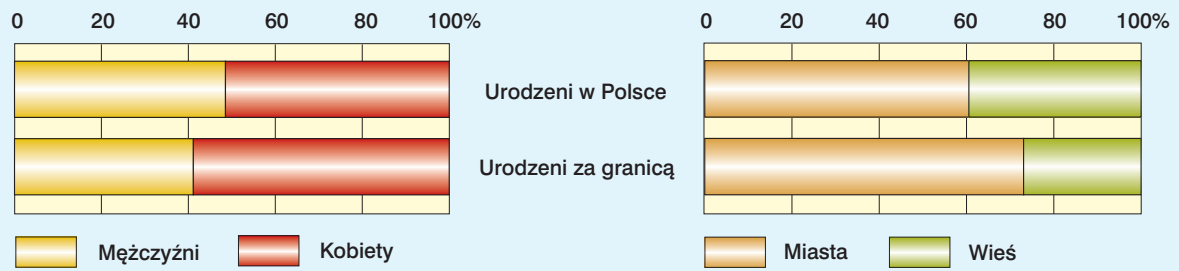
że większość urodzonych za granicą stanowią osoby urodzone przed 1945 r. na terenie dzisiejszej Ukrainy, Białorusi i Litwy i mieszkające obecnie na terenach głównie zachodniej i północnej Polski (*patrz tabl. 9/1*). Liczba tych osób z każdym rokiem maleje (osoby te w 2002 r. w większości były w wieku 65 lat i więcej). Zwiększyła się natomiast liczba dzieci urodzonych za granicą w związku z najnowszą emigracją, która wzrosła po wstąpieniu Polski do UE. W 2002 r. wśród urodzonych za granicą było 37,5 tys. osób w wieku 0-14 lat, obecnie jest ok. 100 tys. Wzrost ten nie był jednak na tyle duży, by zrównoważyć ubytek ludności urodzonej za granicą będącej w starszym wieku.

Tabl. 9/1. Ludność według kraju urodzenia w 2002 i 2011 r.

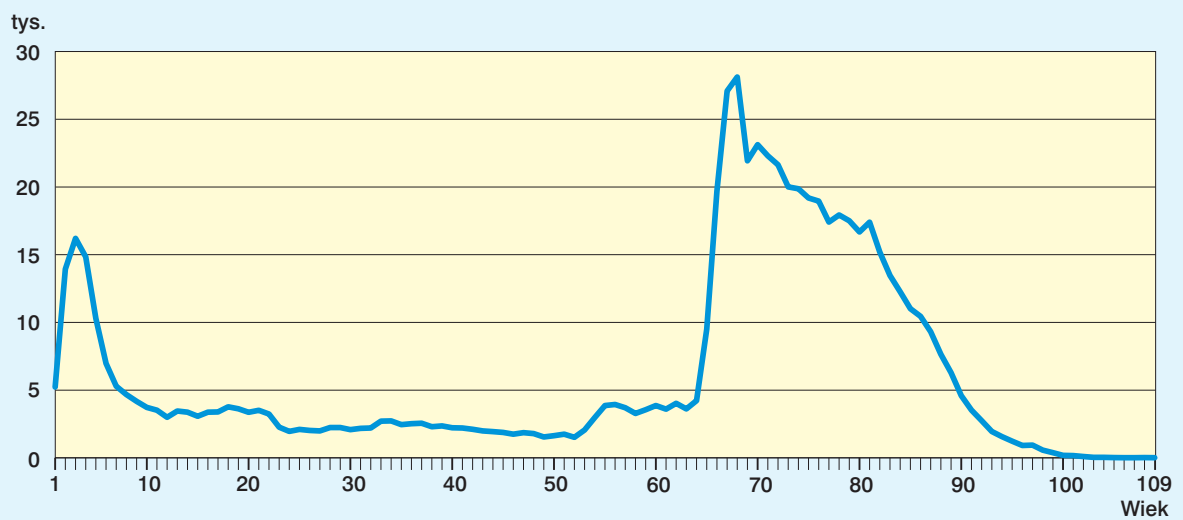
Kraj urodzenia	2002			2011		
	w tysiącach	ludność ogółem =100%	inny kraj ogółem =100%	w tysiącach	ludność ogółem =100%	inny kraj ogółem =100%
Ogółem	38 230,1	100,0	x	38 511,8	100,0	x
Polska	36 871,3	96,4	x	37 820,7	98,2	x
Inny kraj	775,3	2,0	100,0	674,9	1,8	100,0
w tym:						
Ukraina	309,1	0,8	39,9	227,5	0,6	33,7
Niemcy	101,6	0,3	13,1	84,0	0,2	12,5
Białoruś	104,5	0,3	13,5	83,6	0,2	12,4
Litwa	79,8	0,2	10,3	55,6	0,1	8,2
Wielka Brytania	2,6	0,0	0,3	38,0	0,1	5,6
Irlandia	0,1	0,0	0,0	8,4	0,0	1,2
Nieustalone miejsce urodzenia	583,5	1,5	x	16,2	0,0	x

Analiza danych o osobach urodzonych za granicą według roku i kraju urodzenia potwierdza fakt, że liczba osób urodzonych poza Polską w dużej mierze wynika z uwarunkowań historycznych i kulturowych naszego kraju i wyraźnie pokazuje historię migracji z Polski i do Polski. Jak już wspomniano, wśród urodzonych za wschodnią granicą najwięcej jest osób urodzonych przed 1945 r. Ponowny lekki wzrost liczby osób urodzonych za granicą – zwłaszcza w Niemczech, Stanach Zjednoczonych, Włoszech i Wielkiej Brytanii – daje się zaobserwować od początku lat 90-tych ubiegłego wieku jako wynik zwiększającej się emigracji Polaków, a następnie powrotów do kraju. Po wstąpieniu Polski do UE wyraźnie wzrosła liczba dzieci urodzonych w Wielkiej Brytanii, Irlandii, Włoszech, podczas gdy liczba dzieci urodzonych za wschodnią granicą w latach 2004-2011 jest znikoma. Wzrost liczby

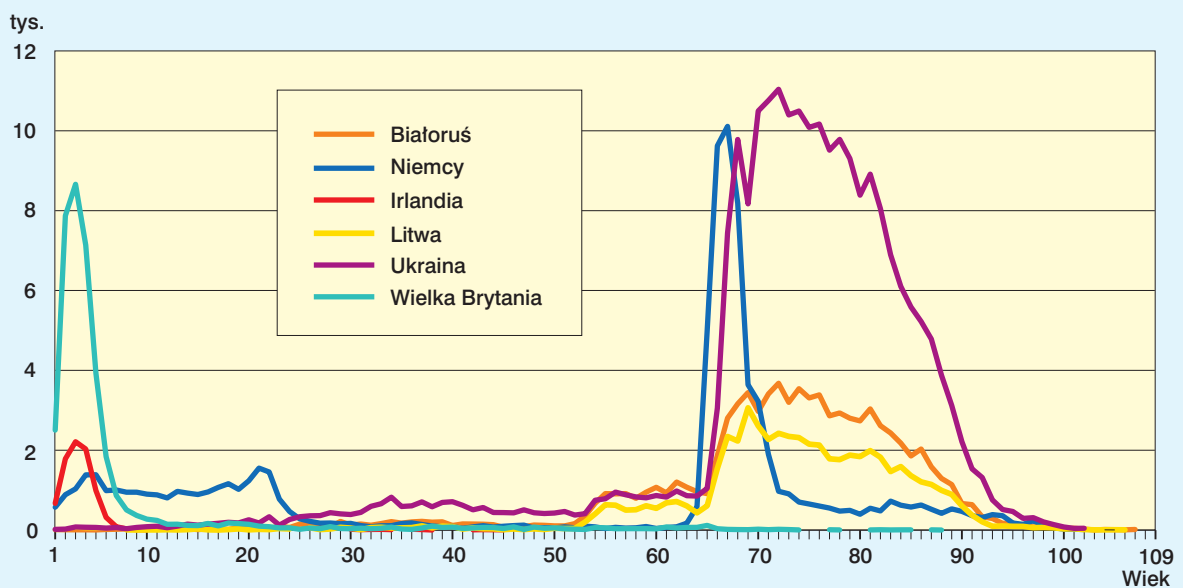
LUDNOŚĆ URODZONA W POLSCE I ZA GRANICĄ WEDŁUG PŁCI I CHARAKTERU MIEJSCA ZAMIESZKANIA W 2011 R.

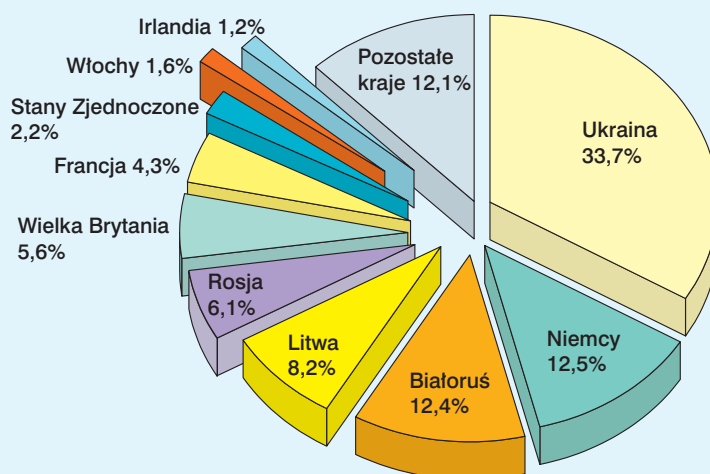
LUDNOŚĆ URODZONA ZA GRANICĄ WEDŁUG WIEKU W 2011 R.

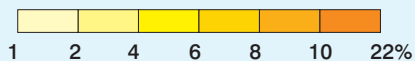
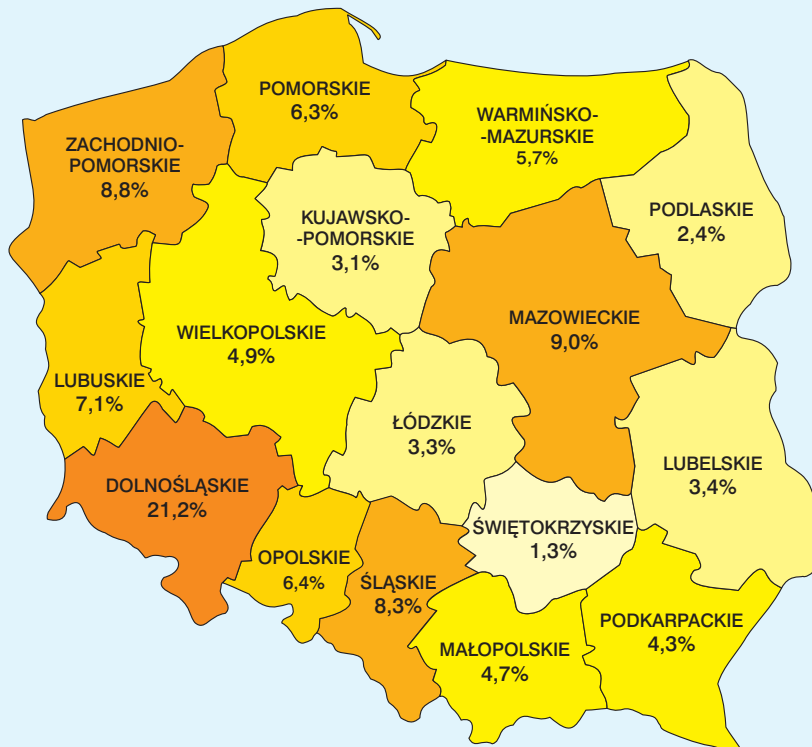
LUDNOŚĆ URODZONA ZA GRANICĄ WEDŁUG WIEKU I KRAJÓW URODZENIA W 2011 R.

LUDNOŚĆ URODZONA ZA GRANICĄ WEDŁUG KRAJÓW URODZENIA W 2011 R.

LUDNOŚĆ URODZONA ZA GRANICĄ WEDŁUG WOJEWÓDZTW ZAMIESZKANIA W 2011 R.

osób urodzonych po 2004 r. jest szczególnie widoczny w przypadku Wielkiej Brytanii – w tym okresie urodziło się 87% ludności Polski urodzonej w tym kraju, w przypadku Irlandii odsetek ten jest jeszcze wyższy i wynosi 97%. Dzieci urodzone za granicą w ostatnich latach zostały wliczone do ludności Polski jeśli zostały zameldowane w Polsce, należy jednak zaznaczyć, że większość z nich wraz z rodzicami w dalszym ciągu przebywa za granicą.

Mimo, iż odnotowano bardzo wiele krajów urodzenia mieszkańców Polski to spośród urodzonych za granicą prawie 88% urodziło się w 10 krajach (Ukraina, Niemcy, Białoruś, Litwa, Rosja, Wielka Brytania, Francja, Stany Zjednoczone, Włochy i Irlandia), 9% w kolejnych 20 krajach i tylko 3% w pozostałych – *patrz wykres „Ludność urodzona za granicą według krajów urodzenia w 2011 r.”*.

Zdecydowana większość urodzonych za granicą ma obywatelstwo polskie, tylko niespełna 7% (47 tys.) wśród tych osób to cudzoziemcy.

Z 674,9 tys. osób, które urodziły się poza granicami Polski nieco ponad 1/5 mieszka w województwie dolnośląskim (w 2002 r. – około 1/4). Kolejne województwa to: mazowieckie i zachodniopomorskie (po około 9%), śląskie (ponad 8%), lubuskie (ponad 7%) i opolskie (ponad 6%) – patrz mapa. Województwo mazowieckie znalazło się na drugim miejscu ze względu na to, że tutaj mieszka najwięcej cudzoziemców urodzonych za granicą (prawie 1/3 ogółu). Osoby te stanowią 25% wszystkich osób urodzonych za granicą zamieszkałych w tym województwie.

Województwa o największym odsetku ludności urodzonej poza granicami Polski wśród ogółu mieszkańców to – podobnie jak w 2002 r. – dolnośląskie i lubuskie (odpowiednio 4,9% i 4,7%), a w następnej kolejności opolskie (4,2%), zachodniopomorskie (3,4%) oraz warmińsko-mazurskie, w którym 2,7% mieszkańców wskazało jako miejsce urodzenia inny kraj. W większości są to województwa, na które przesiedlano Polaków urodzonych na Wschodzie. We wszystkich wymienionych województwach wielkości tych odsetek zmniejszyły się w stosunku do 2002 r. Najniższy odsetek odnotowano w województwie świętokrzyskim. Średnio zatem na każdy 1000 mieszkańców Polski przypada około 18 osób urodzonych za granicą, ale w poszczególnych województwach liczby te wahają się od 49 (w dolnośląskim) do 7 (w świętokrzyskim).

W województwie dolnośląskim zamieszkuje najwięcej osób urodzonych na Ukrainie, w Niemczech, na Białorusi, w Rosji i we Francji. Poza tym dużo osób urodzonych na Ukrainie mieszka w woj. opolskim i lubuskim, urodzonych w Niemczech – w śląskim

i zachodniopomorskim, na Białorusi – w zachodniopomorskim i lubuskim, w Rosji – w zachodniopomorskim i mazowieckim. Urodzeni na Litwie mieszkają głównie w województwach: warmińsko-mazurskim, zachodniopomorskim i pomorskim.

2. Obywatelstwo

W 2011 roku temat obywatelstwa był po raz drugi przedmiotem badania w powszechnym spisie ludności w okresie powojennym. Obywatelstwo, jako przynależność państwowa osób, było badane w spisach z lat 1921 i 1931, a po wojnie w 2002 r.

Według obowiązujących aktualnie norm prawnych, cudzoziemcem w Polsce jest osoba przebywająca na terytorium Polski i nieposiadająca polskiego obywatelstwa. Zgodnie z tą definicją osoba posiadająca obywatelstwo polskie i obywatelstwo innych krajów nie jest cudzoziemcem.

W spisie ludności 2011 istniała możliwość podania trzech obywatelstw zarówno w przypadku obywateli polskich jak i cudzoziemców.

Wyniki spisu 2011 wykazały, że wśród stałych mieszkańców Polski ponad 99,8% (38 445,6 tys. osób) to obywatele Rzeczypospolitej Polskiej, ponad 0,1% stanowią cudzoziemcy, tj. osoby bez polskiego obywatelstwa (57,5 tys.) – w tym 55,4 tys. ma obywatelstwo niepolskie, a około 2 tys. określiło się jako bezpaństwowcy (*patrz tabl. 9/2*). Szacuje się, że rzeczywista liczba bezpaństwowców (czyli osób bez obywatelstwa) w Polsce jest mniejsza, jednak wiele osób w ten sposób „wypowiedziało się” na temat przynależności państwowej.

W ostatnim spisie, dzięki korzystaniu z rejestrów, tylko dla znikomej liczby osób (0,02%) nie udało się ustalić obywatelstwa (8,8 tys. w 2011 r. wobec 659,7 tys. w 2002 r.). Ponad 75% z nich to osoby bezdomne. Można przypuszczać, że w zdecydowanej większości są to obywatele polscy i liczba obywateli innych państw mieszkających w Polsce na stałe nie jest obciążona znacznym błędem.

Należy zaznaczyć, że ogólna liczba cudzoziemców przebywających w Polsce jest większa, ponieważ imigranci przebywający w Polsce czasowo (stali mieszkańcy innych krajów) nie są wliczani do ludności Polski faktycznie zamieszkałej, prezentowanej w tym raporcie. Część z nich – przebywający lub zamierzający przebywać w Polsce 12 miesięcy lub więcej – należy do ludności rezydującej.

Wśród osób z obywatelstwem niepolskim przeważają mężczyźni, którzy stanowią prawie 52% tej subpopulacji. Analogiczny odsetek (mężczyzn) wśród osób z obywatelstwem

polskim wynosi nieco ponad 48%. Odsetki kobiet i mężczyzn różnią się w zależności od obywatelstwa. Wśród obywateli Ukrainy i Rosji kobiety stanowią około 70%, Białorusi – 66%, podczas gdy wśród obywateli Niemiec – 35%, a Włoch – tylko 20%. Bardzo niskie są odsetki kobiet wśród obywateli np. Tunezji, Egiptu (1-2%).

Osoby z obywatelstwem niepolskim w większości mieszkają w miastach (ponad 75%), tam też mieszka 79% osób, które określiły się jako bezpaństwowcy. Dla porównania – odsetek osób z obywatelstwem polskim zamieszkających w miastach wynosi 60,7% (patrz wykres).

Prawie 85% osób z obywatelstwem niepolskim urodziło się za granicą – są to imigranci, którzy przybyli do Polski. Osoby, które podejmują migrację są zwykle stosunkowo młode. W efekcie ponad 52% mieszkańców Polski z obywatelstwem niepolskim jest w wieku wysokiej aktywności zawodowej (18-44 lata), podczas gdy wśród osób z polskim obywatelstwem odsetek ten wynosi tylko 40% (patrz wykres).

Tabl. 9/2. Ludność według kraju obywatelstwa w 2002 i 2011 r.

Kraj obywatelstwa	2002			2011		
	w tysiącach	ludność ogółem =100%	niepolskie ogółem =100%	w tysiącach	ludność ogółem =100%	niepolskie ogółem =100%
Ludność ogółem	38 230,1	100,0	x	38 511,8	100,0	x
Polskie razem	37 529,8	98,2	x	38 445,6	99,8	x
wyłącznie polskie	37 084,8	97,0	x	36 188,7 ^{a)}	94,0 ^{a)}	x
polskie i inne	444,9	1,2	x	327,4 ^{a)}	0,9 ^{a)}	x
Niepolskie	40,2	0,1	100,0	55,4	0,1	100,0
w tym:						
Ukraina	5,4	0,0	13,4	13,4	0,0	24,2
Niemcy	7,9	0,0	19,6	5,2	0,0	9,3
Rosja	3,2	0,0	7,9	4,2	0,0	7,6
Białoruś	1,6	0,0	4,1	3,8	0,0	6,9
Wietnam	1,5	0,0	3,6	2,6	0,0	4,7
Armenia	0,7	0,0	1,8	1,8	0,0	3,2
kraj nieustalony	6,5	0,0	16,1	0,0	0,0	0,0
Bezpaństwowcy	0,5	0,0	x	2,0	0,0	x
Obywatelstwo nieustalone	659,7	1,7	x	8,8	0,0	x

^{a)} Wyniki wstępne; w 2011 r. dla około 1929,5 tys. osób z obywatelstwem polskim nie ustalono czy mają inne obywatelstwo. W rejestrach jest zapisywane tylko jedno obywatelstwo.

Spośród osób z obywatelstwem niepolskim mieszkających na stałe w Polsce najwięcej jest obywateli: Ukrainy (24% ogółu), Niemiec (ponad 9%), Rosji (7,6%), Białorusi (prawie 7%) i Wietnamu (4,7%) – patrz wykres.

Wstępne wyniki spisu pokazują, że ponad 327 tys. Polaków posiada także inne obywatelstwo, w tym prawie 1,6 tys. osób ma dwa inne. Osoby z podwójnym i potrójnym obywatelstwem – oprócz polskiego – mają najczęściej obywatelstwo niemieckie (239,3 tys.), amerykańskie (29,6 tys.), kanadyjskie (8,9 tys.), francuskie (6,3 tys.), włoskie (6,1 tys.) i brytyjskie (4,7 tys.).

Spośród cudzoziemców około 0,8 tys. posiada paszport więcej niż jednego kraju. Powyższe liczby dotyczące podwójnego i potrójnego obywatelstwa mogą być zaniżone ze względu na fakt, że dla wielu osób nie ustalono czy mają więcej niż jedno obywatelstwo.

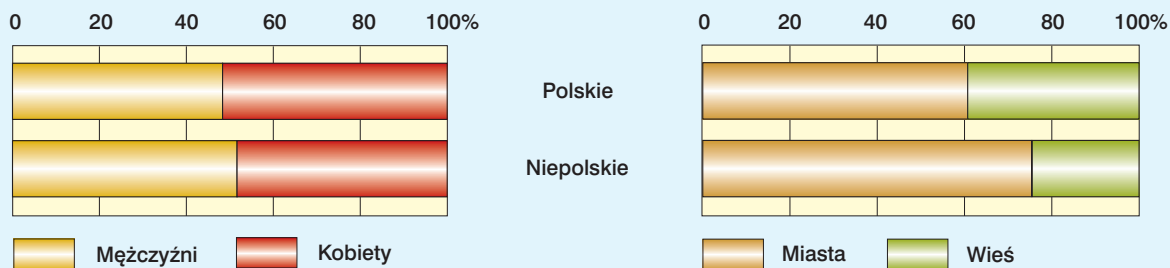
Porównanie wyników spisów w zakresie obywatelstwa pomiędzy 2002 i 2011 r. jest utrudnione ze względu na znaczną liczbę nieustalonego obywatelstwa w 2002 r. Liczba osób z obywatelstwem niepolskim w 2011 r. jest jednak wyższa niż w 2002 r.

Rozmieszczenie terytorialne ludności z obywatelstwem niepolskim nie jest równomierne. Zdecydowanie najwięcej, bo 31% cudzoziemców mieszka na terenie województwa mazowieckiego, podczas gdy w drugim w kolejności województwie dolnośląskim – już tylko ponad 8%. Najmniej cudzoziemców mieszka w woj. świętokrzyskim – tylko 1,7% (patrz mapka). W 2002 r. w woj. mazowieckim mieszkało prawie 20% obywateli innych krajów, na drugim miejscu było śląskie (17%), odsetek dla woj. świętokrzyskiego był podobny jak w 2011 r.

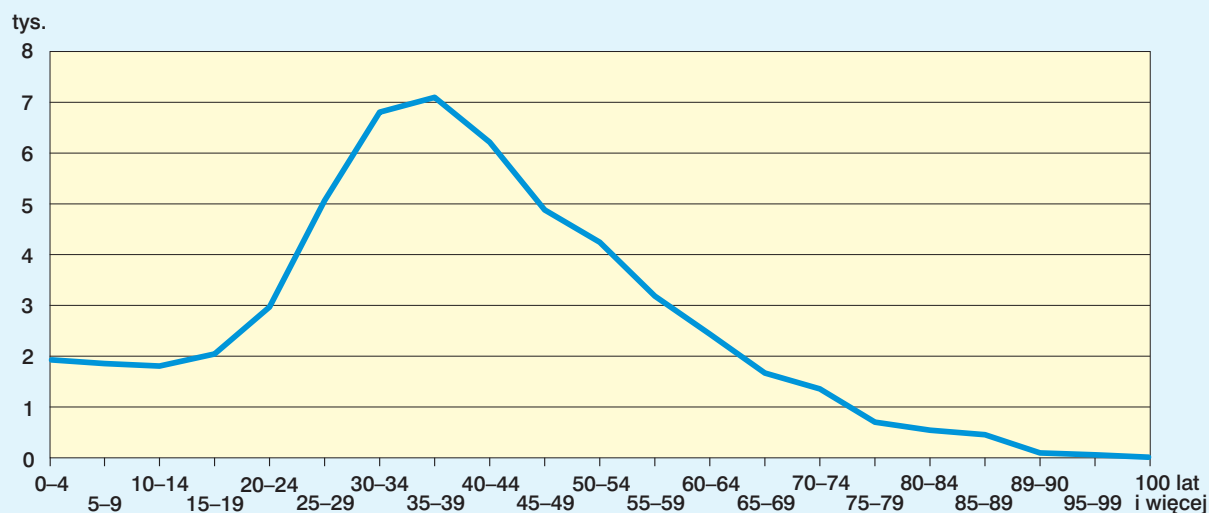
Wskaźniki obrazujące liczbę ludności z obywatelstwem niepolskim przypadającą na 10 000 mieszkańców danego województwa wahają się od 33 w mazowieckim do 7 w świętokrzyskim (średni wskaźnik dla Polski wynosi 14).

Jak już wspomniano, województwo mazowieckie jest najchętniej wybierane przez cudzoziemców jako miejsce stałego zamieszkania. W województwie tym mieszka 86% wszystkich obywateli Chin mieszkających w Polsce na stałe, 73% obywateli Wietnamu, po ok. 30% obywateli Ukrainy i Rosji. Znaczna część obywateli Ukrainy mieszka poza tym w województwach: dolnośląskim, lubelskim i podkarpackim, ale również po kilkaset osób w pozostałych województwach. Niemcy najchętniej wybierają województwa: dolnośląskie, śląskie, opolskie i mazowieckie, Białorusini – podlaskie, mazowieckie i lubelskie, a Amerykanie – mazowieckie, małopolskie i dolnośląskie.

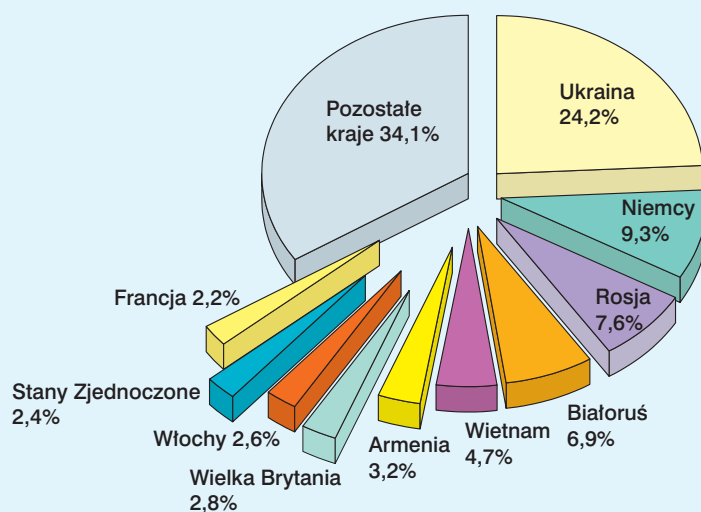
LUDNOŚĆ WEDŁUG OBYWATELSTWA, PŁCI I CHARAKTERU MIEJSCA ZAMIESZKANIA W 2011 R.

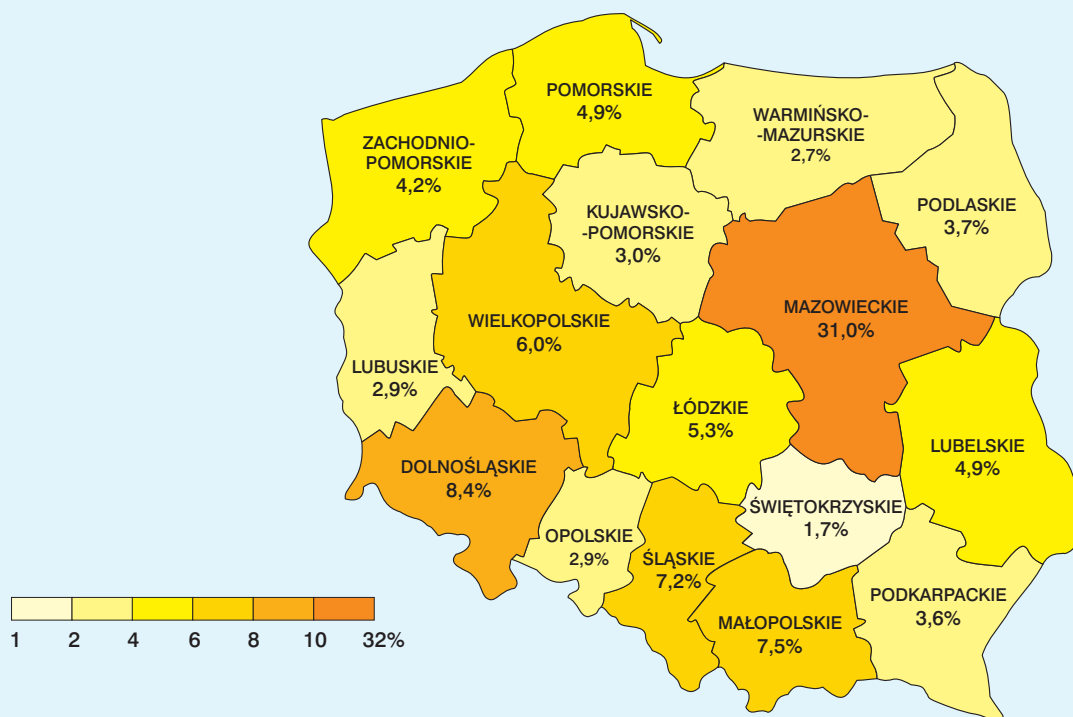
LUDNOŚĆ Z NIEPOLSKIM OBYWATELSTWEM WEDŁUG 5-LETNICH GRUP WIEKU W 2011 R.

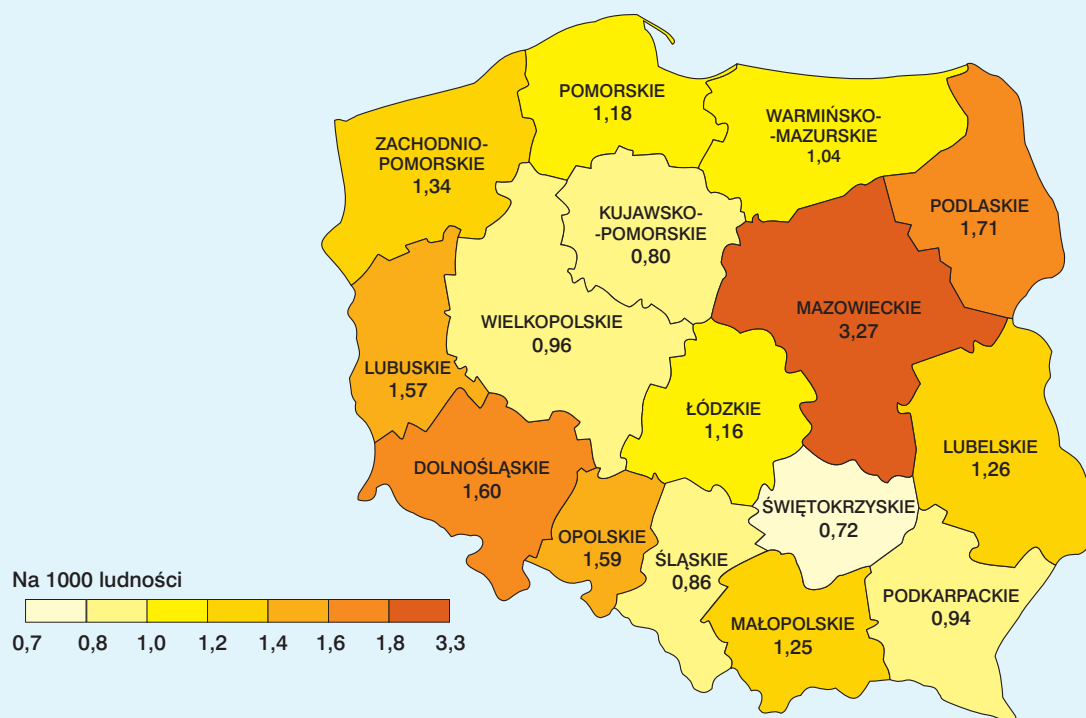
LUDNOŚĆ Z NIEPOLSKIM OBYWATELSTWEM WEDŁUG KRAJU OBYWATELSTWA W 2011 R.

LUDNOŚĆ Z NIEPOLSKIM OBYWATELSTWEM W 2011 R.

LUDNOŚĆ Z NIEPOLSKIM OBYWATELSTWEM NA 1000 MIESZKAŃCÓW W 2011 R.

Rozdział X. MIGRACJE ZAGRANICZNE NA POBYT CZASOWY

1. Imigranci przebywający w Polsce czasowo – wyniki wstępne

Spis ludności 2011 wykazał wstępnie, że w Polsce przebywa czasowo 56,3 tys. stałych mieszkańców innych krajów, w tym 40,1 tys. przebywa powyżej 3 miesięcy. Ponad 29 tys. to imigranci przebywający w Polsce co najmniej 12 miesięcy, przy czym liczba tych, którzy zamierzają w Polsce przebywać przez okres roku lub dłużej jest większa (36,1 tys.).

Mimo iż w 2011 r. spisano więcej imigrantów niż w poprzednim spisie (według spisu w 2002 r. w Polsce przebywało czasowo powyżej 2 miesięcy 34,1 tys. imigrantów) to ocenia się, że wielkości uzyskane w obu spisach są zaniżone. Badaniem reprezentacyjnym trudno objąć imigrantów, zwłaszcza tych, którzy mają nieuregulowany status przebywania w Polsce, a rejestry i systemy administracyjne dostarczają jedynie danych o osobach zarejestrowanych. Poza tym imigranci, a także osoby wynajmujące im mieszkania być może mylnie sądzili, że spis dotyczy wyłącznie obywateli polskich lub tych, którzy w Polsce mieszkają na stałe.

Imigranci przybyli z zagranicy przebywający w Polsce czasowo nie są włączani do stanów ludności faktycznie zamieszkałej, prezentowanych w tym raporcie, natomiast część z nich – przebywający 12 miesięcy lub dłużej – wchodzi w skład ludności rezydującej. W celu wyznaczenia właściwego stanu ludności rezydującej w Polsce konieczne będzie doszacowanie rozmiarów imigracji czasowych.

Pomimo niedoszacowania skali imigracji do Polski, na podstawie zebranych danych można podjąć próbę scharakteryzowania tej zbiorowości pod względem demograficznym, jak i kraju pochodzenia oraz regionu przebywania w Polsce.

Wśród imigrantów przebywających w Polsce powyżej 3 miesięcy w 2011 r. przeważają kobiety, które stanowią prawie 54% ogółu, podczas gdy w 2002 r. nieznacznie przeważali mężczyźni. Zdecydowana większość imigrantów (prawie 82%) przebywa w miastach.

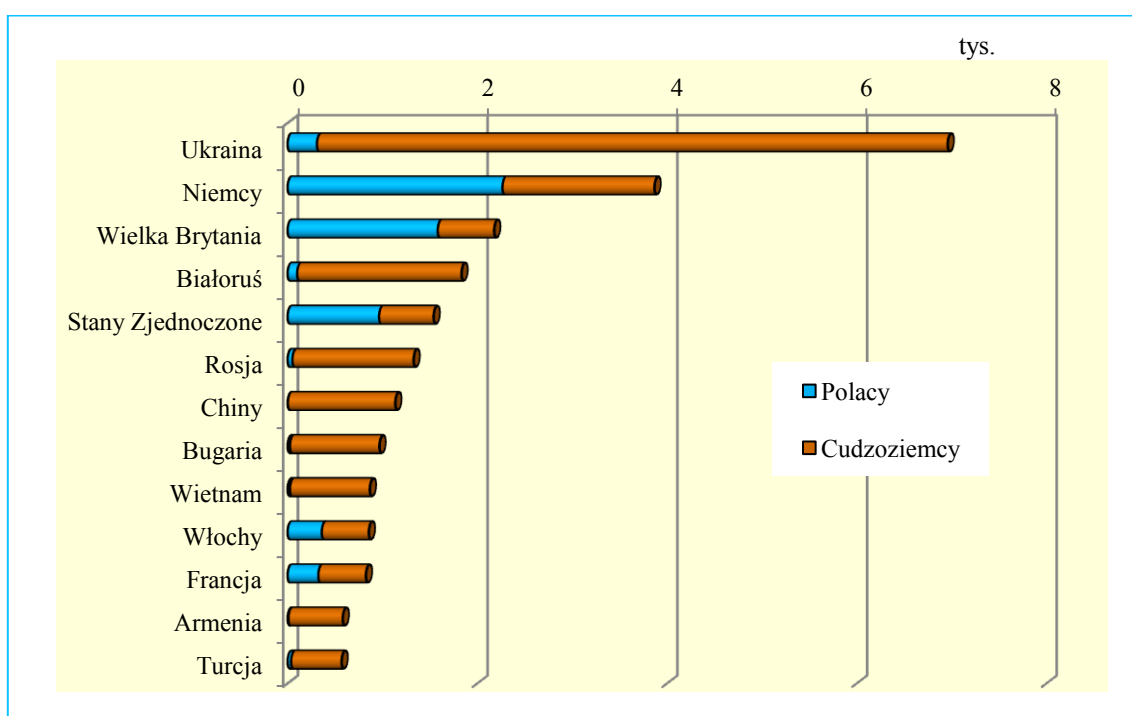
Imigranci są stosunkowo młodą subpopulacją, połowa z nich nie przekroczyła 28-ego roku życia, a osoby w wieku produkcyjnym mobilnym (18-44 lata) stanowią ok. 70% ogółu. Prawie co piąty imigrant jest w wieku 20-24 lata.

Najwięcej imigrantów pochodzi z krajów sąsiednich – z Ukrainy (ponad 17%) i Niemiec (prawie 10%). Na trzecim miejscu znalazła się Wielka Brytania, z której przybyło

około 5% imigrantów i są to w większości obywatele polscy, którzy wcześniej opuścili Polskę na stałe – patrz wykres 12.

Wśród imigrantów prawie 78% to cudzoziemcy. Pozostałe osoby to Polacy, którzy wcześniej opuścili nasz kraj i obecnie przebywają w Polsce jako stali mieszkańcy innych krajów. Zdecydowaną przewagę Polaków obserwuje się wśród imigrantów przybyłych z krajów, będących – tradycyjnie lub w ostatnich latach – głównymi krajami emigracji, czyli z Niemiec, Wielkiej Brytanii, Stanów Zjednoczonych Włoch, Francji lub Irlandii. Najwięcej cudzoziemców pochodzi z Ukrainy, Białorusi, Niemiec, Rosji, Chin, Bułgarii i Wietnamu.

Wykres 12. Imigranci przebywający w Polsce czasowo powyżej 3 miesięcy według kraju poprzedniego zamieszkania i obywatelstwa w 2011 r.

Główna przyczyna przebywania imigrantów w Polsce jest zróżnicowana i zależna od obywatelstwa – wśród cudzoziemców jest to praca, natomiast wśród Polaków – sprawy rodzinne.

Rozmieszczenie imigrantów na terenie kraju – podobnie jak ludności z obywatelstwem niepolskim – nie jest równomierne. Ponad połowa z nich przebywa na terenie czterech województw (mazowieckiego, dolnośląskiego, małopolskiego i śląskiego). Najwięcej, bo ponad 1/4 imigrantów przebywa na terenie woj. mazowieckiego, znaczny odsetek, ale zdecydowanie mniejszy – w woj. dolnośląskim i małopolskim (po około 9%),

w śląskim i łódzkim – po około 8%, a w pomorskim, wielkopolskim i lubuskim – prawie 6%. Najmniej imigrantów przebywa w woj. świętokrzyskim (1,5%).

2. Emigranci z Polski przebywający czasowo za granicą – wyniki wstępne

W ostatnich latach, zwłaszcza po wstąpieniu Polski do Unii Europejskiej i otwieraniu kolejnych rynków pracy przez kraje członkowskie Wspólnoty, zwiększyła się liczba wyjazdów Polaków a granicę. Rejestry i systemy administracyjne niestety nie dostarczają miarodajnych danych o skali wyjazdów, dlatego temat ten został podjęty w spisie ludności.

Aktualnie osoby przebywające czasowo za granicą (nawet przez kilka lat) są włączone do stanu ludności faktycznie zamieszkałej w Polsce. Ludność rezydująca wyklucza emigrantów długookresowych – przebywających za granicą 12 miesięcy lub dłużej.

Według danych szacunkowych, wyprowadzonych na bazie wyników spisu, w końcu marca 2011 r. za granicą przebywało powyżej 3 miesięcy ok. 2 milionów osób, w tym ok. 1,5 miliona przez co najmniej rok. Wystąpił więc znaczący wzrost liczby emigrantów w stosunku do 2002 r., kiedy to poza granicami Polski przebywało 786,1 tys. mieszkańców Polski, z tego co najmniej 12 miesięcy – 626,2 tys.

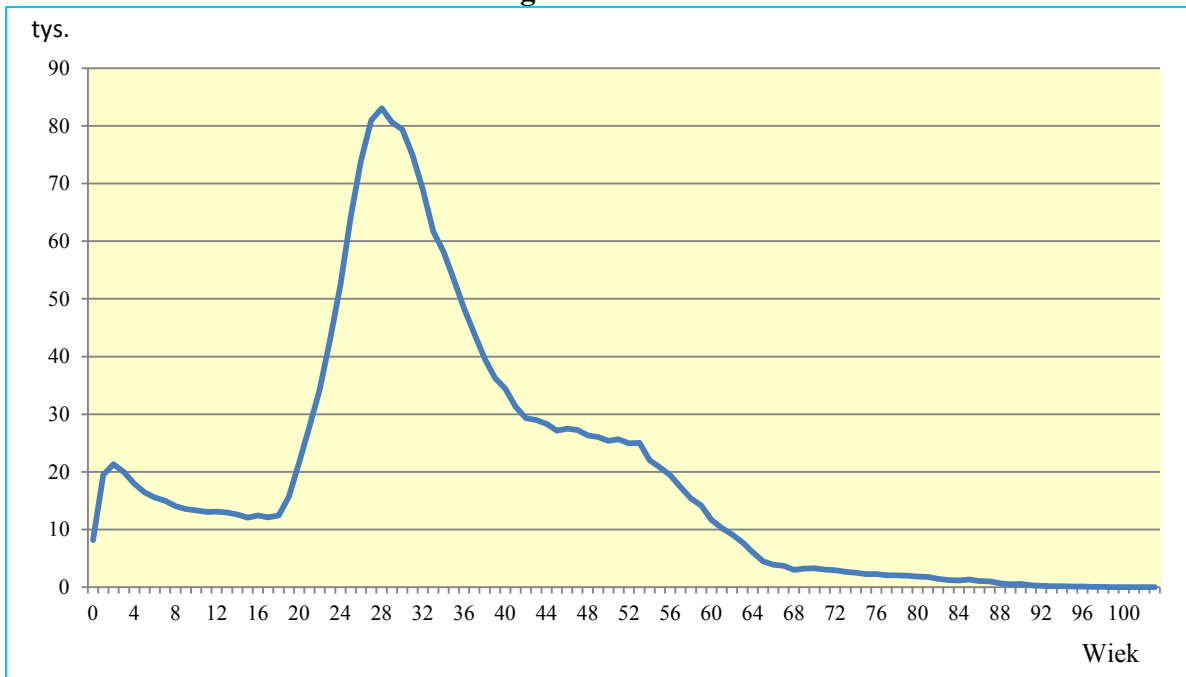
Wśród emigrantów nieznacznie przeważają kobiety, które stanowią około 51% mieszkańców Polski przebywających poza krajem. W 2002 r. przewaga kobiet była nieco większa (stanowiły prawie 54%). Odsetki kobiet i mężczyzn różnią się jednak w zależności od kraju przebywania, np. wśród emigrantów przebywających we Włoszech kobiety stanowią ponad 74%, a w Norwegii – niespełna 38%.

Zdecydowana większość emigrantów (blisko 2/3) pochodzi z miast.

Emigranci to w większości osoby młode. Około 83% z nich jest w wieku produkcyjnym, a prawie 65% – w wieku produkcyjnym mobilnym. Dzieci w wieku 0-14 lat stanowią ponad 11% ogółu emigrantów. Ponad 1/4 z nich urodziło się za granicą, natomiast wśród dzieci urodzonych po 2004 r. – ponad 1/3.

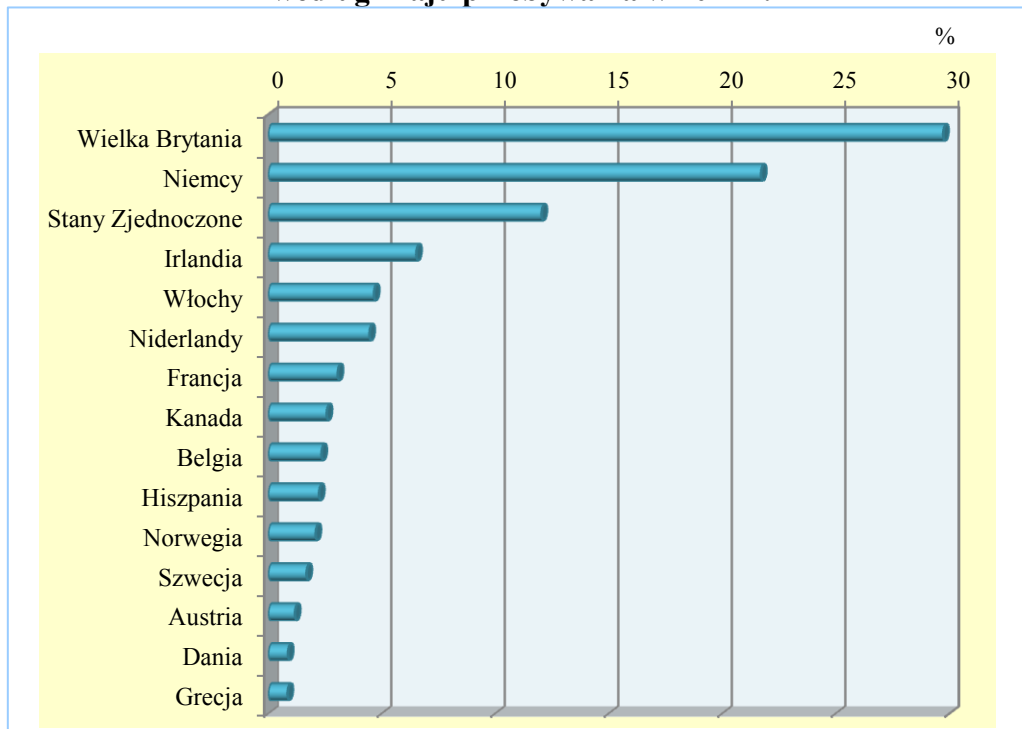
Najczęstszą przyczyną wyjazdu wśród osób, dla których uzyskano taką informację – była praca (prawie 73%), w tym najwięcej osób wymieniło jako główny powód wyższe zarobki za granicą i trudności w znalezieniu pracy w kraju. Około 16% wskazało sprawy rodzinne, w tym najczęściej podawaną przyczyną było towarzyszenie rodzinie, a na drugim miejscu – połączenie rodziny. Przyczyny związane z edukacją wymieniło niecałe 6% ogółu emigrantów (ponad 8% kobiet i 3% mężczyzn).

Wykres 13. Emigranci przebywający czasowo powyżej 3 miesięcy za granicą według wieku w 2011 r.

Najliczniejsza zbiorowość polskich emigrantów przebywa w Wielkiej Brytanii (prawie 30%), Niemczech (prawie 22%), Stanach Zjednoczonych (12%), Irlandii, Włoszech i Niderlandach.

Wykres 14. Emigranci przebywający czasowo powyżej 3 miesięcy za granicą według kraju przebywania w 2011 r.

Najwięcej emigrantów wyjechało z województwa śląskiego, małopolskiego, dolnośląskiego i podkarpackiego. Analiza liczby emigrantów przypadającej na 1000 mieszkańców województwa pokazuje jednak, że najbardziej intensywny odpływ ludności za granicę odnotowano dla województwa opolskiego, w dalszej kolejności plasują się województwa: podlaskie, podkarpackie i warmińsko-mazurskie. W stosunku do liczby mieszkańców najmniejszy odpływ dotyczył województwa mazowieckiego, chociaż liczba osób, które wyjechały z tego województwa jest znaczna.

Jak zaznaczono wcześniej, prezentowane powyżej dane nie są ostateczne i mogą jeszcze ulec zmianie.

Rozdział XI. STRUKTURA NARODOWO-ETNICZNA LUDNOŚCI

Informacje o narodowości, języku i wyznaniu mają w badaniach statystycznych specyficzny status, ponieważ odnoszą się do najbardziej subiektywnych, delikatnych i wrażliwych aspektów życia badanych jednostek, które są trudne do pozyskania w badaniach statystycznych. Ponadto polskie społeczeństwo cechuje się stosunkowo niewielkim udziałem przedstawicieli innych społeczności etnicznych, językowych i wyznaniowych, a także ich nierównomiernym i znacznym rozproszeniem, co poważnie utrudnia ujmowanie ich w badaniach statystycznych, a w szczególności ustalanie ich stanów liczebnych i struktury.

Należy zauważyć, że polska statystyka publiczna dopiero nabywa doświadczenia w uwzględnianiu pytań dotyczących tych zagadnień w spisach powszechnych. Pytanie o narodowość i język zostało ujęte w spisie po raz drugi, zaś o wyznanie – po raz pierwszy, w powojennej historii powszechnych spisów ludności w Polsce.

Warto podkreślić, że mimo metodologii przyjętej do realizacji spisu ludności w 2011 r., zakładającej wykorzystanie zróżnicowanych źródeł danych, informacje z zakresu narodowości, języka i wyznania w zasadzie mogły być pozyskiwane wyłącznie za pomocą technik ankietowych, tzn. otrzymywanych odpowiedzi na pytania w formularzu spisowym.

Poważnym utrudnieniem w odtworzeniu wyczerpującej i dokładnej struktury etnicznej, językowej i wyznaniowej są stosunkowo liczne przypadki braków danych, spowodowane w głównej mierze niedostępnością informacji o osobach – niekiedy całych rodzinach – przebywających poza granicami kraju. Przeprowadzone analizy wykazują, że w pewnych sytuacjach, fakt przebywania poza granicami kraju może mieć systematyczny związek z niektórymi rodzajami identyfikacji etnicznych, jak np. w przypadku licznych migracji zagranicznych z województwa opolskiego a liczbą deklarujących niemiecką przynależność narodową lub używających języka niemieckiego.

Niezbędne wydaje się zatem kontynuowanie prac obejmujących wnikliwą wieloprzekrojową analizę, uwzględniającą m.in. relacje rodzinne oraz strukturę odpowiedzi na pytania etniczne w poszczególnych mieszkaniach, miejscowościach i gminach, które umożliwią, oszacowanie i uzupełnienie brakujących danych. Obiecujące efekty przyniosły pod tym względem dotychczas przeprowadzone analizy rozkładów odpowiedzi na pytania o przynależność narodowo-etniczną, które zaowocowały znacznym zredukowaniem braków danych. Zakładamy, że kontynuowanie tych działań przyniesie dalsze pozytywne efekty w dziedzinie poprawy kompletności i jakości danych. Z uwagi na powyższe należy

podkreślić, że zaprezentowane w tym opracowaniu dane dotyczące języka używanego w domu mają charakter wstępny, ale także dane dotyczące narodowości mogą ulec niewielkim zmianom.

1. Przynależność narodowo-etniczna ludności

W spisie ludności w 2011 r. po raz pierwszy w historii polskich spisów powszechnych umożliwiono mieszkańcom Polski wyrażanie złożonych tożsamości narodowo-etnicznych, poprzez zadanie osobom spisywanym dwóch pytań o przynależność narodowo-etniczną.

Z możliwości wyrażenia podwójnych tożsamości etnicznych skorzystało 880 tys. osób. Na podstawie wstępnych wyników uzyskanych z badania spisowego można stwierdzić, że wśród mieszkańców Polski dominuje ludność o jednorodnej polskiej tożsamości narodowej obejmująca 36 157 tys. co stanowi 93,9% (patrz tabl. 11/1).

Około 842 tys. (2,19%) osób posiada zarówno polską jak i inną niż polska tożsamość narodowo-etniczną. Deklarujący wyłącznie niepolską przynależność narodową lub etniczną stanowią grupę liczącą 562 tys.(1,46%) osób, z czego 38 tys. – to identyfikujący się z dwiema niepolskimi narodowościami.

Tab. 11/1. Ludność według struktury identyfikacji narodowo-etnicznych w 2011 r.

Identyfikacja narodowo-etniczna	Ogółem	
	w tysiącach	w %
Ludność ogółem	38 512	100,00
Wyłącznie polska	36 157	93,88
Polska i niepolska	842	2,19
Wyłącznie niepolska	562	1,46
w tym dwie niepolskie	38	0,10
Nieustalona	951	2,47
w tym:		
nieobecni przebywający za granicą co najmniej 12 miesięcy	413	1,07
Polska – razem	36 999	96,07
Inna niż polska – razem	1 404	3,65

Dane ostatniego spisu wskazują na wzrost poczucia odrębności etnicznej społeczności regionalnych w Polsce, choć w większości przypadków wiąże się to z jednoczesnym odczuwaniem polskiej tożsamości narodowej. Do najliczniejszych innych niż polskie identyfikacji narodowo-etnicznych należy bowiem zaliczyć deklaracje śląskie i kaszubskie (patrz tabl. 11/2). W sumie odnotowano – jako odpowiedź na pierwsze lub drugie pytanie etniczne – 817 tys. deklaracji śląskich, przy czym mniej niż połowę z tego (362 tys.),

wyrażono jako identyfikację pojedynczą, częściej natomiast wskazywano identyfikację śląską łącznie z polską – 423 tys. Wśród 229 tys. ogółu osób deklarujących przynależność kaszubską, 213 tys. stanowiły takie, które zadeklarowały przynależność polsko-kaszubską, zaś 17 tys. – wyłącznie przynależność kaszubską.

Tab. 11/2. Ludność według rodzaju i kolejności identyfikacji narodowo-etnicznych w 2011 r.

Identyfikacja narodowo-etniczna	Identyfikacja pierwsza (zadeklarowana w pierwszym pytaniu)		Identyfikacja druga (zadeklarowana w drugim pytaniu)	Razem – niezależnie od liczby i kolejności deklaracji (w pierwszym lub drugim pytaniu) *	
		w tym jako jedyna			w tym występująca z polską
w tysiącach					
Ogółem	38 512	36 681	880	38 512	x
Polska	36 922	36 157	77	36 999	x
Inna niż polska	640	525	802	1 404	842
śląska	418	362	399	817	423
kaszubska	17	16	212	229	213
niemiecka	59	36	67	126	58
ukraińska	37	27	12	49	20
białoruska	36	30	10	46	15
romska	12	10	4	16	7
rosyjska	8	5	5	13	7
amerykańska	1	1	10	11	10
łemkowska	7	6	3	10	4
angielska	1	1	8	9	8
włoska	2	1	6	8	7
litewska	5	5	2	8	3
francuska	1	1	6	7	6
żydowska	2	2	5	7	5
wietnamska	3	3	0	4	1
hiszpańska	0	0	3	4	3
ormiańska	3	2	1	3	1
niderlandzka (holenderska)	1	1	3	3	3
grecka	1	1	2	3	3
czeska	1	1	2	3	2
słowacka	2	2	1	3	1
inna	21	15	42	63	45
Nieustalona	951	x	x	951	x
w tym:					
nieobecni przebywający za granicą co najmniej 12 miesięcy	413	x	x	413	x

* Kolumna zawiera zestawienie odpowiedzi z dwóch pytań – dane nie sumują się

W 2011 r. odnotowano mniejszą niż w poprzednim spisie liczbę osób deklarujących przynależność niemiecką – w sumie 126 tys. (wobec ponad 150 tys. w NSP 2002 r.), z czego 36 tys. zadeklarowało narodowość niemiecką jako jedyną, a 58 tys. – wraz z polską. Do liczniejszych grup deklarujących w ostatnim spisie powszechnym inną niż polska tożsamość narodowo-etniczną, choć już o połowę mniejszych niż zbiorowość deklarujących narodowość niemiecką, należy zaliczyć jeszcze społeczności ujawniające w spisie przynależność: ukraińską (49 tys.) i białoruską (46 tys.). Jeszcze w trzech przypadkach suma deklaracji odnotowanych jako odpowiedzi na pierwsze lub drugie pytanie etniczne wyraźnie przekroczyła 10 tys., tj.: romskiej (16 tys.), rosyjskiej (13 tys.) i amerykańskiej (11 tys.), zaś w dwóch kolejnych – łemkowskiej i angielskiej – oscyluje wokół tej liczby.

Nieco mniej niż 10 tys. liczyły grupy osób deklarujących w pierwszym lub drugim pytaniu przynależność do społeczności włoskiej i litewskiej (po 8 tys.), a także francuskiej i żydowskiej (po 7 tys.). Zbiorowości identyfikujących się z innymi społecznościami narodowo-etnicznymi nie przekraczały 5 tys., z czego grupy deklarujących przynależność wietnamską i hiszpańską obejmowały po około 4 tys. osób, zaś samookreślających się jako Ormianie, Holendrzy, Grecy, Czesi i Słowacy liczyły po nieco ponad 3 tys. osób.

Wśród uzyskanych deklaracji narodowo-etnicznych, odnotowano identyfikacje z każdą ze społeczności posiadających – w myśl ustawy o mniejszościach narodowych i etnicznych – status mniejszości narodowych i etnicznych w Polsce. Oprócz tych, które znalazły się wśród pozycji przedstawionych w zestawieniu tabelarycznym, należy jeszcze wymienić identyfikacje tatarskie, wyrażone – niezależnie od liczby i kolejności odpowiedzi – przez niespełna 2 tys. oraz karaimskie – 0,3 tys. osób.

Dość elastyczna formuła pytania o przynależność narodowo-etniczną, umożliwiającą zadeklarowanie przynależności do dwóch kategorii etnicznych, poprzez zaznaczenie odpowiedniej opcji pod pytaniem lub wybór pozycji z obszernego słownika etnonimów, albo też poprzez swobodny otwarty zapis deklaracji narodowo-etnicznej w polu tekstowym, zaowocowały uzyskaniem wielu (ok. 200) różnorodnych rodzajów identyfikacji. Były to zarówno deklaracje przynależności do grup narodowych i etnicznych, jak i etno-regionalnych, regionalnych, a nawet lokalnych.

2. Język używany w domu

W spisie ludności 2011 r., podobnie jak w poprzednim spisie, obok pytania o przynależność narodowo-etniczną zadawano pytanie o język używany w kontaktach

domowych, które dawało respondentom możliwość wymienienia dwóch języków niepolskich, niezależnie od tego, czy były one używane z językiem polskim, czy też nie.

Na podstawie wstępnych wyników badania spisowego można stwierdzić, że w zdecydowanej większości ludność Polski posługuje się w kontaktach domowych językiem polskim. Używanie tego języka zadeklarowało bowiem w sumie 36 410 tys. osób, co stanowi 94,5% ogółu ludności., a większość tego, bo około 35 681 tys. czyli 92,6%, posługuje się nim jako jedynym (*patrz tabl. 11/3*). Osoby posługujące się w kontaktach rodzinnych językiem innym niż polski stanowiły zbiorowość liczącą 889 tys. (2,31%), przy czym najczęściej stwierdzano, iż jest on używany na przemian z językiem polskim – 729 tys. (1,9%). Znacznie rzadziej badani stwierdzali, iż rozmawiają w domu wyłącznie w jednym lub dwóch językach niepolskich – ok. 160 tys. (0,4%) osób.

Tab. 11/3. Ludność według języka używanego w domu w 2011 r.

Język używany w kontaktach domowych	Ogółem	
	w tysiącach.	w %
Ludność ogółem	38 512	100,00
Wyłącznie polski	35 681	92,65
Polski i niepolski(e) – razem	729	1,89
polski i jeden niepolski	692	1,80
polski i dwa niepolskie	37	0,09
Wyłącznie niepolski(e) – razem	160	0,42
jeden niepolski	155	0,40
dwa niepolskie	5	0,01
Nieustalony	1 942	5,04
w tym:		
nieobecni przebywający za granicą co najmniej 12 miesięcy	1 298	3,37
Polski – razem	36 410	94,54
Niepolski – razem	889	2,31

Na podstawie wstępnych wyników spisu dotyczących języka używanego w kontaktach domowych, można zauważyć, że do najczęściej wymienianych języków innych niż polski należą: śląski (509 tys.) i kaszubski (106 tys.).

Rozdział XII. ZASOBY MIESZKANIOWE

1. Stan i rozwój zasobów mieszkaniowych

Według wstępnych wyników NSP 2011 wynika, że spisano prawie 13,6 mln mieszkań – patrz tabl. 12/1. Przyrost liczby mieszkań w okresie od spisu powszechnego w 2002 r. wyniósł ok. 1 mln mieszkań, tj. 8,3%.

Tabl. 12/1. Podstawowe informacje o mieszkaniach w 2011 r.

Województwa	Mieszkania (w tys.)	Przeciętna liczba izb w mieszkaniach	Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkań (w m ²)
POLSKA	13 560,5	3,72	69,2
Dolnośląskie	1 078,5	3,63	66,2
Kujawsko-pomorskie	708,4	3,68	66,0
Lubelskie	736,5	3,75	73,7
Lubuskie	352,2	3,82	69,0
Łódzkie	980,8	3,50	64,9
Małopolskie	1 088,7	3,82	73,3
Mazowieckie	2 076,2	3,55	67,2
Opolskie	345,4	4,11	77,5
Podkarpackie	622,1	3,96	76,8
Podlaskie	422,5	3,97	72,6
Pomorskie	786,6	3,74	67,3
Śląskie	1 711,2	3,63	65,9
Świętokrzyskie	428,3	3,66	70,6
Warmińsko-mazurskie	486,1	3,72	64,8
Wielkopolskie	1 120,3	3,97	76,4
Zachodniopomorskie	616,7	3,72	65,7

Najwięcej mieszkań przybyło w województwach mazowieckim i pomorskim (po ok. 14%), najmniej w śląskim (3,4%), świętokrzyskim (3,7%) oraz opolskim (3,8%).

W latach 2002-2011 nadal obserwowano przyrost przeciętnej powierzchni użytkowej mieszkań, chociaż przeciętna liczba izb w mieszkaniach (tj. 3,7) pozostała prawie na niezmiennym poziomie. Jest to efektem budowania mieszkań o większej powierzchni oraz rozbudowy starszych zasobów.

Przeciętna powierzchnia mieszkania w 2011 r. wyniosła 69,2 m² i w porównaniu z 2002 r. wzrosła o 1,3 m².

Największe mieszkania pod względem średniej powierzchni występują w województwach: opolskim (77,5 m²), podkarpackim i wielkopolskim (odpowiednio

76,8 m² i 76,4 m²), natomiast najmniejsze w województwach warmińsko-mazurskim (64,8 m²) i łódzkim (64,9 m²).

W porównaniu z 2002 r. w strukturze wielkości mieszkań zaobserwowano niewielkie zmiany. Nadal największą grupę stanowią mieszkania 3-izbowe chociaż ich udział nieznacznie się zmniejszył. Wyraźnie wzrósł udział mieszkań posiadających 5 izb i więcej (z 20,4% w 2002 r. do 21,6% w 2011 r.) – patrz tabl. 12/2.

Zmiana w strukturze wielkości mieszkań nie jest natomiast widoczna przy uwzględnieniu powierzchni użytkowej. Mieszkania o powierzchni poniżej 40 m² stanowią obecnie 18,5% ogółu mieszkań, zaś o powierzchni 80 m² i większej – 27,5%.

Tabl. 12/2. Struktura mieszkań według liczby izb w latach 2002 i 2011

Lata	Mieszkania o liczbie izb w % ogółu					Przeciętna liczba izb w mieszkaniu
	1	2	3	4	5 i więcej	
2002	3,2	15,0	33,3	28,1	20,4	3,65
2011	3,0	14,3	32,9	28,2	21,6	3,72

2. Forma własności mieszkań

W latach 2002-2011 w sferze mieszkalnictwa nie wystąpiły tak istotne zmiany stosunków własnościowych, jak te obserwowane przed 2002 r. związane z procesami prywatyzacji zasobów mieszkaniowych. Nadal największą grupę mieszkań stanowiły lokale będące własnością osób fizycznych (ok. 6,8 mln) oraz mieszkania spółdzielcze (ok. 3,4 mln), w tym mieszkania o statusie własnościowym (ok. 2,3 mln). W porównaniu z 2002 r. zmniejszył się natomiast udział mieszkań będących własnością gmin, Skarbu Państwa oraz zakładów pracy.

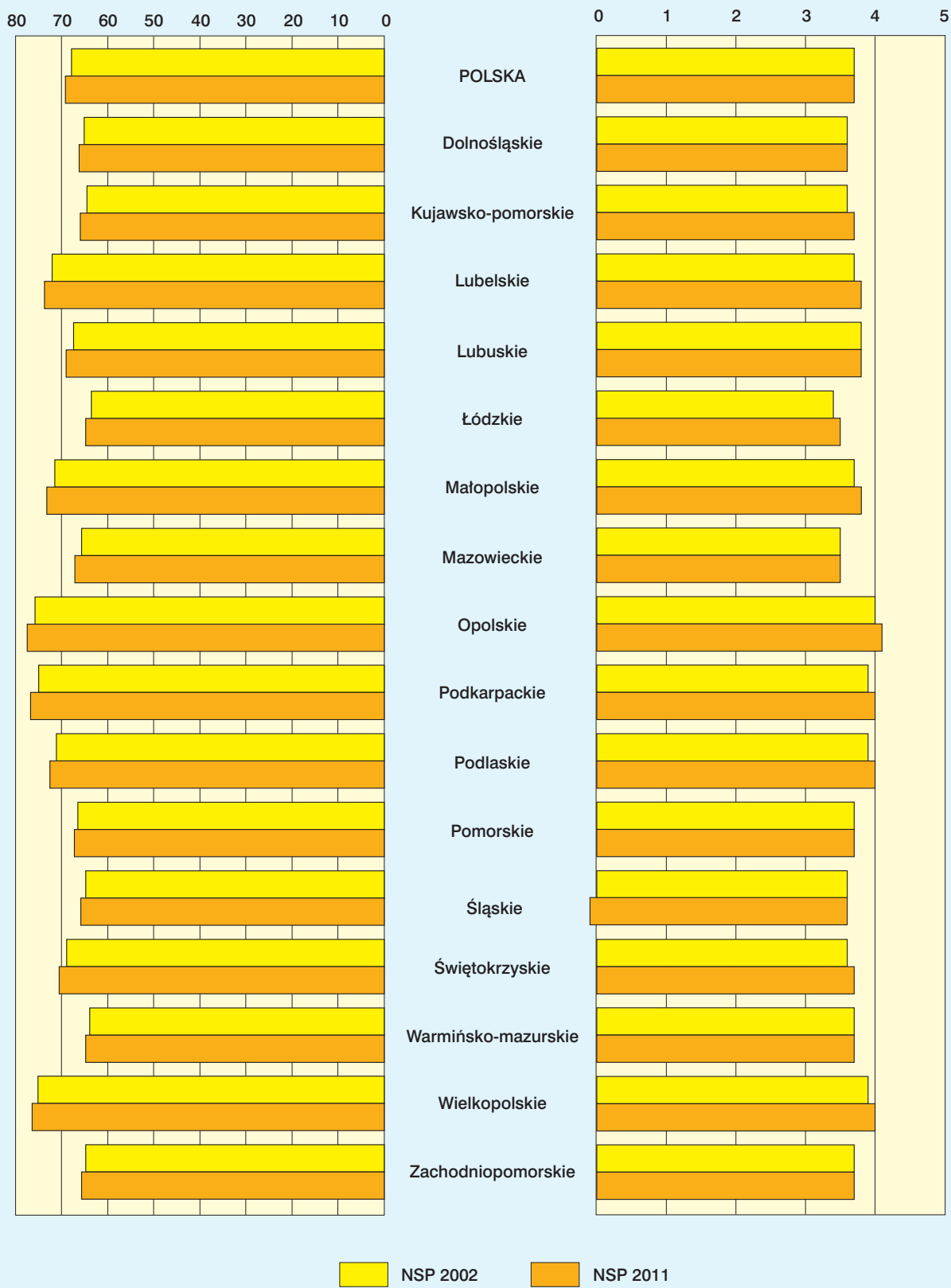
3. Wiek mieszkań i ich wyposażenie

Mieszkania znajdujące się w budynkach wybudowanych po 1944 r. stanowią ok. 75% ogółu mieszkań. Mieszkania w budynkach wzniesionych przed 1918 r. to nadal 9,0%, ale w porównaniu do spisu 2002 r. ich udział w stosunku do ogółu mieszkań spadł o 1,4%.

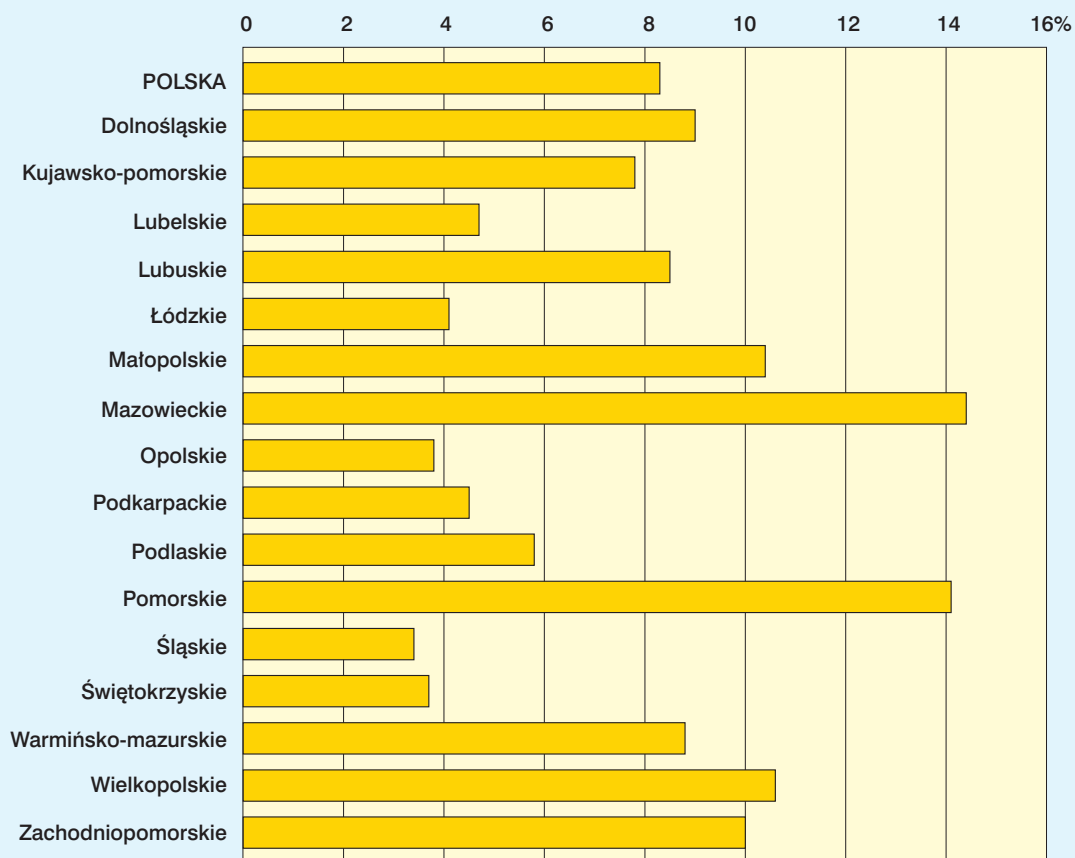
Analizując przestrzenne zróżnicowanie wieku zasobów, można wyodrębnić obszary, na których skoncentrowane są zasoby stare, tj. wybudowane przed 1945 r. Podobnie jak w roku 2002, obejmują one tereny zachodniej i południowo-zachodniej Polski, a zwłaszcza województwa: dolnośląskie, lubuskie i opolskie. W wymienionych województwach znajduje się ponad 25% ogółu mieszkań pochodzących sprzed 1945 r. Odsetek tych mieszkań

**PRZECIĘTNA POWIERZCHNIA UŻYTKOWA
1 MIESZKANIA W LATACH 2002 I 2011**

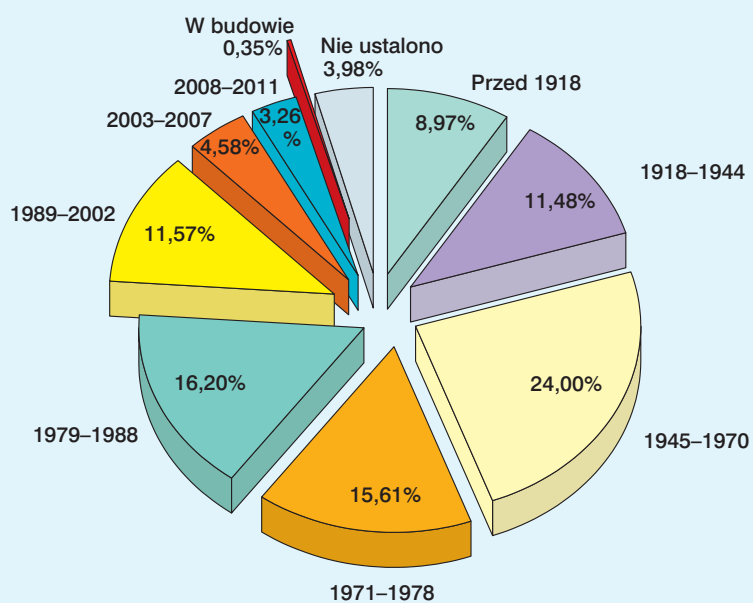
**PRZECIĘTNA LICZBA IZB W 1 MIESZKANIU
W LATACH 2002 I 2011**

PRZYROST LICZBY MIESZKAŃ W 2011 R. W ODNIESIENIU DO NSP 2002

STRUKTURA LICZBY MIESZKAŃ WEDŁUG ROKU WYBUDOWANIA BUDYNKU NSP 2011

w wymienionych województwach stanowi od 36% do nieco ponad 40%, co znacznie przewyższa wskaźnik ogólnopolski, który wynosi ok. 20%.

W okresie od ostatniego spisu wystąpiła również istotna poprawa w wyposażeniu mieszkań w instalacje, co świadczy o tym, że na poprawę miało wpływ nie tylko oddawanie do użytku nowych mieszkań, ale również modernizowanie zasobów wybudowanych w okresach wcześniejszych.

W 2011 r. w podstawową instalację, jaką jest wodociąg, wyposażonych było prawie 94% mieszkań i było to więcej niż w 2002 r. o 7,7%. Znacznie zwiększyła się liczba mieszkań z łazienką (o 16,2%) oraz z ustępem spłukiwanym wodą bieżącą (o 14,7%). Obecnie w te instalacje wyposażonych było odpowiednio 91,3% oraz 91,4% mieszkań. Przyrost liczby mieszkań wyposażonych w centralne ogrzewanie kształtował się natomiast na poziomie 4,9%. Wzrost (o 4,2%) odnotowano również w liczbie mieszkań wyposażonych w gaz z sieci.

Nadal jeszcze 2,7% ogółu mieszkań nie ma wodociągu, a 1,8% żadnej z wymienionych instalacji.

Tabl. 12/3. Wyposażenie mieszkań w instalacje techniczno-sanitarne

Lata	Mieszkania ogółem	w tym wyposażone w:					
		wodociąg	ustęp	łazienkę	ciepłą wodę bieżącą	c.o.	gaz z sieci
		w tysiącach					
2002	12 524	11 813	10 808	10 660	10 146	9 518	6 875
2011	13 560	12 722	12 394	12 385	11 147	9 989	7 162
		w odsetkach					
2002	100,0	94,3	86,3	85,1	81,0	76,0	54,9
2011	100,0	93,8	91,4	91,3	82,2	73,7	52,8
		Dynamika zmian (2002 r.=100)					
2011	108,3	107,7	114,7	116,2	109,9	104,9	104,2

ANEKS TABELARYCZNY

SPIS TABLIC

	Str.
1. Ludność według płci i województw w 2011 r.	114
2. Ludność według płci i wieku w 2011 r.	115
3. Współczynnik feminizacji i gęstość zaludnienia według województw w 2011 r. ...	117
4. Ludność według ekonomicznych grup wieku i województw w 2011 r.	118
5. Współczynniki obciążenia demograficznego według województw w 2011 r.	121
6. Ludność w wieku 15 lat i więcej według stanu cywilnego prawnego, płci i wieku w 2011 r.	122
7. Ludność w wieku 15 lat i więcej według stanu cywilnego prawnego, województw i miejsca zamieszkania w 2011 r.	124
8. Ludność w wieku 15 lat i więcej według stanu cywilnego faktycznego, płci i wieku w 2011 r.	126
9. Ludność w wieku 15 lat i więcej według stanu cywilnego faktycznego, województw i miejsca zamieszkania w 2011 r.	128
10. Ludność w wieku 13 lat i więcej według poziomu wykształcenia, płci i wieku w 2011 r.	130
11. Ludność w wieku 13 lat i więcej według poziomu wykształcenia, województw i miejsca zamieszkania w 2011 r.	133
12. Ludność w wieku 13 lat i więcej według poziomu wykształcenia, kontynuacji nauki i płci w 2011 r.	136
13. Ludność według głównego źródła utrzymania, 5-letnich grup wieku i płci w 2011 r.	138
14. Ludność według głównego źródła utrzymania, województw i charakteru miejscowości w 2011 r.	140
15. Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej według województw w 2011 r.	143
16. Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej według wieku w 2011 r.	148
17. Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej według poziomu wykształcenia w 2011 r.	153
18. Ludność według kraju urodzenia oraz województw zamieszkania w 2011 r.	155
19. Ludność według kraju urodzenia oraz województw zamieszkania w 2011 r. (w %)	156
20. Ludność według kraju obywatelstwa oraz województw zamieszkania w 2011 r. ...	157
21. Ludność według kraju obywatelstwa oraz województw zamieszkania w 2011 r. (w %)	158
22. Struktura mieszkań według liczby izb w 2011 r.	159
23. Struktura mieszkań według powierzchni użytkowej w 2011 r.	160
24. Mieszkania według województw w 2011 r.	161
25. Wyposażenie mieszkań w instalacje sanitarne techniczne w 2011 r.	162
26. Mieszkania według rodzaju podmiotów będących ich właścicielami w 2011 r.	163
27. Mieszkania według okresu wybudowania w 2011 r.	164

TABL. 1. LUDNOŚĆ WEDŁUG PŁCI I WOJEWÓDZTW W 2011 R.

Województwa	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Miasta			Wieś		
				razem	mężczyźni	kobiety	razem	mężczyźni	kobiety
w tysiącach									
Polska	38 511,8	18 643,9	19 868,0	23 405,9	11 112,7	12 293,2	15 105,9	7 531,2	7 574,8
Dolnośląskie	2 915,2	1 402,5	1 512,8	2 037,7	965,6	1 072,1	877,5	436,8	440,7
Kujawsko-pomorskie	2 097,6	1 016,7	1 080,9	1 269,8	601,5	668,4	827,8	415,3	412,6
Lubelskie	2 175,7	1 054,9	1 120,8	1 011,5	477,8	533,8	1 164,2	577,1	587,0
Lubuskie	1 022,8	498,2	524,7	649,3	311,0	338,3	373,5	187,2	186,4
Łódzkie	2 538,7	1 210,3	1 328,4	1 621,8	755,0	866,8	916,9	455,3	461,6
Małopolskie	3 337,5	1 619,8	1 717,7	1 641,0	776,8	864,2	1 696,5	843,0	853,5
Mazowieckie	5 268,7	2 522,1	2 746,5	3 381,7	1 581,0	1 800,7	1 886,9	941,1	945,9
Opolskie	1 016,2	491,3	524,9	532,2	253,7	278,5	484,0	237,6	246,4
Podkarpackie	2 127,3	1 041,3	1 086,0	881,7	422,0	459,7	1 245,6	619,4	626,3
Podlaskie	1 202,4	586,8	615,5	724,5	345,4	379,1	477,8	241,4	236,4
Pomorskie	2 276,2	1 110,1	1 166,1	1 498,3	717,1	781,2	777,9	393,0	384,9
Śląskie	4 630,4	2 236,2	2 394,1	3 601,6	1 730,8	1 870,8	1 028,8	505,4	523,4
Świętokrzyskie	1 280,7	625,5	655,2	577,8	275,3	302,5	702,9	350,1	352,7
Warmińsko-mazurskie	1 452,1	711,5	740,7	863,4	412,9	450,4	588,8	298,5	290,3
Wielkopolskie	3 447,4	1 677,0	1 770,4	1 925,8	917,0	1 008,8	1 521,6	760,0	761,6
Zachodniopomorskie	1 722,9	839,7	883,2	1 187,7	569,7	618,0	535,1	269,9	265,2
w odsetkach (struktura pionowa)									
Polska	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Dolnośląskie	7,6	7,5	7,6	8,7	8,7	8,7	5,8	5,8	5,8
Kujawsko-pomorskie	5,4	5,5	5,4	5,4	5,4	5,4	5,5	5,5	5,4
Lubelskie	5,6	5,7	5,6	4,3	4,3	4,3	7,7	7,7	7,7
Lubuskie	2,7	2,7	2,6	2,8	2,8	2,8	2,5	2,5	2,5
Łódzkie	6,6	6,5	6,7	6,9	6,8	7,1	6,1	6,0	6,1
Małopolskie	8,7	8,7	8,6	7,0	7,0	7,0	11,2	11,2	11,3
Mazowieckie	13,7	13,5	13,8	14,4	14,2	14,6	12,5	12,5	12,5
Opolskie	2,6	2,6	2,6	2,3	2,3	2,3	3,2	3,2	3,3
Podkarpackie	5,5	5,6	5,5	3,8	3,8	3,7	8,2	8,2	8,3
Podlaskie	3,1	3,1	3,1	3,1	3,1	3,1	3,2	3,2	3,1
Pomorskie	5,9	6,0	5,9	6,4	6,5	6,4	5,1	5,2	5,1
Śląskie	12,0	12,0	12,1	15,4	15,6	15,2	6,8	6,7	6,9
Świętokrzyskie	3,3	3,4	3,3	2,5	2,5	2,5	4,7	4,6	4,7
Warmińsko-mazurskie	3,8	3,8	3,7	3,7	3,7	3,7	3,9	4,0	3,8
Wielkopolskie	9,0	9,0	8,9	8,2	8,3	8,2	10,1	10,1	10,1
Zachodniopomorskie	4,5	4,5	4,4	5,1	5,1	5,0	3,5	3,6	3,5
w odsetkach (struktura pozioma)									
Polska	100,0	48,4	51,6	60,8	28,9	31,9	39,2	19,6	19,7
Dolnośląskie	100,0	48,1	51,9	69,9	33,1	36,8	30,1	15,0	15,1
Kujawsko-pomorskie	100,0	48,5	51,5	60,5	28,7	31,9	39,5	19,8	19,7
Lubelskie	100,0	48,5	51,5	46,5	22,0	24,5	53,5	26,5	27,0
Lubuskie	100,0	48,7	51,3	63,5	30,4	33,1	36,5	18,3	18,2
Łódzkie	100,0	47,7	52,3	63,9	29,7	34,1	36,1	17,9	18,2
Małopolskie	100,0	48,5	51,5	49,2	23,3	25,9	50,8	25,3	25,6
Mazowieckie	100,0	47,9	52,1	64,2	30,0	34,2	35,8	17,9	18,0
Opolskie	100,0	48,3	51,7	52,4	25,0	27,4	47,6	23,4	24,2
Podkarpackie	100,0	48,9	51,1	41,4	19,8	21,6	58,6	29,1	29,4
Podlaskie	100,0	48,8	51,2	60,3	28,7	31,5	39,7	20,1	19,7
Pomorskie	100,0	48,8	51,2	65,8	31,5	34,3	34,2	17,3	16,9
Śląskie	100,0	48,3	51,7	77,8	37,4	40,4	22,2	10,9	11,3
Świętokrzyskie	100,0	48,8	51,2	45,1	21,5	23,6	54,9	27,3	27,5
Warmińsko-mazurskie	100,0	49,0	51,0	59,5	28,4	31,0	40,5	20,6	20,0
Wielkopolskie	100,0	48,6	51,4	55,9	26,6	29,3	44,1	22,0	22,1
Zachodniopomorskie	100,0	48,7	51,3	68,9	33,1	35,9	31,1	15,7	15,4

TABL. 2. LUDNOŚĆ WEDŁUG PŁCI I WIEKU W 2011 R.

Wiek	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Miasta			Wieś		
				razem	mężczyźni	kobiety	razem	mężczyźni	kobiety
				w tysiącach					
Ogółem	38 511,8	18 643,9	19 868,0	23 405,9	11 112,7	12 293,2	15 105,9	7 531,2	7 574,8
0-4 lat	2 058,0	1 055,9	1 002,1	1 190,6	610,8	579,8	867,4	445,1	422,3
5-9 lat	1 802,4	924,6	877,8	999,4	512,8	486,5	803,0	411,8	391,3
10-14 lat	1 971,8	1 011,2	960,7	1 049,1	538,0	511,2	922,7	473,2	449,5
15-19	2 393,0	1 222,4	1 170,6	1 297,9	660,0	637,9	1 095,1	562,4	532,7
20-24	2 830,6	1 441,6	1 389,0	1 660,0	836,7	823,2	1 170,6	604,8	565,8
25-29	3 264,3	1 655,6	1 608,7	2 026,5	1 016,9	1 009,7	1 237,8	638,8	599,0
30-34	3 129,3	1 586,8	1 542,5	1 977,1	990,8	986,3	1 152,2	596,0	556,1
35-39	2 789,8	1 413,2	1 376,7	1 699,1	850,4	848,7	1 090,7	562,7	528,0
40-44	2 381,9	1 201,4	1 180,5	1 402,0	692,0	710,1	979,8	509,4	470,4
45-49	2 454,2	1 228,4	1 225,8	1 459,0	704,6	754,4	995,2	523,8	471,4
50-54	2 922,3	1 434,3	1 487,9	1 838,6	863,4	975,2	1 083,7	571,0	512,7
55-59	2 900,6	1 388,5	1 512,1	1 917,7	880,7	1 037,0	982,8	507,8	475,1
60-64	2 383,5	1 101,5	1 282,0	1 597,0	717,2	879,9	786,5	384,3	402,1
65-69	1 385,6	605,0	780,6	913,8	392,5	521,3	471,8	212,6	259,2
70-74	1 348,6	544,7	803,9	860,1	341,3	518,8	488,6	203,4	285,1
75-79	1 148,2	424,8	723,4	714,2	263,3	450,9	434,0	161,5	272,5
80-84	815,9	265,2	550,7	488,5	160,0	328,5	327,4	105,2	222,2
85-89	405,0	109,0	296,0	240,6	64,5	176,0	164,4	44,4	120,0
90-94	100,7	24,5	76,2	58,5	13,9	44,6	42,3	10,7	31,6
95-99	23,0	4,7	18,3	14,2	2,7	11,5	8,7	2,0	6,8
100 lat i więcej	3,1	0,7	2,5	2,1	0,4	1,7	1,0	0,2	0,8
w odsetkach (struktura pionowa)									
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
0-4 lat	5,3	5,7	5,0	5,1	5,5	4,7	5,7	5,9	5,6
5-9 lat	4,7	5,0	4,4	4,3	4,6	4,0	5,3	5,5	5,2
10-14 lat	5,1	5,4	4,8	4,5	4,8	4,2	6,1	6,3	5,9
15-19	6,2	6,6	5,9	5,5	5,9	5,2	7,2	7,5	7,0
20-24	7,3	7,7	7,0	7,1	7,5	6,7	7,7	8,0	7,5
25-29	8,5	8,9	8,1	8,7	9,2	8,2	8,2	8,5	7,9
30-34	8,1	8,5	7,8	8,4	8,9	8,0	7,6	7,9	7,3
35-39	7,2	7,6	6,9	7,3	7,7	6,9	7,2	7,5	7,0
40-44	6,2	6,4	5,9	6,0	6,2	5,8	6,5	6,8	6,2
45-49	6,4	6,6	6,2	6,2	6,3	6,1	6,6	7,0	6,2
50-54	7,6	7,7	7,5	7,9	7,8	7,9	7,2	7,6	6,8
55-59	7,5	7,4	7,6	8,2	7,9	8,4	6,5	6,7	6,3
60-64	6,2	5,9	6,5	6,8	6,5	7,2	5,2	5,1	5,3
65-69	3,6	3,2	3,9	3,9	3,5	4,2	3,1	2,8	3,4
70-74	3,5	2,9	4,0	3,7	3,1	4,2	3,2	2,7	3,8
75-79	3,0	2,3	3,6	3,1	2,4	3,7	2,9	2,1	3,6
80-84	2,1	1,4	2,8	2,1	1,4	2,7	2,2	1,4	2,9
85-89	1,1	0,6	1,5	1,0	0,6	1,4	1,1	0,6	1,6
90-94	0,3	0,1	0,4	0,2	0,1	0,4	0,3	0,1	0,4
95-99	0,1	0,0	0,1	0,1	0,0	0,1	0,1	0,0	0,1
100 lat i więcej	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

TABL. 2. LUDNOŚĆ WEDŁUG PŁCI I WIEKU W 2011 R. (dok.)

Województwa	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Miasta			Wieś		
				razem	mężczyźni	kobiety	razem	mężczyźni	kobiety
w odsetkach (struktura pozioma)									
Ogółem	100,0	48,4	51,6	60,8	28,9	31,9	39,2	19,6	19,7
0-4 lat	100,0	51,3	48,7	57,9	29,7	28,2	42,1	21,6	20,5
5-9 lat	100,0	51,3	48,7	55,4	28,5	27,0	44,6	22,8	21,7
10-14 lat	100,0	51,3	48,7	53,2	27,3	25,9	46,8	24,0	22,8
15-19	100,0	51,1	48,9	54,2	27,6	26,7	45,8	23,5	22,3
20-24	100,0	50,9	49,1	58,6	29,6	29,1	41,4	21,4	20,0
25-29	100,0	50,7	49,3	62,1	31,2	30,9	37,9	19,6	18,4
30-34	100,0	50,7	49,3	63,2	31,7	31,5	36,8	19,0	17,8
35-39	100,0	50,7	49,3	60,9	30,5	30,4	39,1	20,2	18,9
40-44	100,0	50,4	49,6	58,9	29,1	29,8	41,1	21,4	19,7
45-49	100,0	50,1	49,9	59,4	28,7	30,7	40,6	21,3	19,2
50-54	100,0	49,1	50,9	62,9	29,5	33,4	37,1	19,5	17,5
55-59	100,0	47,9	52,1	66,1	30,4	35,8	33,9	17,5	16,4
60-64	100,0	46,2	53,8	67,0	30,1	36,9	33,0	16,1	16,9
65-69	100,0	43,7	56,3	65,9	28,3	37,6	34,1	15,3	18,7
70-74	100,0	40,4	59,6	63,8	25,3	38,5	36,2	15,1	21,1
75-79	100,0	37,0	63,0	62,2	22,9	39,3	37,8	14,1	23,7
80-84	100,0	32,5	67,5	59,9	19,6	40,3	40,1	12,9	27,2
85-89	100,0	26,9	73,1	59,4	15,9	43,5	40,6	11,0	29,6
90-94	100,0	24,3	75,7	58,1	13,8	44,3	42,0	10,6	31,4
95-99	100,0	20,4	79,6	61,7	11,7	50,0	37,8	8,7	29,6
100 lat i więcej	100,0	22,6	80,6	67,7	12,9	54,8	32,3	6,5	25,8

**TABL. 3. WSPÓLCZYNNIK FEMINIZACJI I GĘSTOŚĆ ZALUDNIENIA
WEDŁUG WOJEWÓDZTW W 2011 R.**

Województwa	Współczynnik feminizacji			Gęstość zaludnienia (liczba osób na 1 km ²)		
	ogółem	miasta	wieś	ogółem	miasta	wieś
Polska	107	122	101	123	1 085	52
Dolnośląskie	108	122	101	146	923	49
Kujawsko-pomorskie	106	122	99	117	1 533	48
Lubelskie	106	123	102	87	1 042	48
Lubuskie	105	120	100	73	1 007	28
Łódzkie	110	126	101	139	1 403	54
Małopolskie	106	122	101	220	991	125
Mazowieckie	109	125	101	148	1 568	56
Opolskie	107	121	104	108	696	56
Podkarpackie	104	120	101	119	744	75
Podlaskie	105	121	98	60	772	25
Pomorskie	105	120	98	124	1 347	45
Śląskie	107	119	104	375	950	120
Świętokrzyskie	105	121	101	109	864	64
Warmińsko-mazurskie	104	120	97	60	1 447	25
Wielkopolskie	106	121	100	116	1 291	54
Zachodniopomorskie	105	119	98	75	842	25

**TABL. 4. LUDNOŚĆ WEDŁUG EKONOMICZNYCH GRUP WIEKU
I WOJEWÓDZTW W 2011 R.**

Województwa	Ogółem	Przed- produkcyjny	Produkcyjny			Po- produkcyjny
			razem	mobilny	niemobilny	
w tysiącach						
Polska	38 511,8	7 202,3	24 797,4	15 418,9	9 378,5	6 512,1
Dolnośląskie	2 915,2	504,5	1 912,2	1 159,6	752,6	498,5
Kujawsko-pomorskie	2 097,6	404,2	1 355,0	840,0	515,1	338,4
Lubelskie	2 175,7	415,7	1 375,4	864,0	511,3	384,6
Lubuskie	1 022,8	194,7	671,6	412,1	259,5	156,5
Łódzkie	2 538,7	441,5	1 615,6	974,3	641,3	481,5
Małopolskie	3 337,5	660,3	2 122,5	1 366,2	756,3	554,6
Mazowieckie	5 268,7	984,2	3 344,2	2 100,9	1 243,3	940,3
Opolskie	1 016,2	173,0	666,1	409,2	256,9	177,1
Podkarpackie	2 127,3	427,7	1 358,9	873,6	485,4	340,7
Podlaskie	1 202,4	227,1	764,3	481,3	283,0	211,0
Pomorskie	2 276,2	455,1	1 468,3	924,3	543,9	352,8
Śląskie	4 630,4	795,1	3 015,4	1 827,7	1 187,6	819,9
Świętokrzyskie	1 280,7	232,2	814,2	496,8	317,4	234,4
Warmińsko-mazurskie	1 452,1	287,9	949,2	590,4	358,9	215,0
Wielkopolskie	3 447,4	681,8	2 232,5	1 413,8	818,7	533,1
Zachodniopomorskie	1 722,9	317,1	1 132,0	684,7	447,3	273,9
w odsetkach (struktura pozioma)						
Polska	100,0	18,7	64,4	40,0	24,4	16,9
Dolnośląskie	100,0	17,3	65,6	39,8	25,8	17,1
Kujawsko-pomorskie	100,0	19,3	64,6	40,0	24,6	16,1
Lubelskie	100,0	19,1	63,2	39,7	23,5	17,7
Lubuskie	100,0	19,0	65,7	40,3	25,4	15,3
Łódzkie	100,0	17,4	63,6	38,4	25,3	19,0
Małopolskie	100,0	19,8	63,6	40,9	22,7	16,6
Mazowieckie	100,0	18,7	63,5	39,9	23,6	17,8
Opolskie	100,0	17,0	65,5	40,3	25,3	17,4
Podkarpackie	100,0	20,1	63,9	41,1	22,8	16,0
Podlaskie	100,0	18,9	63,6	40,0	23,5	17,5
Pomorskie	100,0	20,0	64,5	40,6	23,9	15,5
Śląskie	100,0	17,2	65,1	39,5	25,6	17,7
Świętokrzyskie	100,0	18,1	63,6	38,8	24,8	18,3
Warmińsko-mazurskie	100,0	19,8	65,4	40,7	24,7	14,8
Wielkopolskie	100,0	19,8	64,8	41,0	23,7	15,5
Zachodniopomorskie	100,0	18,4	65,7	39,7	26,0	15,9

**TABL. 4. LUDNOŚĆ WEDŁUG EKONOMICZNYCH GRUP WIEKU
I WOJEWÓDZTW W 2011 R. (cd.)**

Województwa	Ogółem	Przed- produkcyjny	Produkcyjny			Po-produkcyjny
			razem	mobilny	niemobilny	
w tysiącach						
Miasta	23 405,9	3 975,9	15 258,3	9 325,9	5 932,4	4 171,7
Dolnośląskie	2 037,7	326,8	1 336,0	803,0	533,0	374,9
Kujawsko-pomorskie	1 269,8	220,7	825,9	502,6	323,2	223,2
Lubelskie	1 011,5	176,7	664,5	410,9	253,6	170,3
Lubuskie	649,3	115,5	427,7	259,1	168,6	106,1
Łódzkie	1 621,8	257,3	1 048,5	619,2	429,3	316,0
Małopolskie	1 641,0	277,8	1 061,3	669,9	391,5	301,8
Mazowieckie	3 381,7	577,8	2 170,3	1 352,9	817,4	633,6
Opolskie	532,2	86,1	349,9	212,0	137,9	96,1
Podkarpackie	881,7	157,2	582,2	361,2	221,0	142,3
Podlaskie	724,5	130,4	479,9	299,6	180,3	114,3
Pomorskie	1 498,3	264,1	969,4	599,7	369,7	264,8
Śląskie	3 601,6	594,6	2 355,5	1 414,8	940,7	651,5
Świętokrzyskie	577,8	93,3	376,2	222,1	154,1	108,3
Warmińsko-mazurskie	863,4	155,4	571,3	349,0	222,3	136,7
Wielkopolskie	1 925,8	341,1	1 257,8	782,6	475,2	327,0
Zachodniopomorskie	1 187,7	200,9	781,9	467,3	314,6	204,9
w odsetkach (struktura pozioma)						
Miasta	100,0	17,0	65,2	39,8	25,3	17,8
Dolnośląskie	100,0	16,0	65,6	39,4	26,2	18,4
Kujawsko-pomorskie	100,0	17,4	65,0	39,6	25,5	17,6
Lubelskie	100,0	17,5	65,7	40,6	25,1	16,8
Lubuskie	100,0	17,8	65,9	39,9	26,0	16,3
Łódzkie	100,0	15,9	64,6	38,2	26,5	19,5
Małopolskie	100,0	16,9	64,7	40,8	23,9	18,4
Mazowieckie	100,0	17,1	64,2	40,0	24,2	18,7
Opolskie	100,0	16,2	65,7	39,8	25,9	18,1
Podkarpackie	100,0	17,8	66,0	41,0	25,1	16,1
Podlaskie	100,0	18,0	66,2	41,4	24,9	15,8
Pomorskie	100,0	17,6	64,7	40,0	24,7	17,7
Śląskie	100,0	16,5	65,4	39,3	26,1	18,1
Świętokrzyskie	100,0	16,2	65,1	38,4	26,7	18,7
Warmińsko-mazurskie	100,0	18,0	66,2	40,4	25,7	15,8
Wielkopolskie	100,0	17,7	65,3	40,6	24,7	17,0
Zachodniopomorskie	100,0	16,9	65,8	39,3	26,5	17,2

**TABL. 4. LUDNOŚĆ WEDŁUG EKONOMICZNYCH GRUP WIEKU
I WOJEWÓDZTW W 2011 R. (dok.)**

Województwa	Ogółem	Przed- produkcyjny	Produkcyjny			Po- produkcyjny
			razem	mobilny	niemobilny	
w tysiącach						
Wieś	15 105,9	3 226,4	9 539,1	6 093,0	3 446,1	2 340,4
Dolnośląskie	877,5	177,7	576,2	356,6	219,6	123,6
Kujawsko-pomorskie	827,8	183,5	529,2	337,4	191,8	115,1
Lubelskie	1 164,2	239,0	710,9	453,1	257,7	214,3
Lubuskie	373,5	79,3	243,9	153,0	90,9	50,4
Łódzkie	916,9	184,2	567,1	355,2	211,9	165,5
Małopolskie	1 696,5	382,5	1 061,2	696,3	364,9	252,8
Mazowieckie	1 886,9	406,4	1 173,8	748,0	425,8	306,7
Opolskie	484,0	86,9	316,1	197,1	119,0	81,0
Podkarpackie	1 245,6	270,5	776,8	512,4	264,4	198,4
Podlaskie	477,8	96,7	284,4	181,7	102,7	96,7
Pomorskie	777,9	191,0	498,9	324,6	174,3	88,0
Śląskie	1 028,8	200,5	659,9	413,0	246,9	168,4
Świętokrzyskie	702,9	138,8	437,9	274,7	163,3	126,1
Warmińsko-mazurskie	588,8	132,5	378,0	241,3	136,6	78,4
Wielkopolskie	1 521,6	340,8	974,7	631,2	343,6	206,1
Zachodniopomorskie	535,1	116,1	350,0	217,4	132,7	69,0
w odsetkach (struktura pozioma)						
Wieś	100,0	21,4	63,1	40,3	22,8	15,5
Dolnośląskie	100,0	20,2	65,7	40,6	25,0	14,1
Kujawsko-pomorskie	100,0	22,2	63,9	40,8	23,2	13,9
Lubelskie	100,0	20,5	61,1	38,9	22,1	18,4
Lubuskie	100,0	21,2	65,3	41,0	24,3	13,5
Łódzkie	100,0	20,1	61,9	38,7	23,1	18,1
Małopolskie	100,0	22,5	62,6	41,0	21,5	14,9
Mazowieckie	100,0	21,5	62,2	39,6	22,6	16,3
Opolskie	100,0	17,9	65,3	40,7	24,6	16,7
Podkarpackie	100,0	21,7	62,4	41,1	21,2	15,9
Podlaskie	100,0	20,2	59,5	38,0	21,5	20,2
Pomorskie	100,0	24,5	64,1	41,7	22,4	11,3
Śląskie	100,0	19,5	64,1	40,1	24,0	16,4
Świętokrzyskie	100,0	19,8	62,3	39,1	23,2	17,9
Warmińsko-mazurskie	100,0	22,5	64,2	41,0	23,2	13,3
Wielkopolskie	100,0	22,4	64,1	41,5	22,6	13,5
Zachodniopomorskie	100,0	21,7	65,4	40,6	24,8	12,9

**TABL. 5. WSPÓLCZYNNIKI OBCIĄŻENIA DEMOGRAFICZNEGO WEDŁUG WOJEWÓDZTW W 2011 R.
(liczba osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym)**

Województwa	Ogółem			Miasta			Wieś		
	razem	w tym w wieku:		razem	w tym w wieku:		razem	w tym w wieku:	
		przedpro- dukcyjnym	popro- dukcyjnym		przedpro- dukcyjnym	popro- dukcyjnym		przedpro- dukcyjnym	popro- dukcyjnym
Razem	55,3	29,0	26,3	53,4	26,1	27,3	58,4	33,8	24,5
Dolnośląskie	52,5	26,4	26,1	52,5	24,5	28,1	52,3	30,8	21,4
Kujawsko-pomorskie	54,8	29,8	25,0	53,8	26,7	27,0	56,4	34,7	21,8
Lubelskie	58,2	30,2	28,0	52,2	26,6	25,6	63,8	33,6	30,1
Lubuskie	52,3	29,0	23,3	51,8	27,0	24,8	53,1	32,5	20,6
Łódzkie	57,1	27,3	29,8	54,7	24,5	30,1	61,7	32,5	29,2
Małopolskie	57,2	31,1	26,1	54,6	26,2	28,4	59,9	36,0	23,8
Mazowieckie	57,5	29,4	28,1	55,8	26,6	29,2	60,8	34,6	26,1
Opolskie	52,6	26,0	26,6	52,1	24,6	27,5	53,1	27,5	25,6
Podkarpackie	56,5	31,5	25,1	51,4	27,0	24,4	60,4	34,8	25,5
Podlaskie	57,3	29,7	27,6	51,0	27,2	23,8	68,0	34,0	34,0
Pomorskie	55,0	31,0	24,0	54,6	27,2	27,3	55,9	38,3	17,6
Śląskie	53,6	26,4	27,2	52,9	25,2	27,7	55,9	30,4	25,5
Świętokrzyskie	57,3	28,5	28,8	53,6	24,8	28,8	60,5	31,7	28,8
Warmińsko-mazurskie	53,0	30,3	22,7	51,1	27,2	23,9	55,8	35,1	20,7
Wielkopolskie	54,4	30,5	23,9	53,1	27,1	26,0	56,1	35,0	21,1
Zachodniopomorskie	52,2	28,0	24,2	51,9	25,7	26,2	52,9	33,2	19,7

wiek przedprodukcyjny: 0-17 lat

wiek poprodukcyjny: mężczyźni 65 lat i więcej, kobiety 60 lat i

wiek produkcyjny: mężczyźni 18-64 lata, kobiety 18-59 lat

TABL. 6. LUDNOŚĆ W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG STANU CYWILNEGO PRAWNEGO, PŁCI I WIEKU W 2011 R.

Wiek	Ogółem	Stan cywilny prawny				nieustalony
		kawalerowie/ panny	żonaci/ zameżne	wdowcy/ wdowy	rozwiedzeni/ rozwiedzione	
w tysiącach						
Ogółem						
Razem	32 679,6	9 423,1	18 217,6	3 128,6	1 631,9	278,4
15-19	2 393,0	2 356,4	9,3	0,1	0,1	27,1
20-24	2 830,6	2 452,1	329,4	0,5	8,2	40,4
25-29	3 264,3	1 727,0	1 422,7	3,3	56,0	55,3
30-34	3 129,3	897,2	2 046,5	9,2	139,8	36,6
35-39	2 789,8	510,5	2 032,8	19,7	203,4	23,5
40-44	2 381,9	323,8	1 804,1	35,4	200,0	18,6
45-49	2 454,2	283,3	1 872,9	72,5	206,4	19,1
50-54	2 922,3	285,3	2 215,1	158,8	244,6	18,4
55-59	2 900,6	226,1	2 163,5	265,2	231,6	14,1
60-64	2 383,5	145,3	1 711,7	356,1	162,3	8,1
65-69	1 385,6	67,1	920,1	323,4	71,1	4,0
70-74	1 348,6	55,2	778,4	460,4	51,0	3,7
75-79	1 148,2	40,8	538,3	532,9	32,8	3,3
80-84	815,9	30,7	273,8	491,2	17,2	3,0
85-89	407,7	16,8	85,2	297,6	6,1	2,0
90-94	99,2	4,3	12,2	80,7	1,2	0,7
95-99	22,2	1,0	1,5	19,2	0,2	0,3
100 lat i więcej	2,7	0,1	0,2	2,3	0,0	0,1
Mężczyźni						
Razem	15 652,2	5 288,0	9 086,0	482,4	657,2	138,7
15-19	1 222,4	1 207,7	0,8	0,1	0,0	13,8
20-24	1 441,6	1 333,1	88,2	0,1	1,6	18,5
25-29	1 655,6	1 029,1	582,8	0,4	17,5	25,8
30-34	1 586,8	543,5	970,1	1,3	53,2	18,8
35-39	1 413,2	312,5	1 001,6	2,6	84,5	11,8
40-44	1 201,4	206,4	895,0	5,4	85,1	9,5
45-49	1 228,4	187,0	931,7	11,5	87,8	10,5
50-54	1 434,3	185,1	1 105,8	28,9	103,9	10,7
55-59	1 388,5	133,9	1 101,5	47,4	97,5	8,1
60-64	1 101,5	72,9	899,1	59,2	65,6	4,7
65-69	605,0	30,1	498,3	47,6	26,9	2,1
70-74	544,7	23,1	438,0	64,8	17,2	1,6
75-79	424,8	13,8	323,2	76,5	10,0	1,3
80-84	265,2	7,0	178,5	74,3	4,7	0,8
85-89	110,4	2,4	60,2	45,9	1,4	0,5
90-94	23,6	0,4	9,7	13,1	0,2	0,1
95-99	4,3	0,1	1,3	2,9	0,0	0,0
100 lat i więcej	0,5	0,0	0,2	0,3	0,0	0,0
Kobiety						
Razem	17 027,4	4 135,1	9 131,6	2 646,2	974,7	139,7
15-19	1 170,6	1 148,7	8,5	0,0	0,1	13,3
20-24	1 389,0	1 118,9	241,2	0,5	6,6	21,9
25-29	1 608,7	698,0	839,8	2,9	38,4	29,6
30-34	1 542,5	353,8	1 076,4	7,9	86,7	17,7
35-39	1 376,7	197,9	1 031,2	17,1	118,8	11,7
40-44	1 180,5	117,4	909,0	30,0	114,9	9,0
45-49	1 225,8	96,3	941,2	61,0	118,6	8,6
50-54	1 487,9	100,2	1 109,3	130,0	140,8	7,8
55-59	1 512,1	92,2	1 062,0	217,8	134,1	6,0
60-64	1 282,0	72,4	812,6	296,9	96,6	3,5
65-69	780,6	37,0	421,8	275,7	44,2	1,8
70-74	803,9	32,1	340,4	395,5	33,8	2,1
75-79	723,4	27,1	215,1	456,4	22,8	2,0
80-84	550,7	23,7	95,3	416,9	12,5	2,2
85-89	297,4	14,4	24,9	251,7	4,8	1,6
90-94	75,6	3,8	2,6	67,6	1,0	0,7
95-99	17,9	0,9	0,2	16,4	0,1	0,2
100 lat i więcej	2,2	0,1	0,0	2,0	0,0	0,0

TABL. 6. LUDNOŚĆ W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG STANU CYWILNEGO PRAWNEGO, PŁCI I WIEKU W 2011 R. (dok.)

Wiek	Ogółem	Stan cywilny prawny				
		kawalerowie/ panny	żonaci/ zamężne	wdowcy/ wdowy	rozwiedzeni/ rozwidzione	nieustalony
w odsetkach						
Ogółem						
Razem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
15-19	7,3	25,0	0,1	0,0	0,0	9,7
20-24	8,7	26,0	1,8	0,0	0,5	14,5
25-29	10,0	18,3	7,8	0,1	3,4	19,9
30-34	9,6	9,5	11,2	0,3	8,6	13,1
35-39	8,5	5,4	11,2	0,6	12,5	8,4
40-44	7,3	3,4	9,9	1,1	12,3	6,7
45-49	7,5	3,0	10,3	2,3	12,6	6,9
50-54	8,9	3,0	12,2	5,1	15,0	6,6
55-59	8,9	2,4	11,9	8,5	14,2	5,1
60-64	7,3	1,5	9,4	11,4	9,9	2,9
65-69	4,2	0,7	5,1	10,3	4,4	1,4
70-74	4,1	0,6	4,3	14,7	3,1	1,3
75-79	3,5	0,4	3,0	17,0	2,0	1,2
80-84	2,5	0,3	1,5	15,7	1,1	1,1
85-89	1,2	0,2	0,5	9,5	0,4	0,7
90-94	0,3	0,0	0,1	2,6	0,1	0,3
95-99	0,1	0,0	0,0	0,6	0,0	0,1
100 lat i więcej	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0
Mężczyźni						
Razem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
15-19	7,8	22,8	0,0	0,0	0,0	10,0
20-24	9,2	25,2	1,0	0,0	0,2	13,4
25-29	10,6	19,5	6,4	0,1	2,7	18,6
30-34	10,1	10,3	10,7	0,3	8,1	13,6
35-39	9,0	5,9	11,0	0,5	12,9	8,5
40-44	7,7	3,9	9,9	1,1	12,9	6,9
45-49	7,8	3,5	10,3	2,4	13,4	7,6
50-54	9,2	3,5	12,2	6,0	15,8	7,7
55-59	8,9	2,5	12,1	9,8	14,8	5,8
60-64	7,0	1,4	9,9	12,3	10,0	3,4
65-69	3,9	0,6	5,5	9,9	4,1	1,5
70-74	3,5	0,4	4,8	13,4	2,6	1,2
75-79	2,7	0,3	3,6	15,9	1,5	1,0
80-84	1,7	0,1	2,0	15,4	0,7	0,6
85-89	0,7	0,0	0,7	9,5	0,2	0,3
90-94	0,2	0,0	0,1	2,7	0,0	0,1
95-99	0,0	0,0	0,0	0,6	0,0	0,0
100 lat i więcej	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0
Kobiety						
Razem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
15-19	6,9	27,8	0,1	0,0	0,0	9,5
20-24	8,2	27,1	2,6	0,0	0,7	15,7
25-29	9,4	16,9	9,2	0,1	3,9	21,2
30-34	9,1	8,6	11,8	0,3	8,9	12,7
35-39	8,1	4,8	11,3	0,6	12,2	8,4
40-44	6,9	2,8	10,0	1,1	11,8	6,5
45-49	7,2	2,3	10,3	2,3	12,2	6,2
50-54	8,7	2,4	12,1	4,9	14,4	5,6
55-59	8,9	2,2	11,6	8,2	13,8	4,3
60-64	7,5	1,8	8,9	11,2	9,9	2,5
65-69	4,6	0,9	4,6	10,4	4,5	1,3
70-74	4,7	0,8	3,7	14,9	3,5	1,5
75-79	4,2	0,7	2,4	17,2	2,3	1,4
80-84	3,2	0,6	1,0	15,8	1,3	1,6
85-89	1,7	0,3	0,3	9,5	0,5	1,1
90-94	0,4	0,1	0,0	2,6	0,1	0,5
95-99	0,1	0,0	0,0	0,6	0,0	0,2
100 lat i więcej	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0

TABL. 7. LUDNOŚĆ W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG STANU CYWILNEGO PRAWNEGO, WOJEWÓDZTW I MIEJSCA ZAMIESZKANIA W 2011 R.

Województwa	Ogółem	Stan cywilny prawny				nieustalony
		kawalerowie/ panny	żonaci/ zameżne	wdowcy/ wdowy	rozwiedzeni/ rozwiedzione	
w tysiącach						
Ogółem						
Polska	32 679,6	9 423,1	18 217,6	3 128,6	1 631,9	278,4
Dolnośląskie	2 507,0	746,3	1 337,4	243,0	166,6	13,7
Kujawsko-pomorskie	1 772,1	517,3	996,7	166,5	86,1	5,4
Lubelskie	1 842,5	529,4	1 038,0	192,1	72,3	10,8
Lubuskie	865,4	259,5	463,8	78,4	51,7	12,0
Łódzkie	2 183,1	581,1	1 198,7	250,5	126,6	26,2
Małopolskie	2 801,5	857,4	1 588,3	248,9	94,7	12,3
Mazowieckie	4 459,9	1 270,0	2 468,8	441,9	258,6	20,7
Opolskie	878,0	248,9	480,7	82,8	41,4	24,1
Podkarpackie	1 784,0	544,8	1 017,0	155,2	49,6	17,4
Podlaskie	1 021,7	301,3	560,6	99,8	47,3	12,6
Pomorskie	1 903,1	560,2	1 063,3	161,7	100,7	17,3
Śląskie	3 986,3	1 083,4	2 290,1	390,0	205,3	17,5
Świętokrzyskie	1 095,8	303,9	626,4	114,8	44,3	6,5
Warmińsko-Mazurskie	1 220,1	349,8	658,1	109,4	68,0	34,9
Wielkopolskie	2 891,6	853,2	1 651,1	261,6	119,9	5,8
Zachodniopomorskie	1 467,6	416,6	778,6	132,2	98,9	41,4
Miasta						
Razem	20 166,9	5 684,3	11 064,6	1 932,1	1 288,2	197,6
Dolnośląskie	1 772,1	520,3	930,5	175,8	135,0	10,6
Kujawsko-pomorskie	1 091,9	310,2	605,0	106,0	66,9	3,7
Lubelskie	869,3	246,4	488,2	79,3	48,2	7,2
Lubuskie	555,6	161,0	296,5	50,6	39,1	8,5
Łódzkie	1 413,1	367,8	755,8	162,0	105,2	22,4
Małopolskie	1 413,8	426,0	779,8	129,3	70,1	8,5
Mazowieckie	2 899,9	814,9	1 572,8	281,0	214,0	17,2
Opolskie	462,9	131,1	248,2	43,5	29,8	10,3
Podkarpackie	754,5	223,4	426,4	62,2	32,9	9,6
Podlaskie	620,5	180,0	343,5	53,3	36,3	7,4
Pomorskie	1 281,3	362,8	703,7	116,4	82,1	16,3
Śląskie	3 118,9	848,5	1 767,3	308,7	182,0	12,5
Świętokrzyskie	502,9	132,8	287,0	49,7	29,4	3,9
Warmińsko-Mazurskie	737,9	199,3	398,6	66,4	49,2	24,4
Wielkopolskie	1 646,6	482,1	918,2	153,9	88,1	4,4
Zachodniopomorskie	1 025,6	278,0	543,1	94,0	79,7	30,8
Wieś						
Razem	12 512,7	3 738,8	7 152,9	1 196,5	343,7	80,8
Dolnośląskie	734,8	226,0	406,8	67,3	31,6	3,1
Kujawsko-pomorskie	680,2	207,2	391,7	60,5	19,2	1,7
Lubelskie	973,2	283,0	549,8	112,7	24,1	3,6
Lubuskie	309,7	98,5	167,4	27,8	12,6	3,5
Łódzkie	770,0	213,3	442,9	88,5	21,4	3,8
Małopolskie	1 387,7	431,4	808,5	119,5	24,6	3,7
Mazowieckie	1 560,0	455,1	895,9	160,9	44,6	3,5
Opolskie	415,1	117,8	232,5	39,3	11,6	13,8
Podkarpackie	1 029,5	321,4	590,6	93,0	16,7	7,8
Podlaskie	401,2	121,3	217,1	46,5	11,0	5,2
Pomorskie	621,8	197,4	359,6	45,2	18,6	0,9
Śląskie	867,4	235,0	522,8	81,3	23,3	5,1
Świętokrzyskie	592,9	171,1	339,3	65,1	14,9	2,5
Warmińsko-Mazurskie	482,2	150,5	259,5	43,0	18,7	10,5
Wielkopolskie	1 245,0	371,2	732,9	107,7	31,8	1,4
Zachodniopomorskie	442,0	138,6	235,5	38,2	19,2	10,6

TABL. 7. LUDNOŚĆ W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG STANU CYWILNEGO PRAWNEGO, WOJEWÓDZTW I MIEJSCA ZAMIESZKANIA W 2011 R. (dok.)

Województwa	Ogółem	Stan cywilny prawny					nieustalony
		kawalerowie/ panny	żonaci/ zameżne	wdowcy/ wdowy	rozwiedzeni/ rozwiedzione		
		w odsetkach					
		Ogółem					
Polska	100,0	28,8	55,7	9,6	5,0	0,9	
Dolnośląskie	100,0	29,8	53,3	9,7	6,6	0,5	
Kujawsko-pomorskie	100,0	29,2	56,2	9,4	4,9	0,3	
Lubelskie	100,0	28,7	56,3	10,4	3,9	0,6	
Lubuskie	100,0	30,0	53,6	9,1	6,0	1,4	
Łódzkie	100,0	26,6	54,9	11,5	5,8	1,2	
Małopolskie	100,0	30,6	56,7	8,9	3,4	0,4	
Mazowieckie	100,0	28,5	55,4	9,9	5,8	0,5	
Opolskie	100,0	28,4	54,8	9,4	4,7	2,7	
Podkarpackie	100,0	30,5	57,0	8,7	2,8	1,0	
Podlaskie	100,0	29,5	54,9	9,8	4,6	1,2	
Pomorskie	100,0	29,4	55,9	8,5	5,3	0,9	
Śląskie	100,0	27,2	57,4	9,8	5,1	0,4	
Świętokrzyskie	100,0	27,7	57,2	10,5	4,0	0,6	
Warmińsko-Mazurskie	100,0	28,7	53,9	9,0	5,6	2,9	
Wielkopolskie	100,0	29,5	57,1	9,0	4,1	0,2	
Zachodniopomorskie	100,0	28,4	53,1	9,0	6,7	2,8	
		Miasta					
Razem	100,0	28,2	54,9	9,6	6,4	1,0	
Dolnośląskie	100,0	29,4	52,5	9,9	7,6	0,6	
Kujawsko-pomorskie	100,0	28,4	55,4	9,7	6,1	0,3	
Lubelskie	100,0	28,3	56,2	9,1	5,5	0,8	
Lubuskie	100,0	29,0	53,4	9,1	7,0	1,5	
Łódzkie	100,0	26,0	53,5	11,5	7,4	1,6	
Małopolskie	100,0	30,1	55,2	9,1	5,0	0,6	
Mazowieckie	100,0	28,1	54,2	9,7	7,4	0,6	
Opolskie	100,0	28,3	53,6	9,4	6,4	2,2	
Podkarpackie	100,0	29,6	56,5	8,2	4,4	1,3	
Podlaskie	100,0	29,0	55,4	8,6	5,9	1,2	
Pomorskie	100,0	28,3	54,9	9,1	6,4	1,3	
Śląskie	100,0	27,2	56,7	9,9	5,8	0,4	
Świętokrzyskie	100,0	26,4	57,1	9,9	5,9	0,8	
Warmińsko-Mazurskie	100,0	27,0	54,0	9,0	6,7	3,3	
Wielkopolskie	100,0	29,3	55,8	9,3	5,4	0,3	
Zachodniopomorskie	100,0	27,1	53,0	9,2	7,8	3,0	
		Wieś					
Razem	100,0	29,9	57,2	9,6	2,7	0,6	
Dolnośląskie	100,0	30,8	55,4	9,2	4,3	0,4	
Kujawsko-pomorskie	100,0	30,5	57,6	8,9	2,8	0,2	
Lubelskie	100,0	29,1	56,5	11,6	2,5	0,4	
Lubuskie	100,0	31,8	54,0	9,0	4,1	1,1	
Łódzkie	100,0	27,7	57,5	11,5	2,8	0,5	
Małopolskie	100,0	31,1	58,3	8,6	1,8	0,3	
Mazowieckie	100,0	29,2	57,4	10,3	2,9	0,2	
Opolskie	100,0	28,4	56,0	9,5	2,8	3,3	
Podkarpackie	100,0	31,2	57,4	9,0	1,6	0,8	
Podlaskie	100,0	30,2	54,1	11,6	2,7	1,3	
Pomorskie	100,0	31,7	57,8	7,3	3,0	0,2	
Śląskie	100,0	27,1	60,3	9,4	2,7	0,6	
Świętokrzyskie	100,0	28,9	57,2	11,0	2,5	0,4	
Warmińsko-Mazurskie	100,0	31,2	53,8	8,9	3,9	2,2	
Wielkopolskie	100,0	29,8	58,9	8,7	2,6	0,1	
Zachodniopomorskie	100,0	31,4	53,3	8,6	4,3	2,4	

TABL. 8. LUDNOŚĆ W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG STANU CYWILNEGO FATYCZNEGO, PLCCI I WIEKU W 2011 R.

Wiek	Ogółem	Stan cywilny faktyczny						
		kawalerowie/ panny	żonaci/ zameżne	partnerzy/ partnerki	wdowcy/ wdowy	rozwiedzeni/ rozwiedzione	separowani/ separowane	nieustalony
		w tysiącach						
		Ogółem						
Razem	32 679,6	8 900,7	17 841,7	780,5	3 074,8	1 430,1	190,8	461,0
15-19	2 393,0	2 327,8	9,1	6,0	0,1	0,1	0,1	49,8
20-24	2 830,6	2 356,4	323,6	70,6	0,5	7,4	3,3	68,7
25-29	3 264,3	1 595,8	1 400,7	138,9	3,1	49,3	11,8	64,7
30-34	3 129,3	804,0	2 014,3	120,7	8,5	119,7	17,3	44,9
35-39	2 789,8	457,2	1 995,0	94,4	18,0	172,2	20,9	32,0
40-44	2 381,9	296,0	1 767,0	65,6	33,3	172,2	20,3	27,5
45-49	2 454,2	261,4	1 831,7	59,3	69,2	180,2	23,0	29,4
50-54	2 922,3	264,4	2 162,4	67,5	153,0	215,2	28,6	31,3
55-59	2 900,6	209,7	2 113,9	60,1	257,7	205,3	26,0	27,8
60-64	2 383,5	134,2	1 673,3	43,7	349,4	144,7	18,5	19,8
65-69	1 385,6	61,6	900,4	20,4	319,0	64,3	8,2	11,6
70-74	1 348,6	49,5	761,6	16,0	455,9	46,8	6,2	12,7
75-79	1 148,2	36,4	526,3	10,3	528,2	30,2	3,9	12,9
80-84	815,9	27,2	267,0	5,2	485,9	15,7	1,9	13,0
85-89	407,7	14,6	82,3	1,7	293,0	5,5	0,6	10,1
90-94	99,2	3,6	11,6	0,2	79,1	1,0	0,1	3,6
95-99	22,2	0,8	1,4	0,0	18,7	0,1	x	1,2
100 lat i więcej	2,7	0,1	0,2	x	2,2	0,0	x	0,2
		Mężczyźni						
Razem	15 652,2	5 021,4	8 907,3	397,8	468,9	548,8	80,9	227,4
15-19	1 222,4	1 195,1	0,8	1,1	0,1	0,0	0,0	25,4
20-24	1 441,6	1 294,0	86,6	25,7	0,1	1,5	0,9	32,8
25-29	1 655,6	963,4	574,3	66,3	0,4	15,9	4,1	31,1
30-34	1 586,8	492,0	956,1	62,4	1,2	45,3	6,7	23,2
35-39	1 413,2	282,0	984,5	50,0	2,4	69,5	8,4	16,4
40-44	1 201,4	190,0	878,0	35,2	5,0	70,4	8,5	14,3
45-49	1 228,4	173,8	912,1	32,2	10,9	73,2	10,0	16,3
50-54	1 434,3	172,4	1 080,8	36,2	27,5	86,9	12,1	18,4
55-59	1 388,5	124,1	1 077,3	32,5	45,4	81,4	11,4	16,4
60-64	1 101,5	66,5	879,7	24,4	57,0	54,0	8,3	11,6
65-69	605,0	27,2	487,9	11,5	46,1	22,3	3,9	6,2
70-74	544,7	20,4	428,8	9,1	63,3	14,5	3,1	5,5
75-79	424,8	12,0	316,3	6,5	75,0	8,5	2,0	4,5
80-84	265,2	6,0	174,6	3,4	73,2	4,0	1,0	3,0
85-89	110,4	2,0	58,6	1,2	45,3	1,2	0,4	1,7
90-94	23,6	0,4	9,4	0,1	12,9	0,2	0,1	0,5
95-99	4,3	0,1	1,3	0,0	2,8	0,0	x	0,1
100 lat i więcej	0,5	0,0	0,2	x	0,3	x	x	0,0
		Kobiety						
Razem	17 027,4	3 879,3	8 934,6	382,8	2 605,9	881,2	110,1	233,5
15-19	1 170,6	1 132,7	8,3	4,9	0,0	0,1	0,1	24,4
20-24	1 389,0	1 062,5	237,1	44,9	0,4	5,9	2,4	35,9
25-29	1 608,7	632,4	826,4	72,6	2,6	33,4	7,7	33,6
30-34	1 542,5	312,0	1 058,2	58,3	7,3	74,4	10,6	21,7
35-39	1 376,7	175,2	1 010,5	44,5	15,7	102,8	12,5	15,7
40-44	1 180,5	105,9	889,1	30,4	28,3	101,8	11,8	13,2
45-49	1 225,8	87,6	919,6	27,1	58,3	107,0	13,0	13,1
50-54	1 487,9	91,9	1 081,6	31,3	125,5	128,3	16,5	12,8
55-59	1 512,1	85,7	1 036,6	27,6	212,3	123,9	14,6	11,4
60-64	1 282,0	67,7	793,6	19,3	292,4	90,7	10,3	8,2
65-69	780,6	34,4	412,6	9,0	272,9	42,1	4,3	5,4
70-74	803,9	29,1	332,8	6,9	392,6	32,3	3,1	7,1
75-79	723,4	24,4	210,0	3,8	453,2	21,8	2,0	8,4
80-84	550,7	21,2	92,4	1,8	412,7	11,7	0,9	10,0
85-89	297,4	12,6	23,7	0,5	247,7	4,3	0,3	8,4
90-94	75,6	3,2	2,2	0,0	66,1	0,8	0,1	3,1
95-99	17,9	0,7	0,1	x	15,9	0,1	x	1,1
100 lat i więcej	2,2	0,1	0,0	x	1,9	0,0	x	0,1

TABL. 8. LUDNOŚĆ W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG STANU CYWILNEGO FATYCZNEGO, PŁCI I WIEKU W 2011 R. (dok.)

Wiek	Ogółem	Stan cywilny faktyczny						
		kawalerowie/ panny	żonaci/ zameżne	partnerzy/ partnerki	wdowcy/ wdowy	rozwiedzeni/ rozwidzione	separowani/ separowane	nieustalony
w odsetkach								
Ogółem								
Razem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
15-19	7,3	26,2	0,1	0,8	0,0	0,0	0,1	10,8
20-24	8,7	26,5	1,8	9,1	0,0	0,5	1,7	14,9
25-29	10,0	17,9	7,9	17,8	0,1	3,4	6,2	14,0
30-34	9,6	9,0	11,3	15,5	0,3	8,4	9,0	9,7
35-39	8,5	5,1	11,2	12,1	0,6	12,0	11,0	6,9
40-44	7,3	3,3	9,9	8,4	1,1	12,0	10,6	6,0
45-49	7,5	2,9	10,3	7,6	2,3	12,6	12,1	6,4
50-54	8,9	3,0	12,1	8,6	5,0	15,0	15,0	6,8
55-59	8,9	2,4	11,8	7,7	8,4	14,4	13,6	6,0
60-64	7,3	1,5	9,4	5,6	11,4	10,1	9,7	4,3
65-69	4,2	0,7	5,0	2,6	10,4	4,5	4,3	2,5
70-74	4,1	0,6	4,3	2,0	14,8	3,3	3,3	2,7
75-79	3,5	0,4	2,9	1,3	17,2	2,1	2,1	2,8
80-84	2,5	0,3	1,5	0,7	15,8	1,1	1,0	2,8
85-89	1,2	0,2	0,5	0,2	9,5	0,4	0,3	2,2
90-94	0,3	0,0	0,1	0,0	2,6	0,1	0,1	0,8
95-99	0,1	0,0	0,0	0,0	0,6	0,0	x	0,3
100 lat i więcej	0,0	0,0	0,0	x	0,1	0,0	x	0,0
Mężczyźni								
Razem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
15-19	7,8	23,8	0,0	0,3	0,0	0,0	0,0	11,2
20-24	9,2	25,8	1,0	6,5	0,0	0,3	1,1	14,4
25-29	10,6	19,2	6,4	16,7	0,1	2,9	5,1	13,7
30-34	10,1	9,8	10,7	15,7	0,2	8,3	8,3	10,2
35-39	9,0	5,6	11,1	12,6	0,5	12,7	10,4	7,2
40-44	7,7	3,8	9,9	8,8	1,1	12,8	10,5	6,3
45-49	7,8	3,5	10,2	8,1	2,3	13,3	12,4	7,1
50-54	9,2	3,4	12,1	9,1	5,9	15,8	15,0	8,1
55-59	8,9	2,5	12,1	8,2	9,7	14,8	14,1	7,2
60-64	7,0	1,3	9,9	6,1	12,2	9,8	10,2	5,1
65-69	3,9	0,5	5,5	2,9	9,8	4,1	4,8	2,7
70-74	3,5	0,4	4,8	2,3	13,5	2,6	3,8	2,4
75-79	2,7	0,2	3,6	1,6	16,0	1,5	2,4	2,0
80-84	1,7	0,1	2,0	0,8	15,6	0,7	1,2	1,3
85-89	0,7	0,0	0,7	0,3	9,7	0,2	0,5	0,7
90-94	0,2	0,0	0,1	0,0	2,8	0,0	0,1	0,2
95-99	0,0	0,0	0,0	0,0	0,6	0,0	x	0,1
100 lat i więcej	0,0	0,0	0,0	x	0,1	x	x	0,0
Kobiety								
Razem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
15-19	6,9	29,2	0,1	1,3	0,0	0,0	0,1	10,5
20-24	8,2	27,4	2,7	11,7	0,0	0,7	2,2	15,4
25-29	9,4	16,3	9,2	19,0	0,1	3,8	7,0	14,4
30-34	9,1	8,0	11,8	15,2	0,3	8,4	9,6	9,3
35-39	8,1	4,5	11,3	11,6	0,6	11,7	11,3	6,7
40-44	6,9	2,7	10,0	7,9	1,1	11,5	10,7	5,7
45-49	7,2	2,3	10,3	7,1	2,2	12,1	11,8	5,6
50-54	8,7	2,4	12,1	8,2	4,8	14,6	15,0	5,5
55-59	8,9	2,2	11,6	7,2	8,1	14,1	13,3	4,9
60-64	7,5	1,7	8,9	5,0	11,2	10,3	9,3	3,5
65-69	4,6	0,9	4,6	2,3	10,5	4,8	3,9	2,3
70-74	4,7	0,8	3,7	1,8	15,1	3,7	2,8	3,1
75-79	4,2	0,6	2,3	1,0	17,4	2,5	1,8	3,6
80-84	3,2	0,5	1,0	0,5	15,8	1,3	0,8	4,3
85-89	1,7	0,3	0,3	0,1	9,5	0,5	0,2	3,6
90-94	0,4	0,1	0,0	0,0	2,5	0,1	0,0	1,3
95-99	0,1	0,0	0,0	x	0,6	0,0	x	0,5
100 lat i więcej	0,0	0,0	0,0	x	0,1	0,0	x	0,1

TABL. 9. LUDNOŚĆ W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG STANU CYWILNEGO FAKTYCZNEGO, WOJEWÓDZTW I MIEJSCA ZAMIESZKANIA W 2011 R.

Województwa	Ogółem	Stan cywilny faktyczny						
		kawalerowie/ panny	żonaci/ zameżne	partnerzy/ partnerki	wdowcy/ wdowy	rozwiedzeni/ rozwiedzione	separowani/ separowane	nieustalony
w tysiącach								
Ogółem								
Polska	32 679,6	8 900,7	17 841,7	780,5	3 074,8	1 430,1	190,8	461,0
Dolnośląskie	2 507,0	689,9	1 306,5	84,4	237,3	144,8	15,2	28,9
Kujawsko-pomorskie	1 772,1	488,5	979,4	41,7	163,7	74,8	8,7	15,2
Lubelskie	1 842,5	509,6	1 014,1	26,9	189,8	65,2	14,3	22,5
Lubuskie	865,4	235,4	453,2	35,9	76,0	43,2	5,1	16,5
Łódzkie	2 183,1	554,3	1 170,8	52,2	247,0	111,6	14,0	33,2
Małopolskie	2 801,5	821,0	1 558,9	39,9	246,0	85,2	15,8	34,6
Mazowieckie	4 459,9	1 188,2	2 410,0	118,2	434,7	229,2	29,9	49,7
Opolskie	878,0	237,9	471,3	18,6	81,1	36,2	4,2	28,6
Podkarpackie	1 784,0	530,9	1 002,0	15,9	153,6	45,7	8,1	27,8
Podlaskie	1 021,7	291,5	550,2	16,3	98,4	43,0	5,1	17,1
Pomorskie	1 903,1	522,2	1 041,5	55,4	158,7	86,9	10,9	27,4
Śląskie	3 986,3	1 023,8	2 240,0	98,1	381,7	177,1	26,0	39,6
Świętokrzyskie	1 095,8	295,1	613,9	14,3	113,3	40,4	6,5	12,3
Warmińsko-Mazurskie	1 220,1	327,3	645,3	36,1	107,0	58,5	6,5	39,4
Wielkopolskie	2 891,6	807,1	1 623,3	64,6	257,7	104,5	12,6	21,9
Zachodniopomorskie	1 467,6	378,0	761,4	61,9	128,7	83,6	8,0	46,1
Miasta								
Razem	20 166,9	5 272,7	10 806,1	602,0	1 892,7	1 129,3	131,2	332,9
Dolnośląskie	1 772,1	475,8	907,6	66,6	171,3	117,9	11,2	21,7
Kujawsko-pomorskie	1 091,9	288,0	593,2	31,6	104,0	58,2	6,0	10,8
Lubelskie	869,3	232,3	475,5	17,2	78,1	43,4	7,6	15,2
Lubuskie	555,6	143,6	289,5	25,9	48,9	32,8	3,3	11,5
Łódzkie	1 413,1	345,3	735,2	43,5	159,3	92,3	10,2	27,3
Małopolskie	1 413,8	396,0	761,3	30,1	127,1	62,9	9,8	26,4
Mazowieckie	2 899,9	745,5	1 531,3	96,6	275,8	189,9	21,7	39,1
Opolskie	462,9	123,3	242,4	13,1	42,4	26,2	2,5	13,0
Podkarpackie	754,5	214,1	419,5	9,1	61,2	30,3	4,0	16,3
Podlaskie	620,5	171,9	337,1	11,9	52,4	33,0	3,5	10,8
Pomorskie	1 281,3	333,9	687,3	42,9	114,2	71,3	8,2	23,5
Śląskie	3 118,9	794,4	1 725,5	87,8	301,5	156,7	21,8	31,2
Świętokrzyskie	502,9	126,9	279,9	9,0	48,9	26,8	3,4	8,0
Warmińsko-Mazurskie	737,9	183,2	390,4	24,4	64,8	42,7	4,3	28,0
Wielkopolskie	1 646,6	448,5	900,1	46,3	151,1	77,0	7,9	15,6
Zachodniopomorskie	1 025,6	249,8	530,2	45,8	91,6	67,7	5,7	34,6
Wieś								
Razem	12 512,7	3 628,0	7 035,6	178,5	1 182,1	300,8	59,6	128,1
Dolnośląskie	734,8	214,1	398,9	17,8	66,0	26,9	4,0	7,1
Kujawsko-pomorskie	680,2	200,5	386,2	10,1	59,8	16,6	2,7	4,4
Lubelskie	973,2	277,3	538,6	9,7	111,7	21,8	6,7	7,3
Lubuskie	309,7	91,8	163,6	10,0	27,0	10,4	1,8	5,0
Łódzkie	770,0	209,0	435,6	8,8	87,7	19,3	3,7	5,9
Małopolskie	1 387,7	425,0	797,6	9,8	118,8	22,3	6,0	8,2
Mazowieckie	1 560,0	442,7	878,7	21,6	158,9	39,4	8,2	10,6
Opolskie	415,1	114,7	228,8	5,5	38,7	10,0	1,7	15,6
Podkarpackie	1 029,5	316,8	582,5	6,8	92,4	15,4	4,1	11,5
Podlaskie	401,2	119,6	213,1	4,4	46,1	10,0	1,7	6,3
Pomorskie	621,8	188,3	354,3	12,5	44,5	15,6	2,7	4,0
Śląskie	867,4	229,4	514,5	10,2	80,2	20,5	4,1	8,4
Świętokrzyskie	592,9	168,1	334,0	5,3	64,4	13,6	3,1	4,4
Warmińsko-Mazurskie	482,2	144,0	254,9	11,7	42,1	15,8	2,2	11,5
Wielkopolskie	1 245,0	358,6	723,1	18,3	106,5	27,5	4,7	6,3
Zachodniopomorskie	442,0	128,1	231,2	16,0	37,1	15,9	2,2	11,5

TABL. 9. LUDNOŚĆ W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG STANU CYWILNEGO FAKTYCZNEGO, WOJEWÓDZTW I MIEJSCA ZAMIESZKANIA W 2011 R. (dok.)

Województwa	Ogółem	Stan cywilny faktyczny							nieustalony
		kawalerowie /panny	żonaci/ zamężne	partnerzy/ partnerki	wdowcy/ wdowy	rozwiedzeni/ rozwiedzione	separowani/ separowane	innych	
w odsetkach									
Ogółem									
Polska	100,0	27,2	54,6	2,4	9,4	4,4	0,6	1,4	
Dolnośląskie	100,0	27,5	52,1	3,4	9,5	5,8	0,6	1,2	
Kujawsko-pomorskie	100,0	27,6	55,3	2,4	9,2	4,2	0,5	0,9	
Lubelskie	100,0	27,7	55,0	1,5	10,3	3,5	0,8	1,2	
Lubuskie	100,0	27,2	52,4	4,1	8,8	5,0	0,6	1,9	
Łódzkie	100,0	25,4	53,6	2,4	11,3	5,1	0,6	1,5	
Małopolskie	100,0	29,3	55,6	1,4	8,8	3,0	0,6	1,2	
Mazowieckie	100,0	26,6	54,0	2,6	9,7	5,1	0,7	1,1	
Opolskie	100,0	27,1	53,7	2,1	9,2	4,1	0,5	3,3	
Podkarpackie	100,0	29,8	56,2	0,9	8,6	2,6	0,5	1,6	
Podlaskie	100,0	28,5	53,9	1,6	9,6	4,2	0,5	1,7	
Pomorskie	100,0	27,4	54,7	2,9	8,3	4,6	0,6	1,4	
Śląskie	100,0	25,7	56,2	2,5	9,6	4,4	0,7	1,0	
Świętokrzyskie	100,0	26,9	56,0	1,3	10,3	3,7	0,6	1,1	
Warmińsko-Mazurskie	100,0	26,8	52,9	3,0	8,8	4,8	0,5	3,2	
Wielkopolskie	100,0	27,9	56,1	2,2	8,9	3,6	0,4	0,8	
Zachodniopomorskie	100,0	25,8	51,9	4,2	8,8	5,7	0,5	3,1	
Miasta									
Razem	100,0	26,1	53,6	3,0	9,4	5,6	0,7	1,7	
Dolnośląskie	100,0	26,8	51,2	3,8	9,7	6,7	0,6	1,2	
Kujawsko-pomorskie	100,0	26,4	54,3	2,9	9,5	5,3	0,5	1,0	
Lubelskie	100,0	26,7	54,7	2,0	9,0	5,0	0,9	1,7	
Lubuskie	100,0	25,8	52,1	4,7	8,8	5,9	0,6	2,1	
Łódzkie	100,0	24,4	52,0	3,1	11,3	6,5	0,7	1,9	
Małopolskie	100,0	28,0	53,8	2,1	9,0	4,5	0,7	1,9	
Mazowieckie	100,0	25,7	52,8	3,3	9,5	6,5	0,7	1,3	
Opolskie	100,0	26,6	52,4	2,8	9,2	5,7	0,5	2,8	
Podkarpackie	100,0	28,4	55,6	1,2	8,1	4,0	0,5	2,2	
Podlaskie	100,0	27,7	54,3	1,9	8,4	5,3	0,6	1,7	
Pomorskie	100,0	26,1	53,6	3,3	8,9	5,6	0,6	1,8	
Śląskie	100,0	25,5	55,3	2,8	9,7	5,0	0,7	1,0	
Świętokrzyskie	100,0	25,2	55,6	1,8	9,7	5,3	0,7	1,6	
Warmińsko-Mazurskie	100,0	24,8	52,9	3,3	8,8	5,8	0,6	3,8	
Wielkopolskie	100,0	27,2	54,7	2,8	9,2	4,7	0,5	0,9	
Zachodniopomorskie	100,0	24,4	51,7	4,5	8,9	6,6	0,6	3,4	
Wieś									
Razem	100,0	29,0	56,2	1,4	9,4	2,4	0,5	1,0	
Dolnośląskie	100,0	29,1	54,3	2,4	9,0	3,7	0,5	1,0	
Kujawsko-pomorskie	100,0	29,5	56,8	1,5	8,8	2,4	0,4	0,7	
Lubelskie	100,0	28,5	55,3	1,0	11,5	2,2	0,7	0,8	
Lubuskie	100,0	29,6	52,8	3,2	8,7	3,4	0,6	1,6	
Łódzkie	100,0	27,1	56,6	1,1	11,4	2,5	0,5	0,8	
Małopolskie	100,0	30,6	57,5	0,7	8,6	1,6	0,4	0,6	
Mazowieckie	100,0	28,4	56,3	1,4	10,2	2,5	0,5	0,7	
Opolskie	100,0	27,6	55,1	1,3	9,3	2,4	0,4	3,8	
Podkarpackie	100,0	30,8	56,6	0,7	9,0	1,5	0,4	1,1	
Podlaskie	100,0	29,8	53,1	1,1	11,5	2,5	0,4	1,6	
Pomorskie	100,0	30,3	57,0	2,0	7,2	2,5	0,4	0,6	
Śląskie	100,0	26,4	59,3	1,2	9,3	2,4	0,5	1,0	
Świętokrzyskie	100,0	28,4	56,3	0,9	10,9	2,3	0,5	0,7	
Warmińsko-Mazurskie	100,0	29,9	52,9	2,4	8,7	3,3	0,5	2,4	
Wielkopolskie	100,0	28,8	58,1	1,5	8,6	2,2	0,4	0,5	
Zachodniopomorskie	100,0	29,0	52,3	3,6	8,4	3,6	0,5	2,6	

TABL. 10. LUDNOŚĆ W WIEKU 13 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA, PŁCI I WIEKU W 2011 R.

Wiek	Poziom wykształcenia										
	Ogółem	wyższe	policealne	średnie			zasadnicze zawodowe	podstawowe ukończone i gimnazjalne	podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego	nieustalone	
				razem	średnie zawodowe	średnie ogólnokształcące				razem	w tym: nieobecni przebywający za granicą co najmniej 12 miesięcy
w tysiącach											
	Ogółem										
Razem	33 505,3	5 690,2	868,1	9 705,6	5 761,6	3 944,0	7 260,7	7 788,4	457,1	1 735,2	1 165,0
13-14	825,7	x	x	x	x	x	x	694,2	103,0	28,4	17,6
15-19	2 393,0	x	2,0	236,1	23,4	212,7	68,9	1 983,2	10,2	92,6	41,0
20-24	2 830,6	386,5	66,5	1 594,6	537,0	1 057,6	314,8	284,6	6,6	176,9	101,0
25-29	3 264,3	1 178,7	102,1	1 024,5	607,7	416,8	469,7	171,8	8,2	309,3	243,4
30-34	3 129,3	1 029,5	91,4	879,4	568,6	310,8	645,7	186,7	8,8	287,8	232,4
35-39	2 789,8	707,1	81,0	802,0	530,5	271,5	796,0	199,9	8,3	195,6	150,5
40-44	2 381,9	459,5	64,7	695,4	474,6	220,8	807,8	208,7	7,0	138,8	101,8
45-49	2 454,2	390,0	73,8	757,8	548,7	209,1	873,8	225,3	7,5	126,1	87,7
50-54	2 922,3	395,1	120,5	919,2	664,6	254,6	1 005,1	352,7	9,6	120,1	75,6
55-59	2 900,6	351,5	96,7	914,3	650,4	263,9	914,8	519,6	10,7	92,9	51,5
60-64	2 383,5	297,8	78,7	718,5	474,3	244,2	658,6	561,7	12,9	55,4	27,3
65 lat i więcej	5 230,2	494,5	90,7	1 163,8	681,8	482,0	705,5	2 400,0	264,3	111,3	35,3

TABL. 10. LUDNOŚĆ W WIEKU 13 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA, PŁCI I WIEKU W 2011 R. (cd.)

Wiek	Poziom wykształcenia										
	Ogółem	wyższe	policealne	średnie			zasadnicze zawodowe	podstawowe ukończone i gimnazjalne	podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego	nieustalone	
				razem	średnie zawodowe	średnie ogólnokształcące				razem	w tym: nieobecni przebywający za granicą co najmniej 12 miesięcy
w tysiącach											
Mężczyźni											
Razem	16 075,6	2 373,6	238,9	4 443,1	2 998,4	1 444,7	4 489,6	3 529,4	168,3	832,6	551,0
13-14	423,4	x	x	x	x	x	x	352,3	56,3	14,9	9,1
15-19	1 222,4	x	0,8	92,6	12,7	79,9	42,4	1 034,0	6,1	46,4	20,3
20-24	1 441,6	131,0	26,8	786,0	324,9	461,1	219,9	193,4	4,0	80,3	42,6
25-29	1 655,6	462,2	43,7	577,8	371,2	206,6	311,1	114,1	5,1	141,6	107,4
30-34	1 586,8	422,5	30,1	461,8	323,3	138,5	409,2	118,1	5,4	139,8	110,8
35-39	1 413,2	292,1	22,9	393,2	286,2	107,0	487,2	115,8	5,1	96,8	73,2
40-44	1 201,4	182,4	15,9	325,3	246,4	78,9	492,4	112,4	4,2	68,7	49,3
45-49	1 228,4	151,1	18,4	334,9	267,4	67,5	537,5	117,6	4,3	64,6	44,5
50-54	1 434,3	165,5	26,0	386,5	317,1	69,4	619,6	168,7	5,4	62,7	39,0
55-59	1 388,5	161,6	18,9	366,1	302,5	63,6	549,6	238,2	5,6	48,5	26,4
60-64	1 101,5	144,4	16,1	286,8	228,8	58,0	392,0	227,6	5,8	28,8	13,8
65 lat i więcej	1 978,5	260,9	19,3	431,9	317,9	114,0	428,8	737,1	60,9	39,6	14,6

TABL. 10. LUDNOŚĆ W WIEKU 13 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA, PŁCI I WIEKU W 2011 R. (dok.)

Wiek	Poziom wykształcenia										
	Ogółem	wyższe	policealne	średnie			zasadnicze zawodowe	podstawowe ukończone i gimnazjalne	podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego	nieustalone	
				razem	średnie zawodowe	średnie ogólnokształcące				razem	w tym:
											nieobecni przebywający za granicą co najmniej 12 miesięcy
w tysiącach											
	Kobiety										
Razem	17 429,6	3 316,6	629,1	5 262,5	2 763,2	2 499,3	2 771,0	4 259,0	288,8	902,6	614,0
13-14	402,2	x	x	x	x	x	x	341,9	46,8	13,5	8,5
15-19	1 170,6	x	1,2	143,4	10,7	132,7	26,5	949,2	4,1	46,2	20,7
20-24	1 389,0	255,5	39,7	808,6	212,1	596,5	95,0	91,2	2,6	96,6	58,4
25-29	1 608,7	716,5	58,4	446,8	236,6	210,2	158,6	57,7	3,0	167,7	136,0
30-34	1 542,5	606,9	61,2	417,6	245,3	172,3	236,5	68,6	3,5	148,0	121,6
35-39	1 376,7	415,0	58,1	408,8	244,3	164,5	308,8	84,1	3,2	98,8	77,3
40-44	1 180,5	277,2	48,7	370,1	228,2	141,9	315,4	96,3	2,8	70,1	52,5
45-49	1 225,8	238,8	55,4	422,9	281,3	141,6	336,2	107,7	3,2	61,6	43,2
50-54	1 487,9	229,7	94,5	532,7	347,5	185,2	385,5	184,0	4,1	57,4	36,6
55-59	1 512,1	189,9	77,8	548,2	347,9	200,3	365,3	281,4	5,1	44,4	25,1
60-64	1 282,0	153,4	62,6	431,7	245,5	186,2	266,5	334,0	7,1	26,6	13,4
65 lat i więcej	3 251,6	233,6	71,4	731,8	363,9	367,9	276,7	1 662,9	203,4	71,7	20,7

**TABL. 11. LUDNOŚĆ W WIEKU 13 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA, WOJEWÓDZTW
I MIEJSCA ZAMIESZKANIA W 2011 R.**

Województwo	Poziom wykształcenia										
	Ogółem	wyższe	policealne	średnie			zasadnicze zawodowe	podstawowe ukończone i gimnazjalne	podstawowe nieukończone	nieustalone	
				razem	średnie zawodowe	średnie ogólno- kształcące				razem	w tym:
											nieobecni przebywający za granicą co najmniej 12 miesiące
w tysiącach											
	Ogółem										
POLSKA	33 505,3	5 690,2	868,1	9 705,6	5 761,6	3 944,0	7 260,7	7 788,4	457,1	1 735,2	1 165,0
Dolnośląskie	2 563,8	431,1	75,5	766,1	456,0	310,1	549,4	551,6	34,4	155,9	101,7
Kujawsko-pomorskie	1 818,9	255,7	40,7	496,2	296,0	200,2	459,2	457,5	21,0	88,7	59,6
Lubelskie	1 892,2	305,4	55,8	541,2	330,9	210,3	364,8	497,5	35,2	92,5	64,1
Lubuskie	887,7	127,8	23,0	257,2	156,1	101,1	211,0	203,6	14,1	51,1	34,2
Łódzkie	2 234,1	360,8	59,9	680,1	384,1	296,0	450,5	582,8	34,4	65,6	38,5
Małopolskie	2 877,3	493,8	70,6	825,0	482,4	342,6	655,9	635,5	33,0	163,4	108,0
Mazowieckie	4 566,7	1 075,7	134,2	1 403,0	768,3	634,7	762,9	976,4	63,3	151,2	90,5
Opolskie	899,0	122,0	20,2	236,3	144,0	92,3	214,9	202,5	11,3	91,8	63,8
Podkarpackie	1 835,8	265,9	44,4	511,2	316,1	195,1	398,7	450,5	23,9	141,2	103,7
Podlaskie	1 049,2	167,5	30,0	286,5	170,7	115,8	167,8	280,4	28,8	88,0	64,1
Pomorskie	1 953,8	343,9	48,8	562,9	317,6	245,3	427,3	435,0	21,5	114,5	78,3
Śląskie	4 076,7	648,9	105,6	1 217,0	780,2	436,8	1 028,0	833,7	36,3	207,3	139,8
Świętokrzyskie	1 124,0	180,4	27,1	310,5	196,2	114,3	239,8	296,8	18,4	51,1	35,4
Warmińsko-Mazurskie	1 254,2	176,1	29,7	335,5	197,7	137,8	250,1	347,2	25,3	90,3	64,8
Wielkopolskie	2 967,7	485,4	64,7	844,8	520,9	323,9	771,0	676,4	31,1	94,2	58,1
Zachodniopomorskie	1 504,2	249,7	38,1	432,1	244,4	187,7	309,4	361,2	25,1	88,5	60,5

**TABL. 11. LUDNOŚĆ W WIEKU 13 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA, WOJEWÓDZTW
I MIEJSCA ZAMIESZKANIA W 2011 R. (cd.)**

Województwo	Poziom wykształcenia										
	Ogółem	wyższe	policealne	średnie			zasadnicze zawodowe	podstawowe ukończone i gimnazjalne	podstawowe nieukończone	nieustalone	
				razem	średnie zawodowe	średnie ogólno- kształcące				razem	w tym:
											nieobecni przebywający za granicą co najmniej 12 miesiące
w tysiącach											
	Miasta										
POLSKA	20 604,1	4 414,0	663,4	10 082,9	2 801,4	7 281,5	3 841,1	3 704,9	180,6	1 182,0	768,0
Dolnośląskie	1 808,3	353,8	61,0	876,3	239,7	636,6	346,1	336,3	18,2	117,5	74,9
Kujawsko-pomorskie	1 116,7	196,1	31,3	513,5	143,2	370,3	255,2	221,4	9,6	64,1	42,6
Lubelskie	889,4	211,2	36,0	455,5	121,8	333,7	132,1	146,8	6,8	58,6	40,1
Lubuskie	568,6	98,8	17,5	272,5	73,7	198,8	121,1	108,6	6,5	34,7	23,0
Łódzkie	1 441,6	285,5	48,0	760,1	223,0	537,1	251,9	301,3	14,7	51,1	29,5
Małopolskie	1 443,8	354,2	47,9	728,5	210,0	518,5	247,5	219,0	9,6	95,0	56,7
Mazowieckie	2 958,1	885,2	108,6	1 567,9	463,7	1 104,2	378,5	450,8	21,0	118,4	70,6
Opolskie	473,0	86,3	13,6	219,1	60,3	158,8	93,2	87,4	4,9	42,4	28,3
Podkarpackie	772,3	167,5	26,1	382,4	103,2	279,2	126,1	123,5	5,5	70,6	48,5
Podlaskie	635,6	132,4	23,6	304,7	83,8	220,9	93,5	122,8	8,7	57,2	40,4
Pomorskie	1 309,9	283,5	39,7	643,5	187,2	456,3	247,3	229,3	10,5	82,9	55,8
Śląskie	3 185,4	545,2	89,6	1 433,5	359,9	1 073,6	762,1	615,2	25,0	164,3	108,9
Świętokrzyskie	513,8	117,5	18,1	246,4	63,2	183,2	86,8	89,4	3,9	33,0	22,2
Warmińsko-Mazurskie	755,8	138,0	23,3	354,5	97,7	256,8	133,0	157,2	10,5	60,3	42,1
Wielkopolskie	1 683,4	351,1	47,5	814,0	224,5	589,5	370,7	293,7	12,9	65,5	39,5
Zachodniopomorskie	1 048,4	207,6	31,6	510,4	146,5	363,9	196,0	202,2	12,3	66,3	44,8

**TABL. 11. LUDNOŚĆ W WIEKU 13 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA, WOJEWÓDZTW
I MIEJSCA ZAMIESZKANIA W 2011 R. (dok.)**

Województwo	Poziom wykształcenia										
	Ogółem	wyższe	policealne	średnie			zasadnicze zawodowe	podstawowe ukończone i gimnazjalne	podstawowe nieukończone	nieustalone	
				razem	średnie zawodowe	średnie ogólno- kształcące				razem	w tym:
											nieobecni przebywający za granicą co najmniej 12 miesiący
w tysiącach											
	Wieś										
POLSKA	12 901,2	1 276,2	204,6	4 434,8	1 142,6	3 292,2	3 419,5	4 083,5	276,5	553,2	397,1
Dolnośląskie	755,5	77,3	14,5	275,4	70,4	205,0	203,3	215,3	16,2	38,4	26,9
Kujawsko-pomorskie	702,2	59,6	9,4	223,6	57,0	166,6	204,0	236,1	11,3	24,6	16,9
Lubelskie	1 002,8	94,2	19,8	351,6	88,4	263,2	232,6	350,7	28,3	33,8	24,0
Lubuskie	319,1	29,0	5,4	108,8	27,4	81,4	89,9	94,9	7,6	16,3	11,2
Łódzkie	792,5	75,4	11,8	275,9	73,1	202,8	198,5	281,5	19,7	14,5	9,0
Małopolskie	1 433,5	139,6	22,6	509,6	132,5	377,1	408,4	416,5	23,4	68,4	51,3
Mazowieckie	1 608,6	190,5	25,6	604,0	171,0	433,0	384,4	525,7	42,3	32,8	19,8
Opolskie	426,0	35,7	6,6	129,7	32,0	97,7	121,6	115,1	6,5	49,4	35,6
Podkarpackie	1 063,5	98,4	18,3	368,3	91,9	276,4	272,7	327,0	18,4	70,6	55,2
Podlaskie	413,6	35,1	6,4	127,7	32,1	95,6	74,4	157,5	20,2	30,8	23,7
Pomorskie	643,9	60,4	9,1	213,4	58,1	155,3	180,0	205,7	11,0	31,6	22,5
Śląskie	891,3	103,6	15,9	325,9	76,9	249,0	265,9	218,4	11,3	43,0	30,8
Świętokrzyskie	610,2	62,9	9,0	205,4	51,1	154,3	153,0	207,3	14,5	18,1	13,2
Warmińsko-Mazurskie	498,4	38,1	6,4	148,6	40,1	108,5	117,1	190,0	14,8	30,0	22,8
Wielkopolskie	1 284,2	134,3	17,2	419,4	99,4	320,0	400,3	382,7	18,2	28,7	18,5
Zachodniopomorskie	455,9	42,0	6,5	147,5	41,2	106,3	113,4	159,0	12,9	22,2	15,7

TABL. 12. LUDNOŚĆ W WIEKU 13 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA, KONTYNUACJI NAUKI I PŁCI W 2011 R.

Wyszczególnienie	Poziom wykształcenia										
	Ogółem	wyższe	policealne	średnie			zasadnicze zawodowe	podstawowe ukończone i gimnazjalne	podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego	nieustalone	
				razem	średnie zawodowe	średnie ogólnokształcące				razem	w tym:
											nieobecni przebywający za granicą co najmniej 12 miesięcy
w tysiącach											
Ogółem											
Ogółem	33 505,3	5 690,2	868,1	9 705,6	5 761,6	3 944,0	7 260,7	7 788,4	457,1	1 735,2	1 165,0
kontynuują naukę dziennym/stacjonarnym	3 773,2	219,5	15,0	764,1	86,5	677,6	14,8	2 650,4	109,4	x	x
kontynuuje naukę w trybie wieczorowym, zaocznym (niestacjonarnym), na odległość	1 196,6	407,5	41,1	598,6	220,7	377,9	78,9	70,1	0,4	x	x
nie kontynuuje nauki	26 549,6	4 909,1	716,0	8 342,6	5 454,2	2 888,4	7 166,7	5 067,8	347,3	x	x
Mężczyźni											
Ogółem	16 075,6	2 373,6	238,9	4 443,1	2 998,4	1 444,7	4 489,6	3 529,4	168,3	832,6	551,0
kontynuują naukę dziennym/stacjonarnym	1 855,9	86,3	6,2	326,6	49,6	276,9	9,1	1 367,8	60,0	x	x
kontynuuje naukę w trybie wieczorowym, zaocznym (niestacjonarnym), na odległość	490,9	136,9	12,9	256,3	110,8	145,5	45,1	39,5	0,2	x	x
nie kontynuuje nauki	12 772,7	2 061,1	186,0	3 860,1	2 837,8	1 022,2	4 435,4	2 122,1	108,1	x	x
Kobiety											
Ogółem	17 429,6	3 316,6	629,1	5 262,5	2 763,2	2 499,3	2 771,0	4 259,0	288,8	902,6	614,0
kontynuują naukę dziennym/stacjonarnym	1 917,3	133,1	8,8	437,6	36,9	400,7	5,7	1 282,7	49,4	x	x
kontynuuje naukę w trybie wieczorowym, zaocznym (niestacjonarnym), na odległość	705,6	270,6	28,2	342,3	109,9	232,4	33,8	30,6	0,2	x	x
nie kontynuuje nauki	13 776,8	2 848,0	530,0	4 482,5	2 616,3	1 866,2	2 731,4	2 945,7	239,2	x	x

TABL. 13. LUDNOŚĆ WEDŁUG GŁÓWNEGO ŹRÓDŁA UTRZYMANIA, 5-LETNICH GRUP WIEKU I PŁCI W 2011 R.

Wyszczególnienie	Ogółem*	Główne źródło utrzymania							Nieustalone	
		w tym:							razem	w tym:
		praca najemna	praca na rachunek własny	emerytury	renty	zasiłki i świadczenia	pozostałe źródła dochodów osobno nie wymienione	na utrzymaniu		nieobecni przebywający za granicą co najmniej 12 miesięcy
w tysiącach										
Razem	38 511,8	11 897,3	2 676,2	6 935,5	2 035,2	773,6	794,3	11 635,8	1 728,1	1 147,6
w wieku:										
19 lat i mniej	8 225,2	79,2	8,1	x	57,1	11,7	47,4	7 917,1	104,4	41,0
20-24	2 830,6	1 049,7	90,3	x	95,0	50,1	153,0	1 213,8	177,4	101,0
25-29	3 264,3	1 903,3	236,5	x	57,8	86,0	110,7	556,1	310,7	243,4
30-34	3 129,3	1 868,2	339,2	0,1	62,1	84,3	93,5	387,6	289,5	232,5
35-39	2 789,8	1 661,3	391,9	4,3	68,9	76,1	78,6	306,7	196,8	150,5
40-44	2 381,9	1 394,0	367,9	15,0	84,3	66,4	63,9	246,4	139,7	101,9
45-49	2 454,2	1 336,1	391,6	46,6	137,9	73,2	67,1	270,0	126,9	87,7
50-54	2 922,3	1 403,9	428,9	125,8	305,7	124,5	82,1	325,2	120,8	75,6
55-59	2 900,6	921,0	292,4	646,3	475,0	145,8	64,7	257,3	93,9	51,5
60-64	2 383,5	232,1	95,8	1 579,3	276,2	45,0	21,0	76,1	56,0	27,3
65 lat i więcej	5 230,2	48,4	33,4	4 518,0	415,1	10,5	12,5	79,6	111,8	35,3

* dochody z własności tylko w pozycji Ogółem

TABL. 13. LUDNOŚĆ WEDŁUG GŁÓWNEGO ŹRÓDŁA UTRZYMANIA, 5-LETNICH GRUP WIEKU I PŁCI W 2011 R. (cd.)

Wyszczególnienie	Ogółem	Główne źródło utrzymania							Nieustalone		
		w tym:							razem	w tym:	
		praca najemna	praca na rachunek własny	emerytury	renty	zasiłki i świadczenia	pozostałe źródła dochodów osobno nie wymienione	na utrzymaniu		nieobecni przebywający za granicą co najmniej 12 miesięcy	
w tysiącach											
		Mężczyźni									
Razem	18 643,9	6 363,2	1 699,4	2 653,8	923,0	356,2	381,4	5 414,6	829,6	542,0	
w wieku											
19 lat i mniej	4 214,1	48,5	5,6	x	28,9	5,1	21,1	4 051,5	53,3	20,3	
20-24	1 441,6	609,3	63,8	x	45,3	18,5	63,5	559,5	80,7	42,6	
25-29	1 655,6	1 038,8	156,6	x	32,8	29,8	44,1	209,2	142,3	107,4	
30-34	1 586,8	1 008,5	216,8	0,1	34,4	29,8	37,4	116,1	140,8	110,9	
35-39	1 413,2	874,5	240,7	4,0	37,6	28,7	34,9	92,1	97,4	73,2	
40-44	1 201,4	710,0	220,8	14,3	45,5	27,7	33,8	77,4	69,2	49,3	
45-49	1 228,4	652,5	237,0	43,0	72,7	35,2	37,5	82,9	65,0	44,5	
50-54	1 434,3	675,6	261,5	84,6	147,8	55,1	46,8	96,8	63,1	39,0	
55-59	1 388,5	543,1	202,6	137,7	244,9	81,3	41,5	85,5	49,0	26,4	
60-64	1 101,5	171,2	72,5	549,1	185,2	40,5	16,8	35,7	29,1	13,8	
65 lat i więcej	1 978,5	31,3	21,5	1 821,0	47,9	4,5	4,1	7,8	39,8	14,6	

* dochody z własności tylko w pozycji Ogółem

TABL. 13. LUDNOŚĆ WEDŁUG GŁÓWNEGO ŹRÓDŁA UTRZYMANIA, 5-LETNICH GRUP WIEKU I PŁCI W 2011 R. (dok.)

Wyszczególnienie	Ogółem*	Główne źródło utrzymania							Nieustalone	
		w tym:							razem	w tym:
		praca najemna	praca na rachunek własny	emerytury	renty	zasiłki i świadczenia	pozostałe źródła dochodów osobno nie wymienione	na utrzymaniu		nieobecni przebywający za granicą co najmniej 12 miesięcy
w tysiącach										
	Kobiety									
Razem	19 868,0	5 534,1	976,8	4 281,7	1 112,2	417,4	413,0	6 221,3	898,4	605,6
w wieku										
19 lat i mniej	4 011,1	30,7	2,5	x	28,2	6,6	26,3	3 865,6	51,1	20,7
20-24	1 389,0	440,4	26,5	x	49,6	31,6	89,5	654,3	96,8	58,4
25-29	1 608,7	864,6	79,9	x	25,0	56,2	66,7	346,9	168,4	136,0
30-34	1 542,5	859,7	122,4	0,0	27,7	54,5	56,1	271,5	148,7	121,6
35-39	1 376,7	786,9	151,2	0,3	31,3	47,4	43,7	214,6	99,4	77,3
40-44	1 180,5	684,0	147,1	0,8	38,8	38,7	30,1	169,0	70,4	52,5
45-49	1 225,8	683,6	154,6	3,7	65,3	38,0	29,6	187,0	62,0	43,2
50-54	1 487,9	728,4	167,4	41,2	158,0	69,4	35,3	228,4	57,8	36,6
55-59	1 512,1	377,9	89,8	508,5	230,1	64,5	23,2	171,8	44,9	25,1
60-64	1 282,0	61,0	23,3	1 030,2	91,0	4,5	4,1	40,4	26,9	13,4
65 lat i więcej	3 251,6	17,0	12,0	2 697,0	367,2	5,9	8,4	71,8	72,0	20,7

* dochody z własności tylko w pozycji Ogółem

TABL. 14. LUDNOŚĆ WEDŁUG GŁÓWNEGO ŹRÓDŁA UTRZYMANIA, WOJEWÓDZTW I CHARAKTERU MIEJSCOWOŚCI W 2011 R.

Wyszczególnienie	Ogółem*	Główne źródło utrzymania							Nieustalone		
		w tym:							razem	w tym:	
		praca najemna	praca na rachunek własny	emerytury	renty	zasiłki i świadczenia	pozostałe źródła dochodów osobno nie wymienione	na utrzymaniu		nieobecni przebywający za granicą co najmniej 12 miesięcy	
w tysiącach											
		Ogółem									
Razem	38 511,8	11 897,3	2 676,2	6 935,5	2 035,2	773,6	794,3	11 635,8	1 728,1	1 147,6	
Dolnośląskie	2 915,2	942,8	164,6	537,5	151,1	66,5	73,4	821,3	155,5	100,2	
Kujawsko-pomorskie	2 097,6	623,8	150,2	358,7	128,4	59,4	41,5	645,4	88,1	58,5	
Lubelskie	2 175,7	558,6	229,0	412,0	130,9	38,1	45,0	669,2	91,8	63,1	
Lubuskie	1 022,8	324,4	56,9	170,1	63,0	26,8	22,0	308,2	50,7	33,7	
Łódzkie	2 538,7	792,9	198,6	537,6	118,2	60,6	53,7	708,8	65,8	38,0	
Małopolskie	3 337,5	1 013,3	234,2	563,7	186,5	47,9	69,8	1 056,3	162,8	106,5	
Mazowieckie	5 268,7	1 763,2	429,8	974,6	213,2	82,9	112,5	1 534,9	152,2	89,1	
Opolskie	1 016,2	308,8	57,9	189,7	37,2	19,3	20,3	290,8	91,2	63,2	
Podkarpackie	2 127,3	586,4	121,9	360,8	119,4	44,0	39,9	714,1	139,6	101,9	
Podlaskie	1 202,4	308,4	126,9	224,5	47,8	23,3	23,6	359,7	87,1	63,1	
Pomorskie	2 276,2	723,4	141,1	359,8	117,9	49,8	46,4	722,2	113,8	77,0	
Śląskie	4 630,4	1 537,2	194,4	910,1	262,7	78,1	80,4	1 356,9	206,9	138,2	
Świętokrzyskie	1 280,7	345,8	105,3	253,6	66,6	30,7	25,0	401,4	50,7	34,8	
Warmińsko-mazurskie	1 452,1	415,9	91,1	230,2	86,3	47,2	35,8	454,9	89,3	63,7	
Wielkopolskie	3 447,4	1 129,9	272,3	555,8	209,4	52,8	60,7	1 067,7	94,6	57,3	
Zachodniopomorskie	1 722,9	522,8	102,1	296,8	96,7	46,2	44,3	524,0	87,9	59,4	

* dochody z własności tylko w pozycji Ogółem

TABL. 14. LUDNOŚĆ WEDŁUG GŁÓWNEGO ŹRÓDŁA UTRZYMANIA, WOJEWÓDZTW I CHARAKTERU MIEJSCOWOŚCI W 2011R. (cd.)

Wyszczególnienie	Ogółem*	Główne źródło utrzymania							Nieustalone		
		w tym:							razem	w tym:	
		praca najemna	praca na rachunek własny	emerytury	renty	zasiłki i świadczenia	pozostałe źródła dochodów osobno nie wymienione	na utrzymaniu		nieobecni przebywający za granicą co najmniej 12 miesięcy	
w tysiącach											
		Miasta									
Razem	23 405,9	7 912,4	1 156,1	4 460,5	1 187,1	470,6	545,7	6 474,2	1 179,8	756,8	
Dolnośląskie	2 037,7	680,7	97,3	404,7	102,2	45,8	55,0	533,0	117,3	73,8	
Kujawsko-pomorskie	1 269,8	416,5	55,4	239,0	76,3	36,5	28,2	353,1	63,9	41,9	
Lubelskie	1 011,5	317,3	54,2	184,1	58,1	19,0	28,5	291,7	58,3	39,4	
Lubuskie	649,3	214,6	32,2	117,8	37,2	15,7	14,8	182,1	34,5	22,7	
Łódzkie	1 621,8	559,2	78,3	353,4	75,1	44,2	38,5	420,6	51,3	29,2	
Małopolskie	1 641,0	548,1	89,0	306,6	81,5	22,7	45,9	450,7	95,2	55,9	
Mazowieckie	3 381,7	1 255,4	201,2	644,6	129,4	50,7	78,7	899,1	119,3	69,6	
Opolskie	532,2	175,4	22,5	104,5	19,8	10,9	13,0	143,5	42,1	27,9	
Podkarpackie	881,7	272,3	36,8	154,9	43,9	18,0	20,1	265,2	70,0	47,8	
Podlaskie	724,5	231,3	40,7	122,2	27,5	15,9	17,7	212,0	56,6	39,8	
Pomorskie	1 498,3	504,6	77,3	270,7	75,3	29,0	33,3	424,5	82,6	54,9	
Śląskie	3 601,6	1 217,2	135,9	721,0	208,4	63,4	66,7	1 022,4	164,2	107,7	
Świętokrzyskie	577,8	180,5	26,7	118,4	27,9	15,9	12,3	162,6	32,8	21,8	
Warmińsko-mazurskie	863,4	276,6	37,5	150,2	47,8	24,9	22,0	244,0	59,7	41,3	
Wielkopolskie	1 925,8	683,4	107,0	344,1	114,1	30,5	40,7	537,7	66,0	39,0	
Zachodniopomorskie	1 187,7	379,4	64,1	224,5	62,6	27,7	30,3	332,0	65,9	44,1	

* dochody z własności tylko w pozycji Ogółem

TABL. 14. LUDNOŚĆ WEDŁUG GŁÓWNEGO ŹRÓDŁA UTRZYMANIA, WOJEWÓDZTW I CHARAKTERU MIEJSCOWOŚCI W 2011R. (dok.)

Wyszczególnienie	Ogółem*	Główne źródło utrzymania							Nieustalone		
		w tym:							razem	w tym:	
		praca najemna	praca na rachunek własny	emerytury	renty	zasiłki i świadczenia	pozostałe źródła dochodów osobno nie wymienione	na utrzymaniu		nieobecni przebywający za granicą co najmniej 12 miesięcy	
w tysiącach											
		Wieś									
Razem	15 105,9	3 984,9	1 520,1	2 475,0	848,1	303,0	248,7	5 161,6	548,3	390,8	
Dolnośląskie	877,5	262,1	67,3	132,8	48,9	20,7	18,3	288,3	38,2	26,4	
Kujawsko-pomorskie	827,8	207,3	94,8	119,7	52,1	22,9	13,3	292,2	24,2	16,6	
Lubelskie	1 164,2	241,3	174,8	227,9	72,9	19,1	16,5	377,6	33,5	23,7	
Lubuskie	373,5	109,7	24,6	52,3	25,9	11,1	7,3	126,1	16,2	11,0	
Łódzkie	916,9	233,6	120,3	184,2	43,0	16,4	15,2	288,2	14,5	8,8	
Małopolskie	1 696,5	465,2	145,3	257,2	104,9	25,2	23,9	605,7	67,6	50,6	
Mazowieckie	1 886,9	507,7	228,6	330,1	83,8	32,2	33,9	635,8	32,8	19,5	
Opolskie	484,0	133,4	35,4	85,2	17,4	8,4	7,4	147,3	49,1	35,3	
Podkarpackie	1 245,6	314,1	85,1	205,9	75,5	26,0	19,8	448,9	69,7	54,2	
Podlaskie	477,8	77,1	86,1	102,4	20,3	7,4	5,9	147,6	30,5	23,3	
Pomorskie	777,9	218,8	63,8	89,1	42,7	20,8	13,2	297,7	31,2	22,0	
Śląskie	1 028,8	320,0	58,5	189,2	54,3	14,7	13,7	334,6	42,7	30,5	
Świętokrzyskie	702,9	165,2	78,6	135,3	38,7	14,7	12,7	238,8	17,9	13,0	
Warmińsko-mazurskie	588,8	139,2	53,6	79,9	38,5	22,3	13,8	210,9	29,5	22,4	
Wielkopolskie	1 521,6	446,5	165,4	211,7	95,2	22,4	19,9	530,0	28,6	18,3	
Zachodniopomorskie	535,1	143,5	38,0	72,3	34,0	18,6	14,0	192,0	22,0	15,3	

* dochody z własności tylko w pozycji Ogółem

TABL. 15. AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG WOJEWÓDZTW W 2011 R.

Województwa	Ogółem	Aktywni zawodowo			Bierni zawodowo	Nieustalony status na rynku pracy	Współczynnik aktywności zawodowej	Wskaźnik zatrudnienia	Stopa bezrobocia
		razem	pracujący	bezrobotni					
w tysiącach						w %			
POLSKA	32 679,6	16 521,4	14 375,8	2 145,6	14 462,0	1 696,2	53,3	46,4	13,0
Dolnośląskie	2 507,0	1 266,9	1 098,8	168,1	1 088,0	152,1	53,8	46,7	13,3
Kujawsko-pomorskie	1 772,1	900,4	764,6	135,9	785,3	86,3	53,4	45,4	15,1
Lubelskie	1 842,5	927,9	799,3	128,6	824,1	90,5	53,0	45,6	13,9
Lubuskie	865,4	445,6	383,3	62,2	369,7	50,1	54,7	47,0	14,0
Łódzkie	2 183,1	1 097,4	953,1	144,3	1 022,0	63,8	51,8	45,0	13,1
Małopolskie	2 801,5	1 400,6	1 230,8	169,8	1 241,1	159,8	53,0	46,6	12,1
Mazowieckie	4 459,9	2 375,8	2 124,9	251,0	1 936,7	147,4	55,1	49,3	10,6
Opolskie	878,0	404,5	351,9	52,5	383,1	90,5	51,4	44,7	13,0
Podkarpackie	1 784,0	830,0	681,2	148,8	815,5	138,6	50,4	41,4	17,9
Podlaskie	1 021,7	500,5	436,6	63,9	434,9	86,3	53,5	46,7	12,8
Pomorskie	1 903,1	988,9	863,8	125,1	802,6	111,6	55,2	48,2	12,6
Śląskie	3 986,3	1 983,2	1 751,5	231,8	1 800,3	202,7	52,4	46,3	11,7
Świętokrzyskie	1 095,8	507,1	419,5	87,6	538,8	49,9	48,5	40,1	17,3
Warmińsko-mazurskie	1 220,1	593,0	493,5	99,5	538,7	88,4	52,4	43,6	16,8
Wielkopolskie	2 891,6	1 571,0	1 405,8	165,2	1 228,6	91,9	56,1	50,2	10,5
Zachodniopomorskie	1 467,6	728,7	617,3	111,4	652,7	86,2	52,8	44,7	15,3

TABL. 15. AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG WOJEWÓDZTW W 2011 R. (cd.)

Województwa	Ogółem	Aktywni zawodowo			Bierni zawodowo	Nieustalony status na rynku pracy	Współczynnik aktywności zawodowej	Wskaźnik zatrudnienia	Stopa bezrobocia
		razem	pracujący	bezrobotni					
	w tysiącach						w %		
MĘŻCZYŻNI	15 652,2	9 076,2	7 938,4	1 137,8	5 762,4	813,6	61,2	53,5	12,5
Dolnośląskie	1 193,3	693,8	602,6	91,2	427,0	72,5	61,9	53,8	13,1
Kujawsko-pomorskie	849,7	499,8	431,3	68,6	307,4	42,4	61,9	53,4	13,7
Lubelskie	884,2	510,8	440,0	70,8	330,6	42,9	60,7	52,3	13,9
Lubuskie	417,4	246,1	213,5	32,6	147,7	23,6	62,5	54,2	13,2
Łódzkie	1 027,7	594,1	516,9	77,3	402,9	30,6	59,6	51,8	13,0
Małopolskie	1 345,2	771,7	682,8	88,9	497,9	75,6	60,8	53,8	11,5
Mazowieckie	2 107,6	1 266,8	1 125,1	141,7	771,1	69,8	62,2	55,2	11,2
Opolskie	420,4	227,9	200,2	27,7	149,8	42,7	60,3	53,0	12,1
Podkarpackie	865,1	464,9	387,5	77,4	333,9	66,2	58,2	48,5	16,6
Podlaskie	494,2	276,6	241,4	35,2	176,2	41,4	61,1	53,3	12,7
Pomorskie	918,4	549,1	482,0	67,1	314,9	54,4	63,6	55,8	12,2
Śląskie	1 906,6	1 086,2	969,8	116,4	724,8	95,7	60,0	53,6	10,7
Świętokrzyskie	530,9	285,8	237,8	48,0	221,1	24,0	56,4	46,9	16,8
Warmińsko-mazurskie	592,3	328,1	275,4	52,7	220,3	43,9	59,8	50,2	16,1
Wielkopolskie	1 390,7	872,1	791,4	80,7	473,9	44,7	64,8	58,8	9,3
Zachodniopomorskie	708,6	402,5	340,8	61,6	263,1	43,0	60,5	51,2	15,3

TABL. 15. AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG WOJEWÓDZTW W 2011 R. (cd.)

Województwa	Ogółem	Aktywni zawodowo			Bierni zawodowo	Nieustalony status na rynku pracy	Współczynnik aktywności zawodowej	Wskaźnik zatrudnienia	Stopa bezrobocia
		razem	pracujący	bezrobotni					
w tysiącach							w %		
KOBIETY	17 027,4	7 445,2	6 437,3	1 007,8	8 699,5	882,7	46,1	39,9	13,5
Dolnośląskie	1 313,7	573,1	496,2	76,9	661,0	79,6	46,4	40,2	13,4
Kujawsko-pomorskie	922,4	400,6	333,3	67,3	477,9	43,9	45,6	37,9	16,8
Lubelskie	958,2	417,1	359,3	57,8	493,5	47,6	45,8	39,5	13,9
Lubuskie	448,0	199,5	169,8	29,7	222,0	26,4	47,3	40,3	14,9
Łódzkie	1 155,5	503,3	436,2	67,0	619,1	33,1	44,8	38,9	13,3
Małopolskie	1 456,2	628,9	548,1	80,9	743,1	84,1	45,8	39,9	12,9
Mazowieckie	2 352,3	1 109,0	999,7	109,3	1 165,6	77,7	48,8	44,0	9,9
Opolskie	457,6	176,6	151,7	24,9	233,3	47,8	43,1	37,0	14,1
Podkarpackie	918,9	365,1	293,7	71,4	481,5	72,3	43,1	34,7	19,6
Podlaskie	527,5	223,8	195,2	28,7	258,7	44,9	46,4	40,4	12,8
Pomorskie	984,7	439,8	381,8	58,0	487,7	57,2	47,4	41,2	13,2
Śląskie	2 079,7	897,1	781,7	115,4	1 075,6	107,0	45,5	39,6	12,9
Świętokrzyskie	564,9	221,3	181,7	39,5	317,7	26,0	41,1	33,7	17,9
Warmińsko-mazurskie	627,8	264,9	218,1	46,8	318,4	44,4	45,4	37,4	17,7
Wielkopolskie	1 500,9	698,9	614,5	84,4	754,7	47,3	48,1	42,3	12,1
Zachodniopomorskie	759,0	326,3	276,5	49,8	389,6	43,2	45,6	38,6	15,3

TABL. 15. AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG WOJEWÓDZTW W 2011 R. (cd.)

Województwa	Ogółem	Aktywni zawodowo			Bierni zawodowo	Nieustalony status na rynku pracy	Współczynnik aktywności zawodowej	Wskaźnik zatrudnienia	Stopa bezrobocia
		razem	pracujący	bezrobotni					
w tysiącach							w %		
MIASTA	20 166,9	10 351,5	9 065,9	1 285,6	8 660,2	1 155,1	54,4	47,7	12,4
Dolnośląskie	1 772,1	887,6	774,7	112,9	769,8	114,7	53,6	46,7	12,7
Kujawsko-pomorskie	1 091,9	555,0	473,8	81,1	474,3	62,6	53,9	46,0	14,6
Lubelskie	869,3	438,0	373,3	64,7	374,0	57,4	53,9	46,0	14,8
Lubuskie	555,6	288,5	249,6	38,9	233,1	34,0	55,3	47,9	13,5
Łódzkie	1 413,1	723,3	625,8	97,5	640,1	49,7	53,1	45,9	13,5
Małopolskie	1 413,8	720,8	640,2	80,6	600,1	92,9	54,6	48,5	11,2
Mazowieckie	2 899,9	1 599,7	1 444,6	155,1	1 184,7	115,5	57,5	51,9	9,7
Opolskie	462,9	222,2	193,2	29,0	199,1	41,6	52,7	45,8	13,1
Podkarpackie	754,5	362,7	303,4	59,4	322,4	69,4	52,9	44,3	16,4
Podlaskie	620,5	314,5	269,5	45,0	249,9	56,1	55,7	47,7	14,3
Pomorskie	1 281,3	662,7	585,7	77,0	537,7	80,9	55,2	48,8	11,6
Śląskie	3 118,9	1 557,1	1 372,6	184,6	1 401,2	160,6	52,6	46,4	11,9
Świętokrzyskie	502,9	242,4	202,6	39,8	228,3	32,2	51,5	43,0	16,4
Warmińsko-mazurskie	737,9	366,8	312,3	54,5	312,0	59,0	54,0	46,0	14,9
Wielkopolskie	1 646,6	895,9	802,5	93,3	686,8	63,9	56,6	50,7	10,4
Zachodniopomorskie	1 025,6	514,4	442,1	72,2	446,8	64,5	53,5	46,0	14,0

TABL. 15. AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG WOJEWÓDZTW (dok.)

Województwa	Ogółem	Aktywni zawodowo			Bierni zawodowo	Nieustalony status na rynku pracy	Współczynnik aktywności zawodowej	Wskaźnik zatrudnienia	Stopa bezrobocia
		razem	pracujący	bezrobotni					
w tysiącach							w %		
WIEŚ	12 512,7	6 169,9	5 309,9	860,0	5 801,8	541,1	51,5	44,4	13,9
Dolnośląskie	734,8	379,3	324,1	55,2	318,1	37,4	54,4	46,5	14,5
Kujawsko-pomorskie	680,2	345,5	290,7	54,7	311,0	23,8	52,6	44,3	15,8
Lubelskie	973,2	489,9	426,0	63,9	450,2	33,1	52,1	45,3	13,0
Lubuskie	309,7	157,1	133,7	23,4	136,6	16,0	53,5	45,5	14,9
Łódzkie	770,0	374,1	327,3	46,8	381,9	14,0	49,5	43,3	12,5
Małopolskie	1 387,7	679,9	590,6	89,2	640,9	66,9	51,5	44,7	13,1
Mazowieckie	1 560,0	776,2	680,3	95,9	752,0	31,9	50,8	44,5	12,4
Opolskie	415,1	182,3	158,8	23,5	184,0	48,8	49,8	43,3	12,9
Podkarpackie	1 029,5	467,2	377,8	89,4	493,0	69,2	48,7	39,3	19,1
Podlaskie	401,2	186,0	167,1	18,9	185,0	30,3	50,1	45,0	10,2
Pomorskie	621,8	326,2	278,1	48,1	264,9	30,8	55,2	47,0	14,8
Śląskie	867,4	426,1	378,9	47,2	399,2	42,1	51,6	45,9	11,1
Świętokrzyskie	592,9	264,6	216,9	47,8	310,5	17,7	46,0	37,7	18,0
Warmińsko-mazurskie	482,2	226,2	181,2	45,0	226,7	29,3	49,9	40,0	19,9
Wielkopolskie	1 245,0	675,2	603,3	71,9	541,8	28,0	55,5	49,6	10,6
Zachodniopomorskie	442,0	214,4	175,2	39,2	205,9	21,7	51,0	41,7	18,3

TABL. 16. AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG WIEKU W 2011 R.

Wyszczególnienie	Ogółem	Aktywni zawodowo			Bierni zawodowo	Nieustalony status na rynku pracy	Współczynnik aktywności zawodowej	Wskaźnik zatrudnienia	Stopa bezrobocia
		razem	pracujący	bezrobotni					
	w tysiącach						w %		
OGÓLEM	32 679,6	16 521,4	14 375,8	2 145,6	14 462,0	1 696,2	53,3	46,4	13,0
15-17 lat	1 370,1	27,3	23,9	3,4	1 292,0	50,8	2,1	1,8	12,4
18-19	1 022,9	160,5	90,3	70,2	822,9	39,5	16,3	9,2	43,8
20-24	2 830,6	1 582,9	1 142,2	440,7	1 071,2	176,5	59,6	43,0	27,8
25-29	3 264,3	2 426,4	2 071,0	355,4	528,7	309,2	82,1	70,1	14,6
30-34	3 129,3	2 378,6	2 128,7	249,9	462,8	288,0	83,7	74,9	10,5
35-39	2 789,8	2 186,7	1 969,3	217,3	407,5	195,7	84,3	75,9	9,9
40-44	2 381,9	1 872,7	1 685,9	186,8	370,4	138,7	83,5	75,2	10,0
45-49	2 454,2	1 848,1	1 652,5	195,6	480,1	126,0	79,4	71,0	10,6
50-54	2 922,3	1 996,1	1 767,4	228,7	806,7	119,4	71,2	63,1	11,5
55-59	2 900,6	1 387,6	1 232,6	155,0	1 421,1	91,8	49,4	43,9	11,2
60-64	2 383,5	468,7	430,3	38,4	1 861,4	53,4	20,1	18,5	8,2
65 lat i więcej	5 230,2	185,8	181,7	4,1	4 937,2	107,1	3,6	3,5	2,2
przedprodukcyjnym	1 370,1	27,3	23,9	3,4	1 292,0	50,8	2,1	1,8	12,4
produkcyjnym	24 797,4	16 163,5	14 030,8	2 132,6	7 121,0	1 512,9	69,4	60,3	13,2
mobilnym	15 418,9	10 607,8	9 087,3	1 520,4	3 663,5	1 147,6	74,3	63,7	14,3
niemobilnym	9 378,5	5 555,7	4 943,5	612,2	3 457,5	365,3	61,6	54,8	11,0
poprodukcyjnym	6 512,1	330,7	321,0	9,6	6 049,0	132,5	5,2	5,0	2,9

TABL. 16. AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG WIEKU W 2011 R. (cd.)

Wyszczególnienie	Ogółem	Aktywni zawodowo			Bierni zawodowo	Nieustalony status na rynku pracy	Współczynnik aktywności zawodowej	Wskaźnik zatrudnienia	Stopa bezrobocia
		razem	pracujący	bezrobotni					
w tysiącach							w %		
MĘŻCZYŹNI	15 652,2	9 076,2	7 938,4	1 137,8	5 762,4	813,6	61,2	53,5	12,5
15-17 lat	699,8	16,8	15,0	1,8	656,7	26,3	2,5	2,2	10,9
18-19	522,6	95,7	55,7	40,0	407,9	19,0	19,0	11,1	41,8
20-24	1 441,6	905,9	668,4	237,5	455,5	80,2	66,5	49,1	26,2
25-29	1 655,6	1 335,5	1 151,1	184,4	178,5	141,6	88,2	76,0	13,8
30-34	1 586,8	1 302,6	1 177,3	125,3	144,3	140,0	90,0	81,4	9,6
35-39	1 413,2	1 174,3	1 068,5	105,8	142,0	96,8	89,2	81,2	9,0
40-44	1 201,4	985,2	893,2	91,9	147,6	68,6	87,0	78,9	9,3
45-49	1 228,4	952,9	854,3	98,6	211,2	64,4	81,9	73,4	10,3
50-54	1 434,3	1 028,0	908,0	120,0	344,1	62,3	74,9	66,2	11,7
55-59	1 388,5	836,1	739,0	97,1	504,2	48,3	62,4	55,1	11,6
60-64	1 101,5	323,9	291,0	32,9	749,6	28,1	30,2	27,1	10,1
65 lat i więcej	1 978,5	119,4	116,9	2,5	1 821,1	38,0	6,2	6,0	2,1
przedprodukcyjnym	699,8	16,8	15,0	1,8	656,7	26,3	2,5	2,2	10,9
produkcyjnym	12 973,9	8 940,0	7 806,5	1 133,5	3 284,7	749,2	73,1	63,9	12,7
mobilnym	7 821,2	5 799,2	5 014,3	785,0	1 475,7	546,2	79,7	68,9	13,5
niemobilnym	5 152,7	3 140,8	2 792,3	348,5	1 809,0	203,0	63,5	56,4	11,1
poprodukcyjnym	1 978,5	119,4	116,9	2,5	1 821,1	38,0	6,2	6,0	2,1

TABL. 16. AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG WIEKU W 2011 R. (cd.)

Wyszczególnienie	Ogółem	Aktywni zawodowo			Bierni zawodowo	Nieustalony status na rynku pracy	Współczynnik aktywności zawodowej	Wskaźnik zatrudnienia	Stopa bezrobocia
		razem	pracujący	bezrobotni					
	w tysiącach						w %		
KOBIETY	17 027,4	7 445,2	6 437,3	1 007,8	8 699,5	882,7	46,1	39,9	13,5
15-17 lat	670,3	10,5	8,9	1,5	635,3	24,6	1,6	1,4	14,7
18-19	500,3	64,8	34,6	30,2	415,0	20,5	13,5	7,2	46,7
20-24	1 389,0	677,0	473,8	203,3	615,7	96,3	52,4	36,6	30,0
25-29	1 608,7	1 090,9	919,9	171,0	350,2	167,6	75,7	63,8	15,7
30-34	1 542,5	1 076,0	951,4	124,6	318,5	148,0	77,2	68,2	11,6
35-39	1 376,7	1 012,3	900,8	111,5	265,5	98,9	79,2	70,5	11,0
40-44	1 180,5	887,5	792,7	94,9	222,9	70,1	79,9	71,4	10,7
45-49	1 225,8	895,3	798,2	97,0	269,0	61,6	76,9	68,6	10,8
50-54	1 487,9	968,1	859,4	108,8	462,6	57,2	67,7	60,1	11,2
55-59	1 512,1	551,5	493,6	57,9	917,0	43,6	37,6	33,6	10,5
60-64	1 282,0	144,9	139,3	5,5	1 111,8	25,3	11,5	11,1	3,8
65 lat i więcej	3 251,6	66,4	64,8	1,6	3 116,1	69,1	2,1	2,0	2,4
przedprodukcyjnym	670,3	10,5	8,9	1,5	635,3	24,6	1,6	1,4	14,7
produkcyjnym	11 823,5	7 223,4	6 224,3	999,2	3 836,4	763,7	65,3	56,3	13,8
mobilnym	7 597,7	4 808,5	4 073,1	735,4	2 187,8	601,4	68,7	58,2	15,3
niemobilnym	4 225,8	2 414,9	2 151,2	263,7	1 648,6	162,3	59,4	52,9	10,9
poprodukcyjnym	4 533,6	211,3	204,1	7,1	4 227,9	94,4	4,8	4,6	3,4

TABL. 16. AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG WIEKU W 2011 R. (cd.)

Wyszczególnienie	Ogółem	Aktywni zawodowo			Bierni zawodowo	Nieustalony status na rynku pracy	Współczynnik aktywności zawodowej	Wskaźnik zatrudnienia	Stopa bezrobocia
		razem	pracujący	bezrobotni					
	w tysiącach						w %		
MIASTA	20 166,9	10 351,5	9 065,9	1 285,6	8 660,2	1 155,1	54,4	47,7	12,4
15-17 lat	736,8	10,9	8,8	2,2	690,1	35,8	1,6	1,2	20,0
18-19	561,1	79,5	43,4	36,1	452,8	28,7	14,9	8,2	45,4
20-24	1 660,0	873,7	637,6	236,1	664,9	121,5	56,8	41,4	27,0
25-29	2 026,5	1 526,9	1 314,7	212,3	298,0	201,6	83,7	72,0	13,9
30-34	1 977,1	1 525,2	1 373,1	152,1	256,9	195,1	85,6	77,1	10,0
35-39	1 699,1	1 351,4	1 223,1	128,3	216,5	131,2	86,2	78,0	9,5
40-44	1 402,0	1 117,7	1 008,8	108,9	192,7	91,7	85,3	77,0	9,7
45-49	1 459,0	1 116,5	998,4	118,1	257,7	84,8	81,2	72,7	10,6
50-54	1 838,6	1 290,7	1 139,7	151,0	463,7	84,2	73,6	65,0	11,7
55-59	1 917,7	965,0	856,7	108,3	886,0	66,7	52,1	46,3	11,2
60-64	1 597,0	353,5	324,7	28,8	1 205,0	38,5	22,7	20,8	8,1
65 lat i więcej	3 291,9	140,4	136,9	3,6	3 076,0	75,4	4,4	4,3	2,5
przedprodukcyjnym	736,8	10,9	8,8	2,2	690,1	35,8	1,6	1,2	20,0
produkcyjnym	15 258,3	10 084,8	8 809,7	1 275,1	4 148,1	1 025,4	70,9	61,9	12,6
mobilnym	9 325,9	6 474,4	5 600,7	873,7	2 081,7	769,8	75,7	65,5	13,5
niemobilnym	5 932,4	3 610,4	3 209,1	401,3	2 066,3	255,7	63,6	56,5	11,1
poprodukcyjnym	4 171,7	255,8	247,4	8,4	3 822,0	93,9	6,3	6,1	3,3

TABL. 16. AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG WIEKU W 2011 R. (dok.)

Wyszczególnienie	Ogółem	Aktywni zawodowo			Bierni zawodowo	Nieustalony status na rynku pracy	Współczynnik aktywności zawodowej	Wskaźnik zatrudnienia	Stopa bezrobocia
		razem	pracujący	bezrobotni					
	w tysiącach						w %		
WIEŚ	12 512,7	6 169,9	5 309,9	860,0	5 801,8	541,1	51,5	44,4	13,9
15-17 lat	633,2	16,3	15,1	1,2	601,9	15,0	2,6	2,4	7,3
18-19	461,8	81,0	46,8	34,2	370,1	10,8	18,0	10,4	42,2
20-24	1 170,6	709,2	504,6	204,7	406,4	55,0	63,6	45,2	28,9
25-29	1 237,8	899,5	756,3	143,2	230,6	107,7	79,6	66,9	15,9
30-34	1 152,2	853,4	755,6	97,8	205,9	92,9	80,6	71,3	11,5
35-39	1 090,7	835,2	746,2	89,0	191,0	64,5	81,4	72,7	10,7
40-44	979,8	755,0	677,1	77,9	177,8	47,0	80,9	72,6	10,3
45-49	995,2	731,6	654,1	77,5	222,4	41,2	76,7	68,6	10,6
50-54	1 083,7	705,4	627,7	77,7	343,1	35,3	67,3	59,9	11,0
55-59	982,8	422,6	375,9	46,7	535,2	25,1	44,1	39,2	11,1
60-64	786,5	115,2	105,6	9,6	656,3	14,9	14,9	13,7	8,3
65 lat i więcej	1 938,3	45,4	44,8	0,5	1 861,2	31,8	2,4	2,4	1,1
przedprodukcyjnym	633,2	16,3	15,1	1,2	601,9	15,0	2,6	2,4	7,3
produkcyjnym	9 539,1	6 078,7	5 221,1	857,6	2 972,9	487,5	67,2	57,7	14,1
mobilnym	6 093,0	4 133,4	3 486,7	646,7	1 581,7	377,8	72,3	61,0	15,6
niemobilnym	3 446,1	1 945,3	1 734,4	210,9	1 391,2	109,7	58,3	52,0	10,8
poprodukcyjnym	2 340,4	74,9	73,7	1,2	2 226,9	38,6	3,3	3,2	1,7

TABL. 17. AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA W 2011 R.

Wyszczególnienie	Ogółem	Aktywni zawodowo			Bierni zawodowo	Nieustalony status na rynku pracy	Współczynnik aktywności zawodowej	Wskaźnik zatrudnienia	Stopa bezrobocia
		razem	pracujący	bezrobotni					
	w tysiącach						w %		
OGÓŁEM	32 679,6	16 521,4	14 375,8	2 145,6	14 462,0	1 696,2	53,3	46,4	13,0
Wyższe	5 690,2	4 448,2	4 170,2	277,9	1 240,0	2,0	78,2	73,3	6,2
Policealne i średnie zawodowe	6 629,7	4 285,6	3 793,0	492,5	2 343,1	1,0	64,7	57,2	11,5
Średnie ogólnokształcące	3 944,0	2 004,3	1 687,0	317,3	1 939,0	0,7	50,8	42,8	15,8
Zasadnicze zawodowe	7 260,7	4 411,8	3 723,8	688,0	2 848,5	0,4	60,8	51,3	15,6
Podstawowe ukończone i gimnazjalne*	7 448,3	1 367,5	999,5	368,0	6 080,5	0,3	18,4	13,4	26,9
Nieustalony poziom wykształcenia	1 706,8	4,1	2,2	1,9	10,8	1 691,9	27,3	14,7	46,2
MĘŻCZYŹNI	15 652,2	9 076,2	7 938,4	1 137,8	5 762,4	813,6	61,2	53,5	12,5
Wyższe	2 373,6	1 898,3	1 792,3	106,0	474,4	1,0	80,0	75,5	5,6
Policealne i średnie zawodowe	3 237,4	2 358,8	2 118,1	240,6	878,0	0,6	72,9	65,4	10,2
Średnie ogólnokształcące	1 444,7	885,2	760,1	125,1	559,1	0,4	61,3	52,6	14,1
Zasadnicze zawodowe	4 489,6	3 049,6	2 616,0	433,6	1 439,7	0,3	67,9	58,3	14,2
Podstawowe ukończone i gimnazjalne*	3 289,2	882,3	650,7	231,6	2 406,7	0,2	26,8	19,8	26,3
Nieustalony poziom wykształcenia	817,7	2,1	1,3	0,9	4,5	811,1	31,9	18,8	41,0
KOBIETY	17 027,4	7 445,2	6 437,3	1 007,8	8 699,5	882,7	46,1	39,9	13,5
Wyższe	3 316,6	2 549,9	2 378,0	171,9	765,7	1,0	76,9	71,7	6,7
Policealne i średnie zawodowe	3 392,3	1 926,8	1 674,9	251,9	1 465,1	0,4	56,8	49,4	13,1
Średnie ogólnokształcące	2 499,3	1 119,1	926,9	192,2	1 379,9	0,3	44,8	37,1	17,2
Zasadnicze zawodowe	2 771,0	1 362,2	1 107,8	254,4	1 408,7	0,1	49,2	40,0	18,7
Podstawowe ukończone i gimnazjalne*	4 159,1	485,2	348,9	136,4	3 673,8	0,1	11,7	8,4	28,1
Nieustalony poziom wykształcenia	889,1	1,9	0,9	1,0	6,3	880,8	23,5	11,3	51,9

* Łącznie z wykształceniem podstawowym nieukończonym i bez wykształcenia szkolnego

TABL. 17. AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA W 2011R. (dok.)

Wyszczególnienie	Ogółem	Aktywni zawodowo			Bierni zawodowo	Nieustalony status na rynku pracy	Współczynnik aktywności zawodowej	Wskaźnik zatrudnienia	Stopa bezrobocia
		razem	pracujący	bezrobotni					
w tysiącach						w %			
MIASTA	20 166,9	10 351,5	9 065,9	1 285,6	8 660,2	1 155,1	54,4	47,7	12,4
Wyższe	4 414,0	3 410,7	3 210,6	200,2	1 001,5	1,8	77,3	72,8	5,9
Policealne i średnie zawodowe	4 480,1	2 763,1	2 454,8	308,2	1 716,2	0,9	61,7	54,8	11,2
Średnie ogólnokształcące	2 801,4	1 370,5	1 159,4	211,0	1 430,2	0,7	48,9	41,4	15,4
Zasadnicze zawodowe	3 841,1	2 199,3	1 830,4	369,0	1 641,5	0,3	57,3	47,7	16,8
Podstawowe ukończone i gimnazjalne*	3 467,6	605,1	409,3	195,8	2 862,2	0,2	17,5	11,8	32,4
Nieustalony poziom wykształcenia	1 162,7	2,8	1,4	1,4	8,6	1 151,3	24,5	12,4	49,3
WIEŚ	12 512,7	6 169,9	5 309,9	860,0	5 801,8	541,1	51,5	44,4	13,9
Wyższe	1 276,2	1 037,4	959,7	77,8	238,6	0,2	81,3	75,2	7,5
Policealne i średnie zawodowe	2 149,6	1 522,5	1 338,2	184,3	627,0	0,1	70,8	62,3	12,1
Średnie ogólnokształcące	1 142,6	633,8	527,5	106,3	508,8	0,0	55,5	46,2	16,8
Zasadnicze zawodowe	3 419,5	2 212,5	1 893,4	319,0	1 207,0	0,1	64,7	55,4	14,4
Podstawowe ukończone i gimnazjalne*	3 980,7	762,4	590,3	172,1	3 218,2	0,1	19,2	14,8	22,6
Nieustalony poziom wykształcenia	544,1	1,3	0,8	0,5	2,2	540,6	36,3	22,0	39,4

* Łącznie z wykształceniem podstawowym nieukończonym i bez wykształcenia szkolnego

TABL. 18. LUDNOŚĆ WEDŁUG KRAJU URODZENIA ORAZ WOJEWÓDZTW ZAMIESZKANIA W 2011 R.

Województwa	Ludność ogółem	Kraj urodzenia												
		Polska	inny kraj											nie-ustalone miejsce urodzenia
			razem	Ukraina	Niemcy	Białoruś	Litwa	Wielka Brytania	Rosja	Francja	Stany Zjedno- czone	Włochy	pozostałe kraje	
w tysiącach														
POLSKA	38 511,8	37 820,7	674,9	227,5	84,0	83,6	55,6	38,0	41,2	28,7	15,1	10,9	90,2	16,2
Dolnośląskie	2 915,2	2 770,1	143,1	74,8	13,5	13,8	7,1	3,7	8,8	6,2	0,8	0,9	13,6	2,1
Kujawsko-pomorskie	2 097,6	2 076,3	20,6	4,1	3,8	2,4	2,2	2,7	1,1	0,7	0,4	0,4	2,9	0,7
Lubelskie	2 175,7	2 152,6	22,7	8,9	1,7	2,2	0,5	2,6	1,2	0,4	0,6	1,1	3,4	0,4
Lubuskie	1 022,8	974,4	47,7	19,8	4,6	10,9	3,3	1,1	3,7	0,9	0,2	0,3	2,9	0,7
Łódzkie	2 538,7	2 515,4	22,5	3,3	5,6	2,2	1,8	2,3	1,2	1,4	0,4	0,4	3,9	0,7
Małopolskie	3 337,5	3 305,0	31,4	8,0	2,9	1,3	0,8	2,9	1,2	1,8	2,9	1,4	8,1	1,0
Mazowieckie	5 268,7	5 205,4	60,7	13,2	5,1	6,6	3,9	3,8	4,0	2,6	2,6	1,4	17,5	2,5
Opolskie	1 016,2	972,7	43,0	27,8	6,5	1,7	0,9	0,8	2,2	0,7	0,2	0,1	2,1	0,5
Podkarpackie	2 127,3	2 097,7	28,8	9,9	1,6	0,4	0,3	3,1	0,9	2,8	2,4	1,8	5,6	0,8
Podlaskie	1 202,4	1 185,7	16,1	0,8	0,8	4,5	1,0	1,7	1,0	0,3	1,5	0,4	4,0	0,6
Pomorskie	2 276,2	2 232,7	42,3	9,1	6,2	7,9	7,7	2,6	2,6	0,9	0,5	0,3	4,6	1,2
Śląskie	4 630,4	4 572,7	56,3	18,6	11,5	3,2	2,4	3,6	2,7	4,5	0,7	0,8	8,4	1,4
Świętokrzyskie	1 280,7	1 271,9	8,5	1,4	1,5	0,4	0,2	1,4	0,3	0,6	0,5	0,6	1,7	0,3
Warmińsko-mazurskie	1 452,1	1 412,5	38,7	4,4	2,7	9,3	13,2	2,0	3,2	0,6	0,5	0,4	2,6	1,0
Wielkopolskie	3 447,4	3 413,4	33,1	6,7	7,8	4,0	1,8	2,1	2,0	3,0	0,6	0,3	4,8	0,9
Zachodniopomorskie	1 722,9	1 662,2	59,3	16,6	8,5	12,8	8,5	1,8	5,1	1,3	0,3	0,3	4,0	1,4

TABL. 19. LUDNOŚĆ WEDŁUG KRAJU URODZENIA ORAZ WOJEWÓDZTW ZAMIESZKANIA W 2011 R. (w %)

Województwa	Ludność ogółem	Kraj urodzenia											nie- ustalone miejsce urodzenia
		Polska		inny kraj									
				razem		Ukraina	Niemcy	Białoruś	Litwa	Wielka Brytania	Rosja	pozostałe kraje	
		w tys.	w % ^{a)}	w tys.	w % ^{a)}								
POLSKA	38 511,8	37 820,7	98,2	674,9	1,8	227,5	84	83,6	55,6	38	41,2	145	16,2
						w tysiącach							
						w % (struktura pionowa)							
Dolnośląskie	2 915,2	2 770,1	95,0	143,1	4,9	32,9	16,1	16,4	12,8	9,6	21,3	14,8	12,9
Kujawsko-pomorskie	2 097,6	2 076,3	99,0	20,6	1,0	1,8	4,5	2,9	3,9	7,0	2,7	3,1	4,2
Lubelskie	2 175,7	2 152,6	98,9	22,7	1,0	3,9	2,0	2,6	0,9	6,9	2,9	3,8	2,4
Lubuskie	1 022,8	974,4	95,3	47,7	4,7	8,7	5,5	13,1	5,9	2,9	8,9	3,0	4,1
Łódzkie	2 538,7	2 515,4	99,1	22,5	0,9	1,5	6,6	2,6	3,3	6,0	3,0	4,2	4,4
Małopolskie	3 337,5	3 305,0	99,0	31,4	0,9	3,5	3,4	1,5	1,4	7,6	3,0	9,8	6,5
Mazowieckie	5 268,7	5 205,4	98,8	60,7	1,2	5,8	6,0	8,0	7,1	10,0	9,8	16,6	15,7
Opolskie	1 016,2	972,7	95,7	43,0	4,2	12,2	7,7	2,0	1,6	2,1	5,3	2,2	3,1
Podkarpackie	2 127,3	2 097,7	98,6	28,8	1,4	4,4	1,9	0,5	0,5	8,2	2,1	8,7	4,9
Podlaskie	1 202,4	1 185,7	98,6	16,1	1,3	0,4	0,9	5,4	1,8	4,5	2,4	4,3	3,6
Pomorskie	2 276,2	2 232,7	98,1	42,3	1,9	4,0	7,3	9,4	13,9	6,8	6,4	4,3	7,3
Śląskie	4 630,4	4 572,7	98,8	56,3	1,2	8,2	13,7	3,9	4,3	9,4	6,5	9,9	8,5
Świętokrzyskie	1 280,7	1 271,9	99,3	8,5	0,7	0,6	1,8	0,4	0,4	3,7	0,8	2,3	2,1
Warmińsko-mazurskie	1 452,1	1 412,5	97,3	38,7	2,7	1,9	3,2	11,1	23,7	5,1	7,7	2,8	6,0
Wielkopolskie	3 447,4	3 413,4	99,0	33,1	1,0	2,9	9,3	4,8	3,2	5,5	4,8	6,0	5,7
Zachodniopomorskie	1 722,9	1 662,2	96,5	59,3	3,4	7,3	10,1	15,3	15,3	4,7	12,5	4,1	8,8

^{a)} W % ogólnej liczby ludności w województwie.

TABL. 20. LUDNOŚĆ WEDŁUG KRAJU OBYWATELSTWA ORAZ WOJEWÓDZTW ZAMIESZKANIA W 2011 R.

Województwa	Ludność ogółem	Kraj obywatelstwa ^{a)}													bezpąs- twowcy	obywa- telstwo nie- ustalone
		Polska	inny kraj													
			razem	Ukraina	Niemcy	Rosja	Białoruś	Wietnam	Armenia	Wielka Brytania	Włochy	Stany Zjednoczone	pozostałe kraje			
w tysiącach																
POLSKA	38 511,8	38 445,6	55,4	13,4	5,2	4,2	3,8	2,6	1,8	1,5	1,4	1,3	20,1	2,0	8,8	
Dolnośląskie	2 915,2	2 909,2	4,7	1,5	0,7	0,2	0,2	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	1,6	0,2	1,2	
Kujawsko-pomorskie	2 097,6	2 095,5	1,7	0,2	0,2	0,2	0,1	0,0	0,2	0,0	0,1	0,1	0,6	0,1	0,3	
Lubelskie	2 175,7	2 172,7	2,7	1,3	0,1	0,2	0,4	0,0	0,2	0,0	0,1	0,0	0,4	0,1	0,1	
Lubuskie	1 022,8	1 020,9	1,6	0,4	0,4	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,5	0,0	0,3	
Łódzkie	2 538,7	2 534,6	2,9	0,4	0,2	0,2	0,1	0,1	0,2	0,1	0,1	0,0	1,5	0,5	0,6	
Małopolskie	3 337,5	3 332,6	4,2	0,9	0,2	0,3	0,2	0,2	0,0	0,1	0,2	0,2	1,9	0,1	0,6	
Mazowieckie	5 268,7	5 249,4	17,2	4,0	0,5	1,3	0,9	1,9	0,3	0,7	0,3	0,4	6,9	0,3	1,7	
Opolskie	1 016,2	1 014,4	1,6	0,5	0,6	0,1	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,3	0,0	0,2	
Podkarpackie	2 127,3	2 125,0	2,0	1,0	0,1	0,1	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,5	0,0	0,3	
Podlaskie	1 202,4	1 200,1	2,1	0,1	0,1	0,3	1,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,1	0,4	0,0	0,2	
Pomorskie	2 276,2	2 272,7	2,7	0,4	0,4	0,2	0,2	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	1,1	0,1	0,7	
Śląskie	4 630,4	4 625,4	4,0	0,7	0,6	0,3	0,1	0,2	0,2	0,1	0,2	0,1	1,5	0,2	0,8	
Świętokrzyskie	1 280,7	1 279,7	0,9	0,3	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,3	0,0	0,1	
Warmińsko-mazurskie	1 452,1	1 450,3	1,5	0,4	0,3	0,2	0,1	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,4	0,0	0,3	
Wielkopolskie	3 447,4	3 443,4	3,3	0,7	0,4	0,2	0,3	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	1,4	0,2	0,5	
Zachodniopomorskie	1 722,9	1 719,6	2,3	0,5	0,5	0,2	0,1	0,0	0,1	0,0	0,1	0,0	0,7	0,0	0,9	

^{a)} W przypadku podwójnego lub potrójnego obywatelstwa uwzględniono obywatelstwo podane jako pierwsze.

TABL. 21. LUDNOŚĆ WEDŁUG KRAJU OBYWATELSTWA ORAZ WOJEWÓDZTW ZAMIESZKANIA W 2011 R. (w %)

Województwa	Ludność ogółem	Kraj obywatelstwa ^{a)}											bezpieczeństwo	obywatelstwo nie-ustalone	
		Polska		inny kraj								pozostałe kraje			
		razem		Ukraina	Niemcy	Rosja	Białoruś	Wietnam	Armenia						
		w tys.	w % ^{b)}							w tys.	w % ^{b)}				
POLSKA	38 511,8	38 445,6	99,8	55,4	0,1	13,4	5,2	4,2	3,8	2,6	1,8	24,4	2,0	8,8	
						w tysiącach									
						w % (struktura pionowa)									
Dolnośląskie	2 915,2	2 909,2	99,8	4,7	0,2	11,5	13,2	5,2	5,1	1,9	4,7	7,8	10,8	13,5	
Kujawsko-pomorskie	2 097,6	2 095,5	99,9	1,7	0,1	1,8	3,2	4,2	2,8	1,5	8,9	3,3	3,4	3,8	
Lubelskie	2 175,7	2 172,7	99,9	2,7	0,1	9,6	1,6	5,3	10,7	0,4	11,0	2,2	4,7	1,5	
Lubuskie	1 022,8	1 020,9	99,8	1,6	0,2	3,1	7,2	3,0	2,4	0,9	0,2	2,3	1,9	3,2	
Łódzkie	2 538,7	2 534,6	99,8	2,9	0,1	3,0	3,9	3,9	3,1	2,5	9,2	7,5	27,2	6,4	
Małopolskie	3 337,5	3 332,6	99,9	4,2	0,1	6,5	4,3	8,1	4,8	6,3	2,7	9,6	7,2	6,6	
Mazowieckie	5 268,7	5 249,4	99,6	17,2	0,3	29,8	10,2	30,8	23,7	73,3	16,3	33,8	14,2	19,7	
Opolskie	1 016,2	1 014,4	99,8	1,6	0,2	3,7	11,7	1,3	0,7	0,6	3,7	1,4	0,7	1,8	
Podkarpackie	2 127,3	2 125,0	99,9	2,0	0,1	7,2	1,3	2,0	0,3	1,1	4,6	3,1	2,1	3,0	
Podlaskie	1 202,4	1 200,1	99,8	2,1	0,2	1,0	1,4	6,7	25,0	0,2	5,8	2	2,2	2,3	
Pomorskie	2 276,2	2 272,7	99,8	2,7	0,1	2,7	7,7	5,7	5,4	1,4	7,3	5,4	4,5	7,5	
Śląskie	4 630,4	4 625,4	99,9	4,0	0,1	5,5	11,8	7,7	2,4	5,9	11,6	7,7	8,6	8,7	
Świętokrzyskie	1 280,7	1 279,7	99,9	0,9	0,1	2,6	1,3	1,4	0,4	0,6	0,9	1,6	0,7	1,5	
Warmińsko-mazurskie	1 452,1	1 450,3	99,9	1,5	0,1	2,6	5,6	4,8	2,7	0,9	3,8	2	0,7	3,8	
Wielkopolskie	3 447,4	3 443,4	99,9	3,3	0,1	5,2	6,9	4,7	7,2	0,9	5,3	6,8	9,4	6,1	
Zachodniopomorskie	1 722,9	1 719,6	99,8	2,3	0,1	4,1	8,9	5,2	3,5	1,6	3,9	3,5	1,7	10,5	

^{a)} W przypadku podwojnego lub potrójnego obywatelstwa uwzględniono obywatelstwo podane jako pierwsze.

^{b)} W % ogólnej liczby ludności w województwie.

TABL. 22. STRUKTURA MIESZKAŃ WEDŁUG LICZBY IZB* W 2011 R.

Wyszczególnienie	Mieszkania o liczbie izb w % ogółu ^{a)}					Przeciętna liczba izb w mieszkaniu
	1	2	3	4	5 i więcej	
POLSKA	3,0	14,3	32,9	28,2	21,6	3,7
Dolnośląskie	3,7	14,5	34,6	27,5	19,7	3,6
Kujawsko-pomorskie	2,2	13,1	35,2	29,7	19,7	3,7
Lubelskie	2,1	16,3	31,4	27,8	22,5	3,8
Lubuskie	2,2	11,4	30,3	33,6	22,6	3,8
Łódzkie	4,6	16,9	35,2	26,5	16,9	3,5
Małopolskie	3,4	14,4	30,0	27,3	24,9	3,8
Mazowieckie	4,9	18,5	30,7	26,9	19,0	3,6
Opolskie	2,5	9,3	29,2	27,8	31,2	4,1
Podkarpackie	2,0	11,3	29,6	28,8	28,4	4,0
Podlaskie	1,1	9,2	32,0	33,4	24,2	4,0
Pomorskie	2,6	11,7	36,2	28,6	20,9	3,7
Śląskie	2,8	15,6	36,0	26,6	18,9	3,6
Świętokrzyskie	2,3	18,6	32,4	25,5	21,2	3,7
Warmińsko-mazurskie	1,9	11,5	36,4	30,2	20,0	3,7
Wielkopolskie	2,0	11,1	29,5	29,7	27,7	4,0
Zachodniopomorskie	2,7	10,7	36,5	30,4	19,9	3,7

* Bez mieszkań o nieustalonej liczbie izb.

a) ze względu na zaokrąglenia danych w niektórych przypadkach sumy składników mogą się nieznacznie różnić od podanych wielkości ogółem.

TABL. 23. STRUKTURA MIESZKAŃ WEDŁUG POWIERZCHNI UŻYTKOWEJ* W 2011 R.

Wyszczególnienie	Mieszkania o powierzchni użytkowej w % ogółu ^{a)}			Przeciętna powierzchnia użytkowa w mieszkaniu
	do 39 m ²	od 40 do 79 m ²	80 m ² i powyżej	
POLSKA	18,5	53,9	27,5	69,2
Dolnośląskie	19,4	58,0	22,6	66,2
Kujawsko-pomorskie	20,4	55,2	24,4	66,0
Lubelskie	15,2	51,1	33,7	73,7
Lubuskie	16,3	57,8	25,9	69,0
Łódzkie	24,1	51,8	24,1	64,9
Małopolskie	17,2	48,4	34,5	73,3
Mazowieckie	23,3	50,7	26,0	67,2
Opolskie	12,2	51,7	36,1	77,5
Podkarpackie	12,3	48,2	39,5	76,8
Podlaskie	15,1	54,4	30,4	72,6
Pomorskie	18,7	57,8	23,5	67,3
Śląskie	19,3	57,4	23,3	65,9
Świętokrzyskie	16,0	52,7	31,2	70,6
Warmińsko-mazurskie	18,7	60,0	21,2	64,8
Wielkopolskie	14,6	51,6	33,8	76,4
Zachodniopomorskie	17,0	62,5	20,5	65,7

* Bez mieszkań o nieustalonej powierzchni użytkowej.

a) ze względu na zaokrąglenia danych w niektórych przypadkach sumy składników mogą się nieznacznie różnić od podanych wielkości ogółem.

TABL. 24. MIESZKANIA WEDŁUG WOJEWÓDZTW W 2011 R.

Wyszczególnienie	Mieszkania		Przyrost mieszkań w latach 2002 - 2011	Struktura przyrostu mieszkań w latach 2002 - 2011
	w tys.	2002 = 100	w tys.	w %
POLSKA	13 560,5	108,3	1 036,9	100,0
Dolnośląskie	1 078,5	109,0	88,9	8,6
Kujawsko-pomorskie	708,4	107,8	50,9	4,9
Lubelskie	736,5	104,7	33,4	3,2
Lubuskie	352,2	108,5	27,5	2,6
Łódzkie	980,8	104,1	38,6	3,7
Małopolskie	1 088,7	110,4	102,7	9,9
Mazowieckie	2 076,2	114,4	260,8	25,2
Opolskie	345,4	103,8	12,6	1,2
Podkarpackie	622,1	104,5	26,5	2,6
Podlaskie	422,5	105,8	23,1	2,2
Pomorskie	786,6	114,1	97,4	9,4
Śląskie	1 711,2	103,4	57,0	5,5
Świętokrzyskie	428,3	103,7	15,2	1,5
Warmińsko-mazurskie	486,1	108,8	39,3	3,8
Wielkopolskie	1 120,3	110,6	107,0	10,3
Zachodniopomorskie	616,7	110,0	56,0	5,4

TABL. 25. WYPOSAŻENIE MIESZKAŃ W INSTALACJE SANITARNO TECHNICZNE W 2011 R.

Wyszczególnienie	Mieszkania ogółem ^{a)}	w tym wyposażone w:						
		wodociąg	ustęp	łazienkę	ciepłą wodę bieżącą	c.o.	gaz z sieci	
		w tys.						
POLSKA	2011	13 560,5	12 722,5	12 394,0	12 384,6	11 147,5	9 989,2	7 161,8
Dolnośląskie		1 078,5	1 044,5	1 031,7	1 029,9	882,9	783,0	641,7
Kujawsko-pomorskie		708,4	679,6	664,9	662,8	565,7	529,9	427,4
Lubelskie		736,5	643,5	592,4	593,0	543,4	504,7	269,3
Lubuskie		352,2	339,1	333,4	332,7	288,8	256,1	215,2
Łódzkie		980,8	905,7	868,7	867,6	757,7	691,4	452,0
Małopolskie		1 088,7	1 018,0	995,5	997,2	945,5	787,2	593,5
Mazowieckie		2 076,2	1 899,4	1 852,5	1 850,6	1 728,5	1 569,5	1 205,5
Opolskie		345,4	334,2	331,8	332,0	299,6	263,8	204,0
Podkarpackie		622,1	567,7	546,8	547,8	520,2	433,5	344,0
Podlaskie		422,5	379,1	359,0	359,3	334,4	302,8	169,8
Pomorskie		786,6	750,9	743,0	741,5	670,3	600,9	452,1
Śląskie		1 711,2	1 658,7	1 638,7	1 638,0	1 455,6	1 290,8	705,1
Świętokrzyskie		428,3	370,6	343,7	344,3	309,3	305,5	253,7
Warmińsko-mazurskie		486,1	465,8	455,1	453,9	395,6	370,8	366,4
Wielkopolskie		1 120,3	1 067,2	1 045,3	1 043,6	928,5	818,9	635,6
Zachodniopomorskie		616,7	598,4	591,6	590,4	521,3	480,2	226,5

a) ze względu na zaokrąglenia danych w niektórych przypadkach sumy składników mogą się nieznacznie różnić od podanych wielkości ogółem

TABL. 26. MIESZKANIA WEDŁUG RODZAJU PODMIOTÓW BĘDĄCYCH ICH WŁAŚCICIELAMI W 2011 R.

Wyszczególnienie	Mieszkania ogółem	z tego stanowiące własność:								
		osób fizycznych	spółdzielni mieszkaniowych		gmin	Skarbu Państwa	zakładów pracy	towarzystw budownictwa społecznego	pozostałych podmiotów	nieustaloną
			mieszkania własnościowe	mieszkania lokatorskie						
	w tys.	w %								
POLSKA	13 560,5	50,4	17,2	8,2	10,0	1,5	1,9	0,3	0,3	10,2
Dolnośląskie	1 078,5	42,1	16,2	8,3	19,7	1,3	2,0	0,3	0,3	9,8
Kujawsko-pomorskie	708,4	49,6	19,0	9,1	9,2	1,8	1,7	0,2	0,4	9,0
Lubelskie	736,5	62,4	16,4	6,6	4,5	1,1	1,1	0,1	0,2	7,6
Lubuskie	352,2	49,8	13,8	8,4	13,0	3,1	1,7	0,5	0,3	9,4
Łódzkie	980,8	49,0	18,4	10,1	12,3	1,2	0,9	0,6	0,4	7,1
Małopolskie	1 088,7	61,1	14,1	5,7	5,3	0,4	0,9	0,2	0,4	11,9
Mazowieckie	2 076,2	47,1	20,0	6,4	8,4	1,8	1,0	0,2	0,3	14,8
Opolskie	345,4	57,7	13,0	7,2	11,3	1,6	2,5	0,0	0,2	6,5
Podkarpackie	622,1	66,5	14,0	5,5	4,4	0,6	0,9	0,0	0,2	7,9
Podlaskie	422,5	54,2	23,0	6,4	5,5	0,6	1,1	0,2	0,3	8,7
Pomorskie	786,6	42,8	19,6	7,5	11,1	2,2	1,6	0,3	0,2	14,7
Śląskie	1 711,2	40,8	17,1	14,3	13,8	1,2	5,2	0,2	0,5	6,9
Świętokrzyskie	428,3	63,5	15,5	6,0	5,0	0,5	1,2	0,1	0,2	8,0
Warmińsko-mazurskie	486,1	49,1	15,8	8,0	11,4	3,2	2,3	0,2	0,3	9,7
Wielkopolskie	1 120,3	54,7	15,2	7,1	7,3	1,8	1,7	0,4	0,5	11,3
Zachodniopomorskie	616,7	43,5	18,6	8,2	13,2	2,7	2,1	0,9	0,3	10,5

TABL. 27. MIESZKANIA WEDŁUG OKRESU WYBUDOWANIA W 2011 R.

Wyszczególnienie	Mieszkania ogółem	z tego:									
		w budynkach wybudowanych w latach								w budowie	nie ustalono
		przed 1918	1918-1944	1945-1970	1971-1978	1979-1988	1989-2002	2003-2007	2008-2011		
w tys.	w % ^{a)}										
POLSKA	13 560,5	9,0	11,5	24,0	15,6	16,2	11,6	4,6	3,3	0,3	4,0
Dolnośląskie	1 078,5	22,2	18,4	13,1	12,5	13,3	9,4	4,0	3,5	0,4	3,3
Kujawsko-pomorskie	708,4	13,6	8,5	22,1	16,0	16,9	12,5	3,8	2,7	0,2	3,5
Lubelskie	736,5	2,6	7,6	29,8	16,6	18,4	14,7	3,7	2,6	0,3	3,8
Lubuskie	352,2	16,0	22,0	13,3	12,5	15,5	10,1	4,1	2,9	0,5	3,1
Łódzkie	980,8	8,6	10,4	27,7	17,9	17,0	9,8	3,0	2,0	0,3	3,5
Małopolskie	1 088,7	5,0	9,2	27,8	15,2	14,9	12,7	6,0	4,1	0,4	4,7
Mazowieckie	2 076,2	2,5	8,0	28,5	15,1	13,9	14,4	7,1	5,0	0,4	5,0
Opolskie	345,4	14,9	21,6	21,2	14,1	13,8	6,9	2,1	1,6	0,3	3,4
Podkarpackie	622,1	3,6	8,4	28,4	16,8	18,6	12,7	4,5	2,6	0,3	4,1
Podlaskie	422,5	2,5	7,3	26,3	15,8	20,5	16,9	4,2	3,1	0,2	3,3
Pomorskie	786,6	9,8	11,9	20,5	15,0	14,0	12,3	6,2	4,6	0,5	5,3
Śląskie	1 711,2	10,7	10,7	27,4	18,3	18,6	6,5	2,8	1,9	0,4	2,8
Świętokrzyskie	428,3	1,8	7,6	31,5	18,3	18,4	11,8	2,9	1,6	0,3	5,6
Warmińsko-mazurskie	486,1	11,0	19,0	15,6	14,8	17,4	11,9	4,8	3,3	0,2	2,2
Wielkopolskie	1 120,3	12,8	10,1	20,4	14,1	16,7	12,3	4,9	3,7	0,3	4,7
Zachodniopomorskie	616,7	10,8	20,4	15,0	14,2	15,5	12,0	4,5	3,5	0,4	3,7

a) ze względu na zaokrąglenia danych w niektórych przypadkach sumy składników mogą się nieznacznie różnić od podanych wielkości ogółem